

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך טז -

ויחי

דף רל"ה ע"ב – דף רנ"א ע"א

מבאר בלשון הקדש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחנך, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח נחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

אָרְאָ, רְזָא דָא, הָכִי הוּא. פְּתַח וְאָמַר, (משלי ה)
שְׁתֵּה מַיִם מִבּוֹרֶךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ
בְּאֵרֶךְ, הָא אֹקִימָנָא. בּוֹר, אֶתֶר דְּלֹא נִבְיַע
מִגְרָמִיָּה, וְאִימְתִי נִבְעִין הַנִּי מֵיָא, בְּשַׁעֲתָא
דְּאִשְׁתְּלִים נִשְׁמַתָּא בְּהַאי עֲלָמָא, כַּד סְלָקָא
לְהוּא אֶתֶר דְּאִתְקַשְׁר בֵּיה, כְּדִין הוּא שְׁלִים,
מִכָּל סְטָרִין מִתְתָּא וּמַעֲלָא. (ס"א ומכל סטָרִין).

וְכַד נִשְׁמַתָּא סְלָקָא, כְּדִין אִתְעַר תִּיאֹבְתָא
דְּנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, וּכְדִין נִבְעִין מֵיָא
מִתְתָּא לְעֵילָא. וְכוּר, אִתְעַבִּיד בְּאָר, מִיִּין
נִבְיַעָאן. וּכְדִין אִתְחַבְרוּתָא וְיַחְוּדָא (נ"א ויסודא)
וְתִיאֹבְתָא וְרַעוּא אִשְׁתַּפַּח. (להא) דְּהָא
בְּנִשְׁמַתָּא דְּצַדִּיקָא אִשְׁתְּלִים הֵהוּא אֶתֶר,
וְאִתְעַר חֲבִיבוּתָא וְרַעוּתָא לְעֵילָא, וְאִתְחַבַּר
כְּחַד.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אִתְה, הָכִי הוּא וְדָאִי, טָפָה
קַדְמָאָה דִּיעֲקֹב הָוָה, וְרַעוּתִיָּה בְּאִתֶּר
אֲחֵרָא הָוָה כְּמָה דְּאִתְמַר. תָּא חֲזִי, רְאוּבֵן
וְכִלְהוּ שְׁבַטִין תְּרִיסַר, כְּלָהוּ אִתְאַחַדְדִין
בְּשִׁכְנִיתָא, וְכַד חָמָא יַעֲקֹב לְשִׁכְנִיתָא עַל
גַּבִּיָּה, קָרָא לְבָנוּי תְּרִיסַר לְאִתְחַבְרָא בְּה.

וְתָא חֲזִי, עֲרִסָא שְׁלִימְתָא לָא אִשְׁתַּפַּח מִן
יּוֹמָא דְּאִתְבְּרִי עֲלָמָא, כְּהֵיָא שַׁעֲתָא
דְּבַעָא (דף רלז ע"ב) יַעֲקֹב לְאִסְתַּלְקָא מִעֲלָמָא,
אֲבָרְהָם מִימִינִיָּה, יַצְחָק מִשְׁמַאֲלִיָּה, יַעֲקֹב
הָוָה שְׁכִיב בִּינִיָּהוּ, שְׁכִינְתָא קָמִיָּה. פִּיּוֹן
דְּחָמָא יַעֲקֹב כְּךָ, קָרָא לְבָנוּי, וְאַחִיד לִוִּין
סַחְרִיָּה דְּשְׁכִינְתָא, וְסַדְר לִוִּין בְּסַדְרָא שְׁלִים.

מִנָּא לָן דְּסַדְר לִוִּין סַחְרִיָּה דְּשְׁכִינְתָא, דְּכַתִּיב
הָאֶסְפוּ, וּכְדִין אִשְׁתַּפַּח תַּמָּן שְׁלִימוּ
דְּכָלָא, וְכַמָּה רְתִיכִין עֲלָאִין סַחְרִיָּהוּ. פְּתַחִי
וְאָמְרִי, (דבריי הימים א כט) לָךְ ה' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה
וְגו', כְּדִין אִתְפְּנִישׁ שְׁמָשָׁא לְגַבִּיָּה דְּסִיְהָרָא,

אָרְאָ סוּד זֶה כֶּף הוּא. פְּתַח
וְאָמַר, (משלי ה) שְׁתֵּה מַיִם מִבּוֹרֶךְ
וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. הָרִי פְּרִשׁוּהָ,
בוֹר - מְקוּם שְׁלֹא נֹבַע מִעֲצָמוּ.
וּמְתִי נֹבְעִים הַמַּיִם הַלְלוּ?
בְּשַׁעֲתָא שְׁהַשְׁתַּלְמָה הַנִּשְׁמָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשַׁעוּלָה לְאוּתוּ
מְקוּם שְׁנַקְשְׁרָה בּוֹ, אַז הוּא שְׁלֹם
מִכָּל הַצְּדָדִים, מִמְטָה וּמִמְעָלָה
(ומכל הצְּדָדִים).

וּכְשִׁנִּשְׁמָה עוֹלָה, אַז מִתְעוֹרְרַת
תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה לְזָכֵר, וְאַז
נֹבְעִים מַיִם מִלְמַטָּה לְמַעְלָה,
וְכוּר נַעֲשֶׂה בְּאָר, מַיִם נֹבְעִים,
וְאַז הִתְחַבְרוּת וְיַחְוּד (ויסוד)
וְתִשׁוּקָה וְרַצוֹן נִמְצָאִים, וְלָהּ
שְׁהָרִי בְּנִשְׁמַת הַצְּדִיק נִתְקַן אוּתוּ
מְקוּם, וּמִתְעוֹרְרַת חֲבִיבוּת וְרַצוֹן
לְמַעְלָה וּמִתְחַבְרִים כְּאַחַד.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אִתְה. כֶּף הוּא וְדָאִי,
טָפָה רְאוּבֵן שֶׁל יַעֲקֹב הִיָּתָה,
וְרַצוֹנוּ בְּמְקוּם אַחֵר הִיָּה, כְּמוֹ
שְׁנַתְבָּאָר. בָּא רְאוּבֵן וְכָל
שְׁנַיִם עָשָׂר הַשְּׁבַטִים, כָּלָם
אֲחֻזִּים בְּשִׁכְנֵיהֶם, וּכְשִׁרְאוּהָ יַעֲקֹב
אֵת הַשְּׁכִינָה עֲלָיו, קָרָא לְשְׁנַיִם
עָשָׂר בְּנוֹי לְהִתְחַבְרָ עִמָּה.

וְכָא וְרָאוּהָ, מְטָה שְׁלָמָה לָא
נִמְצָאָה מַיִם שְׁנַבְרָא הַעוֹלָם
כְּאוּתָהּ הַשַּׁעֲתָא שְׁרַצָּה יַעֲקֹב
לְהַסְתַּלֵּק מִן הַעוֹלָם. אֲבָרְהָם
מִימִינוּ, יַצְחָק מִשְׁמַאֲלוֹ (דף יז),
יַעֲקֹב הָיָה שׁוֹכֵב בִּינֵיהֶם, שְׁכִינָה
לְפָנָיו. פִּיּוֹן שְׁרַאָה כֶּף יַעֲקֹב, קָרָא
לְבָנוּי, וְאַחַז אוֹתָם סְבִיב
הַשְּׁכִינָה, וְסַדְר אוֹתָם בְּסַדְר
שְׁלֹם.

מִנָּן לָנוּ שְׁסַדְרָם סְבִיב הַשְּׁכִינָה?
שְׁכַתוּב הָאֶסְפוּ, וְאַז נִמְצָאָה שֵׁם
שְׁלָמוֹת הַכָּל, וְכַמָּה מְרַכְבוֹת
עֲלִיוֹנוֹת סְבִיבָם. פְּתַחוּ וְאָמְרוּ,
לָךְ ה' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. אַז
הַתְּפִנָּס הַשְּׁמַשׁ אֵל הַלְבָנָה,
וְהִתְקַרֵּב מִזְרַח לְמַעְרָב. זְהוּ

שכתוב ויאסף רגליו אל המטה, ויאירה הלבנה, ונמצאת בשלמות. ואז ודאי שנינו, יעקב אבינו לא מת. כיון שראה יעקב (ספר) צד שלם, מה שלא נמצא כף לבן אדם אחר, שמח ושבח את הקדוש ברוך הוא, ופתח וברך את בניו, כל אחד ואחד כראוי לו.

רבי יוסי ורבי ייסא היו הולכים בדרך, אמר רבי ייסא, הרי ודאי שנינו, כל בני יעקב נחקנו בסדר שלם והתברכו כל אחד ואחד כראוי לו, מה נאמר בפסוק הזה, שכתוב מאשר שמנה לחמו וגו' אמר לו, לא ידעתי, כי לא שמעתי מהמנורה הקדושה, אלא אתה ואני נלך למנורה הקדושה. הלכו כשהגיעו לרבי שמעון, אמרו דבר ושאלו שאלה. אמר להם, ודאי טוד החכמה הוא.

פתח ואמר, (שופטים ה) אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו ישכון. למה ישב שם? אלא מי שישב על שפת הים, משתמש בתפנוקי העולם. [וכאן אשר זהו פתח עליון של צדיק (של צדק), כשמתברך לחוריק ברכות לעולם. וכאן סמוך לפסוק הזה מאשר שמנה, לפתח העליון, שמשם מורקים ברכות לעולם] ופתח זה נודע תמיד בפרכות של העולם, ונקרא אשר, וזהו עמוד מאותם עמודים שהעולם עומד עליהם.

והמקום שנקרא לחם עני, מאותו מקום נתקן [ההוא]. זהו שכתוב מאשר שמנה לחמו. מה שהיה לחם עני, הפך להיות לחם [עני] פנג [שמנה], משום שהריק וזרק בו ברכות ותפנוקים, וסוף הפסוק מוכיח - והוא יתן מעדני מלך. מי המלך? זו כנסת ישראל, שממנה נזון בתפנוקי עולם, וזה נותן

ואתקריב מזרח במערב. הָדָא הוּא דְכִתְיב, וַיֵּאסוּף רַגְלָיו אֶל הַמֶּטֶה, וַאֲתַנְהִיר סִיְהָרָא, וַאֲשַׁתְּפַח בְּשִׁלְמוֹ. וְכַדִּין וְדָאֵי תַנִּינָן, יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מִית. כִּינָן דְּחֻמָּא יַעֲקֹב (ס"א סדורא) סְטָרָא שְׁלִים, מַה דְּלֹא אֲשַׁתְּפַח הָכִי לְבַר נֶשׁ אַחְרָא, חֲדִי, וְשִׁבַּח לִיהּ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּפְתַח וּבְרִיךְ לְבָנוּי, כֹּל חַד וְחַד כְּדָקָא יָאוּת לִיהּ.

רבי יוסי ורבי ייסא הוו אזלי בארְחָא. אָמַר רבי ייסא הָא וְדָאֵי תַנִּינָן, כֹּל בְּנוֹי דְיַעֲקֹב אֲתַקְנוּ בְּסִדּוּרָא שְׁלִים, וַאֲתַבְּרְכוּ כֹּל חַד וְחַד כְּדָקָא יָאוּת לִיהּ, מָאֵי קָא גִימָא בְּהָאֵי קָרָא, דְכִתְיִב, מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֻמוֹ וְגוֹ'. אָמַר לִיהּ, לֹא יִדְעָנָא, בְּגִין דְּלֹא שְׁמַעְנָא בִּיהּ מִבוּצִינָא קִדְיִשָׁא, אֲלֵא אֲנִתּוּ וְאָנָא גִיזִיל לְגַבֵּי בּוּצִינָא קִדְיִשָׁא. אֲזִיל, כִּד מָטוּ לְגַבֵּי דְרַבֵּי שְׁמַעוֹן, אָמְרוּ מְלָה וְשִׁאִילוּ שְׁאִילְתָּא. אָמַר לוֹן, וְדָאֵי רְזָא דְחֻכְמָתָא הוּא.

פתח ואמר, (שופטים ה) אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו ישכון. אלא מאן דיתיב בשפתא דימא, אשתמש בתפנוקי עלמא. (והקא אשר דא פתחא עלאה דצדיק (ס"א דצדק) כד אתברכא לארקא ברקאן בעלמא. ס"א והקא סמוך להאי קרא, מאשר, שמנה לפתחא עלאה דמתמן אתרקי ברקאן לעלמא) והאי פתחא אשתמודע תדיר לברכאן דעלמא ואקרי אשר, ודא הוא עמודא מאינון דקאים עלמא עליהו.

וההוא אתר דאקרי לחם עוני, מההוא אתר אתקין (ההוא). הָדָא הוּא דְכִתְיִב מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֻמוֹ, מַה דְּהוּא לְחֻמָּא דְמִסְפָּנָא, אֲתַהֲדֵר לְחֵם (עוני) פנג (שמנה). בְּגִין דְּאָרִיק וְאָרְמֵי בִּיהּ בְּרַכָּא וְתַפְנוּקֵין, וְסוּפָא דְקָרָא אוֹכַח, וְהוּא יִתֵּן מַעְדְּנֵי מְלָךְ. מָאֵן מְלָךְ, דָּא

למלך הזה כל הברכות, כל שמחה וכל טוב הוא נותן, וממנה יוצאים. אמרו, אם לא באנו לעולם אלא רק לדעת את זה - טוב לנו.

ראובן היה בכור של יעקב. אמר רבי חייא, לו ראוי הכל, והכל העבר ממנו, ונתנה המלכות ליהודה, הבכורה ליוסף, והפנהה ללוי. זהו שכתוב פחו פמים אל תותר, לא תשאר בהם. ומה שאמר פחי וראשית אוני, כאן ברכו והפקירו אצל הקדוש ברוך הוא.

לְאֵהוֹב הַמֶּלֶךְ, [שבקש מהמלך לעשות לו טובה] [שהיה לו בן ורצה שהמלך יעשה לו טובה] יום אחד עבר בנו בשוק. אמר למלך, זה בני, ודאי אהוב נפשי. שמע המלך, וידע שגה בקש על בנו. כך יעקב אמר, ראובן בכרי אתה פחי וגו'. כאן צוה את המלך.

פחו פמים אל תותר. כאן אמר מה שארע לו, שלא נשאר [לו] בארץ ונזרק לחוץ לארץ. כנגד זה ממנה (תחום) אחד מצד המשפן העליון שממנה תחת יד מיכאל, ויש אומרים תחת יד גבריאל. ומיכאל הוא ראש בכל מקום מצד של החס"ד, וגבריאל מצד של שמאל של גבור"ה, ויהודה עד רד עם אל, צד הגבורה, נקרא בית דין, וסמוך לו ראובן. ואף על גב שמלכות היתה של יהודה, ראובן סמוך כנגדו היה.

אמר רבי שמעון, עתידים אותם בני ראובן לעורר שני קרבות בתוך הארץ. בא ראה, כתוב פחי - בגלות מצרים. וראשית אוני - שהם היו ראשונים לאחיהם לקרב. יתר שאת - לגלות אשור,

אוני, דאינון הו' קדמאי

כנסת ישראל, דמנה אתון בתפנוקי עלמא. ודא יהיב להאי מלך כל ברכאן, כל חידו וכל טיבו. הוא יהיב ומנה נפקי. אמרו, אי לא אתינא לעלמא, אלא למנדע דא, טב לן.

ראובן בוכרא דיעקב הוה, אמר רבי חייא, ליה הוה אתחזי כללא, ואתעבר מינה כללא, ואתיהיב מלכו ליהודה, בכירותא ליוסף, כהונתא ללוי. הדא הוא דכתיב, פחו פמים אל תותר, לא תשתאר בהו. ומה דאמר פחי וראשית אוני, הכא ברכיה ופקדיה לקודשא בריה הוה.

לְרַחֲמָא דְמִלְפָּא, (דקעא מן מלפא למעבר ביה טיבו) (ג"א דתוה ליה ברא והוה בעי דמלפא ועבד ליה טיבו)

יומא חד אעבר בריה בשוקא, אמר למלפא, דא הוא ברי, ודאי רחמא דנפשאי. שמע מלפא, וידע דהא שאיל על בריה. כך יעקב אמר, ראובן בכורי אתה כחי וגו', הכא פקדיה למלפא.

פחו פמים אל תותר, הכא אמר מה דארע ליה, דלא אשתאר (ליה) בארעא, ושדי ליה לבר מארעא. לקבל דא, חד ממנא (תחומא) מסטרא דמשפנא לעילא, די ממנא תחות ידא דמיכאל, ואמרי לה תחות ידא דגבר"אל. ומיכאל הוא רישא בכל אתר מסטרא דחס"ד, וגבריאל מסטרא דשמאלא דגבור"ה. (הושע יב) ויהודה עד רד עם אל, סטר גבורה, בי דינא אקרי, וסמיך ליה ראובן, אף על גב דמלכו הוה דיהודה, ראובן סמוך לקבליה הוה.

אמר רבי שמעון, זמינין אינון בני ראובן, לאגחא תרין קרבין בגו ארעא. תא חזי, פתיב פחי, בגלותא דמצרים. וראשית

שמשם גלו בני גד ובני ראובן ראשונים מכלם, וסבלו כמה רעות, וכמה ענויים סבלו, ולא שבו עד כעת.

ויותר עז - לזמן שמלך המשיח יתעורר בעולם, הם יצאו ויערכו קרבות בעולם וינצחו, ויתחזקו על העמים, ובני העולם יפחדו מהם וירתתו לפניהם ויחשבו להתגבר במלכות, ולא ישארו בה. זהו שכתוב פחז פמים אל תותר. מה הטעם שלא ישארו בה ואפלו בצד אחד של העולם? משום פי עלית משכבי אביך, שעתידים להפגס ולערף קרבות בתוך הארץ הקדושה, משכבי אביך דוקא, זו ירושלים.

בא ראה, לארבעת צדדי העולם התפזרו בני ראובן בגלות, פנגד כל ישראל שגלו לגלות ארבע פעמים בארבע רוחות העולם. זהו שכתוב כחי - אחד, וראשית אוני - שנים, יתר שאת - שלשה, ויתר עז - ארבעה. כמו כן עתידים הם לערף קרב בארבע רוחות העולם ולשלט בקרבם על הכל, וינצחו עמים רבים וישלטו עליהם.

פחז פמים אל תותר פי עלית על משכבי אביך. כאן נרמז על הרהור ראשון שהנה ליעקב בטפה הראשונה ברחל, שאלמלא הרהור של אותה טפה היה במקומה, נשאר היה ראובן בכל, אבל פחז פמים אל תותר פי עלית משכבי אביך. עלית - בהרהור אחר, אז חללת וגו'.

דבר אחר פחז פמים אל תותר - שהרי כאשר יערכו קרב בני ראובן בעולם וינצחו עמים רבים, לא ישארו במלכות, מה הטעם? פי עלית משכבי אביך, שעתידים

לגבי אחיהון לקרבא. יתר שאת, לגלותא דאשור, דמתמן גלו בני גד ובני ראובן קדמאי מפלהו, וסבלי כמה בישין, וכמה ענויין סבלו, ולא תבו עד כען.

ויתר עז, לזמנא דמלפא משיחא יתער בעלמא, אינון יפקון ויגחון קרבין בעלמא, וינצחון, ויתקפון על עממיא. ובני עלמא ידחלון מנייהו וירתתון קמייהו, (דף רלו ע"א) ויחשיבו לאתגברא במלכותא, ולא ישתארו ביה. הדא הוא דכתיב פחז פמים אל תותר, מאי טעמא לא ישתארו ביה, ואפילו בסטרא חד דעלמא, בגין פי עלית משכבי אביך. דזמינין לאעלא ולאגחא קרבין בגו ארעא קדישא, משכבי אביך דייקא, זו ירושלים.

תא חזי, בארבע סטרי עלמא, אתבדדו בני ראובן בגלותא, לקבליהון דכל ישראל, דאתגלו בגלותא ארבע זמנין בארבע סטרי עלמא. הדא הוא דכתיב, כחי חד, וראשית אוני תרי, יתר שאת תלת, ויתר עז ארבעה. פגוונא דא זמינין אינון לאגחא קרבא בארבע סטרי עלמא, ולמשלט בקרבייהו על כלא, וינצחון עממין סגיאין, וישלטון עלייהו:

פחז פמים אל תותר פי עלית משכבי אביך, הכא אתרמיז על הרהורא קדמאה דהוה ליה ליעקב. בהאי טפה קדמאה ברחל, דאלמלא הרהורא דההיא טפה הוה באתרה, אשתאר ראובן בכלא. אבל פחז פמים אל תותר פי עלית משכבי אביך, עלית, בהרהורא אחרא, אז חללת וגו'.

דבר אחר, פחז פמים אל תותר, דהא כד יגחון קרבא בני ראובן

לַעֲרֹךְ קָרַב בְּאַרְץ הַקְדוּשָׁה וְיִקְא, שְׁכַתוֹב כִּי עֲלִית מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ, וְיִקְא לְכַתֵּב! אֵלָא אָבִיךָ, זֶה יִשְׂרָאֵל הַזֶּקֶן. מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ וְלֹא מִשְׁכְּבֵי מִשׁוֹם שְׁהָרֵי פְעָמִים נִבְנְתָה יְרוּשָׁלַיִם, וּפְעַם שְׁלִישִׁית לְזַמְנֹו שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְלִכְּזֶן מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ. וְכֵאֵן הַתְּגַלְתָּה בְּרַכָּה, וּמָה שְׁהָיָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּמָה שְׁהָיָה כְּשֶׁנִּכְנסוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְץ, וּמָה שְׁהָיָה בְּזַמַּן מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּמַעֲשֵׂה רְאוּבֵן.

שְׁמַעוֹן וְלוֹי אַחִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֵּאֵן אַחַד אוֹתָם בְּצַד שְׂמַאל שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שְׂרָאָה מַעֲשִׂים שֶׁל דִּין קָשָׁה שְׁלֹא יְכוּל הָעוֹלָם לְסַבֵּל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַבְּרַכָּה שְׁלֵהֶם אֵיפֹה הִיא? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁמַעוֹן לֹא רְאוּי לְזֶה, שְׂרָאָה לוֹ כְּמָה מַעֲשִׂים רְעִים, וְלוֹי שְׂבֹא מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה, וּבְרַכָּה לֹא תְלוּיָהּ בּוֹ, וְאֶפְלוּ כְּשֶׁבֹא מִשָּׁה לֹא תְלוּיָהּ בּוֹ בְּרַכְתּוֹ, שְׁכַתוֹב (דְּבָרִים א) בְּרַךְ ה' חִילוֹ וּפְעַל יָדָיו תִּרְצָה. תְּלוּי בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

בֹּא רְאֵה, כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שֶׁם רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. זֶה הַיָּם גְּדוֹל - זֶה הַשְּׁכִינָה שְׁעוֹמֶדֶת עַל יַעֲקֹב, כְּשֶׁרְצָה לְהַסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם. וְרַחֵב יָדַיִם - שְׁהָרֵי כָּל הָעוֹלָם מִתְּמַלֵּא וְנִשְׁלֵם וּמִצְטַמְצָם שֵׁם. שֵׁם רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר - שְׁכַמָּה מְלֶאכִים עֲלִיּוֹנִים וְקִדּוּשִׁים נִמְצְאוּ שֵׁם. חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת - אֵלוֹ הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִים, בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנִמְצְאוּ בָּהֶם בְּשִׁלְמוֹת, אַחַד אֵילָה, וְאַחַד זָאֵב, וְאַחַד אָרִי,

בְּעֵלְמָא, וַיִּנְצַחוֹן עַמְמִין סְגִיאיִן, לָא יִשְׁתְּאַרוֹן בְּמַלְכוּתָא, מָאי טַעְמָא, כִּי עֲלִית מִשְׁכְּבֵי, דְּזַמְיִנִין לְאַגְחָא קָרְבָא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא דִּיִּיקָא, דְּכַתִּיב כִּי עֲלִית מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ (ס"א דֹּא יְרוּשָׁלַיִם. מִשְׁכְּבֵי), מִשְׁכְּבֵי מִיבְעֵי לִיהִי. אֵלָא, אָבִיךָ דָּא יִשְׂרָאֵל סְבָא, מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ וְלֹא מִשְׁכְּבֵי, בְּגִין דְּהָא בְּתָרֵי זְמַנֵּי אַתְבְּנִי יְרוּשָׁלַם, וְתִלְיַתָּה לְזַמְנָא דְּמַלְפָּא מְשִׁיחָא. וְעַל דָּא מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ. וְהָכָא אַתְגַּלְיָא בְּרַכָּה, וּמָאי דְּהוּה בְּהוּא זְמַנָּא, וּמָאי דְּהוּה כַּד עָאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, וּמָה דְּהָא בְּזַמְנָא דְּמַלְפָּא מְשִׁיחָא בְּעוֹבְדָא דְּרְאוּבֵן:

שְׁמַעוֹן וְלוֹי אַחִים, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָכָא אַחִיד לֹוֹן בְּסִטְרָא שְׂמַאלָא דְּשְׁכִינְתָּא. דְּחִמָּא עוֹבְדִין דְּדִינָא קְשִׁיא, דְּלֹא יְכִיל עֲלֵמָא לְמַסְבֵּל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרַכְתָּא דְּלֵהוֹן אֵן הִיא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁמַעוֹן לֹא אַתְחִזִּי לְהָאֵי, דְּחִמָּא לִיהִי כְּמָה עוֹבְדִין בִּישׁוּן. וְלוֹי דְּאַתִּי מִסְטְרָא דְּדִינָא קְשִׁיא, וּבְרַכְתָּא לֹא תְלוּיָא בִּיהִי. וְאֶפְילוּ כַּד אַתָּא מִשָּׁה, לֹא תְלוּי בְּרַכְתִּיהִי בִּיהִי. דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים א) בְּרַךְ ה' חִילוֹ וּפְעַל יָדָיו תִּרְצָה, בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְלוּיָא.

הָא חֲזִי, כְּתִיב, (תְּהִלִּים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שֶׁם רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. זֶה הַיָּם גְּדוֹל, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּקִיָּמָא עֲלִיהִי דְּיַעֲקֹב כַּד בְּעָא לְאַסְתַּלְקָא מִעֵלְמָא. וְרַחֵב יָדַיִם, דְּהָא כָּל עֲלֵמָא אִמְלִי וְאַשְׁתַּלִּים וְאַתְצַמְצָם תַּמָּן. שֵׁם רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר, דְּכַמָּה מְלֶאכִי עֲלָאֵי וְקְדִישָׁאֵי אֲשַׁתְּפָחוּ תַּמָּן. חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, אֵלִין דְּיַעֲקֹב, דְּאַשְׁתְּפָחוּ בְּהוֹן בְּשִׁלְמוֹ. חַד אֵילָה, וְחַד זָאֵב, וְחַד אָרִי, וְחַד

אֵינוֹן תְּרִיסַר שְׁבַטִין, בְּנֵי וְחַד זָאֵב, וְחַד אָרִי, וְחַד

טָלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְיֵה חַד, וְטָלָה חַד, חַד זָאב, וְחַד גְּדִי, וְכֵן כָּלֵהוּ, לְאַשְׁתַּכְּחָא חַיִּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּלֵהוּ שְׁפִיר. אָבֵל יְהוּדָה אַרְיֵה, שְׁמַעוֹן שׁוֹר, וְהָא אוּקְמוּהָ חֲבָרְיָא דְהוּוּ מְשַׁגְּיחִין דָּא לְקַבֵּל דָּא, דָּא מִימִינָא, וְדָא מִשְׁמָאלָא. לְתוֹרָא דְעוֹבְדוֹי בִּישׁוּן, אָמְרוּ נְצִייר אַקוּנִין דְאַרְיֵה בְּקוֹפְטִיָּה, וְיִסְתַּכַּל בְּדָא וְיִדְחַל מִנִּיהּ, כִּף שְׁמַעוֹן שׁוֹר, יְהוּדָה אַרְיֵה.

שְׁמַעוֹן לָא זָכָה לְבִרְכָאן, אֶלָּא טַפַּל לִיהּ מִשֶּׁה בִּיהוּדָה. פְּתִיב הָכָא (דברים לג)

שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה, וְכֹתִיב הַתֵּם (בראשית כט) כִּי שְׁמַע ה' כִּי שְׁנוּאָה אֲנֹכִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁמַעוֹן וְלוֹי, אָבוּהוֹן סְלִיק לֹון לְמִשֶּׁה. אָמַר לִיהּ רַבִּי יוֹסִי, מָאִי טַעְמָא אָבוּהוֹן סְלִיק לֹון לְמִשֶּׁה. אָמַר לִיהּ, אַף אֲנִי נִסְלִיק לִיהּ לְבוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה.

אֲתוּ שְׁאֵלוּ לִיהּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, כִּמְהַ חֲבִיבִין מְלִין. אֶטְפַח בִּידוֹי וּבִכְהּ, וְאָמַר מָאֵן יִגְלִי לָךְ מְהִימָנָא קְדִישָׁא, אֶסְתַּלְקַת בְּחַיִּיךְ עַל בְּנֵי נְשָׂא, אֶסְתַּלְקַת בְּמוֹתָךְ, וְאַסְתִּים דִּיוֹקְנָךְ. מִפְתָּחִן דְמֵאֲרַךְ אֲתַמְסְרוּ בִידְךָ תְּדִיר.

הָא חֲזִי, יַעֲקֹב הָוָה לִיהּ אַרְבַּע נְשִׁין, וְאוּלִיד בְּנִין מִכָּלֵהוּ, (דף רלו ע"ב) וְאַסְתַּלְקַת (נ"א וְאַשְׁתַּלִּים) בְּנִשׁוּי. כִּד בְּעָא יַעֲקֹב לְאַסְתַּלְקָא, שְׁכִינְתָא קְיַימִי עֲלוּי, בְּעָא לְבְרוּכִי לְאַלִּין, וְלֹא יְכִיל, מְקַמִּי שְׁכִינְתָא דְדַחִיל. אָמַר, הִיךְ אַעֲבִיד, דְהָא תְרוּוֹיָהוּ מִסְטָרָא דְדִינָא קְשִׁיא קָא אֲתִינִין. אִי אֲתַקִּיף בְּשְׁכִינְתָא לָא יְכִילָנָא, דְהָא אַרְבַּע נְשִׁין הוּוּ לִי, וְאַשְׁתַּלִּימָנָא בְּהוֹן. אֶלָּא אֶסְלַק לֹון לְמֵאֲרִי דְבִיתָא, דְהָא (ב"ה) בִּיתָא בְרַעוּתִיָּה קְיַימָא, וּמָה דְבַעֵי יַעֲבִיד.

וְאַחַד טָלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְיֵה אַחַד, וְטָלָה אַחַד, אַחַד זָאב, וְאַחַד גְּדִי, וְכֵן כָּלֵם, לְהַמְצֵא חַיִּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל יָפָה, אָבֵל יְהוּדָה אַרְיֵה וְשְׁמַעוֹן שׁוֹר, וְהָרִי פְּרִשׁוּהּ הַחֲבָרִים שְׁהִיוּ מְשַׁגְּיחִים זֶה כְּגַדְדָה זֶה, זֶה מִמִּינִין וְזֶה מִשְׁמָאלָא. לְשׁוֹר שְׁמַעְשׂוּי רַעִים, אָמְרוּ נְצִיר דְמוֹת שֶׁל אַרְיֵה בְּרַפְתָּ שְׁלוֹ, וְיִסְתַּכַּל בְּזָה וְיִפְחַד מִמֶּנּוּ. כִּף שְׁמַעוֹן שׁוֹר, יְהוּדָה אַרְיֵה.

שְׁמַעוֹן לָא זָכָה לְבִרְכּוֹת, אֶלָּא הַדְּבִיק אוֹתוֹ מִשֶּׁה לִּיהוּדָה. כְּתוּב כִּפָּן (דברים לג) שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה, וְכֹתוּב שָׁם (בראשית כט) כִּי שְׁמַע ה' כִּי שְׁנוּאָה אֲנֹכִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁמַעוֹן וְלוֹי, אָבִיהֶם הָעֵלֶם לְמִשֶּׁה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, מָה הַטַּעַם אָבִיהֶם הָעֵלֶם לְמִשֶּׁה? אָמַר לוֹ, אַף אֲנִי נִעְלָהוּ לְמַנּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִינָה.

כִּבְאוּ וְשְׁאֵלוּ אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, כִּמְהַ חֲבִיבִים דְּכָרִים אֵלוּ. טַפַּח בִּידוֹ וּבִכָּה. אָמַר, מִי יִגְלֵה אוֹתָךְ נְאֻמֵּן הַקְּדוּשׁ? הַתַּעֲלִית בְּחַיִּיךְ עַל בְּנֵי אָדָם, הַתַּעֲלִית בְּפִטְרִיךָ וְנִסְתַּרְהּ דְמוֹתָךְ. מִפְתָּחוֹת רַבּוֹנְךָ נִמְסְרוּ בִידְךָ תְּמִיד.

כִּא רָאָה, לִיעֲקֹב הָיוּ אַרְבַּע נְשִׁים, וְהוּלִיד בְּנִים מִכָּלֵן, וְהַתַּעֲלָה [יַחֲזִיק] בְּנִשׁוּתֵיהּ. כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְהַסְתַּלֵּק, עָמְדָה עָלָיו שְׁכִינָה. רָצָה לְבְרוֹךְ אֶת אֱלֹהִים וְלֹא יָכַל, מִלְּפָנֵי הַשְּׁכִינָה שְׁפָחַד. אָמַר, אִיךְ אַעֲשֶׂה, שְׁהָרִי שְׁנִיָּהֶם כִּבְאוּ מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה? אִם אֲחֻזֵּק בְּשְׁכִינָה - לֹא יָכַלְתִּי, שְׁהָרִי הָיוּ לִי אַרְבַּע נְשִׁים וְנִתְקַנְתִּי כְּהֵן, אֶלָּא אַעֲלֵה אוֹתָן לְבַעַל הַבַּיִת, שְׁהָרִי [ב"ה] הַבַּיִת עוֹמֵד בְּרִשׁוּתוֹ, וּמָה שְׁיִרְצָה - יַעֲשֶׂה.

כך יעקב אמר, חולקין דנשין ובנין הא
ונבנים הרי לקחתי בעולם הזה
ונשלמתי, ואיך אתחזק בגבירה
יותר? אלא אעלה הדברים לבעל
הגבירה, והוא יעשה מה שירצה,
ולא יפחד.

בא ראה מה פתוב, (דברים לג)
וזאת הברכה אשר ברוך משה
איש האלהים, בעל הבית, בעל
הגבירה, פפתוב (במדבר ל) אישה
יקימנו ואישה יפרנו, שהרי (שם י)
פלות משה פתוב. ועל פן משה
מברך את מי שרוצה בלי פחד,
כמו שבארנו. ולכן אמר יעקב,
הרי ראיתי שבני אלה הם בצד
הדין הקשה, [וביאן] יבא בעל
הבית ויברך אותם.

משה ודאי איש האלהים היה,
ורצונו עושה בביתו, כמו
שנאמר אישה יקימנו, זהו
שפתוב (שם י) ויאמר משה קומה
ה' ואישה פרנו, זהו שפתוב
ובנחה יאמר שובה ה'. ודאי
שבעל הבית עושה את רצונו
ואין מוחה בידו, כמו לאדם
שגזור על אשתו, והיא עושה
רצונו. ועל כך יעקב, אף על גב
שהיה אחוז בעץ החיים, לא היה
בעל הבית אלא למטה. משה
הוא למעלה, ולכן העלה אותם
לבעל הבית.

בסודם אל תבא נפשי וגו'. רבי
אבא פתח ואמר, (תהלים כה) סוד
ה' ליראיו וגו'. סוד ה' ליראיו -
הסוד העליון של התורה לא נתן
הקדוש ברוך הוא אלא לאותם
יראי חטא, ומי שהם יראי חטא,
מתגלה להם סוד עליון של
תורה. ומיהו סוד העליון של
התורה? הוי אומר זו אות ברית
קדש, שנקראת סוד ה' ברית
קדש.

שמעון ולוי הטריחו עצמם על
סוד זה באנשי שכם שימולו

כך יעקב אמר, חולקין דנשין ובנין הא
נסבית בהאי עלמא, ואשתלמנא, היך
אתקיף במטרוניתא ותיר, אלא אסלק מלין
למארי מטרוניתא, והוא יעביד מה דבעי,
ולא ידחל.

הא חזי, מה כתיב, (דברים לג) וזאת הברכה
אשר ברוך משה איש האלהים, מאריה
דביתא, מאריה דמטרוניתא. כמה דכתיב,
(במדבר ל) אישה יקימנו ואישה יפרנו. דהא (במדבר
י) פלת משה כתיב. ועל דא, משה ברוך מאן
דבעא ולא דחיל, פדאוקימנא. ובגין כך אמר
יעקב, הא חמינן דבני אלן בסטרא דדינא
קשא, (ליתיה) ייתי מאריה דביתא ויברך לון.

משה ודאי איש האלהים היה, ורעותיה
עביד בביתיה, כמה דאת אמר אישה
יקימנו. הדא הוא דכתיב, (במדבר י) ויאמר משה
קומה ה'. ואישה יפרנו. הדא הוא דכתיב,
(במדבר י) ובנחה יאמר שובה ה'. ודאי רעותיה
עבד מאריה דביתא ולית דימחי בידיה. כבר
נש דגזור על אנתתיה, ועבדא רעותיה. ועל
דא יעקב אף על גב דהוה אחיד באילנא
דחיי, לא הוה מארי דביתא, אלא לתתא,
משה הוא לעילא, בגין כך סליק לון
למאריה דביתא:

בסודם אל תבא נפשי וגו', רבי אבא פתח
ואמר, (תהלים כה) סוד יי ליראיו וגו'.
סוד יי ליראיו, רזא עלאה דאורייתא, לא
יהיב קדשא ברוך הוא אלא לאיננון דחלי
חטאה. ומאן דאיננון דחלי חטאה, אתגלי לון
רזא עלאה דאורייתא. ומאן איהו רזא עלאה
דאורייתא, הוי אימא דא את קיימא קדישא,
דאקרי סוד יי ברית קדש.

שמעון ולוי, אטריחו גרמייהו על האי סוד,

בְּאַנְשֵׁי שְׁכֶם, דִּיגְזְרוּן גְּרַמְיֵיהוּ וַיִּקְבְּלוּ
עֲלֵיהוֹן הָאִי סוּד. וַיִּקְרָא אֶסְהִיד, בְּמַרְמָה. תו
בְּעוֹבְדָא דְזַמְרִי בֶן סְלוּא, דְּפָסַל הָאִי סוּד.
וַיַּעֲקֹב אָמַר בְּסוּדָם אֵל תָּבֵא נַפְשִׁי. מָאִי
נַפְשִׁי. דָּא נַפְשָׁא דְעֲאָלַת וְאַתְאַחַדַת בְּבָרִית
עֲלָאָה לְעֵילָא, וְאַקְרִי נַפְשׁ צְרוּרָא דְחַיִּי.

בְּקַהְלָם אֵל תַּחַד כְּבוֹדֵי. הָא אֻקְמוּהָ, כְּמָה
דְּאַתָּ אָמַר, (במדבר טו) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם
קְרַח. אֵל תַּחַד כְּבוֹדֵי, דָּא כְבוֹד יִשְׂרָאֵל סְתָם.
וְעַל דָּא לֹא בְרִיף לֹון אָבוּהוֹן, בְּגִין דְּסְלִיק
לֹון לְמִשָּׁה. רַבִּי חַיִּיא אָמַר, מִהֲנִי קְרָאִי (חסר)
(וּבְגִינֵי קָד) (ס"א מְשַׁמַּע) דְּלֹא אַתְאַחִיד דָּא בְּדָא,
וְאַצְטְרִיף הַכִּי. וְעַל דָּא אֵית בֵּיה כְּלָא, וְלִית
לָךְ דְּרָא בְּעֵלְמָא, דְּלֹא נַחְתָּא דִּינָא דְלֵהוֹן
לְקַטְרָגָא בְּעֵלְמָא וְאַסְגִּיאֵו מִהֲדָרֵי עַל
פְּתַחֲיֵיהוּ דְבְּנֵי נַשָּׂא, הָא לָךְ כְּלָא. (ס"א הָא לְקַבְּל

(הא):

יְהוֹנָדָה אַתְהָ יוֹדוּף אַחִיף יְדָךְ בְּעַרְףְּ אִיבִיף
וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (תהלים קד) עֲשֵׂה יְרַח
לְמוֹעֲדִים וְגו'. עֲשֵׂה יְרַח בְּגִין לְקַדְשָׁא בֵּיה
רִישׁ יְרַחִין, וְרִישׁ שְׁתִּין. וְלַעֲלָמִין סִיְהִרָא לֹא
נְהִיר אֱלָא מְשַׁמְשָׁא, וְכַד שְׁמִשָּׁא שְׁלִיט,
סִיְהִרָא לֹא שְׁלִטָא. כַּד אַתְּפְנִישׁ שְׁמִשָּׁא, כְּדִין
סִיְהִרָא שְׁלִטָא, וְלִית חוֹשְׁבִין לְסִיְהִרָא אֱלָא כַּד
אַתְּפְנִישׁ שְׁמִשָּׁא.

וְתַרְוִוִּיהוּ עֶבֶד קַדְשָׁא בְרִיף הוּא לְאַנְהִרָא.
הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית א) וַיִּתֵּן
אַתֶּם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ
וְגו'. וְהָיוּ לְאוֹתוֹת, אֲלִין שְׁבַתוֹת, דְּכְתִיב,
(שמות לא) כִּי אוֹת הִיא. וְלְמוֹעֲדִים, אֵינּוֹן יוֹמִין
טְבִין. וְלְיָמִים, אֲלִין רִישֵׁי יְרַחִין. וְלְשָׁנִים,
אֲלִין רִישֵׁי שָׁנִין. דְּלֵהוֹן אוֹמוֹת הָעוֹלָם
עֶבְדִין חֹשְׁבִין לְשְׁמִשָּׁא, וְיִשְׂרָאֵל לְסִיְהִרָא.

עֲצָמָם וַיִּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם סוּד זָה,
וְהַפְּסוּק מַעֲיַד שְׁבַמְרָמָה. וְעוֹד,
בְּמַעֲשֵׂה זַמְרִי בֶן סְלוּא שְׁפָסַל
אֵת הַסוּד הַזֶּה. וַיַּעֲקֹב אָמַר,
בְּסוּדָם אֵל תָּבֵא נַפְשִׁי. מִי זֶה
נַפְשִׁי? זֶה נַפְשׁ שְׁנוֹכְנֹסַת וְנֶאֱחָזַת
בְּבָרִית הָעֲלִיּוֹנָה לְמַעְלָה,
וְנִקְרָאת נַפְשׁ צְרוּר הַחַיִּים.

בְּקַהְלָם אֵל תַּחַד כְּבוֹדֵי, הָרִי
פְּרִשׁוּהָ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (במדבר טו)
וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קְרַח. אֵל תַּחַד
כְּבוֹדֵי - זֶה כְבוֹד יִשְׂרָאֵל סְתָם.
וְלִכְּן לֹא בְרִיף אוֹתָם אֲבִיהֶם,
מִשּׁוּם שְׁהַעֲלָה אוֹתָם לְמִשָּׁה.
רַבִּי חַיִּיא אָמַר, מִהַפְּסוּקִים הִלְלוּ
(ומשום קד) [מְשַׁמַּע] שְׁלֹא נֶאֱחָזוּ זָה
בְּזָה, וְהַצְטְרָף קָד. וְלִכְּן יֵשׁ בּוֹ
הַכַּל, וְאִין לָךְ דוֹר בְּעוֹלָם שְׁלֹא
יִוָּרֵד דִּין שְׁלָהֶם לְקַטְרָג בְּעוֹלָם,
וּמִתְרַבִּים הַמְּחַזְרִים עַל הַפְּתָחִים
שֶׁל בְּנֵי אָדָם. הַנֵּה לָךְ הַכַּל וְהַ כְּנֵד
(הא):

יְהוֹנָדָה אַתְהָ יוֹדוּף אַחִיף יְדָךְ
בְּעַרְףְּ אִיבִיף וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פְתַח,
(תהלים קד) עֲשֵׂה יְרַח לְמוֹעֲדִים
וְגו'. עֲשֵׂה יְרַח, כְּדִי לְקַדְשָׁא בּוֹ
רִאשֵׁי חֲדָשִׁים וְרִאשֵׁי שָׁנִים.
וְלַעֲלָמִים הַלְכְּנָה מֵאִירָה רַק מִן
הַשְּׁמֶשׁ, וּכְשׁוֹלְטַת הַשְּׁמֶשׁ -
לֹא שׁוֹלְטַת הַלְכְּנָה, וּכְשׁוֹלְטַת הַשְּׁמֶשׁ -
אִין חֹשְׁבִין לְלַכְּנָה אֱלָא רַק
כְּשׁוֹלְטַת הַשְּׁמֶשׁ.

וְשָׁנֵיהֶם עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהַאִיר, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית א)
וַיִּתֵּן אֶתֶם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם
לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְהָיוּ
לְאוֹת - אֲלוֹ שְׁבַתוֹת, שְׁפָתוֹב
(שמות לא) כִּי אוֹת הִיא. וְלְמוֹעֲדִים
- אֲלוֹ יָמִים טוֹבִים. וְלְיָמִים - אֲלוֹ
רִאשֵׁי חֲדָשִׁים. וְלְשָׁנִים - אֲלוֹ
רִאשֵׁי שָׁנִים. שְׁהָיוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם
עוֹשִׂים חֹשְׁבִין לְשְׁמֶשׁ, וְיִשְׂרָאֵל
לְלַכְּנָה.

וְאִזְכָּרָהּ הָא, פִּי הָא דְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּתִיב,
 (ישעיה ט) **הַרְבִּיתָּ הַגּוֹי לֹא הַגְּדִלְתָּ**
הַשְּׂמֹחָה. הַרְבִּיתָּ הַגּוֹי, אֵלֶיךָ יִשְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב
בְּהוּ (דברים ד) פִּי מִי גוֹי גָּדוֹל. וְכַתִּיב, (דברים יא
י) גוֹי אֶחָד בְּאַרְצָךָ. לֹא, בְּגִינִיָּה. הַגְּדִלְתָּ
הַשְּׂמֹחָה (ממש), דָּא סִיְהָרָא, דְּאִתְרַבִּיאת
בְּנַהוּרָא בְּגִינִיָּהוֹן דִּישְׂרָאֵל. אֹמְרוֹת הָעוֹלָם
לְשִׁמְשָׂא, וַיִּשְׂרָאֵל לְסִיְהָרָא, הֵי מַנִּיָּהוּ עָדִיף.
וְדָאִי סִיְהָרָא (דף רלז ע"א) לְעֵילָא, וְשִׁמְשָׂא
דְּאֹמְרוֹת הָעוֹלָם, תַּחֲוֹת הָאִי סִיְהָרָא הוּא,
וְהָהוּא שְׂמֵשָׂא מְהָאִי (כ"א ספרא) סִיְהָרָא נָהִיר.
חֲמִי מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל, לְהוּ. יִשְׂרָאֵל אֶחֱידוּ
בְּסִיְהָרָא, וְאַשְׁתַּלְשְׁלוּ בְּשִׁמְשָׂא עֲלָאָה,
וְאַתְאַחֲדוּ בְּאַתֵּר (בִּיָּה) (כ"א דְּנַהֲרִי לְשִׁמְשָׂא) דְּנַהֲרִיָּא
מְשִׁמְשָׂא עֲלָאָה, וּמִתְדַבְּקֵן בֵּיָּה, דְּכַתִּיב, (דברים
ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיָי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם
הַיּוֹם.

וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ שְׂאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
 פְּתִיב (ישעיה ט) **הַרְבִּיתָּ הַגּוֹי לֹא**
הַגְּדִלְתָּ הַשְּׂמֹחָה. הַרְבִּיתָּ הַגּוֹי -
אֵלֶיךָ יִשְׂרָאֵל, שְׂכַתוּב בְּהֶם (דברים ד)
פִּי מִי גוֹי גָּדוֹל, וְכַתוּב גּוֹי אֶחָד
בְּאַרְצָךָ. לֹא - בְּשִׁבְלֹךָ. הַגְּדִלְתָּ
הַשְּׂמֹחָה [ממש] - זֶה הַלְּבָנָה
שְׂמַתְגַּדְלַת בְּאוּר בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל.
אֲמוֹת הָעוֹלָם לְשִׁמְשָׂא, וַיִּשְׂרָאֵל
לְלִבְנָה, אִיזָה מֵהֶם עָדִיף? וְדָאִי
הַלְּבָנָה לְמַעְלָה, וְהַשְּׂמֵשׂ שֶׁל
אֲמוֹת הָעוֹלָם תַּחַת הַלְּבָנָה הוּא,
וְאוֹתוֹ הַשְּׂמֵשׂ מִזֹּו [העיר] הַלְּבָנָה
מְאִיר.

רְאֵה מַה בֵּינָם לְבִין יִשְׂרָאֵל.
 יִשְׂרָאֵל אֶחָזִים בְּלִבְנָה,
 וְהַשְׁתַּלְשְׁלוּ בְּשִׁמְשָׂא הָעֲלִיּוֹנָה,
 וְנֶאֱחָזוּ בְּמִקּוֹם [בו] [שְׂמֵאִיר לְשִׁמְשָׂא]
 שְׂמֵאִירָה מֵהַשְּׂמֵשׂ הָעֲלִיּוֹן
 וְנִדְבָקִים בּוֹ, שְׂכַתוּב (דברים ד)
 וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם
 חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם.

יְהוּדָה אַתָּה וְגו'. רַבִּי שְׂמַעוֹן
 אָמַר, מַלְכוּת הַתְּקִימָה לִיהוּדָה,
 וְהֵינּוּ מַה שְׂאֵמַרְנוּ, מַהוּ שְׂכַתוּב
 (בראשית כט) **הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה',**
מְשׁוּם שֶׁהוּא רְבִיעֵי אוֹדָה אֶת ה',
מְשׁוּם שֶׁהוּא רִגְל רְבִיעֵי לְכַפֵּסָא.
יְהו' זֶה רִשְׁמֵי שֶׁל הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן,
וּבְכַמָּה נִשְׁלָם? בְּה"א [בדל"ת], וְהֵינּוּ
ה"א אַחְרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ,
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִשְׁלָם בְּאוֹתֵיחוֹ,
וְקָשָׁר שְׂאוֹחֵז אוֹתָן, עַל כֵּן יוֹדוּף
אֶחָד, שֶׁהַמַּלְכוּת לָךְ רְאוּיָה
לְהַתְּקִימָה וְדָאִי. (הושע יד) וַיְהוּדָה
עַד רֹד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים
נֶאֱמָן. מִי הַקְּדוֹשִׁים? אֵלֹו
קְדוֹשִׁים עֲלִיּוֹנִים, שְׂכַלְמֵי מוֹדִים
לֹו וְשִׁמּוֹ אוֹתוֹ נֶאֱמָן, לְכֵן הוּא
רְאוּשׁוֹן בְּכָל, הוּא מְלֵךְ עַל כָּלָם.

רַבִּי שְׂמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים מה)
 כָּל כְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה. כָּל
 כְּבוֹדָה - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּבוֹדָה
 - מְשׁוּם שֶׁהוּא כְּבוֹד, זֶה עַל זֶה.

יְהוּדָה אַתָּה וְגו'. רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, מַלְכוּ
 לִיהוּדָה אַתְקִימִים, וְהֵינּוּ דְאֶמְרִינָן,
 מָאִי דְכַתִּיב, (בראשית כט) **הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה',**
בְּגִין דְּאִיְהוּ רְבִיעֵאָה, אוֹדָה אֶת ה', בְּגִין
דְּאִיְהוּ רְגְלָא רְבִיעֵאָה לְכַרְסֵיָא. יְהו'ו, דָּא
רְשִׁימָא דְשָׂמָא עֲלָאָה, וּבְכַמָּה אֲשַׁתְּלִים, בְּה"א
(כ"א בדל"ת), וְהֵינּוּ ה"א בְּתַרְרָאָה דְשָׂמָא קְדִישָׂא.
שְׂמָא קְדִישָׂא שְׁלִים בְּאַתּוּוֹי, וְקָשָׁר דְאֶחֱיד
לֹון, עַל דָּא יוֹדוּף אֶחָד, דְּמַלְכוּ לָךְ אִתְחַזְיָא
לְאַתְקִימָא וְדָאִי. (הושע יב) וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם
אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן, מָאֵן קְדוֹשִׁים, אֵלֶיךָ
קְדוֹשִׁים עֲלִיּוֹנִין, דְּכַלְהוּ אוֹדָן לְגַבִּיָּה,
וְשׁוּיָה נֶאֱמָן, בְּגִין כֵּן הוּא קְדַמָּאָה בְּכוֹלָא,
הוּא מְלַכָּא עַל כָּלָא.

רַבִּי שְׂמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) **כָּל כְּבוֹדָה**
בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה. כָּל כְּבוֹדָה, דָּא כְּנֶסֶת

ישראל, כבודה, בגין דאיהו כבוד, דא על דא, דא דכר, ודא נוקבא (ס"א דא נוקבא), ואתקרי כבודה. בת מלך, היינו בת שבע, בת קול דאיהו קול גדול, והאי מלך עלאה הוא. פנימה, בגין דאית מלך דלאו איהו לגו פוותיה, והאי כבודה בת מלך.

ממשבצות זהב לבושה, בגין דאתלבשת ואתאחדת בגבורתא עלאה, והאי, אוף נמי מלך אקרי, ובגינה קיימא ארעא. אימתי, בשעתא דאתאחדת במשפט. כמה דאת אמר, (משלי כט) מלך במשפט יעמיד ארץ. ודא קרינן מלכו דשמיא, ויהודה אתאחיד בה, וירית מלכותא דבארעא.

רבי (אבא) יהודה ורבי יצחק הוּו קאזלי בארעא. אמר רבי יצחק, נפתח במלי דאורייתא וניזיל. פתח רבי יצחק ואמר, (בראשית ג) ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן וגו'. האי קרא אוקמוה חברייא. אבל ויגרש, פבר נש דגרש לאנתתיה, את האדם דייקא.

הא חזי, רזא דמלה, אדם כמה דחטא אתפס, וגרים מותא ליה ולכל עלמא, וגרים לההוא אילנא דחטא ביה תירוכין, לאתרכא ביה, ולאנתרכא בכנוי לעלמין. דא הוא דכתיב, ויגרש את האדם, את דייקא, כמה דכתיב, (ישעיה ז) ואראה את ה'. אוף הכי את האדם.

וישבן מקדם לגן עדן וגו', האי לתתא. וכמה דכרובים לעילא, אית פרוכים לתתא, והאי אילנא אשרי עלייהו. ואת להט החרב המתהפכת, אינון טפסי דשלהובי דאשא, מההוא חרבא דמתלהטא. המתהפכת, דא האי חרבא, דינקא בתרין סטרין, ואתהפכא מסטרא דא לסטרא אחרא.

זה זכר וזו נקבה (ווי נקבה), ונקראת כבודה. בת מלך - הינו בת שבע, בת קול שהוא קול גדול, וזהו מלך העליון. פנימה - משום שיש מלך שאינו לפנינו כמותו, וזו כבודה בת מלך.

ממשבצות זהב לבושה, משום שהתלבשה ונאחזה בגבורה עליונה, וגם זה נקרא מלך, וכשכילה עומדת הארץ, מתי? בשעה שנאחזת במשפט, כמו שנאמר (משלי כט) מלך במשפט יעמיד ארץ. ולזו קוראים מלכות השמים, ויהודה נאחז בה, וירש המלכות שבארץ.

רבי [אבא] יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך. אמר רבי יצחק, נפתח בדברי תורה ונלך. פתח רבי יצחק ואמר, (בראשית ג) ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן וגו'. פסוק זה בארוהו החברים, אבל ויגרש, כמו בן אדם שמגרש את אשתו, את האדם דוקא.

בא ראה סוד הדבר, אדם נתפס כמה שחטא, וגרם מות לו ולכל העולם, וגרם לאותו עץ שחטא בו גרושים, להגרש בו ולהתגרש בכניו לעולמים. זהו שכתוב ויגרש את האדם, את דוקא, כפתיב (ישעיה ז) ואראה את ה'. אף כאן את האדם.

וישבן מקדם לגן עדן וגו' - זה למטה. כמו שפרובים למעלה, יש פרוכים למטה, והשרה העץ הזה עליהם. ואת להט החרב המתהפכת אלו דגמת שלהבת של אש מאותה החרב שמתלהטת. המתהפכת - זו החרב הזו, שיונקת בשני צדדים, ומתהפכת מצד זה לצד אחר.

דא האי חרבא, דינקא בתרין סטרין, ואתהפכא מסטרא דא לסטרא אחרא.

דְּבַר אַחַר הַמִּתְהַפְּכֵת, דָּא לְהַט אֵינּוּן טַפְּסִי
אוּתָן צוּרוֹת הַשְּׁלֵחָבֵת [של המלכות]
שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁמִתְהַפְּכוֹת לַפְּעָמִים
גְּבָרִים וְלַפְּעָמִים נְשִׁים,
וּמִתְהַפְּכוֹת מִמְקוֹמָם לַכָּל, וְכָל
זֶה כְּדִי לְשַׁמַּר אֶת דְּרָף עֵץ
הַחַיִּים. אֵיזוֹ דְּרָף? כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר
(שם מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דְּרָף.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יָפָה, וְכָף זֶה
וּדְאֵי שְׁגָרָם אָדָם לְאוֹתוֹ עֵץ
שְׁחָטָא בּוֹ לְהַתְּגַרֵּשׁ, וְגַם לְשֹׂאֵר
בְּנֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (שם ו)
וּבְכַפְשֵׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם, אֲבָל
יָפָה אֲמַרְתָּ, שְׁהָרִי מִמְקוֹמוֹ
מִשְׁמַע, שְׁכַתּוּב וַיְגַרֵּשׁ אֶת
הָאָדָם, מִשּׁוֹם שְׁזוּהֵי שְׁלֹמוֹת
הָאָדָם.

וּמֵאוֹתוֹ יוֹם נִפְגְּמָה הַלְּבָנָה, עַד
שְׂבָא נַח וְנִכְנַס בְּתִשְׁבּוּבָה [לחכה].
בָּאוּ הַרְשָׁעִים וְנִפְגָּם. עַד שְׂבָא
אֲבָרְהָם [עַמְרָן] וְעַמְד בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל
יַעֲקֹב וּבְנָיִי. וּבֵא יְהוּדָה וְאַחֲזוּ
בָהּ, וְהַתְּחַזֵּק בַּמַּלְכוּת, וַיִּרְשׁ
אוֹתָהּ יִרְשֵׁת עוֹלָמִים הוּא וְכָל
בְּנָיו אַחֲרָיו. זֶהוּ שְׁכַתּוּב יְהוּדָה
אַתָּה יוֹדוּף אַחֲרֵךְ. [משום שהמלכות שלו
עָלִיָּה, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א ה) כִּי יְהוּדָה
גָּבַר בְּאֶרֶץ יוֹדוּף אַחֲרֵךְ] וּדְאֵי בְּשַׁעֲה
שְׁעַמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם, שְׁכַלְמֵם
הוֹדוּ לוֹ וַיִּרְדּוּ אַחֲרָיו לַיָּם.

יִרְךָ בְּעַרְףָּ אֵיבִיךָ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר
(שׁוֹפְטִים א) יְהוּדָה יַעֲלֶה [בְּתַחֲלָה].
יִשְׁתַּחֲוֶה לָךְ בְּנֵי אֲבִיךָ, כָּלֵל שֶׁל
כָּל אוֹתָם שְׂאָר הַשְּׁבָטִים, מִשּׁוֹם
זֶה בְּנֵי אֲבִיךָ וְלֹא בְּנֵי אִמְךָ. בְּנֵי
אֲבִיךָ - הָרִי כָּל שְׂאָר הַשְּׁבָטִים.
שְׂאָף עַל גֵּב [שֶׁהֵם נִחְלָקוּ] שְׁנַחֲלִקוּ
לְשִׁתֵּי מַלְכוּת, כְּשֶׁהָיוּ עוֹלָמִים
לִירוּשָׁלַיִם הָיוּ כּוֹרְעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לַמֶּלֶךְ שְׁבִירוּשָׁלַיִם,
מִשּׁוֹם שְׁמַלְכוּת יְרוּשָׁלַיִם
מִמְלַכּוֹת הַקְּדוּשָׁה. [שׁוֹלֵשׁ] מִמְּנוּ
הֵיחָד.

דְּשִׁלְהוּבָא (ס"א דְּמַלְכוּתָא) דְּקֶאֱמַרְן,
דְּמִתְהַפְּכָן לְזַמְנִין גּוּבְרִין וְלְזַמְנִין נְשִׁין,
וּמִתְהַפְּכָן מִדְּיוּכְתִּיּהוּ לְכָלֵא. וְכָל דָּא, לְשַׁמּוֹר
אֶת דְּרָף עֵץ הַחַיִּים. מֵאֵן דְּרָף, כְּמָה דְּאֵת
אָמַר, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דְּרָף.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁפִיר, וְהָכִי הוּא וּדְאֵי,
דְּגָרִים אָדָם לְהֵהוּא אֵילְנָא דְּחָטָא בֵּיה
לְאַתְרָכָא, וְאִפִּילוּ שְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא נְמִי, כְּמָה
דְּאֵת אָמַר, (ישעיה ב) וּבְכַפְשֵׁיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם,
אֲבָל שְׁפִיר קֶאֱמַרְתָּ, דְּהָא מִדְּיוּכְתִּיּהּ מִשְׁמַע,
דְּכַתִּיב וַיְגַרֵּשׁ אֶת הָאָדָם, בְּגִין דְּדָא שְׁלִימוּ
דְּאָדָם הוּא.

וּמִתְהוּא יוֹמָא אַתְּפָגִים סִיְהָרָא, עַד דְּאֵתָא נַח
וְעָאֵל בְּתִיּוּבְתָא (נ"א בְּתִיּוּבְתָא). אֵתוּ

חִיבִיא וְאַתְּפָגִים. עַד דְּאֵתָא אֲבָרְהָם (וְאַתְּפָגִימוּ),
וְקִימָא בְּשִׁלְמוֹת דְּיַעֲקֹב וּבְנָוִי. וְאַתָּה יְהוּדָה
וְאַחִיד בֵּיהּ, וְאַתְקַף בְּמַלְכוּתָא, וְאַחֲסִין לִיהּ
אַחֲסַנְתָּ עֲלֵמִין, הוּא וְכָל בְּנָוִי בְּתֵרוּי, הָדָא
הוּא דְּכַתִּיב, יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּף אַחֲרֵךְ. (ס"א בְּגִין
דְּדִילִיהּ מַלְכוּתָא עֲלִיּהוּ, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א ה) כִּי יְהוּדָה גָּבַר
בְּאֶרֶץ יוֹדוּף אַחֲרֵךְ) וּדְאֵי בְּשַׁעֲתָא דְּקִימָא יִשְׂרָאֵל עַל
יָמָא, דְּכִלְהוּ אוֹדוּ לִיהּ, וְנַחְתּוּ אֲבַתְרִיּהּ
בַּיָּמָא.

יִרְךָ בְּעַרְףָּ אֵיבִיךָ, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שׁוֹפְטִים א)
יְהוּדָה יַעֲלֶה [בְּתַחֲלָה]. יִשְׁתַּחֲוֶה לָךְ בְּנֵי
אֲבִיךָ, כָּלֵל דְּכָל אֵינּוּן שְׂאָר שְׁבָטִין, בְּגִין
דָּא בְּנֵי אֲבִיךָ, וְלֹא בְּנֵי אִמְךָ. בְּנֵי אֲבִיךָ, הָא
כִּלְהוּ שְׂאָר שְׁבָטִין, דְּאָף עַל גֵּב (בְּסַפְרִים יִשְׁנִים דְּאֵינּוּן
אַתְּפָלִיג) דְּאַתְּפָלִיג לְתַרִּין מַלְכוּוֹן, כִּד הוּוּ
סְלָקִין לִירוּשָׁלַם, הוּוּ סְגָדִין וְכָרְעָן לְמַלְכָּא
דְּבִירוּשָׁלַם, בְּגִין דְּמַלְכוּתָא דִּירוּשָׁלַם, (דף רמז)
מִמְלַכּוּתָא קְדִישָׁא (שְׁלֵשָׁא) מְנִיָּה הוּוּ.

וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָהּ, וְלֹא כָתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, שָׂאם כָּתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ - לְהוֹסִיף אֶת שָׂאָר הָעַמִּים. לֹא כָתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ אֶלֶּא בְּזִמְנָן שְׂיָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחָא, שְׂכַתּוּב (ישעיה מט) שָׂרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ. עֲכָשׁוּ שָׂאֲמַר וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, לְהִרְאוֹת שְׂכָל יִשְׂרָאֵל לְבָדֵם, כְּלָם יַעֲבֹדוּ לְרֹאשׁ הַגּוֹלָה, לְרֹאשׁ שְׂל בְּכָל, וְלֹא שָׂאָר הָעַמִּים.

גִּוּר אַרְיָה יְהוּדָה, בְּתַחֲלָה גִּוּר וְאַחַר כֶּף אַרְיָה. וְסוּד הַדְּבָר - בְּתַחֲלָה נָעַר וְאַחַר כֶּף אִישׁ, (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מִטְּרָף בְּנֵי עֲלִית, מַה זֶה מִטְּרָף? לְהַכְלִיל אֶת מִלְאָף הַמּוֹת, שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל טְרָף לְכָלוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְלֹא מִצִּיל, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (מיכה ה) וְטָרַף וְאִין מִצִּיל. [ומהו] וּמֵאוֹתוֹ טְרָף מִסְתַּלְקַת הַשְּׂכִינָה.

כָּרַע - בְּגָלוֹת בְּכָל. רַבִּץ - בְּגָלוֹת אֲדוּם. כְּאַרְיָה - שֶׁהוּא חֲזָק. וּכְלָבִיא - שֶׁהוּא יוֹתֵר חֲזָק, כֶּף יִשְׂרָאֵל הֵם חֲזָקִים, שְׂבַנֵי הָעוֹלָם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת מְפִתִּים וְדוֹחֲקִים אוֹתָם, וְהֵם עוֹמְדִים בְּדָתָם וּבַמְּנַהֲגֵיהֶם כְּאַרְיָה וּכְלָבִיא.

כֶּף שְׂכִינָה, שָׂאָף עַל גַּב שְׂכַתּוּב (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל, הִיא חֲזָקָה כְּאַרְיָה וּכְלָבִיא בְּנִפְלָה הַזֶּה. מַה אַרְיָה וּכְלָבִיא לֹא נוֹפְלִים אֶלֶּא כְּדֵי לְטָרֵף טְרָף וּלְשַׁלֵּט, שֶׁהָרִי מִרְחוֹק מֵרִיחַ אֶת טְרָפוֹ, וּמִשְׁעָה שְׂמֵרִיחַ נוֹפֵל, וְלֹא קָם עַד שְׂקוֹפֶץ עַל טְרָפוֹ וְאוֹכְלוֹ, כֶּף שְׂכִינָה לֹא נוֹפֶלֶת אֶלֶּא כְּאַרְיָה וּכְלָבִיא, כְּדֵי לְגַקֵּם מְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וּלְקַפֵּץ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (ישעיה סג) צַעֲה בְּרַב כַּחוֹ.

מִי יִקְיַמְנֵוּ - הוּא לֹא יִקּוּם לְגַקֵּם מֵהֶם נִקְמָה קִטְנָה, אֶלֶּא מִי יִקְיַמְנֵוּ. מ"י, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (איכה ב)

וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָהּ, וְלֹא כָתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, דְּאִי כָתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, לְאוֹסָפָא לְשָׂאָר עַמִּין. וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָא כָתוּב, אֶלֶּא בְּזִמְנָא דִּיִּתִי מִלְּכָא מְשִׁיחָא, דְּכָתוּב, (ישעיה מט) שָׂרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, הַשְּׂתָא דְּאֲמַר וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, לְאַחַזְאָה דִּישְׂרָאֵל כְּלָהוּ בְּלַחֲוֹדֵייהוּ, כְּלָהוּ יִפְלַחוּן לְרִישָׁא דְּגוֹלָה, לְרֹאשׁ דְּבְכָל, וְלֹא שָׂאָר עַמִּין:

גִּוּר אַרְיָה יְהוּדָה, בְּקַדְמִיתָא גִּוּר, וּלְבַתֵּר אַרְיָה, וְרָזָא דְּמִלָּה בְּקַדְמִיתָא נָעַר, וּלְבַתֵּר אִישׁ, (שמות טו) יִי אִישׁ מִלְחָמָה. מִטְּרָף בְּנֵי עֲלִית, מָאִי מִטְּרָף. לְאַכְלִלָּא מִלְאָף הַמּוֹת, דְּאִיהוּ קָיִימָא עַל טְרָף, לְשִׁינְעָאָה בְּנֵי עֲלִמָּא, וְלֹא מְשִׁזִּיב. כְּמָה דְּאֵתָּ אֲמַר, (מיכה ה) וְטָרַף וְאִין מִצִּיל. (ומהו) וּמַהֲהוּא טְרָף אִסְתַּלְקַת שְׂכִינָתָא.

כָּרַע, בְּגָלוֹתָא דְּבְכָל. רַבִּץ, בְּגָלוֹתָא דְּאֲדוּם. כְּאַרְיָה, דְּאִיהוּ תְּקִיפָא. וּכְלָבִיא, דְּאִיהוּ תְּקִיפָא וְתִיר. כֶּף יִשְׂרָאֵל תְּקִיפִין אִינּוּן. דְּבַנֵי עֲלִמָּא עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת מְפִתִין וְדַחֲקִין לוֹן, וְאִינּוּן קָיִימֵי בְּדַתִּיהוֹן וּבְנִימוּסֵיהוֹן כְּאַרְיָה וּכְלָבִיא.

כֶּף שְׂכִינָתָא, דְּאָף עַל גַּב דְּכָתוּב, (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל, הִיא תְּקִיפָא כְּאַרְיָה וּכְלָבִיא בְּהֵאִי נִפְלָה. מַה אַרְיָה וּכְלָבִיא לֹא נִפְלִין, אֶלֶּא בְּגִין לְמִטְּרָף טְרָפָא וּלְשַׁלְטָאָה, דְּהָא מִרְחִיק אֲרַח טְרָפִיָּה, וּמִשְׁעָתָא דְּאֲרַח נִפֵּל, וְלֹא קָם עַד דְּדַלִּיג עַל טְרָפִיָּה וְאָכִיל לָהּ. כֶּף שְׂכִינָתָא לֹא נִפְלָה אֶלֶּא כְּאַרְיָה וּכְלָבִיא, בְּגִין לְנַקְמָא מְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וּלְדַלְגָּא עֲלֵיהֶוּ. כְּמָה דְּאֵתָּ אֲמַר, (ישעיה סג) צוּעָה בְּרוּב כַּחוֹ.

מִי יִקְיַמְנֵוּ, הוּא לֹא יִקּוּם לְנַקְמָא מְנִיִּיהוּ

מי ירפא לך, והוא עולם העליון שבו שלטון לחזק לכל, וכתוב (איוב לח) מבטן מי יצא הקרחת, ובארורה.

לא יסור שבט מיהודה וגו', בארו החברים, אבל עד פי יבא שיל"ה, בה"א, משום שבשאר ברו', להראות פאן את סוד [פאן] השם הקדוש י"ה. במקום אחר שילו בלי ה"א, ובמקום אחר שלה בלי יו"ד, וכאן שיל"ה ביו"ד ה"א, סוד השם הקדוש העליון, ששכינה תקום בשם [יה] של י"ה, והוא סוד של י' [מ"י], כפי שאמרנו.

השלמה מוחהשמות (סימן בא)

אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתנו כבס ביין לבשו ובדם ענבים סותה (בראשית מט). שמונה דרגות כלולות בפסוק זה. ארבע מהן דומות זו לזו, ושתיים מהן דומות זו לזו. ארבע שדומות זו לזו הן גפן שרקה, הינו גפן הינו שרקה, שמהם יוצאים ענבים ומהם נעשה יין שנקרא יין, וכלן סוד אחד ומשרש אחד יוצאות ושופעות. ושתיים שדומות זו לזו - עירה אתנו, הינו עירה הינו אתנו, וסוד אחד הם, ובדרגה אחת כלולות ומסוד אחד שופעות.

לבשו סותה זה דבר אחד וסוד אחד, (שמות כב) כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לערו. פעם קורא לו כסות, ופעם אחרת קוראהו לבוש, ופעם אחרת קוראהו שמלה, וכלם משרש אחד שופעים ודבר אחד עושים, וחלופי השמות כלולים בהם סודות עליונים, ומי שדיק טעם משהו, ומי שלא דיק - לא טעם ולא משהו. ושמונה הדרגות הללו רמוזים בהן סודות

נוקמא זעירא, אלא מי יקימנו. מי, כמה דאת אמר, (איכה ב) מי ירפא לך, והוא איהו עלמא עלאה, דביה שלטנותא לאתקפא לכלא.

וכתיב, (איוב לח) מבטן מי יצא הקרחת ואוקמוה: לא יסור שבט מיהודה וגו', אוקמוה חבריא, אבל עד פי יבא שיל"ה בה"א, בגין דשאר ברו', לאחזאה הכא רזא (הכא) דשמא קדישא י"ה, באתר אחרא שילו בלא ה', באתר אחרא שלה בלא י', והכא שיל"ה ביו"ד ה"א, רזא דשמא קדישא עלאה, דשכינתא תקום בשמא (ס"א דא) די"ה ואיהו רזא די' (ס"א מ"י), פדקאמרינו.

השלמה מוחהשמות (סימן בא)

אסרי לגפן עיר"ה ולשורק"ה בני אתונו כבס ביין לבשו ובדם ענבים סותה. תמניא דרגין פלילין בהאי קרא. ארבע מנהון דמין אהדדי, תרין מנהון דמין אהדדי, ותרין אתרנין דמין אהדדי. ארבע דדמין אהדדי אינון גפן שורקה, היינו גפן היינו שורקה דמנהון נפקין ענבים ומנהון מתעביד חמרא דאיקרי יין וכלהו רזא חדא ומשרשא חד נפקין ונגדין. ותרין דדמין אהדדי עירה אתונו, היינו עירה היינו אתונו ורזא חדא נינהו ובדרגא חדא כלילין ומרזא חדא נגדין.

לבוש"ו סות"ה היינו מלה חדא ורזא חדא (שמות כ"ג) כי היא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו. זמנא קרייה פסות וזמנא אחרא קרייה לבוש וזמנא אחרא קרייה שמלה וכלהו משרשא חדא נגדין ומלה חדא עבדין וחלופא דשמהן רזין עלאין פלילין בהו, ומאן דדייק טעים מידי. ומאן דלא דייק, לא טעים ולא מידי. והגי תמניא דרגין רזין עלאין

עליונים, אבל הפסוק עומד בפשוטו.

בא ראה, יעקב השלם שבאבות היה, כמו שנאמר (בראשית כה) ויעקב איש תם וגו'. מה זה איש תם? שנתקן מן החכמה שלמעלה ומהחכמה שלמטה, והינו שכתוב ישב אהלים. שני אהלים הם - אהל שנקרא לפנים מן הפרגוד, ואהל שנקרא אחורי הפרגוד, וכליל היה משני צדדים - מבתי פנימיים ומבתי חיצוניים, ומי למד את יעקב כל זה?

בא ראה, שהרי אותן שנים שהיה טמון וגנוז עם שם ועבר, שם למד אותו חכמה עליונה של בתי פנימיים. ועבר למד אותו בפחות [חכמה] תחתונה, וסימן לדבר - (יהושע כד) בעבר הנָהָר ישבו אבותיכם מעולם. מה זה בעבר הנָהָר? אלא סוד הוא, שכל מיהם של אותם קדמונים לא היו לומדים אלא חכמה תחתונה שבאה מבתי חיצוניים שנקראים אחורי הפרגוד, ובאותם שאחורי הפרגוד היו דברים, והיו מודיעים להם דברים שעתידים לבא לעולם, טוב או רע, ואז היו כל אותם דורות, עד שבא אותו צד הקדשה והמשיך לו לאברהם והודיעו דברים של שרש שנמשכים לעולם שלהם מבתי פנימיים, ומשם שואבים כל אלו שנקראים בתי חיצוניים, ומשם מתהווים קצת דברים, לא הכל, וסימן לדבר - מתמצית גופה של ארץ ישראל העולם שותה.

ומשעה זו שעמד אברהם אבינו, עליו השלום, על אותו צד הקדשה, שממנו הכל יוצא ושופע ובו הכל תלוי, יצא לו לשעתו מצד זה שהם בני עבר

רמיזין בהו, אבל קרא בפשטיה קאי. תא חזי, יעקב שלימא דאבהן הוה, כמה דאת אמר (בראשית כ"ה) ויעקב איש תם וגו' מאי איש תם דאשתכלל מחכמתא דלעילא ומחכמתא דלתתא והיינו דכתיב יושב אהלים, תרין אהלים ניהו. אהל דאיקרי לפנים מן הפרגוד ואהל דאיקרי אחורי הפרגוד וכליל הוה מתרין סטרין, מבתי גואי ומבתי בראי ומאן אוליה ליה ליעקב כולי האי.

תא חזי, דהא אינון שני דהוה טמיר וגניז בהדיהו דשם ועבר, שם אוליה ליה חכמתא עלאה דבתי גואי. ועבר אוליה ליה חרשטא (ס"א חכמתא) תתאה וסימניה (יהושע כ"ד) בעבר הנָהָר ישבו אבותיכם מעולם. מאי בעבר הנָהָר אלא רזא הוא דכל יומיהון דאינון קדמאי לא הוו אוליהן אלא חכמתא תתאה דאתייהא מבתי בראי דאיקרי אחורי הפרגוד ובאינון דאחורי הפרגוד הוו מתדבקין והוו מודיעין לון מילין דעתידין למיתי לעלמא ביש או טב וכדין הוו כל אינון דרין עד דאתא ההוא סטרא דקדושא עלאה ואמשיך ליה לאברהם ואודע ליה מלין דשרשא דאתמשכאן לעלמא דלהון מבתי גואי ומתמן שאבין כל אינון דאקרון בתי בראי ומתמן מתהוון קצת מילין לא כלא, וסימניה מתמצית גופה של ארץ ישראל העולם שותה.

ומהאי שעתא דקאים אברהם אבינו עליו השלום על ההוא סטרא קדישא דמיניה כלא נפיק ונגיד וביה כלא תליין נפק ליה לשעתיה מהאי סטרא דאינון בני עבר הנָהָר ואתא ליה לאשתעשעא בארעא

הנהר, וכא לו להשתעשע בארץ הקדושה. זהו שכתוב (יהושע בוד) ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולף אותו בכל ארץ פנעז, ארץ פנעז ממש, ארץ ששאר החללות העליונים נשברים תחתיה שם, ואין להם קיום עמה: ע"כ מזההשטמות

אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתנו וגו'. רבי חייא פתח, (תהלים קכא) ה' ישמרך מפל רע ישמר את נפשך. פיון שאמר ה' ישמרך מפל רע, לשם מה ישמר את נפשך? אלא ה' ישמרך מפל רע בעולם הזה, ישמר את נפשך - באותו עולם.

שמירה של העולם הזה הוא, להיות האדם שמור מכמה מינים רעים מקטרגים שהולכים לקטרג בני האדם בעולם ולדבק בהם. באותו העולם מה זה? כמו שאמרנו, כשיוצא אדם מן העולם הזה, אם הוא זוכה - נשמתו עולה ומתעשרת במקומה, ואם לא - כמה קבוצות של מחבלים מזמנים למשך אותו לגיהנם ולמסר אותו בידי דומה, שנקסר לממנה על הגיהנם, ושולש עשרה אלף רבוא ממנים עמו, וכלם מזמנים על נפשות הרשעים.

בא ראה, שבבעה מדורים יש בגיהנם, ושבבעה פתחים. ונשמת הרשע נכנסת, וכמה מלאכי חבלה, רוחות, שומרי השערים, ועליהם ממנה אחד בכל שער ושער, ונשמות הרשעים נמסרות לאותם ממנים על ידי דומה. פיון שנמסרות בידיהם, סותמים שערים של אש לזוהט.

שחרי יש שערים אחר שערים, כל השערים פתוחים וסותומים, החיצוניים פתוחים והפנימיים סותומים, ובכל שבת ושבת כלם

קדישא. הדיא הוא דכתיב, (יהושע כ"ד) ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולף אתו בכל ארץ פנעז. ארץ פנעז ממש ארעא דשאר חילין עלאין תבירין תחותיה תמן ולית להון קיומא בהדה: (עד כאן מזההשטמות)

אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתנו וגו'. רבי חייא פתח, (תהלים קכא) ה' ישמרך מפל רע ישמר את נפשך, פיון דאמר ה' ישמרך מפל רע, אמאי ישמר את נפשך. אלא ה' ישמרך מפל רע, בהאי עלמא. ישמר את נפשך בההוא עלמא.

שמירה דהאי עלמא הוא, למיהוי נטיר בר נש מכמה זינין בישין מקטרגין, דאזלין לקטרגא בני נשא בעלמא, ולא תדבקא בהו. בההוא עלמא מאי הוא, כמה דאמרן. פד נפיק בר נש מהאי עלמא, אי איהו זכי, נשמתא דיליה סלקא ואתעטרת באתריה. ואי לא, כמה חבילין טריקין אזדמנן, לאנגדא ליה לגיהנם, ולא מסרא ליה בידי דדומה, דאתמסרא לממנא על גיהנם, ותליסר אלף רבוא ממנן עמיה, וכלהו אזדמנן על נפשיהו דחייביא.

הא חזי, שבבעה מדורין אית ביה בגיהנם, ושבבעה פתחין. ונשמתא דחייביא עאלת, וכמה טריקין, טהירין, נטורי תרעי, ועלייהו חד ממנא בכל תרעא ותרעא, ונשמתהון דחייביא אתמסרון לאינון ממנן, על ידי דדומה. פיון דאתמסרן בידייהו, סתמין תרעין דאשא דמלהטא.

דהא תרעין בטר תרעין הוו, תרעין פלהו פתיחין וסתימין, אינון דלבר פתיחין, דלגו סתימין. ובכל שבת ושבת פלהו פתיחין, ונפקין חייביא עד אינון פתיחין

פְּתוּחִים, וְיוֹצְאִים הַרְשָׁעִים עַד
לְאוֹתָם הַשְּׁעָרִים הַחִיצוֹנִיִּים,
וּפּוֹגְשִׁים נְשֹׂמוֹת אַחֲרוֹת
שְׂמַתְעַכְבוֹת בְּפִתְחֵים
הַחִיצוֹנִיִּים. וְכִשְׂיוֹצְאָת שַׁבָּת,
הַפְּרוּז עוֹמֵד בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח
וְאוֹמֵר: (תהלים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים
לְשֹׂאוֹלָה וְגו'.

בֵּא רָאָה, נְשֹׂמוֹת הַצְּדִיקִים
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָן
שֶׁלֹּא יִמְסְרוּ לְיַדֵי דוּמָה, שֶׁהוּא
הַמְּמַנֶּה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב יִשְׁמַר
צִאתָךְ וּבּוֹאָךְ, וְכָתוּב יִשְׁמַר אֶת
נַפְשְׁךָ.

אֲסֵרִי לְגִפְנֵי עִירָה. מֵהִי הַגִּפְנֵי? זֶה
כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
ט) גִּפְנֵי מַמְצָרִים תְּסִיעֵנִי, וְכָתוּב (שם
קכח) אֲשַׁתְּךָ כְּגִפְנֵי פְרִיָּה. אֲשַׁתְּךָ
כְּגִפְנֵי הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, זֶה הַגִּפְנֵי שְׂמִכְרָכִים בֵּה
בוֹרָא פְרִי הַגִּפְנֵי. בוֹרָא - הִינּוּ
שְׂפָתוֹב (בראשית א) עֵץ עֵשָׂה פְרִי.
פְרִי הַגִּפְנֵי - זֶה עֵץ פְרִי. עֵשָׂה פְרִי
- זָכַר. עֵץ פְרִי - זֶה נִקְבָּה. מִשׁוּם
כֶּף בוֹרָא פְרִי הַגִּפְנֵי, זֶה זָכַר
וְנִקְבָּה כְּאֶחָד. [נְשֹׂמוֹת הַצְּדִיקִים הֵן פְרִי
הַגִּפְנֵי, כְּמוֹ שֶׁאָמַר בוֹרָא פְרִי הַגִּפְנֵי.]

אֲסֵרִי לְגִפְנֵי עִירָה - זֶה מְלֶכֶךְ
הַמְּשִׁיחַ שֶׁעֵתִיד לְשַׁלֵּט עַל כָּל
חִילוֹת הָעַמִּים, הַחִילוֹת הַמְּמַנִּים
עַל עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת,
וְהֵם חֹזְקֵי שְׁלֵטָתָם לְהַתְּחַזֵּק, וְעֵתִיד
מְלֶכֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְהַתְּגַבֵּר עֲלֵיהֶם.
מִשׁוּם שֶׁגִּפְנֵי זֶה שׁוֹלֵט עַל כָּל
אוֹתָם הַכְּתָרִים הַתְּחַתּוֹנִים
שֶׁשׁוֹלְטִים בָּהֶם עַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, זֶה
מְנַצְחַת לְמַעְלָה. יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם
שְׂרָקָה, יִכְלוּ וַיִּנְצְחוּ הַחִילוֹת
הָאֲחֵרִים לְמַטָּה, וְעַל כָּלֵם יִתְּגַבֵּר
מְלֶכֶךְ הַמְּשִׁיחַ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (זכריה ט)
עֲנִי וְרַכְבֵּי עַל חֲמוֹר וְעַל עֵיר. עֵיר
וְחֲמוֹר תִּרְיֹן כְּתָרִין אֵינּוֹן, דְּשִׁלְטִי בְּהוּ
בְּהֵם עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת

דְּלִבְרָה, וּפְגָעִין נְשִׁמְתִין אַחֲרֵינִין, דְּמַתְּעַכְבִּין
בְּפִתְחֵין דְּלִבְרָה. פִּד נָפֵק שְׂבַתָּא, פְּרוּצָא קָאִי
בְּכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא, וְאוֹמֵר (תהלים ט) יִשׁוּבוּ
רְשָׁעִים לְשֹׂאוֹלָה וְגו'.

הָא חֲזִי, נְשִׁמְתִין דְּצְדִיקָיָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא נְטִיר לוֹן, דְּלֹא יִתְּמַסְרוֹן בִּידָא
דְּדוּמָה, דְּהוּא מְמַנָּא, הָדָא הוּא דְכָתִיב,
יִשְׁמַר צִאתָךְ וּבּוֹאָךְ וְכָתִיב יִשְׁמַר אֶת נַפְשְׁךָ.

(דף רלח ע"א)

אֲסֵרִי לְגִפְנֵי עִירָה. מֵאִי גִפְנֵי, דָּא כְּנֻסֵת
יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ דָּאֵת אָמַר, (תהלים ט) גִּפְנֵי
מַמְצָרִים תְּסִיעֵנִי. וְכָתִיב, (תהלים קכ"ח) אֲשַׁתְּךָ כְּגִפְנֵי
פְרִיָּה, אֲשַׁתְּךָ, כְּהֵאִי גִפְנֵי קְדִישָׁא. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, הֵאִי גִפְנֵי דְּמִכְרָכִין בֵּיהּ בוֹרָא פְרִי
הַגִּפְנֵי. בוֹרָא, הִינּוּ דְכָתִיב, עֵץ עֵשָׂה פְרִי.
פְרִי הַגִּפְנֵי, דָּא עֵץ פְרִי. עֵשָׂה פְרִי, דְכַר, עֵץ
פְרִי דָּא נוֹקְבָא. בְּגִינֵי כֶף, בוֹרָא פְרִי הַגִּפְנֵי דָּא
דְכַר וְנוֹקְבָא כְּחֶדָּא. (ס"א נְשִׁמְתִיהוֹן דְּצְדִיקָיָא אֵינּוֹן פְרִי הַגִּפְנֵי
כְּדָאֵמַר בוֹרָא פְרִי הַגִּפְנֵי).

אֲסֵרִי לְגִפְנֵי עִירָה, דָּא מְלֶכֶךְ מְשִׁיחָא, דְּזַמִּין
לְשַׁלְטָאָה עַל כָּל חִילוֹת עַמִּמָּיָא, חִילוֹת
דִּי מְמַנֵּן עַל עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת,
וְאֵינּוֹן תְּקַפָּא דְּלֵהוֹן לְאַתְתְּקַפָּא, וְזַמִּין מְלֶכֶךְ
מְשִׁיחָא לְאַתְגַּבְּרָא עֲלֵיהוּ.

בְּגִין דְּהֵאִי גִפְנֵי, שְׁלִיט עַל כָּל אֵלִין פְתָרִין
תְּתַאֲרִין, דְּשִׁלְטִי בְּהוּ עַמִּמָּיָא עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, הֵאִי נֶצַח לְעֵילָא.
יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן שְׂרָקָה, יִשְׂיָצוֹן וַיִּנְצְחוֹן
חִילוֹת אַחֲרֵינִין לְתַתָּא, וְעַל כָּלֵהוּ יִתְּגַבֵּר
מְלֶכֶךְ מְשִׁיחָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (זכריה
ט) עֲנִי וְרַכְבֵּי עַל חֲמוֹר וְעַל עֵיר. עֵיר
וְחֲמוֹר תִּרְיֹן כְּתָרִין אֵינּוֹן, דְּשִׁלְטִי בְּהוּ
עַמִּמָּיָא עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת,

פוככים ומזלות, והם מצד השמאל, צד החל.

ומה שאמר עני - וכי מלך המשיח נקרא עני? אלא כן אמר רבי שמעון, משום שאין לו משלו, וקוראים לו מלך המשיח. זוהי הלבנה הקדושה למעלה שאין לה אור אלא מן השמש.

מלך המשיח הזה ישלט בשלטונו, ותיחד במקומו, ואז (שם) הנה מלכך יבוא לך, סתם. אם למטה - עני הוא, שהרי בצד הלבנה הוא. אם למעלה - עני, אספקלריה שאינה מאירה, לחם עני. ועם כל זה, רכב על חמור ועל עיר, חזקם של עמים עובדי עבודת פוככים ומזלות לכפותם תחתיו, ויתחזק הקדוש ברוך הוא במקומו.

בבם ביין לבושו, כמו שנאמר (ישעיה טו) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, וכתוב פורה דרכתי לבדי וגו'. בבם ביין - זה הצד של גבורה, דין הקשה, להיות על עמים עובדי עבודת פוככים ומזלות. וכדם ענבים סוטה - זה העץ למטה, בית דין שנקרא ענבים, והיין נמסר (נשמר) בדם ענבים כדי להתלבש בשניהם, לשפר תחתיו כל שאר העמים עובדי עבודת פוככים ומזלות ומלכי העולם.

רבי יוסי פתח ואמר, אסרי לגפן עירה, וכתוב (בראשית מ) ובגפן שלשה שריגם והוא כפרחת עלתה נצה. בא ראה כמה אטומים הם בני אדם שלא יודעים ולא משגיחים בכבוד רבונם ולא מסתכלים בדברי התורה ולא יודעים דרכיהם כמה יתפסו, שכתוב (משלי ד) דרך רשעים כאפלה לא ידעו כמה יכשלו.

בזמן קדמון היתה נבואה שורה

ואינון מסטר שמאלא סטרא דחול. ומה דאמר עני, וכי מלכא משיחא עני אקרי. אלא הכי אמר רבי שמעון, בגין דלית ליה מדיליה וקרינן ליה מלך המשיח. דא הוא סיהרא קדישא לעילא, דלית לה נהורא אלא משמשא.

מלכא משיחא דא, ישלוט בשלטניה, ותיחד בדוכתיה, וכדין (זכריה ט) הנה מלכך יבא לך, סתם. אי לתתא עני הוא, דהא בסטרא דסיהרא הוא. אי לעילא עני, אספקלריא דלא נהרא. לחם עני. ועם כל דא, רוכב על חמור ועל עיר, תקפא דעמין עובדי עבודת פוככים ומזלות, לאפפייא תחותיה, ויתתקף קדשא בריך הוא בדוכתיה.

בבם ביין לבושו, כמה דאת אמר, (ישעיה טו) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, וכתוב פורה דרכתי לבדי וגו'. בפס ביין דא סטר גבורה, דינא קשיא, למהוי על עממיא עובדי עבודת פוככים ומזלות, ובדם ענבים סוטה, דא אילנא לתתא, בי דינא דאקרי ענבים, ויינא אתמסר (ס"א אסתמר) בדם ענבים, בגין לאתלבשא בתרווייהו, לתברא תחותיה כל שאר עמין עובדי עבודת פוככים ומזלות ומלכין דעלמא.

רבי יוסי פתח ואמר. אסרי לגפן עירה. וכתוב, (בראשית מ) ובגפן שלשה שריגם והיא כפרחת עלתה נצה. תא חזי, כמה אטימין אינון בני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון, ולא מסתכלי במלי דאורייתא, ולא ידעי ארחייהו כמה יתפסון. דכתיב, (משלי ד) דרך רשעים כאפלה לא ידעו כמה יכשלו.

בזמן קדמאה הות נבואה שריא עלייהו

על בני אדם, והיו יודעים ומתבוננים לדעת בפבוד העליון. כיון שפסקה מהם נבואה, היו משתמשים בבת קול. עכשו פסקה נבואה ופסקה בת קול, ולא משתמשים בני אדם אלא בחלום.

והיום הוא דרגה תחתונה היא חיצונית, שהרי שנינו, חלום הוא אחד מששים של נבואה, מה הטעם? משום שבא מדרגה ששית למטה, והרי נתבאר. בא ראה, החלום נראה לכלם, משום שחלום בא מצד השמאל, ויורד בכמה דרגות, ונראה חלום, אפלו לחיבים ואפלו לעובדי כוכבים ומזלות.

משום שלפעמים לוקחים חלום ושומעים אותם המינים הרעים, ומודיעים לבני אדם. מהם שצוחקים [בהם] על בני אדם ומודיעים להם דברים כוזבים, ולפעמים שומעים דברי אמת, ולפעמים שהם שלוחים לרשעים ומודיעים להם דברים עליונים.

מה פתוב ברשע הזה? ראה חלום אמת, שפתוב ובגפן שלשה שריגם. מהי גפן? זו כנסת ישראל, שכתוב (תהלים פ) הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת. משמים, שהרי מקום זה נזרקה, כמו שנאמר (איכה ב) השליף משמים ארץ. ופקוד גפן זאת, גפן שהיא זאת, ודאי.

שרשה שריגם - כמו שנאמר (בראשית כט) שלשה עדרים צאן רבצים עליה. והיא כפרחת - שפתוב (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה, שהאירה הלכנה. עלתה נצה - זו ירושלים של מטה.

דבר אחר עלתה נצה - למעלה, אותה דרגה שעומדת עליה ומיניקה אותה, כמו שנאמר

דבני נשא, והיו ידעין ומסתפלי למנדע ביקרא עלאה. כיון דפסקא נבואה מנייהו, הוו משתמשי בבת קול. השתא פסקא נבואה ופסקא בת קול, ולא משתמשי בני נשא אלא בחלום.

והלמא דרגא תתאה הוא לבר, דהא תנינן חלמא אחד מששים לנבואה. מאי טעמא, בגין דאתייה מדרגא שתיתאה לתתא, והא אתמר. תא חזי, חלמא לכלא אתחזי, בגין דחלמא מסטר שמאלא אתייה, ונחית בכמה דרגין, ואתחזי חלמא, אפילו לחייביא. ואפילו לעובדי כוכבים ומזלות.

בגין דזמנין נקטין חלמא ושמעין הגי זיני בישין, ומודעין לבני נשא, מנייהו דחייכן (בה) בבני נשא, ומודיעין לון מלין פדיבין. ולזמנין מלין דקשוט דשמעין. ולזמנין דאינון שלוחין לחייביא, ומודעי לון מלין עלאין.

האי רשע מאי כתיב ביה, חמא חלמא דקשוט, דכתיב ובגפן שלשה שריגם. מאי גפן. דא כנסת ישראל, דכתיב, (תהלים פ) הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת. משמים, דהא מאתר דא אתרמי, כמה דאת אמר, (איכה ב) השליף משמים ארץ. ופקוד גפן זאת, גפן דהיא זאת, ודאי.

שרשה שריגם, כמה דאת אמר, (בראשית כט) שלשה עדרים צאן רבצים עליה. והיא כפרחת, דכתיב, (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה, דאתנהיר סיהרא. עלתה נצה, דא ירושלים דלתתא.

דבר אחר, עלתה נצה, לעילא, ההוא דרגא דקיימא עלה ויניק לה, כמה דאת אמר (דף רלח ע"ב) (בראשית א) אשר זרעו בו על הארץ.

(בראשית א) אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאָרֶץ. הִבְשִׁילוּ אֲשַׁפְּלִתֶיהָ עֲנָבִים - לְשֹׁמֵר בָּהֶם יַיִן הַמְשַׁמֵּר. רָאָה כִּמְהָ רָאָה אוֹתוֹ רָשָׁע. מֵה פְּתוּבִי? (שם מ) וְכֹס פְּרָעָה בְּיַדִּי וְאָקַח אֶת הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אֹתָם. כִּאֵן רָאָה אוֹתָהּ כֹּס הַתְּרַעְלָה, יִנְיֶקֶת בֵּית הַדִּין, שְׂיֹצֵאת מֵאוֹתָם עֲנָבִים שְׁנִתְּנוּ לַפְּרָעָה וְשִׁתָּה אוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁהִיָּה בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שְׁשַׁמְעַת אֶת זֶה יוֹסֵף, שְׁמַח וְיִדַע דְּבַר אֱמֶת בְּחִלּוֹם הַזֶּה. לְכֵן פָּתַר לוֹ חִלּוֹם לְטוֹב עַל שְׁבַשְׁר אֶת יוֹסֵף בְּזֶה.

בֵּא רָאָה, אֶסְרִי לְגִפְּן עִירָה - שְׁנֹכְפִים תַּחַת הַגִּפְּן הַזֹּאת כֹּל אוֹתָם חֲלָלוֹת חֲזָקִים שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, בְּשִׁבִיל גִּפְּן זֹאת נִקְשָׁר וְנִכְפָּה אוֹתוֹ הַכַּח שְׁלֵהֶם, וְנִתְבָּאֵר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, יֵשׁ גִּפְּן וְיֵשׁ גִּפְּן. יֵשׁ גִּפְּן קְדוּשָׁה עֲלֵיּוֹנָה, וְיֵשׁ גִּפְּן שְׁנֹקְרָאֵת (דְּבָרִים לב) גִּפְּן סְדוּם, וְיֵשׁ (יִרְמִיָּה ב) גִּפְּן נְכָרְיָה בֵּת אֵל נְכָר. מִשּׁוּם כִּךְ כְּתוּב גִּפְּן זֹאת, אוֹתָהּ שְׁנֹקְרָאֵת כְּלָה זָרַע אֱמֶת. שׁוֹרֵק - אֵלוֹ יִשְׂרָאֵל שְׂיֹצֵאִים מִהַגִּפְּן הַזֶּה. כְּשִׁחְטָאוּ יִשְׂרָאֵל וְעִזְבוּ אֶת הַגִּפְּן הַזֶּה, מֵה פְּתוּבִי? כִּי מִגִּפְּן סְדוּם גִּפְּנָם וְגוֹ', וְלִכֵּן יֵשׁ גִּפְּן וְיֵשׁ גִּפְּן.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יֶצְחָק הִיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יֶצְחָק, גִּלְף בְּשִׁדָּה הַזֶּה, שֶׁהוּא דֶרֶךְ יוֹתֵר יִשְׂרָאֵל. הִלְכוּ. עַד שֶׁהִלְכוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב (מְשָׁלִי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלַג כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבַשׁ שָׁנִים. פְּסוּק זֶה רַבִּי חֲזַקְיָה חִבְרָנִי בָּאֵר בּוֹ, שְׁאֲמַר, דִּין הַרְשָׁעִים בְּגִיּוֹנָם שָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ, חֲצִי מֵהֶם בְּחִמָּה וְחֲצִי מֵהֶם בְּשִׁלְג.

הִבְשִׁילוּ אֲשַׁפְּלוֹתֶיהָ עֲנָבִים, לְנִטְרָא כְּהוּ יַיִן דְּמִנְטְרָא.

חֲמִי כִּמְהָ חֲמָא הַהוּא רָשָׁע. מֵה כְּתִיב, (בראשית מ) וְכֹס פְּרָעָה בְּיַדִּי וְאָקַח אֶת הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אוֹתָם. הִכָּא חֲמָא הַהוּא כֹּס תְּרַעְלָה, יִנְיֶקֶת דְּבֵי דִינָא, דְּנִפְיָק מֵאִינוּן עֲנָבִים דְּאִתִּיּוּב לַפְּרָעָה וְשִׁתִּי לִיָּה, כִּמְהָ דְּהוּא בְּגִינִיּוֹן דִּיִּשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן דְּשַׁמְעַת יוֹסֵף דָּא, חֲדִי, וְיִדַע מְלָה דְּקָשׁוּט בְּהֵאִי חֲלָמָא. בְּגִינִי כִךְ פֶּשֶׁר לִיָּה חֲלָמָא לְטוֹב, עַל דְּבַשְׁר לִיָּה לְיוֹסֵף בְּהֵאִי.

הָא חֲזִי, אֶסְרִי לְגִפְּן עִירָה, דְּאִתְּכַפְּיִין תַּחַת הָאֵי גִפְּן כֹּל אִינוּן חִילִין תְּקִיפִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, כְּדֹאֲמַרְן, בְּגִין הָאֵי גִפְּן, אִתְּקַשְׁר וְאִתְּכַפְּיָא הַהוּא חִילָא דְּלַהוּן. וְאִתְּמַר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אִית גִּפְּן, וְאִית גִּפְּן. אִית גִּפְּן קְדוּשָׁה עֲלָאָה, וְאִית גִּפְּן דְּאֶקְרִי, (דְּבָרִים לב) גִּפְּן סְדוּם, וְאִית (יִרְמִיָּה ב) גִּפְּן נְכָרְיָה בֵּת אֵל נְכָר. בְּגִין כִּךְ כְּתִיב גִּפְּן זֹאת, הִיא דְּאֶקְרִי כְּלָה זָרַע אֱמֶת. שׁוֹרֵק אֵלוֹ יִשְׂרָאֵל, דְּנִפְיָקִי מֵהֵאִי גִפְּן. כִּד חֲבֹו יִשְׂרָאֵל, וְשִׁבְקוּ לְהֵאִי גִפְּן, מֵה כְּתִיב, כִּי מִגִּפְּן סְדוּם גִּפְּנָם וְגוֹ'. וּבְגִין כִּךְ אִית גִּפְּן וְאִית גִּפְּן.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יֶצְחָק הִיוּ אֶזְלֵי בְּאֶרְחָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יֶצְחָק, נִיזִיל בְּהֵאִי חֲקֵל, דְּהוּא אֶרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל תִּיר. אֶזְלוּ. עַד דְּהוּוּ אֶזְלֵי, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב, (מְשָׁלִי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלַג כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבוּשׁ שָׁנִים. הָאֵי קָרָא, רַבִּי חֲזַקְיָה חִבְרָנָא אוֹקִים בֵּיה. דְּאָמַר, דִּינָא דְּחִיבֵי דְּגִיּוֹנָם תְּרִיסַר יַרְחִין, פִּלְגָא מִנִּיּוּהוּ בְּחִמָּה וּפִלְגָא מִנִּיּוּהוּ בְּתִלְגָא.

בשעה שנוכנסים לאש, הם אומרים: זהו ודאי גיהנום. נכנסים לשלג, אומרים: זו תריפות החרף [הקר] של הקדוש ברוך הוא. מתחילים ואומרים: זה, ואחר כך אומרים: וי. ודוד אמר, (תהלים מ) ויעלני מבור שאון מטיט הין ויקם וגו'. ממקום שאומרים זה, ואחר כך וי.

והיכן נתקנות נפשם? בשלג, כמו שנאמר (תהלים סח) בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון. יכול אף ישראל כן? תלמוד לומר, לא תירא לביתה משלג. מה הטעם? משום שכל ביתה לבש שנים. אל תקרי שנים אלא שנים, כמו מילה ופריעה, ציצית ותפלין, מזוזה ונר חנוכה וכו'.

בא ראה, לא תירא לביתה משלג - זו כנסת ישראל, שהיא כל ביתה לבש שנים, כמו שאמרנו, שפתיב (ישעיה ס) חמוץ בגדים וגו', לבוש של הדין הקשה, להפיר מעמים עובדי עבודה זרה, ועתיד הקדוש ברוך הוא ללבש לבוש אדם וחרב אדמה ולהפיר מהאדם. לבוש אדם, שפתיב חמוץ בגדים, וכתוב (שם) מדוע אדם ללבושך. הסיף אדמה, שפתיב (שם לד) חרב לה' מלאה דם. ולהפיר מן האדם, שפתיב כי זבח לה' בכצרה וגו'. עוד פי כל ביתה לבש שנים - שחרי זה בא מצד של הדין הקשה.

אמר רבי יצחק, ודאי זה כך, אלא כל ביתה לבש שנים, מהם השנים? אלו שנים קדמוניות, משום שהיא נכללת מכלם ויונקת מכל הצדדים, כפתיב (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים.

עד דהו אזיל, פגעו ביה בההוא ינוקא, תינוק שהיה הולך לקפוטקיא

בשעתה דעאלין לנורא, אינון אמרי דא הוא ודאי גיהנום, עאלין לתלגא,

אמרי דא חריפא דסיטא (דסיטא) דקדשא בריך הוא. שראן ואמריין זה, ולבתר אמריין ווי.

ודוד אמר (תהלים מ) ויעלני מבור שאון מטיט הין ויקם וגו'. מאתר דאמרי זה, ולבתר ווי.

והיכן משתלמי נפשיהו, בשלג. כמה דאת אמר, (תהלים סח) בפרש שדי מלכים בה

תשלג בצלמון. יכול אף ישראל כן, תלמוד לומר לא תירא לביתה משלג. מאי טעמא.

בגין דכל ביתה לבוש שנים. אל תקרי שנים אלא שנים. כגון מילה ופריעה, ציצית ותפלין, מזוזה ונר חנוכה כו'.

הא חזי, לא תירא לביתה משלג, דא כנסת ישראל, דאיהי כל ביתה לבוש שנים,

כמה דאמרן. דכתיב, חמוץ בגדים וגו', לבושא דדינא קשיא, לאתפרעא מעמין עובדי עבודה זרה. וזמין קדשא בריך הוא

למלבש לבושא סומקא, וחרבא סומקא, ולאתפרעא מן סומקא. לבושא סומקא,

דכתיב, (ישעיה ס) חמוץ בגדים, וכתיב, (ישעיה סג) מדוע אדם ללבושך. סייפא סומקא, דכתיב,

(ישעיה לד) חרב לה' מלאה דם. ולאתפרעא מן סומקא, דכתיב, (ישעיה לד) כי זבח לה' בכצרה

וגו'. תו, פי כל ביתה לבוש שנים דהא מסטרא דדינא קשיא קא אתיאי.

אמר רבי יצחק, ודאי הכי הוא, אלא כל ביתה לבוש שנים, מאי שנים, אלין

שנים קדמוניות, בגין דאיהי אתפלילת מפלהו, וינקא מפל סטרין, פדכתיב, (קהלת א)

כל הנחלים הולכים אל הים.

עד דהו אזיל, פגעו ביה בההוא ינוקא, דהו אזיל לקפוטקיא בקסטירא

מאחרי החמור, וזקן אחד רוכב. אמר אותו זקן לאותו תינוק, בני, אמר לי את פסוקך. אמר לו, פסוקי אינו אחד, אלא רד למטה או ארפב לפניך ואמר לך. אמר לו, לא רוצה, אני זקן ואתה תינוק, שאשקל את עצמי עמך. אמר לו, אם כך, אז למה שאלת פסוק? אמר לו, כדי שגלף בדרךך. אמר, תפח רוחו של אותו זקן, שהוא רוכב ולא יודע דבר, ואמר שלא יהיה שקול עמי. נפרד מאותו זקן והלך לו בדרךך.

בשהגיעו רבי יהודה ורבי יצחק, קרב אליהם. שאלו אותו וסח להם את המעשה. אמר לו רבי יהודה, יפה עשית, לך עמנו ונשב כאן ונשמע דבר מפיך. אמר להם, אני עיף, שלא אכלתי היום הנה. הוציאו לחם ונתנו לו. התרחש להם נס ומצאו מעין מים דקיק תחת עץ. שתו ממנו, והם שתו וישבו.

פתח אותו תינוק ואמר, (תהלים לו) לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעשי עולה. לדוד, אם שירה - לא אמר, אם תפלה - לא אמר. אלא בכל מקום לדוד סתם, רוח הקדש אמר את זה.

אל תתחר במרעים, מה זה אל תתחר במרעים? הנה צריך (לכתב) אל תתחבר! אלא אל תעשה תחרות במרעים, פי לא ידעת יסוד עצמך ולא תוכל לו, אולי הוא עץ שלא נעקר לעולמים ותדחה מלפניו.

ואל תקנא בעשי עולה, שלא תשגיח במעשיהם ולא תבא לקנא בהם, שכל מי שרואה את מעשיהם ולא מקנא לקדוש-ברוך-הוא, עובר על שלשה לאוים, שכתוב (שמות כ) לא יהיה

דחמרא, וחד סבא רכיב. אמר ההוא סבא לההוא ינוקא, ברי, אימא לי קראיך. אמר ליה, קראי לאו חד הוא, אלא חות לתתא, או ארפב לקמך ואימא לך. אמר ליה, לא בעינא. דאנא סבא ואנת רביא, דאתקל גרמי בהדך. אמר ליה, אי הכי אמאי שאלת קראי. אמר ליה, בגין דניזיל באורחא. אמר, תיפח רוחיה דההוא סבא, דהוא רכיב ולא ידע מלה, ואמר דלא יתקל בהדי. אתפרש מההוא סבא, ואזיל ליה באורחא.

כד מטו רבי יהודה ורבי יצחק, קריב לגפניהו. שאילו ליה, וסח לון עובדא, אמר ליה רבי יהודה, שפיר קא עבדת. זיל בהדן, וגייתב הכא, ונשמע מלה מפומך.

אמר לון, לאי (ס"א רבא) אנא, דלא (דף רלט ע"א) אכילנא יומא דין. אפיקו נהמא, ויהיבו ליה. אתרחיש לון ניסא, ואשפחו חד נביעא דמיא דקיק תחות אילנא, שתי מנייהו, ואינון שתו ויתיבו.

פתח ההוא ינוקא ואמר, (תהלים לו) לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה. לדוד, אי שירתא, לא קאמר. אי תפלה, לא קאמר. אלא בכל אתר לדוד סתם, רוח הקדש אמרו.

אל תתחר במרעים. מאי אל תתחר במרעים, אל תתחבר מיבעי ליה. אלא אל תעביד תחרות במרעים, בגין דלא ידעת יסודא דגרמך, ולא תיכול ליה, דילמא איהו אילנא דלא אתעקר לעלמין, ותדחי קמיה.

ואל תקנא בעושי עולה, דלא תשגח בעובדיהון, ולא תיתי לקנאה עלייהו, דכל מאן דחמי עובדיהון, ולא קני לקדשא בריך הוא, אעבר על תלת לאוין. דכתיב,

(שמות כ) לא יהיה לך אלהים

אַחֲרֵים עַל פָּנָי. לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא.

לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרֵים עַל פָּנָי. לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא.

בְּגִין כֹּה, בְּעֵי לִיָּה לְבַר נָשׁ לְאַתְּפָרְשָׁא מְנַיְיָהוּ, וְלִמְסֻטֵי אוֹרְחִיָּה מְנַיְיָהוּ, עַל דָּא אַתְּפָרְשָׁנָא וְסֻטִינָא אַרְחָאֵי. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה דְאִשְׁכַּחְנָא לְכוּ, אִימָא הַיְי קָרְאֵי קַמִּיכוּן.

לְכֹן צְרִיךְ הָאָדָם לְהַפְרֵד מֵהֶם וְלִסְטוֹת דְּרַכּוּ מֵהֶם, לְכֹן נִפְרְדְּתִי וְסֻטִינִי אֶת דְּרַכֵּי. מִכָּאן וְהֲלָאָה שְׂמַצָּאתִי אֶתְכֶם, אָנִי אוֹמֵר פְּסוּקִים הִלְלוּ לְפָנֵיכֶם.

פְּתַח וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, הֲכֵא אֶל־ךָ זְעִירָא. אַמַּאי, בְּגִין דְּהֵאֵי קְרִיָּאָה לֹא הוּוּה בְּשְׁלִימוֹ. מָאֵי טַעְמָא, דְּהֵא לֹא הוּוּה אֶלָּא בְּמִשְׁפָּנָא, וּבְאַרְעָא אַחְרָא. בְּגִין דְּשְׁלִימוֹ לֹא אִשְׁתַּכַּח אֶלָּא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא.

פְּתַח וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, הֲכֵא אֶל־ךָ זְעִירָא. אַמַּאי, בְּגִין דְּהֵאֵי קְרִיָּאָה לֹא הוּוּה בְּשְׁלִימוֹ. מָאֵי טַעְמָא, דְּהֵא לֹא הוּוּה אֶלָּא בְּמִשְׁפָּנָא, וּבְאַרְצָא אַחְרָתָא מִשׁוּם שְׂשֻׁלְמוֹת לֹא נִמְצָאת אֶלָּא בְּאַרְצָא הַקְדוּשָׁה.

תּוֹ, הֲכֵא שְׁכִינְתָא, (ס"א ל"ג הַתָּם וּגְרִים נִזְקָבָא) הַתָּם שְׁלִימוֹ דְדְכֹר וְנִזְקָבָא, (דְּבַרֵי הַיָּמִים א א) אָדָם שֶׁת אָנוּשׁ. אָדָם, שְׁלִימוֹ דְכֹר וְנִזְקָבָא, הֲכֵא נִזְקָבָא. תּוֹ סִיפָא דְקָרָא, וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר, בְּגִין כֹּה אֶל־ךָ זְעִירָא.

עוֹד, כָּאן שְׁכִינָה, [שָׁם, נִזְקָבָה] שָׁם שְׁלִימוֹת שֶׁל זְכֹר וְנִזְקָבָה, אָדָם שֶׁת אָנוּשׁ. אָדָם - שְׁלִימוֹת זְכֹר וְנִזְקָבָה. כָּאן נִזְקָבָה. עוֹד, סוּף הַפְּסוּק, וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר, מִשׁוּם כֹּה אֶל־ךָ קִטְנָה. עוֹד אֶל־ךָ קִטְנָה, מִשֶּׁל לְמִלְךָ שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב בְּכִסְאוֹ וְכֹתֵר הַמַּלְכוּת עָלָיו, נִקְרָא מִלְךָ עֲלִיּוֹן. כְּשִׁינֹרֵד וְהוֹלֵךְ לְבֵית עַבְדּוֹ, נִקְרָא מִלְךָ קִטְנָן. כֹּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כֹּל זְמַן שֶׁהוּא לְמַעַלָּה עַל הַפֶּל, נִקְרָא מִלְךָ עֲלִיּוֹן. כִּיּוֹן שֶׁהוֹרֵד מְדוּרָו לְמַטָּה, הוּא מִלְךָ, אֲבָל לֹא עֲלִיּוֹן כְּמוֹ מִקְדָּם, וְלִכֵּן אֶל־ךָ קִטְנָה.

תּוֹ אֶל־ךָ זְעִירָא, מִתַּל לְמַלְכָּא, דְּהוּוּה יְתִיב בְּכַרְסִיָּה, וְכֹתְרָא דְמַלְכוּתָא עָלֶיהָ, אִקְרִי מִלְךָ עֲלָאָה. כִּד נַחֲתִית וְאַזְל לְבֵי עַבְדִּיָּה, מִלְךָ זּוּטָא אִקְרִי. כֹּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, כֹּל זְמַנָּא דְאִיְהוּ לְעִילָא עַל כֹּלָּא, מִלְךָ עֲלָאָה אִקְרִי. כִּיּוֹן דְנַחֲתִית מְדוּרִיָּה לְתַתָּא, מִלְךָ אִיְהוּ, אֲבָל לֹא עֲלָאָה כְּקַדְמִיתָא, בְּגִין כֹּה אֶל־ךָ זְעִירָא. וַיִּקְרָא, הֲכֵי תִגִּנֵן, זְמִין לִיָּה לְהִיכְלִיָּה. מֵאֵהֶל מוֹעֵד. מָאן אֵהֶל מוֹעֵד. אֵהֶל דְבֵיָּה תְלִיזִין מוֹעֵד וְחִגָּא וְשִׁבְתָּא לְמַמְנִי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בְּרַאשִׁית א) וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים, כִּיָּה שְׂרִיא חוֹשְׁבָנָא לְמַמְנִי. וּמָאן אִיְהוּ, סִיְהָרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה לב) אֵהֶל בַּל יִצְעֵן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצְחָה.

וַיִּקְרָא, כֹּה שְׁנִינֵי, זְמַן אוֹתוֹ לְהִיכְלוֹ. מֵאֵהֶל מוֹעֵד, מַה זֶה אֵהֶל מוֹעֵד? הָאֵהֶל שְׁבוּ תְלוּיִים מוֹעֵד וְחַג וְשַׁבָּת לְמַנּוֹת, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר (בְּרַאשִׁית א) וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים. בּוּ מִתְחִיל הַחֻשְׁבוֹן לְהַמְנּוֹת, וּמִיְהוּ? הַלְכֵנָה, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר (ישעיה לב) אֵהֶם בַּל יִצְעֵן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצְחָה. לֵאמֹר, מַה זֶה לֵאמֹר? כְּדִי לְגַלוֹת [אֲבָל הַכֹּל אֶחָד וְנִפְּה הוּא, מִשׁוּם שֶׁהַשְׁלֵמוֹת וְהַיְי הוּא מְקוּם לְגַלוֹת] מַה שְׁהִיָּה

לֵאמֹר, מָאֵי לֵאמֹר. בְּגִין לְגַלְאָה, (אֲבָל כֹּלָּא חַד

נסתר פנימה. ובכל מקום לאמר, כמו שנאמר וידבר ה' אל משה לאמר, שנתנה רשות לגלות, אבל הכל אחד, ויפה הוא, משום שהרי נמנה ללכנה הדבר ההוא, ממקום שמשעה עומד.

וידבר ה' - למעלה. אל משה - באמצע. לאמר - אחרון, מקום שיש רשות לגלות. ועוד ויקרא אל משה, מה כתוב למעלה? (שמות ט) ויביאו את המשכן אל משה וגו'. למה אל משה? כן אמרו, משום שמשעה ראה אותו בהר, והקדוש ברוך הוא הראה לו במראה העיני, כמו שנאמר (שם כז) כִּאֲשֶׁר הִרְאָה אֶתְךָ בְּהַר. וכתוב וכתוב, (המדבר ח) כִּמְרָאָה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה וגו'. (שמות כח) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר. עכשו הביאו לו כדי שיראה, אם הוא כמו אותו משכן שראה.

אבל למה ויביאו את המשכן אל משה? אלא, למלך שרצה לבנות פלטרין לגבירה, צנה את האמנים: היכל זה במקום פלוני, והיכל זה במקום פלוני, כאן מקום למטה, וכאן מקום למנוחה. פיון שעשו אותם האמנים, הראו למלך. כן ויביאו את המשכן אל משה, בעל הבית, איש האלהים. פיון שנשלם היכל, הזמינה הגבירה את המלך להיכל, הזמינה את בעלה אתה, משום כן ויקרא אל משה.

וכשום שמשעה הוא בעל הבית, מה כתוב? (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. משה שהוא בעל הבית עשה כן, מה שאין רשות לאיש אחר לעשות כן.

ושפיר הוא, בגין דשלימו ושפירו הוא אתר לגלאה) **מה דהוה סתים לגו.** ובכל אתר לאמר, כמה דאת אמר, וידבר ה' אל משה לאמר, דאתייהיב רשו לגלאה. אבל פלא חד הוא, ושפיר הוא, בגין דהא אתמני לסיהרא ההיא מלה, מאתר דמשה קיימא.

וידבר, ה' לעילא. אל משה, באמצעיתא. לאמר, בתרייתא. אתר, דאית רשו לגלאה. תו, ויקרא אל משה מה כתוב לעילא, (שמות ט) ויביאו את המשכן אל משה וגו'. אמאי אל משה. הכי אמרו, בגין דמשה חמא ליה בטורא, וקדשא בריך הוא אחמי ליה בחיזו דעינא, כמה דאת אמר, (שמות כז) כִּאֲשֶׁר הִרְאָה אֶתְךָ בְּהַר, וכתוב, (במדבר ח) כִּמְרָאָה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה וגו'. וכתוב פמראה אשר הראה ה' את משה וגו'. (שמות כח) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר, השתא אייתיאו ליה, בגין דיחמי, אי איהו פההוא משפנא דחמא.

אבל אמאי ויביאו את המשכן אל משה. אלא, למלכא דבעא למבני פלטרין למטרוניתא, פקיד לאומנין היכלא דא בדוך פלן, והיכלא דא בדוך פלן, הכא אתר לערסא, והכא אתר לנייחא. פיון דעבידו לון אמנין, אחמיו למלכא. כן ויביאו את המשכן אל משה, מארי דביתא, איש האלהים, פיון דאשתכלל היכלא, מטרוניתא זמינת למלכא להיכלא, זמינת לבעלה עמה, בגין כן ויקרא אל משה.

ובגין דמשה מארי דביתא איהו, מה כתוב, (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה, משה דאיהו מארי דביתא, (ד) רלט ע"ב) עביד הכי, מה דלית רשו לבר נש אחרא למעבד הכי.

וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו - דְּרָגָה אַחֲרַת
עֲלִיּוֹנָה. וְאָז, בְּשַׁעֲרֵי הַיַּמִּים
מִשָּׁה לְהַכְנִיס, אִזּוּ פֶתַח וְאָמַר,
אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. מִה אָדָם
עוֹשֶׂה כֵּן? אֵלֶּה כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ
שְׁמֵשׁ וּלְבָנָה כְּאֶחָד, פֶּתַח וְאָמַר
אָדָם, כְּפֶתַח (חֲבוּקָא א) שְׁמֵשׁ יֵרַח
עֲמֵד זָבֻלָה. עֲמֵד, וְלֹא עֲמֵדוּ.

כִּי יִקְרִיב מִכֶּם - פֶּתַח נִרְמָז, מִי
שֶׁעָשָׂה עֲבוּדַת קָרְבָן הַשְּׁלֵם,
שִׁמְצָא זָכָר וּנְקֵבָה. מִשְׁמַע
שְׁכֵתוֹב מִכֶּם, שִׁמְצָא בְּמִרְיָה
שְׁלֹכֶם. קָרְבָן לַה' - שְׁמִקְרִיב
הַכֹּל לְהֶאֱחֹז כְּאֶחָד, לְמַעַל
וּלְמַטָּה.

מִן הַבְּהֵמָה - לְהִרְאוֹת אָדָם
וּבְהֵמָה הַכֹּל כְּאֶחָד. מִן הַבְּקָר
וּמִן הַצֹּאן - אֵלֶּה הַמְּרֻכָּבוֹת
הַטְּהוֹרוֹת. שְׁפִינִן שְׂאֵמֵר מִן
הַבְּהֵמָה, יָכוֹל מִן הַכֹּל, בֵּין
טְהוֹרוֹת וּבֵין טְמֵאוֹת? חֲזוֹר וְאָמַר
מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן.

תִּקְרִיבוּ אֶת קְרִבְנֵיכֶם, קְרִבְנֵי הַיָּה
צְרִיף (לְכַתּוּב!) מִה זֶה קְרִבְנֵיכֶם?
אֵלֶּה בְּתַחֲלָה קְרִבְנֵי לַה', וְעַכְשָׁיו
קְרִבְנֵיכֶם. קְרִבְנֵי לַה' אָדָם.
קְרִבְנֵיכֶם מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר
וּמִן הַצֹּאן, לְהִרְאוֹת יְחִוּד
מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה וּמִלְמַעַלָּה
לְמַטָּה. מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה הֵינּוּ
קְרִבְנֵי לַה'. מִלְמַעַלָּה לְמַטָּה הֵינּוּ
קְרִבְנֵיכֶם.

לְמַעַלָּה שְׁיֹשֵׁב עַל הַר עֲלִיּוֹן,
לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְכֹסֵא מִתְקַן עַל
אוֹתוֹ הַר, וּמְלַךְ עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל.
אָדָם שֶׁמְקָרִיב דוֹרוֹן לְמֶלֶךְ, צְרִיף
לְעֻלוֹת מִדְּרָגָה לְדְרָגָה עַד
שְׁעוֹלָה מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה, לְמָקוֹם
שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל,
וְאִזּוּ יוֹדְעִים שֶׁהָרִי מְעֻלִּים דוֹרוֹן
לְמֶלֶךְ, וְאוֹתוֹ דוֹרוֹן הוּא שֶׁל
הַמֶּלֶךְ. יוֹרֵד הַדוֹרוֹן מִלְמַעַלָּה
לְמַטָּה, הָרִי יוֹדְעִים שְׁאוֹתוֹ דוֹרוֹן
שֶׁל הַמֶּלֶךְ יוֹרֵד מִלְמַעַלָּה לְאַהֲבֵב

וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, דְּרָגָה אַחֲרָה עֲלֵאָה, וּכְדִין
בְּשַׁעֲרֵי דְאֲזוּדֵי מֹשֶׁה לְמִיַּעַל, כְּדִין
פֶּתַח וְאָמַר, (וַיִּקְרָא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. מִאי
אָדָם הֵכָּא. אֵלֶּה כִּד אֶתְחַבְּרוּ שְׁמֵשׁ אִוְסִיָּהֲרָא
כְּחֻדָּא, פֶּתַח וְאָמַר אָדָם. כְּדִכְתִּיב, (חֲבוּקָא א)
שְׁמֵשׁ יֵרַח עֲמֵד זָבֻלָה, עֲמֵד, וְלֹא עֲמֵדוּ.

כִּי יִקְרִיב מִכֶּם, הֵכָּא אֶתְרַמִּיז, מֵאֵן דִּיעֲבִיד
פּוֹלְחָנָא דְקְרִבְנָא שְׁלִים, דִּישְׁתַּפַּח דְּכָר
וְנוֹקְבָא. מִשְׁמַע דְּכְתִיב מִכֶּם, דִּישְׁתַּפַּח בְּחִיזוּ
דְּלָכוּן. קָרְבָן לַה' דְּאֶקְרִיב כְּלָא, לְאַתְאַחֲדָא
כְּחֻדָּא, לְעִילָא וְתַתָּא.

מִן הַבְּהֵמָה, לְאַחֲזוֹתָהּ אָדָם וּבְהֵמָה, כְּלָא
כְּחֻדָּא. מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן, אֵלֶּיךָ
רְתִיכִין, דְּאִינוּן דְּכִינִין. דְּכִינִין דְּאָמַר מִן
הַבְּהֵמָה, יָכוֹל מִכְּלָא, בֵּין דְּכִינִין בֵּין מִסְאַבְן.
הַדָּר וְאָמַר, מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן.

תִּקְרִיבוּ אֶת קְרִבְנֵיכֶם. קְרִבְנֵי מִיבְעֵי לֵיהּ,
מִאי קְרִבְנֵיכֶם. אֵלֶּה בְּקִדְמִיתָא קְרִבְנֵי
לַה', וְהַשְׁתָּא קְרִבְנֵיכֶם. קְרִבְנֵי לַה' אָדָם.
קְרִבְנֵיכֶם מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן,
לְאַחֲזוֹתָהּ יְחִוּדָא מִתַּתָּא לְעִילָא, וּמִעִילָא
לְתַתָּא. מִתַּתָּא לְעִילָא, הֵינּוּ קְרִבְנֵי לַה'.
מִעִילָא לְתַתָּא, הֵינּוּ קְרִבְנֵיכֶם.

לְמַלְכָּא, דְּאִיהוּ יְתִיב בְּטוֹרְסָקָא עֲלֵאָה,
לְעִילָא לְעִילָא, וְכֹרְסִיָּא אֶתְתַּקֵּן עַל
הַהוּא טוֹרְסָקָא, וּמִלְכָּא עֲלֵאָה עַל כְּלָא. בַּר
נֶשׁ דְּקָרִיב דוֹרוֹנָא לְמֶלֶכָּא, בְּעָא לְסִלְקָא
מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, עַד דְּסִלִּיק מִתַּתָּא לְעִילָא
לְאַתֵּר דְּמֶלֶכָּא יְתִיב, עֲלֵאָה עַל כְּלָא. וּכְדִין
יְדַעִין דְּהָא סִלְקִין דוֹרוֹנָא לְמֶלֶכָּא, וְהַהוּא
דוֹרוֹנָא דְּמֶלֶכָּא אִיהוּ. נְחִית דוֹרוֹנָא מִעִילָא
לְתַתָּא, הָא יְדַעִין דְּהַהוּא דוֹרוֹנָא דְּמֶלֶכָּא
נְחִית מִעִילָא, לְרַחֲמֵיָּא דְּמֶלֶכָּא דְּאִיהוּ לְתַתָּא.

המלך שהוא למטה.
כך בפתחלה, אדם עולה
בדרגותיו מלמטה למעלה, ואז
קרפן לה'. מן הבהמה מן הבקר,
יורד בדרגותיו מלמעלה למטה,
ואז זה קרפנכם. ומשום כך פתוב
(שיר ה) אכלתי יערי עם דבשי
שתייתי ייני עם חלבי, הינו אדם
וקרפן לה'. אכלו רעים, הינו מן
הבהמה מן הבקר ומן הצאן, ואז
תקריבו את קרפנכם.

באו רבי יצחק ורבי יהודה
ונשקוהו על ראשו. אמרו, ברוך
הרחמן שזכינו לשמע את זה,
וברוך הרחמן שלא נאבדו
הדברים הללו באותו זמן. קמו
והלכו. עד שהיו הולכים, ראו
גפן אחת נטועה בגנה אחת.

פתח אותו תינוק ואמר, אסרי
לגפן עירה ולשרקה בני אתונו.
פסוק זה הוא סוד עליון.
אסרי? אסר היה צריך לכתב!
עירה? עיר היה צריך לכתב!
אלא סוד הוא לדרדקים שהם
בבית רבן להשמר מאותו החץ
של עיר, והשם הקדוש נכלל שם
י"ה.

וכמו שכאן רמוז השם הקדוש,
כך גם ולשרקה, שורק היה צריך
לכתב! נכלל שמה ו"ה. בני!
בן היה צריך לכתב! שורק,
בפתוב (ירמיה ב) ואנכי נטעתיך
שורק. בן, בפתוב (זכריה ט) בן
אתנות. למה שרקה, ולמה בני?
אלא, כמו שיש שם קדוש
לכפות את העיר, כך גם יש שם
קדוש לכפות כח אחר, שהוא
חמור, שאלמלא השם הקדוש
רמוז כאן, היו מחריבים עולם,
י"ה בכת זה, ו"ה בכת זה,
לשמר מהם את העולם, ולשמר
את האדם שלא ישלטו בו
בעולם.

כך בקדמיתא, אדם סליק בדרגוי מתתא
לעילא, וכדין קרפן לה'. מן הבהמה מן
הבקר, נחית בדרגוי מעילא לתתא, וכדין
קרפנכם. בגיני כך פתיב, (שיר השירים ה) אכלתי
יערי עם דבשי שתייתי ייני עם חלבי. היינו
אדם וקרפן לה'. אכלו רעים, היינו מן
הבהמה מן הבקר ומן הצאן, וכדין תקריבו
את קרפנכם.

אתו רבי יצחק ורבי יהודה ונשקוהו על
רשיה. אמרו, בריך רחמנא דזפינא
למשמע דא, וברוך רחמנא, דלא אתאבדו
מלין אלין בההוא סבא. קמו ואזלו. עד דהוו
אזלי, חמו חד גפן נטיע בחד גנא.

פתח ההוא ינוקא ואמר, אסרי לגפן עירה
ולשרקה בני אתונו האי קרא רזא
עלאה הוא. אסרי, אסר מיבעי ליה. עירה,
עיר מיבעי ליה. אלא רזא הוא, לדרדקי
דאינון בבי רב, לאסתמרא מההוא גירא
דעיר, ושמה קדישא אתפליל תמן י"ה.

וכמה דהכא אתרמיז שמה קדישא, הכי נמי
ולשרקה, שורק מיבעי ליה. אתפליל
תמן ו"ה. בני בן מיבעי ליה. שורק, פדכתוב,
(ירמיה ב) ואנכי נטעתיך שורק. בן, כמא דאת
אמר, (זכריה ט) בן אתונות. אמאי שורקה,
ואמאי בני.

אלא, כמה דאית שמה קדישא לאפפייא
לעיר, הכי נמי, אית שמה קדישא,
לאפפייא חילא אתרא, דאיהי חמרא,
דאלמלא דשמה קדישא אתרמיז הכא, הוו
מטרטשי עלמא, י"ה בחילא דא, (ס"א ו"ה) ו"ה
בחילא דא, לאסתמרא עלמא מנייהו,
ולאסתמרא בר נש, דלא ישלטון ביה
בעלמא.

אֶסְרִי לַגָּפֶן, מָאִי גֶפֶן. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
אִמָּאִי אַתְּקָרִיאַת גֶּפֶן. אֶלָּא מַה גֶּפֶן,
לֹא מְקַבְּלָא עֲלָהּ נְטִיעָא אַחְרָא, הָכִי נְמִי
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לֹא מְקַבְּלָא עֲלָהּ אֶלָּא לְקַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַתְּכַפְּיִין
קָמָה כָּל חֵילִין אַחְרָנִין, וְלֹא יִכְלִין לְאַבְאָשָׁא
וּלְשִׁלְטָאָה בְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא אֲטִיל קָרָא שְׂמָא
קְדִישָׁא בִּינְיָהוּ, בְּהַאי גִיסָא וּבְהַאי גִיסָא. בְּנֵי
אַתְוָנוּ, דְּאַתְעַקֵּר בְּגִין הַהוּא שׁוּרְק, כְּמַה דְּאַתְּ
אָמַר, וְאַנְכִי נְטַעְתִּיךְ שׁוּרְק וְגו'.

כַּבֵּם בִּינִין לְבִשׁוּ וְגו', כַּבֵּס, כּוּבֵס מִיבְעִי
לִיה. אֶלָּא כַּבֵּס, מִיּוּמָא דְאַתְבְּרִי
עֲלֵמָא, וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא מְלַפָּא מְשִׁיחָא. בִּינִין
סְטֵר שְׂמָאֵלָא. וּבְדָם עֲנָבִים סְטֵר שְׂמָאֵלָא
לְתַתָּא. וְזַמִּין מְלַפָּא מְשִׁיחָא (דף רח ע"א)
לְשִׁלְטָאָה לְעֵילָא עַל כָּל חֵילִין אַחְרָנִין דְּעַמִּין
עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, וּלְתַבְּרָא
תּוֹקֶפְיָהוּן מְעִילָא וּמִתַּתָּא.

דְּכָר אַחַר, כַּבֵּס בִּינִין לְבִשׁוּ, כְּגוּוֹנָא דְהַאי
חַמְרָא, אַחְזִי חִידוֹ, וְכוּלִיָּה דִינָא (לְעַמִּין
עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת). הָכִי נְמִי מְלַפָּא מְשִׁיחָא,
יַחְזִי חִידוֹ לְיִשְׂרָאֵל, וְכוּלִיָּה דִינָא לְעַמִּין
עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. כְּתִיב, (בְּרַאשִׁית א)
וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, דָּא רוּחָא
דְּמְלַפָּא מְשִׁיחָא, וּמֵן יוּמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא,
אַסְחִי לְבוּשִׁיה בְּחַמְרָא עֲלָאָה.

חָמִי מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיַּין
וּלְבָן שְׁנַיִם מַחְלָב, דָּא חַמְרָא עֲלָאָה,
(ס"א דְמַרְנֵי דְאוּרִיָּתָא) דְּאוּרִיָּתָא דְמַרְוִי, מְגִיָּה שְׂתִי.
וּלְבָן שְׁנַיִם מַחְלָב, דְּהָא אוּרִיָּתָא יַיִן וְחַלְב,
תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב, וְתוֹרָה שְׂבַעַל פָּה.

כְּתִיב, (תְּהִלִּים קד) וַיַּיִן יִשְׂמַח לְבַב אָנוּשׁ (ס"א אִמָּאִי,
כְּגִין דְּמַתַּר דְּחִדוּת קִאֲתִי, וּמֵאֵן הוּא סוּפִיָּה דְקָרָא)

אֶסְרִי לַגָּפֶן, אִיזוּ גֶפֶן? זוּ כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. וְלַמָּה נְקָרַאת גֶּפֶן? אֶלָּא
מַה גֶּפֶן לֹא מְקַבְּלַת עֲלֵיהּ נְטִיעָה
אַחְרָת, כִּף גַּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא
מְקַבְּלַת עֲלֵיהּ אֶלָּא אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וּמִשׁוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
נְכַפִּים לְפָנֶיהָ כָּל הַפְּחוֹת
הָאֲחֵרִים וְלֹא יְכוּלִים לְהִרְע
וְלְשַׁלֵּט בְּעוֹלָם, וְלִכְן הִטִּיל
הַכְּתוּב אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בִּינְיָהֶם
בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה. בְּנֵי אֲתָנוּ,
שְׂנַעְקֵר מִשׁוּם אוֹתוֹ שׁוּרְק, כְּמוֹ
שְׂנַאֲמַר וְאַנְכִי נְטַעְתִּיךְ שׁוּרְק
וְגו'.

כַּבֵּס בִּינִין לְבִשׁוּ וְגו'. כַּבֵּס? !
כּוּבֵס הִיָּה צְרִיךְ לְכַתֵּב! אֶלָּא
כַּבֵּס מִיּוֹם שְׁנַבְּרָא הַעוֹלָם,
וּמִיָּהוּ? זֶה מְלַף הַמְּשִׁיחִי. בִּינִין -
צַד הַשְּׂמָאֵל. וּבְדָם עֲנָבִים - צַד
הַשְּׂמָאֵל, לְמַטָּה. וְעַתִּיד מְלַף
הַמְּשִׁיחִי לְשַׁלֵּט לְמַעְלָה עַל כָּל
הַפְּחוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁל הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת,
וְלְשַׁבֵּר אֶת כַּחַם מְלַמְעָלָה
וּמְלַמְטָה.

דְּכָר אַחַר כַּבֵּס בִּינִין לְבִשׁוּ - כְּמוֹ
הַיַּיִן הַזֶּה, מְרָאָה שְׂמַחָה, וְכִלּוֹ
דִּין [לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת]. כִּף
גַּם מְלַף הַמְּשִׁיחִי, יִרְאֶה שְׂמַחָה
לְיִשְׂרָאֵל, וְכִלּוֹ דִּין לְעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. כְּתוּב
(בְּרַאשִׁית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל פְּנֵי הַמַּיִם, זוּ רוּחוֹ שֶׁל מְלַף
הַמְּשִׁיחִי, וּמִיּוֹם שְׁנַבְּרָא הַעוֹלָם
הוּא רוּחֵךְ לְבוּשׁוֹ בִּינִין הַעֲלִיּוֹן.
רָאָה מַה כְּתוּב אַחְרָיו, חַכְלִילִי
עֵינַיִם מִיַּין וּלְבָן שְׁנַיִם מַחְלָב. זֶה
יַיִן הַעֲלִיּוֹן, [שְׂמִירוֹהַ שֶׁל הַתּוֹרָה] שֶׁל
הַתּוֹרָה שְׂמִירוֹהַ, מְמַנּוּ שׁוֹתָהּ.
וּלְבָן שְׁנַיִם מַחְלָב, שְׂהַרִי הַתּוֹרָה
יַיִן וְחַלְב, תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב וְתוֹרָה
שְׂבַעַל פָּה.

כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) וַיַּיִן יִשְׂמַח לְבַב
אָנוּשׁ [לְמַה? מִשׁוּם שְׂמִמְקוֹם שֶׁל שְׂמַחָה הוּא

בא, ומהו סוף הפסוק? להצהיל פנים משמן, ודאי ממקום שנקרא שמן. בא ראה, שירת היין חדרה, הוא מקום שכל שמחה יוצאת ממנו, וסופו דין, מה הטעם? משום שסופו מקום פנוי של הכל, דין הוא, ובו גידון העולם, ולכן ראשית חדרה, וסוף דין. משום כך להצהיל פנים משמן, ממקום שכל חדרה יוצאת ממנו.

ולחם לבב אנוש יסעד, איזה לחם? אלא לחם סועד [סומך] את העולם. ואם תאמר שבו תלוי לבדו סעד העולם - לא כך, שהרי לילה בלי יום לא נמצא, ולא צריך להפרידם. ומי שמפרידם יתפרד מהחיים, והיגו שכתוב (דברים ח) למען הודיעך פי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, משום שלא צריך להפריד.

ואם תאמר, דוד איך אמר ולחם לבב אנוש יסעד, הואיל ולא תלוי בו לבדו סעד כל העולם? אלא דיוק הדבר ולחם, וא"ו התוסף, כמו ויהי, ועל זה הכל נמצא פאחד.

בא ראה, מי שמברך על המזון, לא יברך על שלחן ריק, וצריך להמצא לחם על השלחן וכוס של יין בימין, מה הטעם? בשביל לקשר שמאל בימין, ולחם שיתברך מהם ולהתקשר בהם, ולהיות הכל קשר אחד, לברך את השם הקדוש פראוי. שהרי לחם נקשר ביין, ויין בימין, ואז הברכות שורות בעולם, והשלחן נתקן פראוי.

אמר רבי יצחק, אלמלא לא הודמנה לנו דרך זו אלא לשמע הדברים הללו - די לנו. אמר רבי יהודה, נאה הוא לתינוק זה שלא

להצהיל פנים משמן, ודאי מאתר דאתקרי שמן. תא חזי, שירתא דחמרא חדרה, הוא אתר דכל חידו מניה נפקא. וסופיה דינא. מאי טעמא, בגין דסופא דיליה, אתר פנישו דכלא, דינא הוא, וביה אתדן עלמא. ועל דא שירותא חדרה, וסופא דינא. בגיני כך, להצהיל פנים משמן. מאתר דכל חדרה מניה נפקא.

ולחם לבב אנוש יסעד, מאן לחם. אלא לחם עלמא סעיד (סמיד), ואי תימא, דביה תלייא סעידו דעלמא בלחודוי, לאו הכי, דהא ליליא בלא יומא, לא אשתפח, ולא בעי לאפרשא לון. ומאן דאפריש לון, יתפרש מחיין, והיינו דכתיב, (דברים ח) למען הודיעך פי לא על הלחם לבדו יחיה האדם. בגין דלא בעי לאתפרשא.

ואי תימא, דוד היך קאמר ולחם לבב אנוש יסעד, הואיל ולא תלייא ביה בלחודוי סעידו דעלמא. אלא דייקא דמלה, ולחם, וא"ו איתוסף, כמו ויי, ועל דא, פלא אשתפח פחדא.

תא חזי, מאן דמברך על מזונא, לא יברך על פתורא ריקניא, ובעי נהמא לאשתפחא על פתורא, וכסא דחמרא בימינא. מאי טעמא, בגין לקשרא שמאלא בימינא, ונהמא דיתברך מנייהו, ולא תקשרא בהו, ולמהוי כלא חד קשורא, לברכא שמא קדישא כדקא יאות. דהא לחם אתקשר ביין, ויין בימינא, וכדין ברכאן שריין בעלמא, ופתורא אשתלים כדקא יאות.

אמר רבי יצחק, אלמלא לא אודמן לן אורחא דא אלא למשמע מלין

ידע כל זה, ואני פוחד עליו אם יתקיים בעולם משום זה. אמר רבי יצחק, ולמה? אמר לו, משום שתינוק זה יכול להסתפל במקום שאין רשות לאדם להסתפל בו, ואני פוחד עליו, שעד שלא יגיע לפרקו ישיגח ויסתפל ויענישו אותו.

שמע אותו התינוק. אמר, איני פוחד מענש לעולמים, שהרי בשעה שאבא הסתלק מן העולם, ברך אותי והתפלל עלי, וידעתי שזכות אבי תגן עלי. אמרו לו, ומי הוא אביך? אמר, [אין רבי יהודה] בנו של רב המנונא הנקן. לקחו אותו והרכיבו אותו על כתפיהם שלשה מילין.

קראו עליו, (שופטים ד) מהאכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק וגו'. אמר להם אותו תינוק, דבר בא לידיכם, פרושו אותו. אמרו לו, הקדוש ברוך הוא זמן לנו את דרך החיים, אמר אפה.

פתח ואמר, מהאכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק, פסוק זה יש לנו בו סמך. מהאכל - זה צדיק, שכתוב (משלי ג) צדיק אכל לשבע נפשו. צדיק אוכל ודאי ונוטל הכל, למה? לשבע נפשו, לתת שבע לאותו מקום שנקרא נפש דוד. יצא מאכל - שאלמלא אותו צדיק לא יצא מזון לעולמים ולא יוכל העולם לעמד [ב]. ומעז יצא מתוק - זה יצחק שברך את יעקב (בראשית כז) בטל השמים ומשמני הארץ.

עוד, אף על גב שהכל אהד, אלולא תקף הדין הקשה, לא יוצא דבש. מי הדבש? זו תורה שבעל פה, שכתוב (תהלים ט) ומתוקים מדבש ונפת צופים.

דדינא קשיא, לא נפקא דבש. מאן דבש. דא תורה שבעל פה, דכתיב, (תהלים ט) ומתוקים מדבש ונפת צופים. ומעז, דא תורה שבכתב,

אלין, די לן. אמר רבי יהודה, יאות הוא להאי ינוקא דלא ינדע כל האי, ואנא מסתפינא עליה. אי יתקיים בעלמא בגין האי. אמר רבי יצחק ולמה. אמר ליה, בגין דהאי רביא יכיל לאסתפל באתרא דלית רשו לבר נש לאסתפל ביה. ומסתפינא עלוי, דעד לא ימטי לפרקוי, ישגח ויסתפל ויענשוין ליה.

שמע ההוא ינוקא. אמר, לא מסתפינא מעונשא לעלמין, דהא בשעתא דאסתליק אבא מעלמא, בריך לי וצלי עלי. וידענא דזכותא דאבא יגין עלי. אמרו ליה, ומאן הוא אבוך. אמר, (נ"א ליתא רבי יהודה) בריה דרב המנונא סבא, נטלו ליה, וארכבוהו על כתפיהו תלת מילין.

קרו עליה, (שופטים ד) מהאכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק וגו'. אמר לון ההוא ינוקא, מלה אתא לידייכו, פרושו לה. אמרו ליה, קדשא בריך הוא זמין לן ארחא דחיי, אימא אנת.

פתח ואמר, מהאכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק. האי קרא, אסמכתא אית לן ביה, מהאכל, דא צדיק, דכתיב, (משלי יג) צדיק אוכל לשובע נפשו. צדיק אוכל ודאי, ונטיל פלא, אמאי, לשובע נפשו. למיהב שבועא, לההוא אתר דאקרי נפשו דדוד. יצא מאכל, דאלמלא ההוא צדיק, לא יפוק מזונא לעלמין, ולא יכיל עלמא לקיימא (ביה). ומעז יצא מתוק, דא יצחק, דבריך ליעקב בטל השמים ומשמני הארץ.

תו, אף על גב דכלא חד, אלמלא תקפא דדינא קשיא, לא נפקא דבש. מאן דבש. דא תורה שבעל פה, דכתיב, (תהלים ט) ומתוקים מדבש ונפת צופים.

ומעז - זו תורה שבכתב, שכתוב
(שם כט) ה' עז לעמו יתן. יצא
מתוך - זו תורה שבעל פה.

הרבו כאחד שלשה ימים, עד
שהגיעו למבוי של הקיר של
אמו. פיון שראתה אותו, סדרה
את הבית, וישבו שם שלשה
ימים אחרים. ברכו אותו והלכו,
וסדרו דברים לפני רבי שמעון.
אמר, ודאי ירשת התורה ירש,
ואלמלא זכות אבות יענש
מלמעלה. אבל הקדוש ברוך
הוא לאותם שהולכים אחר
התורה, יורשים אותה הם
ובניהם לעולמים. זהו שכתוב
(ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם
אמר ה' רוחי אשר עליך וגו'.

ובולין לחוף ימים ישכן והוא
לחוף אנית וירכתו וגו'. רבי
אבא פתח, (תהלים מה) חגור חרבך
על ירך גבור הודך והדרך. וכי זה
הוד והדר לחגר כלי זין ולהודרו
בזה? מי שמשתדל בתורה
ועורף קרב בתורה ומזרו עצמו
בה - זהו שבת [של רבות], זהו הוד
והדר, ואתה אומר חגור חרבך?
אלא ודאי שעקר הדבר, אות
ברית הקדש נתן הקדוש ברוך
הוא ורשם אותו בכני אדם כדי
שישמרו אותו ולא יפגמו אותו
בפגם את רשם המלך הזה, ומי
שפוגם אותו, הרי עומדת נגדו
(ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית,
לנקם נקמת הברית הקדוש
שנרשם בו, והוא פוגם אותו.

ומי שרוצה לשמר מקום זה,
יזדרז ויתקן עצמו וישים נגדו
בשעה שהיצר תוקף אותו את
החרב שעומדת על הירף,
להפרע ממי שפוגם מקום זה,
ואז חגור חרבך על ירך גבור.
גבור הוא, וגבור נקרא. ועל כף
הודך והדרך.

דכתיב, (תהלים כט) ה' עז לעמו יתן. יצא מתוך,
דא תורה שבעל פה. (דף רמ ע"ב):

אזלו כחדא תלת יומין, עד דמטו לטורסא
דקירא דאמיה. פיון דחמאת לון
אתקנית ביתא, ויתבו תמן תלת יומין אתרנין.
ברכוהו, ואזלו, וסדרו מלין קמיה דרבי
שמעון. אמר, ודאי ירותת אורייתא אחסין,
ואלמלא זכותא דאבהן יתענש מלעילא, אבל
קדשא בריך הוא לאינון דאזלין בתר
אורייתא, אחסינו לה אינון ובנייהו לעלמין.
הדא הוא דכתיב, (ישעיה נט) ואני זאת בריתי
אותם אמר ה' רוחי אשר עליך וגו'.

ובולין לחוף ימים ישכון והוא לחוף אנית
וירכתו וגו'. (בראשית מט יג) רבי אבא
פתח, (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך
והדרך. וכי דא הוד והדר, למיזן זיינא,
ולאזדרזא בהאי. מאן דאשתדל באורייתא,
ואגח קרבא באורייתא, וזריז גרמיה בה, דא
הוא שבחא (דמאריה), דא הוא הוד והדר, ואת
אמרת חגור חרבך.

אלא, ודאי עקרא דמלה, את קיימא קדישא
יהב קדשא בריך הוא, ורשים ליה
בבני נשא, בגין דינטרון ליה, ולא יפגמון
ליה בפגמו להאי רשימא דמלכא. ומאן
דפגים ליה, הא קאים לקבליה (ויקרא כו) חרב
נקמת נקם ברית, לנקמא נוקמא דברית
קדישא, דאתרשים ביה, והוא פגים ליה.

ומאן דבעי לנטרא האי אתר, יזדרז ויתקן
גרמיה, וישוי לקבליה, בשעתא
דיצרא בישא יתקף עלוי, להאי חרב דקיימא
על ירך, לאתפרעא ממאן דפגים האי אתר.
וכדין, חגור חרבך על ירך גבור, גבור איהו,
גבור אתקרי. ועל דא הודך והדרך.

דָּבַר אַחַר חֲגוֹר חֲרָבָה עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר - מִי שִׁיּוּצָא לְדָרֶךְ, יִתְקַן עֲצָמוֹ בַתְּפִלָּה שֶׁל רִבּוֹנוֹ וַיִּזְדַּרְזוּ בַצֶּדֶק הַזֶּה, חָרַב עַלְיוֹנָה, בַתְּפִלָּה וּבִקְשׁוֹת עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדָרֶךְ, כַּפְתּוּב (תהלים פה) צֶדֶק לִפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁם לְדָרֶךְ פְּעָמָיו.

בֹּא רֵאָה, זְבוּלוֹן תְּמִיד יֵצֵא לְדַרְכִּים וְלִשְׁבִּילִים וְעָרֶף קְרִבּוֹת, וַחֲזָרוּ בַחֲרִב הַעֲלִינָה הַזֶּה בַתְּפִלָּה וּבִקְשׁוֹת עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדָרֶךְ, וְאֵז נִצַּח אֶת הָעַמִּים וַהֲתַגְבֵּר עֲלֵיהֶם. וְאִם תֹּאמַר, יְהוּדָה הֲרִי נִתְקַן לָזֶה לְעָרֶף קְרִבּוֹת וְתַקּוּנִים בַּחֲרִב הַזֶּה, לָמָּה זְבוּלוֹן?

אָלֵא. בֹּא רֵאָה, שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשְּׁבֻטִים הִלְלוּ, כָּלֶם תִּקּוּן שֶׁל הַמַּלְפָּה הֵם. שְׁנֵי תַקּוּנִים שֶׁל נִקְבוֹת אָמַר שְׁלֵמָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, אַחַד לְרוּעָה הַעֲלִיּוֹן - יוֹבֵל, וְאֶחָד לִפְלָה - שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה. תִּקּוּן אַחַד לְמַעְלָה, וְתִקּוּן אַחַד לְמַטָּה. גַּם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הוּא כָּךְ, בְּשָׁנֵי הַמִּקּוּמוֹת הִלְלוּ. מַעֲשֵׂה אַחַד לְמַעְלָה, וּמַעֲשֵׂה אַחַד לְמַטָּה, וְלָכֵן נִפְתַּח הַתּוֹרָה בְּב', מַעֲשֵׂה שְׁלֵמָה מַעֲשֵׂה שְׁלֵמָה עוֹשֶׂה עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, וְזֶה עוֹשֶׂה עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. כְּמוֹ זֶה.

שְׁנֵי תַקּוּנִים שֶׁל נִקְבוֹת אָמַר שְׁלֵמָה, אַחַד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. אַחַד לְמַעְלָה - בְּתִקּוּן עֲלִיּוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. אַחַד לְמַטָּה - בְּתִקּוּן תַּחְתּוֹן כְּמוֹ שְׁלֵמָה.

בֹּא רֵאָה, אֲשֶׁר חִלְקוּ שֶׁל יַעֲקֹב הַקְּדוֹשׁ שְׁזָכָה לָזֶה. וְהֲרִי נִתְבָּאָר, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא נִמְצְאָה מִטָּה שְׁלֵמָה כְּמוֹ מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וּבִשְׁעָה שֶׁרָצָה לְהַסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, אִז הָיָה שְׁלֵם בְּכָל צְדָדָיו. אַבְרָהָם מִימֵינוֹ, יִצְחָק

דָּבַר אַחַר, חֲגוֹר חֲרָבָה עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. מָאֵן דְּנִפְיָךְ בְּאַרְחָא, יִתְקַן גְּרַמְיָה בַצְּלוֹתָא דְמֵאֲרִיָּה, וַיִּזְדַּרְזוּ בְּהַאי צֶדֶק, חָרַב עַלְאָה, בַצְּלוֹתָא וּבַעוֹתִין עַד לָא יִפּוּק לְאַרְחָא. כַּדְכְּתִיב, (תהלים פה) צֶדֶק לִפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁם לְדָרֶךְ פְּעָמָיו.

הָא חֲזִי, זְבוּלוֹן נִפְיָךְ תְּדִירָא לְשְׁבִילִין וְאַרְחִין, וְאַגַּח קְרַבִּין, וְאַזְדַּרְזוּ בְּהַאי חָרַב עַלְאָה, בַצְּלוֹתָא וּבַעוֹתִין, עַד לָא נִפְיָךְ בְּאַרְחָא, וּכְדִין נִצַּח עַמִּין, וְאַתְתַּקַּף עַלְיָהּ. וְאִי תִימָא יְהוּדָה, הָא אִתְתַּקַּן בְּהַאי, לְאַגַּחָא קְרַבִּין, וְתַקּוּנִין, בְּהַאי חָרַב, אִמָּאֵי זְבוּלוֹן.

אָלֵא. תָּא חֲזִי, הַגִּי תְרִיסַר שְׁבֻטִין, כְּלָהּוּ תַקּוּנָא דְמִטְרוּנִיתָא הוּוּ. תְרִין תַקּוּנִין דְנוֹקְבֵי אָמַר שְׁלֵמָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, חַד לְרַעְיָא עַלְאָה יוֹבְלָא, וְחַד לְכַלָּה, שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה. חַד תַקּוּנָא לְעֵילָא, וְחַד תַקּוּנָא לְתַתָּא. עוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית, הֲכִי הוּא נְמִי, בְּהַגִּי תְרִי אֲתֵרִי, חַד עוֹבְדָא לְעֵילָא, וְחַד עוֹבְדָא לְתַתָּא, וְעַל דָּא פְתִיחָא דְאֲוִרִיתָא בְּב'. עוֹבְדָא דְלְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא דְלְעֵילָא, דָּא עֶבֶד עַלְמָא עַלְאָה, וְדָא עֶבֶד עַלְמָא תַתָּא. כְּגוּוֹנָא דָּא.

תְרִין תַקּוּנִין דְנוֹקְבֵי קָאמַר שְׁלֵמָה, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא. חַד לְעֵילָא, בְּתַקּוּנָא עַלְאָה דְשְׁמָא קְדִישָׁא. חַד לְתַתָּא, בְּתַקּוּנָא תַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלְעֵילָא.

הָא חֲזִי, זַכָּאָה חוֹלְקִיָּה דִיעֲקֹב קְדִישָׁא, דְזָכָה לְהַאי. וְהָא אִתְמַר, מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עַלְמָא, לָא אֲשַׁתְּפַח עַרְסָא שְׁלִימָתָא כְּעַרְסִיָּה דִיעֲקֹב. וּבִשְׁעָתָא דְבַעָא לְאַסְתַּלְקָא מִעַלְמָא, כְּדִין הָוָה שְׁלִים, בְּכָל סְטְרוּי. אַבְרָהָם מִימֵינוּ, יִצְחָק מִשְׁמָאֲלִיָּה, הוּא

משמאלו, הוא באמצע, שכינה לפניו. פיון שראה יעקב את זה, קרא לבניו ואמר להם האספו, כדי שימצא תקון שלמעלה ושלמטה.

בא ראה את סוד הדבר. שני תקונים נמצאו שם, אחד עליון ואחד תחתון, שיהיה הכל שלם כראוי. תקון עליון, תקון נסתר ונגלה, שהרי תקון של היובל הוא, אותו שאמר שלמה בשיר השירים, כמו שאמרנו, הראש הנסתר שלא התגלה כאן ולא יפה לגלותו. הדרושות והגוף התגלו, והם ידועים. שוקים נסתרו ולא התגלו. מה הטעם? משום שנבואה לא שורה כי אם בארץ הקדושה, ותקון זה נסתר ונגלה.

תקון אחר למטה - תקון הפלה שאמר שלמה בשיר השירים, זהו תקון שהתגלה יותר, ותקון זה בשנים עשר שבטים, שהם תחתיה, ותקון הגוף שלה.

פתח רבי אבא ואמר, (מלכים-א ז) ויעש את הים מוצק וגו'. וכתוב עמד על שני עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה פנים ימה ושלשה פנים נגבה וגו' והים עליהם מלמעלה וגו'. וכתוב ואת הבקר שנים עשר תחת הים [וגו']. עמד על שני עשר בקר, כף הוא ודאי, שהים הזה מתקן בשנים עשר בשני עולמות, בשנים עשר למעלה מרפבות ממנות למעלה בשנים עשר, למטה שנים עשר שבטים. פיון שראה יעקב את התקון העליון וראה שכינה עומדת מולו, רצה להשלים תקוניה. קרא לשנים עשר בניו, ואמר להם האספו, התקינו עצמכם להשלים את האמונה.

בא ראה, שנים עשר שבטים

באמצעיתא, שכינתא קמיה. פיון דחמא יעקב האי, קרא לבניו, ואמר לון האספו, בגין דישתפח תקונא דלעילא ותתא.

תא חזי, רזא דמלה, תרין תקונין אשתפחו תמן, חד עלאה, וחד תתאה, למיהוי כלא שלים פדקא יאות. תקונא עלאה, תקונא סתים וגליא, דהא תקונא דיובלא איהו, ההוא דאמר שלמה בשיר השירים פדקאמרן, רישא סתים הוה דלא אתגלייא הכא, ולא יאות לאתגלייא. דרועין וגופא אתגליין, והא ידיעין. שוקין סתימו ולא אתגליין. מאי טעמא, בגין דנבואה לא שריא אלא בארעא קדישא. ותקונא דא סתים וגלייא.

תקונא אחרא תתאה, תקונא דכלה דקאמר שלמה בשיר השירים, האי תקונא דאתגלייא תתיר, ותקונא דא בתריסר שבטין (דף רמא ע"א) דאינון תחותיה, ותקונא דגופא דילה.

פתח רבי אבא ואמר, (מלכים א ז) ויעש את הים מוצק וגו'. וכתוב עומד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו' והים עליהם מלמעלה וגו'. וכתוב ואת הבקר שנים עשר תחת הים (וגו'). עומד על שני עשר בקר, הכי הוא ודאי, דדא ים מתקנא בתריסר בתרין עלמין, בתריסר לעילא רתיכין ממנן. לעילא בתריסר, לתתא תריסר שבטין. פיון דחמא יעקב תקונא עלאה, וחמא שכינתא קאים לקבליה, בעא לאשלמא תקונאה, קרא לבנוהי תריסר, ואמר לון האספו. אתקינו גרמיכו לאשלמא מהימנותא.

תא חזי, תריסר שבטין, בארבע דגלין,

בְּאַרְבַּעַה דְגָלִים בְּאַרְבַּעַה צְדָדִים,
שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה, וּשְׁלֹשָׁה
פּוֹנִים יָמָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָה,
וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים מְזֻרְחָה, וְהֵי
עֲלֵיהֶם. וְכֵן הוּא וְדָאֵי, שְׁלֹשָׁה
שְׁבָטִים לְכָל צַד, לְאַרְבַּעַה רוּחוֹת
הָעוֹלָם, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְזִרְעוֹ
יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְזִרְעוֹ
שְׂמָאל, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְיָרֵךְ
יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְיָרֵךְ
שְׂמָאל, וְגוֹף הַשְּׂכִינָה עֲלֵיהֶם.
זֶהוּ שְׁכִתוּב וְהֵי עֲלֵיהֶם.

כֹּה הִטְעַם שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְזִרְעוֹ
וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְיָרֵךְ וְכֵן לְכָל?
אֵלֶּא סוּד הַדְּבָר - שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים
הֵם בְּזִרְעוֹ יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה בְּשְׂמָאל,
וּשְׁלֹשָׁה בְּיָרֵךְ יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה
קְשָׁרִים בְּיָרֵךְ שְׂמָאל. נִמְצְאוּ
שְׁנַיִם עֶשֶׂר קְשָׁרִים לְאַרְבַּעַה
צְדָדִים, וְהַגּוֹף עֲלֵיהֶם. נִמְצְאוּ
שְׁנַיִם עֶשֶׂר עִם הַגּוֹף כְּמוֹ
שְׁלֹשָׁה. מִנֵּין לָנוּ? שְׁכִתוּב
(בראשית מט) כָּל אֵלֶּה שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁנַיִם עֶשֶׂר, וְזֹאת, מִשּׁוּם שֶׁכָּה
הַשְּׁתֵּלִם הַחֲשׁוֹבוֹן, כְּמוֹ שְׁנִיאָמַר
וְהֵי עֲלֵיהֶם מְלֻמְעָלָה.

שְׁבַעַה עֵינֵי ה' (זכריה ז) - הֵם
שְׁבַעַה עֵינֵי הַעֲדָה, שְׁבַעַה
סִנְהֶדְרִין. שְׁעֵרוֹתֶיהָ, כְּמוֹ שְׁכִתוּב
(במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה
יְהוּדָה מֵאֵת אֶלְף וְגו'. כָּל
הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה רְאוּבֵן, וְכֵן
לְכָלֶם.

וְאֵם תֵּאמַר, בְּמִצְרַיִם בְּהַסְתַּלְקוֹת
יַעֲקֹב מִהָעוֹלָם, שְׁנִמְצָאָה שְׁלֹמֹת
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, כָּל זֶה אֵיפֹה הוּא?
וְדָאֵי שְׁבַעַה נְפֻשׁוֹת הָיוּ, וְכָל
אוֹתָם שְׁהוּלִידוֹ בְּשַׁבַּע עֶשְׂרֵה
שְׁנַיִם שָׂאִין לָהֶם חֲשׁוֹבוֹן, כְּכִתוּב
(שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ
וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמָאֵד מְאֹד, וְכִתוּב
(תהלים מ) עֲצְמוּ מִשְׁעֵרוֹת רֹאשֵׁי.
אֲשֶׁרֵי חָלְקוּ שֶׁל יַעֲקֹב הַשְּׁלֵם,
שֶׁהוּא הַשְּׁתֵּלִם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

בְּאַרְבַּע סְטָרִין, שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה
פּוֹנִים יָמָה וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָה וּשְׁלֹשָׁה
פּוֹנִים מְזֻרְחָה וְהֵי עֲלֵיהֶם. וְהֵכִי הוּא וְדָאֵי,
תְּלַת שְׁבָטִין לְכָל סְטָר לְאַרְבַּע רוּחֵי עֲלֵמָא,
וְתְּלַת שְׁבָטִין לְדְרוּעָא דִּימִינָא, וְתְּלַת שְׁבָטִין
לְדְרוּעָא דְשְׂמָאלָא, וְתְּלַת שְׁבָטִין, לְיָרְכָא
יָמִינָא, וְתְּלַת שְׁבָטִין לְיָרְכָא שְׂמָאלָא, וְגוֹפָא
דְשְׂכִינְתָא עֲלֵייהוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְהֵי
עֲלֵיהֶם.

כֹּאֵי טַעְמָא תְּלַת שְׁבָטִין לְדְרוּעָא, וְתְּלַת
שְׁבָטִין לְיָרְכָא, וְכֵן לְכָלֵּא. אֵלֶּא רְזָא
דְמִלָּה, תְּלַת קְשָׁרִין אֵינּוֹן בְּדְרוּעָא יָמִינָא,
וְתְּלַת בְּשְׂמָאלָא, וְתְּלַת בְּיָרְכָא יָמִינָא, וְתְּלַת
קְשָׁרִין בְּיָרְכָא שְׂמָאלָא, אֲשֶׁתְּפַחוּ תְּרִיסַר
קְשָׁרִין לְאַרְבַּע סְטָרִין, וְגוֹפָא עֲלֵייהוּ.
אֲשֶׁתְּפַחוּ תְּרִיסַר עִם גּוֹפָא כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיֻלָּא.
מִנָּא לָן, דְכְּתִיב, כָּל אֵלֶּה שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם
עֶשֶׂר. וְזֹאת, בְּגִין דְּכָה אֲשֶׁתְּלִים חוּשְׁפְּנָא,
כְּמָה דְאַתְמַר וְהֵי עֲלֵיהֶם מְלֻמְעָלָה.

שְׁבַעַה עֵינֵי ה', (זכריה ד) אֵינּוֹן שְׁבַעַה עֵינֵי
הַעֲדָה. שְׁבַעַה סִנְהֶדְרִין. שְׁעֵרָהּ,
כְּמָה דְכְּתִיב, (במדבר כ) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה
יְהוּדָה מֵאֵת אֶלְף וְגו'. כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה
רְאוּבֵן, וְכֵן לְכָלֵּהוּ.

וְאֵי תִימָא, בְּמִצְרַיִם בְּסִלְקוֹ דִּיעֲקֹב מִעֲלֵמָא,
דְּאֲשֶׁתְּפַח שְׁלִימוֹ בְּהֵיָא שְׁעֵתָא, כּוֹלֵי
הָאֵי אָן הוּא. וְדָאֵי שְׁבַעַה נְפֻשֵׁין הָיוּ, וְכָל
אֵינּוֹן דְּאוֹלִידוֹ בְּשַׁבַּע עֶשְׂרֵה שְׁנִין, דְּלִית לֹן
חוּשְׁפְּנָא. כְּמָה דְכְּתִיב (שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ
וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמָאֵד מְאֹד. וְכִתְיב,
(תהלים מ) עֲצְמוּ מִשְׁעֵרוֹת רֹאשֵׁי. זְפָאָה חוּלְקִיָּה
דִּיעֲקֹב שְׁלִימָא, דְּהוּא אֲשֶׁתְּלִים לַעֲיֻלָּא
וְתַתָּא.

אמר רבי אלעזר, ודאי כף הוא, אבל בתקוּנא עלאה דיובלא, הין אשתפח פולי האי. אמר ליה, אריא, פיון דסדר רגלוי למיעאל בכרמא, מאן איהו דעייל בהדיה.

פתח רבי אלעזר ואמר, (איוב כג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש. זה תקון העליון הזה, הוא הכל אחד, לא היה בו פרוד פתחתון הזה, שהרי כתוב (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ואף על גב שיש בו פרוד, כשיתבוננו בדברים, הכל עולה לאחד.

אבל תקון היובל הזה עומד על שנים עשר, כמו הפתחתון הזה, ואף על גב שהוא אחד, האחד הזה משלים לכל צד, בצד זה ובצד זה. אותם ששה צדדים עליונים הם שנים עשר, שכל אחד מלוה לחברו ונכלל ממנו, ונמצאו שנים עשר, והגוף והכל עומד על שנים עשר. מי הגוף? זה יעקב, והרי נתבאר, אלא ראש וגוף באחד עומדים.

עוד שנים עשר - שלשה קשרים של זרוע ימין, חס"ד חסדים. שלשה קשרים של זרוע שמאל, גבורה גבורות. שלשה קשרים בירך ימין, נצ"ח נצחים. שלשה קשרים בירך שמאל, הו"ד והודות - הרי שנים עשר. והגוף עומד עליהם - הרי שלשה עשר. עוד, בשלש עשרה מדות התורה מתפרשת, והכל אחד, מלמעלה למטה ביחוד, עד אותו מקום שעומד על פרוד.

שבועה עינים עליונים, אלה שפתוב (זכריה ד) עיני ה' המה משוטטים, זכרים, שהרי זהו מקום של זכר הוא. כאן עיני ה' משוטטות, בתקון השכינה למטה, מקום של הנקבה ועומדת. שבע עינים עליונות כנגד זה

אמר רבי אלעזר, ודאי הכי הוא, אבל בתקוּנא עלאה דיובלא, הין אשתפח פולי האי. אמר ליה, אריא, פיון דסדר רגלוי למיעאל בכרמא, מאן איהו דעייל בהדיה.

פתח רבי אלעזר ואמר, (איוב כג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש. האי תקוּנא עלאה, הוא כלל אחד, לא הוי ביה פירודא כהאי תתאה, דהא כתיב, (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ואף על גב דאית ביה פירודא, כד יסתפלון מלי, כלל סלקא לחד.

אבל האי תקוּנא עלאה דיובלא, קיימא על תריסר, כהאי תתאה. ואף על גב דאיהו חד, האי חד אשלים לכל סטר, בהאי סטר, ובהאי סטר. אינון שית סטרין עלאין תריסר הוו. דכל חד אוזיף לחבריה, ואתפליל מניה, ואשתפחו תריסר, וגופא, וכלל קיימא על תריסר. מאן גופא, דא יעקב, והא אתמר, אלא רישא וגופא בחד קיימי.

תו תריסר, תלת קשרין דדרועא ימינא חס"ד חסדים. תלת קשרין דדרועא שמאלא גבורה גבורות. תלת קשרין בירכא ימינא, נצ"ח נצחים. תלת קשרין בירכא שמאלא, הו"ד והודות. הא תריסר. וגופא קיימא עליהו הא תליסר. תו, בתליסר מכילן אורייתא אתפרש, וכלל אחד, מעילא לתתא ביחודא, עד ההוא אתר דקיימא על פירודא.

שבועה עינין עלאין, אלין דכתיב, (זכריה ד) עיני ה' המה משוטטים דכורין,

דהא אתר דדכורא איהו. הקא (דברי הימים ב טז) עיני ה' משוטטות, בתקוני שכינתא לתתא, אתר דניקבא (זוהר חדש ל"ג ק"מא). שבועה עינין

שְׁכַתוֹב לָךְ ה' הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה וְגו'. מְקוֹם זֶה מְשָׁלִים לְכָל צַד.
עוֹד הַשְּׁעָר, כְּפֶתוֹב (תהלים קו) מִי
יִמְלַל גְּבוּרוֹת ה'. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שם

מ) עֲצָמוּ מִשְׁעֵרוֹת רֵאשִׁי. וְכַתוֹב
(איכה א) חֲסְדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנּוּ וְגו'.
וְתִקְוִינִים אֵלָיו הַתְּעַלּוּ [מִמְקוֹם] לְמִקְוֹם
אַחֵר. וְאֵף עַל גֵּב שְׁכָאן נֹאמֵר
יִתֵּר, וְעֵלָה בְּמִשְׁקַל עֲלִיּוֹן
וְתַחְתּוֹן, וְיִשְׁלַמְהָ הַמֶּלֶךְ אֲמָרָם
וְהַצְּטַרְכְּנוּ לְפָרְשֵׁם. אֲשֶׁרֵי חִלְקֵם
שֶׁל הַצְּדִיקִים יִתֵּר, שְׁיִוְדְעִים דְּרָף
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵאן הַכֹּל
הַתְּגַלָּה לְיִוְדְעֵי מִדוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְבוּלָן וַיִּשְׁשַׁכֵּר
תְּנַאי עָשׂוּ. אֶחָד יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק
בַּתּוֹרָה, וְאֶחָד יוֹצֵא וְעוֹשֶׂה מִסְחָר,
וְתוֹמֵךְ בִּישְׁשַׁכֵּר, שְׁכַתוֹב (משלי א)
וְתוֹמְכִיהָ מֵאֲשֶׁר. וְהִזֵּה פוֹרֵשׁ
לַיָּמִים לַעֲשׂוֹת מִסְחָר, וְחִלְקוֹ כֶּף
הִיָּה, שְׁהָרֵי הַיָּם הִיָּה יִרְשָׁתוֹ. וְלִכְּנָן
קוֹרָא לוֹ יֵרָף. דְּרָף הַיֵּרָף לְצִאת
וְלַהֲכַנֵּס. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (דברים ל)
שְׂמַח זְבוּלָן בְּצִאתָךְ וַיִּשְׁשַׁכֵּר
בְּאֵהָלֶיךָ. לְחוּף יָמִים יִשְׁכֵּן -
בְּאוֹתָם יוֹרְדֵי הַיָּם לַעֲשׂוֹת מִסְחָר.
לְחוּף יָמִים - אֵף עַל גֵּב שְׁיָם אֶחָד
הִיָּה בִירְשָׁתוֹ, בְּשָׁנֵי יָמִים הוּא
שׂוֹרָה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל שְׂאֵר הַיָּמִים
הֵיוּ מִחֲפָשִׁים סְחוּרָה בֵּינָם שְׁלוֹ.
וְהוּא לְחוּף אֲנִית, מְקוֹם שְׁשֵׁם
נִמְצְאוֹת כָּל הָאֲנִיוֹת לַעֲשׂוֹת
סְחוּרָה. וַיִּרְכָּתוּ, אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה,
יִרְכָּתוּ מִגִּיעָה עַד גְּבוּל צִידוֹן,
וְתַחֲסוּ שְׁלוֹ נִפְרָד עַד אוֹתוֹ מְקוֹם,
וְסְחוּרָה שֶׁל כָּל בְּעָלֵי הַסְּחוּרָה
סוֹכְבִים, וְשָׁבִים בְּסְחוּרָתָם לְאוֹתוֹ
מְקוֹם.

רַבִּי אַחָא אָמַר, כְּתוֹב (ויקרא ב) וְלֹא
סְחוּרָתָא, סְחָרִין וְתִיבִין בְּסְחוּרְתֵיהוּ לְהֵהוּא אַתֵּר.

רַבִּי אַחָא אָמַר, פְּתִיב, (ויקרא ב) וְלֹא תִשָּׁבֵת מִלַּח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל

עֲלֵאִין, לְקַבִּיל הָא דְכְּתִיב, (דברי הימים א כט) לָךְ
ה' (דף רמא ע"ב) הַגְדֵּוּלָה וְהַגְבוּרָה וְגו'. הָאֵי
אַתֵּר, אֲשֶׁלִים לְכָל סְטֵר.

תוֹ שְׁעָרָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (תהלים קו) מִי יִמְלַל
גְּבוּרוֹת ה'. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים מ)
עֲצָמוּ מִשְׁעֵרוֹת רֵאשִׁי. וְכַתִּיב, (איכה א) חֲסְדֵי
ה' כִּי לֹא תִמְנּוּ וְגו'. וְתִקְוִינִין אֵלֶיךָ אֶסְתַּלְקוּ
(בְּאֵתֵר) לְאַתֵּר אַחְרָא. וְאֵף עַל גֵּב דְּהֵכָא אַתְמָר
טְפִי, וְאֶסְתַּלִּיק בְּמִתְקָלָא עֲלָאָה וְתַתְּאָה,
וְשְׁלַמְהָ מִלְּפָא אֲמָרָן, וְאַצְטְרִיכְנָא לְפָרְשָׁא
לוֹן. זְכָאָה חוּלְקָהוֹן דְּצְדִיקָא יִתֵּר, דִּיִּדְעִין
אַרְחָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְהֵכָא כְּלָא
אַתְגְּלִיָּיא לְיִדְעֵי מִדִּין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְבוּלָן וַיִּשְׁשַׁכֵּר תְּנַאי
עֲבָדוּ, חַד יְתִיב וְלַעֲזֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְחַד
נָפִיק וְעֵבִיד פְּרַקְמִטָּא, וְתַמִּיךְ לִישְׁשַׁכֵּר,
דְכְּתִיב, (משלי א) וְתוֹמְכִיהָ מֵאֲוִשֶׁר. וְהִזֵּה פְרִישׁ
בְּיָמֵי לְמַעַבַּד פְּרַקְמִטָּא, וְחוּלְקָיָה הָכִי הָהָה,
דְּהָא יִמָּא הָהָה אַחְסַנְתִּיָּה. וּבְגִינֵי כֶּף קָרִי לִיָּה
יֵרָף. דְּרַפִּיָּה דְיֵרָף לְנִפְקָא וְלַמִּיעַל, הָדָא הוּא
דְכְּתִיב, (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלוֹן בְּצִאתָךְ
וַיִּשְׁשַׁכֵּר בְּאֵהָלֶיךָ. לְחוּף יָמִים יִשְׁכֵּן,
בְּאִינוֹן פְּרִישֵׁי יָמִים, לְמַעַבַּד פְּרַקְמִטָּא.
לְחוּף יָמִים, אֵף עַל גֵּב דְּחַד יִמָּא הָהָה לִיָּה
בְּאַחְסַנְתִּיָּה, בְּתָרִין יָמִין שְׂרִיָּיא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל שְׂאֵר יָמִין הוּוּ מְהִדְרָן
קְרַפּוּלִין בְּיָמָא דִּילִיָּה. וְהוּא לְחוּף
אֲנִית, אַתֵּר דְּכָל אַרְבִּין מִשְׁתַּפְּחִין לְמַעַבַּד
סְחוּרָתָא. וַיִּרְכָּתוּ, אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה יִרְכָּתִיָּה
דִּילִיָּה מְטִי עַל סְפָר צִידוֹן, וְתַחֲוּמָא פְרִישׁ
לְהֵהוּא אַתֵּר, וּפְרַקְמִטָּא דְכָל מְאָרֵי
סְחוּרָתָא, סְחָרִין וְתִיבִין בְּסְחוּרְתֵיהוּ לְהֵהוּא אַתֵּר.

רַבִּי אַחָא אָמַר, פְּתִיב, (ויקרא ב) וְלֹא תִשָּׁבֵת מִלַּח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל

מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח, וכי אמאי מלח. אלא בגין דאיהו ממרק ומבשם מרירא לאטעמא, ואי לאו הוי (בגין) מלחא, לא יכיל עלמא למסבל מרירא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה כו) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. וכתיב, (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך.

ומלח איהו ברית דעלמא קיימא ביה. דכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. בגין כן, אקרי ברית אלהיך, ואקרי ים המלח, וימא אקרי על שמייה.

רבי חייא אמר, כתיב, (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב, דא מלחא בימא (במייא). ומאן דפריש לון, גרים לגרמיה מיתה. בגין כן כתיב, לא תשבית מלח, דהא דא בלא דא לא אזלא.

אמר רבי אחא, ים חד הוא, ואקרי (שמות מח) ימים. אלא אתר אית בימא דאיהו מיין צלילן, ואתר דאית ביה מיין מתיקן, ואתר דאית ביה מיין מרירן, בגין כן ימים קרינן, ועל דא לחוף ימים. אמר רבי אבא, כל שבטא ושבטא, וכל חד וחד קשרא חד, מאינון קשרין דמתחברן בגופא.

רבי אבא הוה יתיב ליליא חד וקם למלעי באורייתא. עד דהוה יתיב, אתא רבי יוסי, ובטש אפתחא. אמר, סיפטא בטופסרא קפטלאי שכיחי.

יתבו ולעו באורייתא. אדהכי קם בריה דאושפיזא ויתיב קמיהו, אמר לון מאי דכתיב, (יהושע ב) והחיייתם את אבי ואת אמי וגו'. וכתיב ונתתם לי אות אמת. מאי קא בעאת מנייהו. אמר רבי אבא יאות

תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח. וכי למה מלח? אלא משום שהוא ממרק ומבשם את המר לתת לו טעם, ואם לא היה [משום] מלח, לא יכול העולם לסבל את המר. זהו שכתוב (ישעיה כו) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. וכתיב (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך.

ומלח היא ברית שהעולם עומד בו, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ולכן נקרא ברית אלהיך, ונקרא ים המלח, והים נקרא על שמו.

רבי חייא אמר, כתוב (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב, זה המלח בים [במייא], ומי שמפרידם גורם לעצמו מיתה, לכן כתוב לא תשבית מלח, שהרי זה לא הולך בלי זה.

אמר רבי אחא, ים אחד הוא, ונקרא ימים. אלא יש מקום בים שהוא מים צלולים, ויש מקום שבו מים מתוקים, ויש מקום בו מים מרים, ולכן קוראים ימים, ועל זה לחוף ימים. אמר רבי אבא, כל שבט ושבט וכל אחד ואחד קשר אחד מאותם קשרים שמתחברים בגוף.

רבי אבא היה יושב לילה אחד, וקם לעסק בתורה. עד שהיה יושב, בא רבי יוסי והכה בפתח. אמר, בתבת השרים מצויים תכשיטים.

ישבו ועסקו בתורה. בין כך קם בן המארח וישב לפניהם. אמר להם, מה שכתוב (יהושע ב) והחיייתם את אבי ואת אמי וגו', וכתוב ונתתם לי אות אמת, מה רצתה מהם? אמר רבי אבא, יפה שאלת, אבל אם שמעת דבר -

אָמַר בְּנֵי אִמֶּךָ, עוֹד שְׂאֵלָה, שְׁהָרִי הֵם נִתְּנוּ לָהּ מֵה שְׂלֵא רְצָתָה מֵהֶם, שְׂפֹתוֹב אֶת תְּקוּת חוּט הַשְּׁנִי הַזֶּה תְּקַשְׂרִי בַחֲלוֹן בְּחִלּוּם רְגוּ.

אָלֵא כֶּף לְמַדְנוּ, הִיא רְצָתָה סִמֵּן חַיִּים, שְׂפֹתוֹב וְהַחַיִּיתֶם אֶת אָבִי וְגו', וְאִמְרָה, סִמֵּן חַיִּים אֵינּוּ שׁוֹרָה אֵלֶּא בְּאוֹת אֲמֶת, וּמְהִי אוֹת אֲמֶת? זוֹ אוֹת ו', מִשׁוּם שְׁבוּ שְׁרוּיִים חַיִּים. כֶּף לְמַדְנוּ, סִמֵּן שֶׁל מֹשֶׁה בְּקִשָּׁה, וְהֵם לְמָה נִתְּנוּ לָהּ תְּקוּת חוּט הַשְּׁנִי?

אָלֵא, הֵם אָמְרוּ, מֹשֶׁה הָרִי הַסְּתַלַּק מִן הָעוֹלָם, שְׁהָרִי הַתְּכַנֵּס הַשְּׂמֶשׁ, וְהָרִי הַגִּיעַ זְמַן הַלְּבָנָה לְשִׁלּוֹט, סִמֵּן שֶׁל הַלְּבָנָה יֵשׁ לָנוּ לְתַת לָךְ, וּמַהוּ? תְּקוּת חוּט הַשְּׁנִי הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר ד) כְּחוּט הַשְּׁנִי שֶׁפִּתּוּתֶיךָ. סִמֵּן שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ יְהִיָּה אֲצִלְךָ, מִשׁוּם שֶׁכַּעַת שֶׁלְטוֹן הַלְּבָנָה. קָמוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ, וְדַאי עֲתִיד אֶתָּה לְהִיּוֹת רֹאשׁ יִשְׂרָאֵל אוֹ אִישׁ גָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל, וּמִיָּהוּ? רַבִּי בּוּן.

עוֹד שְׂאֵל וְאָמַר, כָּל בְּנֵי יַעֲקֹב שָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבָטִים, הַסְּתַדְּרוּ לְמִטָּה כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, לְמָה הַקְּדִים בְּבִרְכוֹת אֶת זְבוּלוֹן לְיִשְׁשַׁכָּר תְּמִיד, וְהָרִי יִשְׁשַׁכָּר הַשְּׁתַדְּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, וְתוֹרָה מְקַדֶּמָה בְּכָל מְקוֹם? לְמָה הַקְּדִים אֶת זְבוּלוֹן בְּבִרְכוֹת? אָבִיו הַקְּדִים אוֹתוֹ, מֹשֶׁה הַקְּדִים אוֹתוֹ?

אָלֵא זְבוּלוֹן זָכָה עַל שֶׁהוֹצִיא פֶת מִפִּיו וְנָתַן לְפִיו שֶׁל יִשְׁשַׁכָּר, מִשׁוּם כֶּף הַקְּדִימוֹ בְּבִרְכוֹת. מִכַּאֵן לְמַדְנוּ, מִי שְׁסוּעַד אֶת בַּעַל הַתּוֹרָה, נוֹטֵל בְּרִכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׁזוֹכָה לְשִׁנֵּי שְׁלַחֲנוֹת, מֵה שְׂלֵא זוֹכָה בֶּן אָדָם אַחֵר. זוֹכָה לַעֲשׂוֹר שִׁיתְּבַרְךָ

שְׂאֵלָתָּ, אָבֵל אִי שְׂמַעְתָּ מִיַּד אִמֶּךָ בְּרִי. אָמַר, תּוֹ שְׂאֵלָתָּ, דְּהָא אֵינּוֹן יְהִיבוּ לָהּ מֵה דְלָא בְּעֵאת מְנִיָּיהוּ, דְּכַתִּיב, אֶת תְּקוּת חוּט הַשְּׁנִי הַזֶּה תְּקַשְׂרִי בַחֲלוֹן וְגו'.

אָלֵא הָכִי אוֹלִיפְנָא, הִיא בְּעֵאת סִמְנָא דְחַיִּי, דְּכַתִּיב וְהַחַיִּיתֶם אֶת אָבִי וְגו', וְאִמְרָה, סִמְנָא דְחַיִּי לָא שְׁרִיָּא, אֵלֶּא בְּאוֹת אֲמֶת, וּמֵאִי אִיהוּ אוֹת אֲמֶת, דָּא אֶת ו', בְּגִין דְּבִיָּה שְׁרִיָּין חַיִּין. הָכִי אוֹלִיפְנָא, סִמְנָא דְמֹשֶׁה קָא בְּעֵאת, וְאֵינּוֹן אֲמֵאִי יְהִיבוּ לָהּ תְּקוּת חוּט הַשְּׁנִי.

אָלֵא אֵינּוֹן אָמְרִי, מֹשֶׁה הָא אֶסְתַּלַּק מִעַלְמָא, דְּהָא אֶתְכַנִּישׁ שְׂמִשָּׂא, וְהָא מְטָא זְמַנָּא דְּסִיְהֵרָא לְמִשְׁלֵט, סִמְנָא דְּסִיְהֵרָא אֵית לָן לְמִיָּהֵב לָךְ, וּמֵאִי אִיהוּ, תְּקוּת חוּט הַשְּׁנִי הַזֶּה. כְּמָה דָּאֶת אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) כְּחוּט הַשְּׁנִי שֶׁפִּתּוּתֶיךָ. סִמְנָא דִּיהוֹשֻׁעַ יְהִיָּה גַבְרָה, בְּגִין דְּשׁוּלְטָנוּתָא דְּסִיְהֵרָא הַשְּׂתָא. קָמוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי (דף רמב ע"א) וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ, וְדַאי זְמִין אֲנָתָּ לְמַהוּי רִישׁ מְתִיבְתָא, אוֹ גַבְרָא רַבָּא בְּיִשְׂרָאֵל, וּמְנוּ. רַבִּי בּוּן.

תּוֹ שְׂאִיל וְאָמַר, בְּנוֹי דִּיעַקֵּב כְּלָהוּ תְּרִיסַר שְׁבָטִין, אֶתְסַדְּרוּ לְתַתָּא כְּגוֹוָנָא דְלַעֲיָלָא, אֲמֵאִי אַקְדִּים בְּבִרְכָאן זְבוּלוֹן לְיִשְׁשַׁכָּר תְּדִיר, וְהָא יִשְׁשַׁכָּר אֶשְׁתַּדְּלוּתִיהָ בְּאוּרִייתָא, וְאוּרִייתָא אַקְדִּים בְּכָל אֶתְרָא, אֲמֵאִי אַקְדִּים לִיהָ זְבוּלוֹן בְּבִרְכָאן. אָבִוי אַקְדִּים לִיהָ, מֹשֶׁה אַקְדִּים לִיהָ.

אָלֵא זְבוּלוֹן זָכָה עַל דְּאֶפִּיק פֶּתָא מִפּוּמִיָּה, וְיָהֵב לְפּוּמִיָּה דִּישְׁשַׁכָּר, בְּגִינֵי כֶּף אַקְדִּים לִיהָ בְּבִרְכָאן. מְהָכָא אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּסַעִיד לְמַרְיָה דְּאוּרִייתָא, נְטִיל בְּרִכָּאן מִעֵילָא וְתַתָּא. וְלֹא עוֹד אֵלֶּא דְזָכִי לְתַרִּי

בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְזוֹכֵה לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק
בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׁפָתוֹב זְבוּלוֹן
לְחוּף יַמִּים יִשְׁפֵן וְהוּא לְחוּף
אֲנִית. כִּיּוֹן שְׁפָתוֹב לְחוּף יַמִּים, אִז
לְמָה וְהוּא לְחוּף אֲנִית? אֵלֹא
לְחוּף יַמִּים - בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְחוּף
אֲנִית - בְּעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר
(תהלים קד) שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלֶכֶן וְגו'.

שְׁשֵׁם הוּא שְׁפַע הַעוֹלָם הַבָּא.
פָּתַח וְאָמַר, (שירא) הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם
בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אִם תִּמְצְאוּ אֶת
דוֹדֵי מַה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחולֶת אֶהְבֶּה
אֲנִי. וְכִי מִי קְרוֹב לְמִלְךָ כְּמוֹ כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת, אִם תִּמְצְאוּ
אֶת דוֹדֵי מַה תִּגִּידוּ לוֹ? אֵלֹא בְּנוֹת
יְרוּשָׁלַיִם אֵלֶּי הֵם נִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם תְּמִיד קְרוֹבִים
לְמִלְךָ, וּמוֹדִיעִים לְמִלְךָ בְּכָל יוֹם
אֶת עֲסָקֵי הַגְּבִירָה.

שְׁכָךְ לְמִדְנוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהִנְשָׂמָה
יּוֹרְדָת לְעוֹלָם, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
נִכְנֶסֶת עֲלֶיהָ בְּקִיּוֹם שֶׁל שְׁבוּעָה,
שֶׁתִּגִּיד לְמִלְךָ וְתוֹדִיעַ לוֹ אֶהְבֶּתָה
אֵלָיו, כְּדִי לְהַתְפִּיֵס עִמוֹ.

וּבְמָה? מִשׁוֹם שְׁחִיּוֹב עַל בֶּן אָדָם
לִיְחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּפִהוּ, בְּלֵב
וּנְפֶשׁ, וּלְקַשֵּׁר הַכֹּל כְּשֶׁלְהֶבֶת
הַקְּשׁוּרָה בְּגִחְלָת, וּבְאוֹתוֹ הַיְחוד
שְׁעוֹשָׂה, גּוֹרֵם לְפִיֵס הַמֶּלֶךְ עִם
הַגְּבִירָה, וּמוֹדִיעַ לְמִלְךָ אֶהְבֶּתָה
אֵלָיו.

דְּבַר אַחַר בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם - אֵלֶּי
שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁכֻטִים, שְׁשׁוּנִי, יְרוּשָׁלַיִם
עוֹמְדָת עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַרִים. וּמִי שְׁאָמַר עַל שְׁבַעָה, לֹא
אָמַר לְהַשְׁלִים שְׁלֵמוֹת. וְאֵף עַל גֹּב
שֶׁהַכֹּל אֶחָד, שֵׁשׁ שְׁבַעָה וַיֵּשׁ
אַרְבַּעָה וַיֵּשׁ שְׁנַיִם עֶשֶׂר, וְהַכֹּל
אֶחָד.

שְׁבִטִין. דְּתַנִּינֵן, יְרוּשָׁלַיִם עַל תְּרִיסַר טוּרִין קְיִמָּא. וּמֵאֵן דְּאָמַר עַל
שְׁבַעָה, לֹא קָאָמַר לְאִשְׁלָמָא שְׁלִימוּ, וְאֵף עַל גֹּב דְּכִלְא חַד, דְּאִית שְׁבַעָה,
וְאִית אַרְבַּע, וְאִית תְּרִיסַר, וְכִלְא חַד.

פְּתוּרִי, מַה דְּלֹא זְכִי בַר נָשׁ אַחְרָא. זְכִי
לְעוֹתְרָא דִּיתְבַּרְךָ בְּהֵאֵי עֲלָמָא, וְזְכִי לְמַהוּי
לִיָּה חוּלְקָא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. הָדָא הוּא
דְכְּתִיב, זְבוּלוֹן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכּוֹן וְהוּא
לְחוּף אֲנִית. כִּיּוֹן דְכְּתִיב לְחוּף יַמִּים, אֲמֵאֵי
וְהוּא לְחוּף אֲנִית. אֵלֹא, לְחוּף יַמִּים, בְּעֲלָמָא
דִּין. לְחוּף אֲנִיּוֹת, בְּעֲלָמָא דְאַתִּי, כְּמָא דְאַתְּ
אָמַר, (תהלים קד) שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלֶכֶן וְגו', דְּתַמְן
הוּא נְגִידוֹ דְעֲלָמָא דְאַתִּי.

פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ג) הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם
בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דוֹדֵי
מַה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחולֶת אֶהְבֶּה אֲנִי. וְכִי מֵאֵן
קְרִיב לְמִלְכָּא כְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי אֶמְרַת
אִם תִּמְצְאוּ אֶת דוֹדֵי מַה תִּגִּידוּ לוֹ. אֵלֹא
בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אֵלֶיִן אֵינּוֹן נִשְׁמַתְהוֹן
דְּצְדִיקִיָּא דְאֵינּוֹן קְרִיבִין לְמִלְכָּא תְּדִיר,
וּמוֹדִיעִין לְמִלְכָּא בְּכָל יוֹמָא עֲסָקוּי
דְּמִטְרוּנִיתָא.

דְּהָבִי אוֹלִיפְנָא, בְּשַׁעָתָא דְנִשְׁמַתָּא נְחַתַת
לְעֲלָמָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עָאלַת עֲלָהּ
בְּקִיּוֹמָא דְאוֹמָאָה, דִּיחֻוֵי לְמִלְכָּא, וַיּוֹדַע לִיָּה
רְחִימוּתָא דִּילָהּ לְגַבִּיָּה, בְּגִין לְאַתְפִּיֵסָא
בְּהַדִּיָּה.

וּבְמָה, בְּגִין דְּחִיּוּבָא עַל בַּר נָשׁ לִיְחַדָּא
שְׁמָא קְדִישָׁא בְּפוּמָא, בְּלֵבָא
בְּנַפְשָׁא, וְלֵאקְשָׁרָא כִלְא, כְּשֶׁלְהוּבָא
דְאַתְקְשָׁרָא בְּטִיפְסָא, וּבְהָהוּא יְחודָא
דְעֶבֶיד, גְּרִים לְאַתְפִּיֵסָא מִלְכָּא בְּמִטְרוּנִיתָא,
וְאוֹדַע לִיָּה לְמִלְכָּא רְחִימוּתָא דִּילָהּ לְגַבִּיָּה.

דְּבַר אַחַר, בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אֵלֶיִן תְּרִיסַר

וְדָא עַל תְּרִיסַר טוּרִין קְיִימָא, תְּלַת טוּרִין
לְסַטְרָא דָא, וְתַלְתַּת טוּרִין לְסַטְרָא דָא,
וְכֵן לְאַרְבַּע זְוויִין, וְכַדִּין אֶתְקַרֵי חֲתִיה. כְּמָה
דְּאַתְּ אָמַר, (יחזקאל כ') הִיא הַחֲתִיה אֲשֶׁר רָאִיתִי
תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֵלִין אַקְרוּן בְּנוֹת
יְרוּשָׁלַיִם, בְּגִין דְּקִיִּימָא עֲלֵיהוּ. וְאֵינוּן סְהַדֵי
סְהַדוּתָא לְמַלְכָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הֵדָא הוּא
דְכַתִּיב, (תהלים קכ"ב) שְׁבִטֵי יְהוָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה
חוֹלְקֵהוּן דְיִשְׂרָאֵל, דִּידְעֵי אוּרְחוּי דְקַדְשָׁא
בְרִיף הוּא, עֲלֵיהוּ כְתִיב, (דברים יד) כִּי עִם קְדוּשׁ
אַתָּה לֵיָי אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בַּחַר יְיָ וְגו' :

יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור גֵּרָם רוּבִין בֵּין הַמְשַׁפְּתִים.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור
אַקְרִי. אִי בְּגִין דְּאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא, נְקַרְיֵיה
לִיה סוּס אוּ אַרְיֵה, אוּ נֶמֶר, אֲמַאי חֲמור.
אֶלָּא אָמְרוּ, בְּגִין דְּחֲמור נְטִיל מְטוּלָא, וְלֹא
בְּעֵיט בְּמַאֲרִיָּה כְּשָׂר בְּעִירִי, וְלֹא אֵית בֵּיה
גְּסוּת הַרוּחַ, וְלֹא חֵיִישׁ לְמִשְׁכַּב בְּאַתְר
מִתְתַּקֵּן. אוּף הֵכִי יִשְׁשַׁכֵּר, דְּאַשְׁתַּדְלוּתִיה
בְּאוּרִייתָא, נְטִיל מְטוּלָא דְאוּרִייתָא, וְלֹא
בְּעֵיט בֵּיה בְּקַדְשָׁא בְרִיף הוּא, וְלֹא אֵית בֵּיה
גְּסוּת הַרוּחַ, כְּחֲמור דְּלֹא חֵיִישׁ לִיקְרָא
דִּילֵיה, אֶלָּא לִיקְרָא דְמַרְיָה (ס"א דְרַבִּיה). רוּבִין
בֵּין הַמְשַׁפְּתִים, כְּדַאמְרִינֵן וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן,
וְחֵיִי צַעַר תַּחֲתֵיה, וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמַל.

דְּבַר אַחַר יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור גֵּרָם רוּבִין וְגו'. פֶּתַח
וְאָמַר, (תהלים כז) לְדוֹד ה' אוּרִי וְיִשְׁעֵי
מִמִּי אִירָא יְיָ מְעוֹז חֵיִי מִמִּי אֶפְחַד, כְּמָה
חֲבִיבִין אֵינוּן מְלִין דְּאוּרִייתָא, כְּמָה חֲבִיבִין
אֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, קָמִי קַדְשָׁא בְרִיף
הוּא. דְּכָל מָאן דְּאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא, לֹא
דְחִיל מְפַגְעֵי עַלְמָא, נְטִיר הוּא לְעֵילָא, נְטִיר

וְדָא עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הָרִים
עוֹמְדִת, שְׁלֹשָׁה הָרִים לְצַד זֶה,
וְשְׁלֹשָׁה הָרִים לְצַד זֶה, וְכֵן
לְאַרְבַּע זְוויִות, וְאִזּוּ נְקִרָאת חֲתִיה,
כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (יחזקאל כ') הִיא הַחֲתִיה
אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
וְאֵלָּה נְקִרָאוּת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם,
מִשּׁוּם שְׁעוֹמְדִת עֲלֵיהֶן, וְהֵן
מְעִידוֹת עֲדוּת לְמַלְךָ עַל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁפַתּוֹב (תהלים קכב)
שְׁבִטֵי יְהוָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת
לְשֵׁם ה'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִי
חִלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׂידְעִים דְּרַכִּי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב
(דברים יד) כִּי עִם קְדוּשׁ אַתָּה לַה'
אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בַּחַר ה' וְגו'.

יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור גֵּרָם רוּבִין בֵּין
הַמְשַׁפְּתִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי
יִשְׁשַׁכֵּר נְקִרָא חֲמור? אִם מִשּׁוּם
שְׁהַשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה, נְקִרָא לוֹ סוּס
אוּ אַרְיֵה אוּ נֶמֶר, לְמָה חֲמור?
אֶלָּא אָמְרוּ, מִשּׁוּם שְׁחֲמור נוֹשֵׂא
מִשָּׂא, וְלֹא בּוֹעֵט בְּאֵדוֹנוֹ כְּמוֹ
שְׂאָר הַבְּהֵמוֹת, וְאֵין בוֹ גְּסוּת
הַרוּחַ, וְלֹא חוֹשֵׁשׁ לְשַׁכַּב בְּמִקּוּם
מִתְתַּקֵּן. אֵךְ כִּף יִשְׁשַׁכֵּר,
שְׁהַשְׁתַּדְלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל מִשָּׂא
הַתּוֹרָה, וְלֹא בּוֹעֵט בְּקְדוּשׁ-
בְּרוּף הוּא, וְאֵין בוֹ גְּסוּת הַרוּחַ,
כְּמוֹ הַחֲמור שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ לְכַבּוֹד
אֶלָּא לְכַבּוֹד רַבּוּנוֹ (רנ"ו). רוּבִין בֵּין
הַמְשַׁפְּתִים, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ (אבות פ"ו)
וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן, וְחֵיִי צַעַר
תַּחֲתֵיה, וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמַל.

דְּבַר אַחַר יִשְׁשַׁכֵּר חֲמור גֵּרָם רוּבִין
וְגו' - פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) לְדוֹד
ה' אוּרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָע ה'
מְעוֹז חֵיִי מִמִּי אֶפְחַד. כְּמָה
חֲבִיבִים הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כְּמָה
חֲבִיבִים אוּתָם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים
בַּתּוֹרָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא,
שְׁכָל מִי שְׁמִשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה, לֹא
פוֹחַד מְפַגְעֵי הָעוֹלָם, שְׁמור הוּא
לְמַעַלָּה, שְׁמור הוּא לְמַטָּה. וְלֹא

עוד, אלא שכופת כל פגעי העולם ומוריד אותם לעמק תהום רבה.

בא ראה, בשעה שנכנס הלילה, הפתחים נסתמים, וכלבים וחמורים שורים ומשוטטים בעולם, ונתנת רשות להשחית, וכל בני העולם ישנים במטותיהם, ונשמות הצדיקים עולות להתענג למעלה. כשמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, התעוררות קדשה מתעוררת בעולם, וזה נאמר בכמה מקומות.

אשרי חלקו של אותו אדם שעומד באותה שעה ומשתדל בתורה. כיון שהוא פותח בתורה, את כל אותם המינים הרעים הוא מכניס לנקב תהום רבה, וכופת את החמור, ומורידו בשרים שפתח העפר של זהמת הקשר.

משום כך יששכר, שהשתדלותו בתורה, כופת את החמור ומוריד אותו מאותו גרם המעלות, שהוא עולה להזיק לעולם, ושם מדורו בין המשפתים, בין זהמת השרים שבעפר.

בא ראה מה פתוח, וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עבד. וירא מנחה כי טוב - זו תורה שבכתב. ואת הארץ כי נעמה - זו תורה שבעל פה. ויט שכמו לסבל - לסבל על התורה ולדבק בה ימים ולילות. ויהי למס עבד - להיות עובד את הקדוש ברוך הוא ולדבק בו ולהתיש את עצמו בה.

רבי שמעון ורבי יוסי ורבי חייא היו הולכים מהגליל העליון לטבריה. אמר רבי שמעון, גלף ונשתדל בתורה, שכל מי שיודע להשתדל בתורה ולא משתדל -

הוא לתתא. ולא עוד, אלא (דף רמב ע"ב) דכפית לכל פגיעי דעלמא, ואחית לון לעומקי דתהומא רבא.

הא חזי, בשעתא דעאל ליליא, פתחין סתימין, וכלבי וחמרי שריין ושטאן בעלמא, ואתייהיבת רשו לחבלא, וכל בני עלמא ניימי בערסייהו, ונשמתהון דצדיקייא סלקין לאתענגא לעילא. פד אתער רוח צפון, ואתפליג ליליא, אתערותא קדישא אתער בעלמא, ואתמר בכמה דוכתי.

ובאה חולקיה דההוא בר נש, דאיהו קאים בההיא שעתא, ואשתדל באורייתא. כיון דאיהו פתח באורייתא, כל אינון זינין בישין, אעיל לון בנוקבי דתהומא רבה, וכפית ליה לחמור, ונחית ליה בטפסרי דתחות עפרא, דזוהמי קסרא.

בניי כף, יששכר, דאשתדלותיה באורייתא, כפית ליה לחמור, ונחית ליה. מההוא גרם המעלות, דאיהו סליק לנזקא עלמא, ושוי מדוריה בין המשפתים, בין זוהמי דטפסרי דעפרא.

הא חזי, מה כתיב. וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עובד. וירא מנחה כי טוב, דא תורה שבכתב. ואת הארץ כי נעמה, דא תורה שבעל פה. ויט שכמו לסבל, למסבל עולא דאורייתא, ולדבקא בה יומי ולילי. ויהי למס עובד, למהוי פלח לקדשא בריה הוא, ולא תדבקא ביה, ולא תשא גרמיה בה.

רבי שמעון ורבי יוסי ורבי חייא הוו קא אזלי מגלילא עלאה לטבריה, אמר רבי שמעון, גיהן ונשתדל באורייתא, דכל מאן דידע לאשתדלא באורייתא, ולא אשתדל,

מתחייב בנפשו, ולא עוד, אלא נותנים עליו על הארץ ושעבוד רע, שכתוב ביששכר ויט שכמו לסבל. מה זה ויט? סטה, כמו שנאמר (שמואל א ח) ויטו אחרי הבצע. מי שפוטה דרכו ועצמו שלא לסבל על תורה, מיד ויהי למס עבד.

פתח רבי שמעון ואמר, (משלי ח) להנחיל אהבי יש ואצרותיהם אמלא. אשריהם בני העולם, אותם שמשתדלים בתורה, שכל מי שמשתדל בתורה, נאהב למעלה ונאהב למטה, ויורש בכל יום ירשת העולם הבא. זהו שכתוב להנחיל אהבי יש. מה זה יש? זהו עולם הבא שלא פוסקים מימיו לעולמים ונוטל שכר טוב עליון שלא זוכה בו אדם אחר, ומיהו? "יש. ומשום כך רמז לנו בשמו של יששכר שהשתדל בתורה - יש שכר. זהו שכר של אותם שמשתדלים בתורה, "יש.

כתוב (דניאל ז) חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב וגו' חזה הוית עד די כרסון רמיו - כשנחרב בית המקדש, שני כסאות נפלו, שנים למעלה ושנים למטה. שנים למעלה, כי התרחקה התחונה מהעליונה. כסא של יעקב התרחק מכסא דוד, וכסא דוד נפל. זהו שכתוב (איכה ב) השליך משמים ארץ. שני כסאות למטה - ירושלים, ואותם בעלי התורה. והכסאות שלמטה כמו הכסאות שלמעלה, בעלי התורה, הינו כסא של יעקב. ירושלים הינו כסא של דוד. ועל זה כתוב עד די כרסון, ולא כסא. כסאות רבים נפלו, וכלם לא נפלו אלא מעלבונה של תורה.

אלא מעלבונה דאורייתא.

אתחייב בנפשיה. ולא עוד אלא דיהבי ליה עולא דארעא, ושעבודא בישא, דכתיב ביששכר, ויט שכמו לסבל, מהו ויט, סטא. כמה דאת אמר, (שמואל א ח) ויטו אחרי הבצע. מאן דסטא ארחיה וגרמיה, דלא למסבל עולא דאורייתא, מיד ויהי למס עובד.

פתח רבי שמעון ואמר, (משלי ח) להנחיל אוהבי יש ואצרותיהם אמלא. זכאין אינון בני עלמא, אינון דמשתדלי באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, אתרחים לעילא, ואתרחים לתתא, ובכל יומא, ירותא דעלמא דאתי. הדא הוא דכתיב, להנחיל אוהבי יש. מאי יש. דא עלמא דאתי דלא פסק מימיו לעלמין, ונטל אגר טב עלאה, דלא זכי ביה פר נש אחרא, ומאי איהו. "יש. ובגיני כך, רמיז לן שמא דיששכר דאשתדל באורייתא, יש שכר. דא הוא אגרא דאינון דמשתדלי באורייתא, "יש.

בתיב, (דניאל ז) חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב וגו'. חזה הוית עד די כרסון רמיו, פד אתחרב בי מקדשא, תרי כרסון נפלו, תרי לעילא, תרי לתתא. תרי לעילא, בגין דאתרחיקת תתאה מעלאה, פרסייא דיעקב אתרחיקת מפרסייא דדוד. ופרסייא דדוד נפלת. הדא הוא דכתיב, (איכה ב) השליך משמים ארץ. תרי כרסון לתתא, ירושלים, ואינון מארי דאורייתא. וכרסון דלתתא כגוונא דכרסון דלעילא, מריהון דאורייתא היינו כרסייא דיעקב. ירושלים היינו כרסייא דדוד, ועל דא כתיב, עד די כרסון, ולא כרסייא. כרסון סגי אין נפלו, וכלהו לא נפלו, ולא כרסייא.

תָּא חֲזִי, פִּד אֵינוֹן זַפְּאֵי קְשׁוּט מִשְׁתַּדְּלִי
בְּאוּרֵייתָא, כָּל אֵינוֹן תּוֹקֶפִין דְּשָׂאָר
עֲמִין, דְּשָׂאָר חֵילִין, וְכָל חֵילִין דְּלֵהוֹן,
אֲתַכְפִּיין וְלֹא שְׁלִטִי בְּעֵלְמָא, וְיִשְׂרָאֵל (נ"א
ו"ש) אֲזִדְמֵן עֲלֵיהּוּ לְסַלְקָא לֹוֹן עַל פְּלֵא. וְאִי
לָא, חֲמור גְּרַמָּא לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְמִיָּהָ
בְּגִלּוּתָא, וְלִמְנַפֵּל בִּינֵי עַמְמֵי, וְלִמְשֻׁלְט
עֲלֵיהּוּ. וְכָל דָּא אַמְאֵי, בְּגִין, וְיִרָא מְנַחָה כִּי
טוֹב, וּמִתְקַנָּא קַמֵּיהּ, וְיִכִּיל לְמַרוּחַ בְּגִינָה
כְּמָה טְבִין וְכְמָה כְּסוּפִין, וְסֵטָא אוּרְחֵיהּ
דְּלֵא לְמַסְבֵּל עוּלָא דְּאוּרֵייתָא. בְּגִין כֶּף וְיָהּ
לְמַס עוּבַד.

בא ראה, כשאותם צדיקי אמת
משתדלים בתורה, כל אותם פחות
שאר העמים, של שאר החילות,
כל החילות שלהם נכפים ולא
שולטים בעולם, וישראל [יש]
מזמנים עליהם להעלותם על
הכל. ואם לא, חמור גורם
לישראל ללכת לגלות ולפל בין
העמים ולשלט עליהם, וכל זה
למה? משום וירא מנחה כי טוב,
ומתקן לפניו, ויכול להרויח
בגללה כמה טובות וכמה
כסופים, והטה דרכו שלא לסבל
על תורה, משום כף ויהי למס
עבד.

בְּתוֹב (שיר ז) הַדּוּדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ
וְעַל פְּתַחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם
יִשְׁנִים וְגו'. הַדּוּדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ -
[הַדּוּדָאִים] אֵלוֹ אוֹתָם שְׁמֵצָא רְאוּבֵן,
כְּמוֹ שְׁנֵאמֵר (בראשית ל) וַיִּמְצָא
דּוּדָאִים בְּשָׂדֵה, וְלֹא הִתְחַדְּשׁוּ
דְּבָרֵי תוֹרָה אֲלָא עַל יְדֵי בְּיִשְׂרָאֵל,
כְּמוֹ שְׁנֵאמֵר וּמִבְּנֵי יִשְׂשַׁכָּר יוֹדְעֵי
בִּינָה לְעֵתִים וְגו'.

ועל פתחינו כל מגדים - הם גרמו
להיות על פתחינו, על פתחי בתי
כנסיות ובתי מדרשות, כל מגדים.
חדשים גם ישנים - כמה דברים
חדשים ועתיקים של התורה
שהתגלו על ידיהם, לקרב את
ישראל לאביהם שלמעלה. זהו
שכתוב לדעת מה יעשה ישראל.

דוּרֵי צְפַנְתִּי לָךְ (שיר ז) - מִכָּאן
לְמַדְנֵנוּ, שְׁכָּל מִי שְׁמִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה
כְּרָאוּי וְיִוְדַע לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים וּלְחַדֵּד
דְּבָרִים כְּרָאוּי, אוֹתָם הַדְּבָרִים
עוֹלִים עַד כְּסֵא הַמְּלָךְ, וּכְנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל פּוֹתַחַת לָהֶם שְׁעָרִים
וְגוֹנֶת אוֹתָם. וּבְשַׁעַר שְׁנַכְנֵס
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם
הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן, מוֹצִיאָה אוֹתָם

דְּמִלְפָא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פֶּתַח לֹוֹן תַּרְעִין, וְגַנְיֵז לֹוֹן. וּבְשַׁעַתָּא דְּעָאֵל

בְּתוֹב, (שיר השירים ו) הַדּוּדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ וְעַל
פְּתַחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם
יִשְׁנִים וְגו'. הַדּוּדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ, (הַדּוּדָאִים) אֲלֵין
אֵינוֹן דְּאִשְׁפַּח רְאוּבֵן. כְּמָה דְּאִתְּ אִמֵּר, (בראשית
ל) וַיִּמְצָא (דף רמג ע"א) דּוּדָאִים בְּשָׂדֵה, וְלֹא
אֲתַחְדֵּשׁן מִלֵּי דְּאוּרֵייתָא, אֲלָא עַל יְדֵי
בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאִתְּ אִמֵּר, (דברי הימים א יב) וּמִבְּנֵי
יִשְׂשַׁכָּר יוֹדְעֵי בִּינָה לְעֵתִים וְגו'.

ועל פתחינו כל מגדים, אינון גרמו למהוי
על פתחינו, על פתחי בתי כנסיות ובתי
מדרשות, כל מגדים. חדשים גם ישנים,
כמה מלי חדתאן ועתיקין דאורייתא,
דאתגליין על ידיהו, לקרבא לישראל
לאבוהון דלעילא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (דברי הימים
א יב) לְדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל.

דוּרֵי צְפַנְתִּי לָךְ. (שיר השירים ז) מִהְכָּא אוּלִּיפְנָא,
כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּאוּרֵייתָא כְּדָקָא
יְאוּת, וְיִוְדַע לְמַחְדֵּי מַלְיָן, וּלְחַדְתוּתֵי מַלְיָן
כְּדָקָא יְאוּת, אֵינוֹן מַלְיָן סַלְקִין עַד כְּרִסְיָא
דְּמִלְפָא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פֶּתַח לֹוֹן תַּרְעִין,

לפניו, והקדוש ברוך הוא מסתכל בהם ושמת. אז הקדוש ברוך הוא מתעטר בעטרות עליונות ושמת בגבירה. זהו שכתוב חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. ומאותה שעה דבריו כתובים בספר, זהו שכתוב (מלאכי א) ויכתב ספר זכרון לפניו.

אשרי חלקו של מי שמשתדל בתורה פראוי, אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא. עד כאן שלטון יהודה, זרוע שנקללת בכל, בפח של כל הצדדים, שלשה קשרים של הזרוע להתגבר על הכל.

דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל. רבי חייא אמר, פסוק זה כף יש לו לומר, דן ידין לשבטי ישראל, או דן ידין לשבטי ישראל כאחד. מהו דן ידין עמו, ואחר כף כאחד שבטי ישראל? אלא דן, הוא שכתוב בו (במדבר י) מאסף לכל המחנות, שהוא ירף שמאל, והולך בסוף.

בא ראה, פינן דיהודה וראובן נוסעים, הלויים והארון פורשים דגלים, ונוסע דגל אפרים שהוא למערב. ירף ימין נוסעת מחליות המדה. ואם תאמר, זבולון שהוא נכנס ויוצא, שכתוב בו (דברים לג) שמח זבולן בצאתך, וכתוב וירכתו וגו'. אלא ודאי יהודה נכלל מהכל.

בא ראה, מלכות העליונה נכללת מהכל, ויהודה הוא מלכות תחתונה. כמו שמלכות עליונה נכללת מהכל, כף גם מלכות תחתונה נכללת מהכל, מגוף, מירף, כדי להתגבר בכחו.

כתוב מימינו"ו א"ש ד"ת למו.

בגין לאתגברא בתוקפיה.

אורייתא מסטרא דגבורה

קדשא בריך הוא לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן, אפיקת לון קמיה, וקודשא בריך הוא מסתכל בהו וחדוי, פדין קדשא בריך הוא מתעטר בעטרין עלאין, וחדוי במטרוניתא, הדא הוא דכתיב, חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. ומההיא שעתא, מלוי פתיבין בספרא, הדא הוא דכתיב, (מלאכי א) ויכתב ספר זכרון לפניו.

זבאה חולקיה, מאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, זפאה הוא בהאי עלמא, וזפאה הוא בעלמא דאתי. עד הכא שולטנותא דיהודה, דרועא דאתפליל בכלא, בחילא דכל סטרין, תלת קשרין דדרועא, לאתגברא על פלא:

דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל. רבי חייא אמר, האי קרא הכי אית ליה למימר, דן ידין לשבטי ישראל, או דן ידין לשבטי ישראל כאחד, מהו דן ידין עמו, ולבתר כאחד שבטי ישראל. אלא דן, הוא דכתיב ביה, (במדבר י) מאסף לכל המחנות, דהוא ירכא שמאלא, ואזיל לבתרייתא.

תא חזי, פינן דיהודה וראובן נטלין, ליואי וארונא פרשין דגלין, ונטיל דגלא דאפרים דאיהו למערב, ירכא ימינא נטיל, בקפסירי קסטא. ואי תימא זבולן דאיהו עאל, ונפיק, דכתיב ביה, (דברים לג) שמח זבולן בצאתך, וכתוב וירכתו וגו'. אלא ודאי, יהודה אתפליל מפלא.

תא חזי, מלכו דלעילא אתפליל מפלא, ויהודה איהו מלכו תתאה. כמה דמלכו עלאה אתפליל מפלא, הכי נמי מלכו תתאה, אתפליל מפלא מגופא מירכא, בתיב, (דברים לג) מימינו"ו א"ש ד"ת למו.

תורה נתנה מצד הגבורה, וגבורה נכללת בימין ובגוף וירף ובפל. כף גם הסדר הראשון הוא יהודה, מלכות שבאה מצד של גבורה ונכללת בימין, בגוף ובירף, ובפל נכללת, כמו שהמלכות העליונה נכללת מהפל.

סדר שני ראובן, שהוא לצד דרום, ודרום הוא ימין. את כל כח הימין נטל יהודה, משום [שנששה] שהעברה המלכות מראובן, כמו שנאמר פחו פמים אל תותר, ונטל אותה יהודה, והתגבר בתקף הימין שהיה מראובן, וכף כתוב בדרור, (תהלים קיא) נאם ה' לאדני שב לימיני, משום ששמאל נכללת בימין ומתחזק בכחו. זהו שכתוב (שם קיח) ימין ה' עשה חיל וגו'. יהודה וראובן היו שתי זרועות.

סדר שלישי אפרים, שהוא ירף ימין, ונוסע לפני השמאל תמיד. וכן [יה], שהוא ירף שמאל, נוסע בסוף, ועל כף הוא המאסף לכל המחנות לצבאותם והולך בסוף. יהודה נוטל כח בשתי זרועות, משום שראובן, שהוא ימין, [העברה] אבדה ממנו הבכורה, הפהנה והמלכות, ועל זה כתוב ביהודה (דברים לג) ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה.

בא ראה, כתוב (מלכים א-י) ויעש המלך שלמה פסא שן גדול. הפסא של שלמה עשה אותו כמו שלמעלה, וכל הדיוקנאות [של כאן] שלמעלה עשה כף. ועל זה כתוב וישב שלמה על פסא ה' למלך, מלך דבר סתום הוא. וכן (מלכים א-ב) ושלמה ישב על פסא דוד אביו ותפן מלכתו מאד, שעמדה הלכנה בשלמות.

הוא חזי, כתיב, (מלכים א י) ויעש המלך שלמה כסא שן גדול. פרסייא דשלמה, עבד ליה פגוונא דלעילא, וכל דיוקנאין (דקכא) דלעילא עבד הקא. ועל דא כתיב, (דברי הימים א כט) וישב שלמה על פסא ה' למלך, מלך סתימא הוא. וכן (מלכים א ב) ושלמה ישב על פסא דוד אביו ותפן מלכותו מאד, דקיימא סיהרא באשלמותא.

אתייהיב, וגבורה אתפליל בימינא, ובגופא, וירכא, ובכלא. הכי נמי סדרא קדמאה, יהודה איהו, מלכו דאתי מסטר גבורה, ואתפליל בימינא בגופא ובירכא, בכלא אתפליל. כמה דמלכו דלעילא, אתפליל מפלא.

סדרא תניינא ראובן, דאיהו לסטר דרום, ודרום איהו ימינא, וכל חילא דימינא, יהודה נטיל ליה, בגין דראובן (ס"א אתעביר) אתעביר מניה מלכו, כמה דאת אמר פחו פמים אל תותר, ונטיל ליה יהודה, ואתגבר בתוקפא דימינא, דהוה מראובן, וכן כתיב בדרור, (תהלים קי) נאם יי לאדני שב לימיני. בגין דשמאלא אתפליל בימינא, ואתתקף בחיליה, הדא הוא דכתיב, (תהלים קיח) ימין יי עושה חיל וגו'. יהודה וראובן תרין דרועין הוו.

סדרא תליתאה, אפרים, דאיהו ירכא ימינא, ונטלא קמי שמאלא תדיר, ודן (דא) דאיהו ירכא שמאלא, נטיל לבתרייתא, ועל דא הוא המאסף לכל המחנות לצבאותם, ואזיל לבתרייתא.

יהודה נטיל חילא בתרין דרועין, בגין דראובן דאיהו ימינא, (ס"א אתעביר) אתעביר מניה בכירותא פהונתא ומלכותא, ועל דא כתיב ביהודה, (דברים לג) ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה.

הוא חזי, כתיב, (מלכים א י) ויעש המלך שלמה כסא שן גדול. פרסייא דשלמה, עבד ליה פגוונא דלעילא, וכל דיוקנאין (דקכא) דלעילא עבד הקא. ועל דא כתיב, (דברי הימים א כט) וישב שלמה על פסא ה' למלך, מלך סתימא הוא. וכן (מלכים א ב) ושלמה ישב על פסא דוד אביו ותפן מלכותו מאד, דקיימא סיהרא באשלמותא.

דן יָדִין עֲמוֹ - בַּהֲתַחֲלָה, וְאַחַר כֶּף שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל כְּאַחַד, כִּיחֻדּוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּשִׁמְשׁוֹן, שֶׁהוּא יַחֲיִידִי עֲשֵׂה דִין בְּעוֹלָם, וְדָן וְהָרַג כְּאַחַד, וְלֹא אֶצְטְרִיךְ סִמּוֹךְ.

דן יָדִין עֲמוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, דָּן, הַיְינוּ חוּיָא, כְּמִין עַל אֹרְחִין וּשְׁבִילִין. וְאִי תִימָא דְעַל שְׁמִשׁוֹן בְּלַחֲדוּדֵי הוּא. אוֹף הָכִי נָמִי לְעִילָא, דָּא הוּא נֶפֶשׁ אַחְרָא (ס"א נַחֲשׁ וּזְטָא) מְאַסְפָּה לְכָל הַמַּחְנוֹת, וְכְמִין לְאוֹרְחִין וּשְׁבִילִין. לְבַתָּר, חִילִין וּמְשִׁירִין מִהֶכָּא נִפְקִי, אֵינּוֹן דְּכִמְאֵן לְבָנֵי נִשְׂא, עַל חוּבִין, דְּרֵאמִין לְהוּ לְאַחֲרָא בְּתַר כְּתַפְיֵיהוּ. אָמַר רַבִּי חֲזִיָא, נַחֲשׁ הַקְּדָמוּנִי לְעִילָא, עַד דְּלֹא יִתְבַּסֵּם בַּחֲמָרָא דְּחִידוֹ.

דן יָדִין עֲמוֹ בְּקַדְמִיתָא, וְלְבַתָּר שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל כְּאַחַד, כִּיחֻדּוֹ שֶׁל עוֹלָם (דף רמג ע"ב) כְּמָה דְהָוָה בְּשִׁמְשׁוֹן, דְּאִיהוּ יַחֲיִידִאי עַבִיד דִּינָא בְּעִלְמָא, וְדֵאִין וְקָטִיל כְּחֻדָּא, וְלֹא אֶצְטְרִיךְ סִמּוֹךְ.

דן יָדִין עֲמוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, דָּן, הַיְינוּ חוּיָא, כְּמִין עַל אֹרְחִין וּשְׁבִילִין. וְאִי תִימָא דְעַל שְׁמִשׁוֹן בְּלַחֲדוּדֵי הוּא. אוֹף הָכִי נָמִי לְעִילָא, דָּא הוּא נֶפֶשׁ אַחְרָא (ס"א נַחֲשׁ וּזְטָא) מְאַסְפָּה לְכָל הַמַּחְנוֹת, וְכְמִין לְאוֹרְחִין וּשְׁבִילִין. לְבַתָּר, חִילִין וּמְשִׁירִין מִהֶכָּא נִפְקִי, אֵינּוֹן דְּכִמְאֵן לְבָנֵי נִשְׂא, עַל חוּבִין, דְּרֵאמִין לְהוּ לְאַחֲרָא בְּתַר כְּתַפְיֵיהוּ. אָמַר רַבִּי חֲזִיָא, נַחֲשׁ הַקְּדָמוּנִי לְעִילָא, עַד דְּלֹא יִתְבַּסֵּם בַּחֲמָרָא דְּחִידוֹ.

נַחֲשׁ עַלֵי דְרָף. תָּא חֲזִי, כְּמָה דְאִית דְּרָף לְעִילָא, הָכִי נָמִי אִית דְּרָף לְתַתָּא, וּמִתְפָּרְשָׁא יִמָּא, לְכִמְה אֹרְחִין בְּכָל סֵטֵר. וְאִית אֹרְחָא חַד, דְּאִתִּי וְאַסְגִּי יִמָּא, וְרַבִּי נִוּנִין בִּישִׁין לְזַנְיֵיהוּ, כְּמָה דְאַפִּיקוּ מִיַּין לְתַתָּא נִוּנִין טְבִין, (שְׁמוֹת ל) נִוּנִין בִּישִׁין, נִוּנִי עוֹרְדֵעֲנָא, כְּגוֹוֹנָא דָּא, נִוּנִין בִּישִׁין לְזַנְיֵיהוּ. וְכַד מְשַׁתְּמִטִי מְאַרְחָא דִּימָא, אַתְחַזוֹן רְכַבִּין עַל סוּסֵייהוּ. וְאַלְמָלָא דְהָאִי חוּיָא, דְּאִיהוּ כְּנִישׁ לְכָל מְשִׁירִין, כְּמִין לְסוּף אֹרְחִין, וּבְדֵר לֹון לְאַחֲרָא, הוּוּ מְטַשְׁטְשֵׁי עֲלִמָּא. מְסֵטְרָא דְהַנִּי נִפְקִין חֲרָשִׁין לְעֲלִמָּא. תָּא חֲזִי, בְּבִלְעָם כְּתִיב, (בַּמְדַּבֵּר כד) וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים, בְּגִין דְּאֵינּוֹן קְיִימִין לְלַחֲשָׂא בְּחֲרָשֵׁי עֲלִמָּא. חָמוּ מַה כְּתִיב, יְהִי דָן נַחֲשׁ עַלֵי דְרָף. מָאִי עַלֵי דְרָף. אֵלָא נַחֲשׁ, מָאֵן דְּאַשְׁתַּדֵּל אַבְתְּרִיָּה, אַפְחִישׁ פְּמִלְיָא דְלְעִילָא, וּמָאִי אִיהוּ, הַהוּא דְרָף עֲלָאָה דְנַפְקָא

וּבְשִׁמְשׁוֹתֵימָטִים מְדַרְף הֵיִם, נִרְאִים רוֹכְבִים עַל סוּסֵייהֶם. וְאַלְמָלָא הַנַּחֲשׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא כּוֹנֵס אֶת כָּל הַמַּחְנוֹת, אֹרְכַב בְּסוּף הַדְּרָכִים וּמְפָזֵר אוֹתָם לְאַחֲרֵי, הָיוּ מְחַרְבִּים אֶת הָעוֹלָם. מִצַּד שֶׁל אֵלֶּה יוֹצְאִים מְכַשְׁפִּים לְעוֹלָם. בֹּא רֵאָה, בְּבִלְעָם כְּתוּב, (בַּמְדַּבֵּר כד) וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם עוֹמְדִים לְלַחֵשׁ בְּכַשְׁפֵי הָעוֹלָם.

רֵאָה מַה כְּתוּב? יְהִי דָן נַחֲשׁ עַלֵי דְרָף. מַה זֶה עַלֵי דְרָף? אֵלָא נַחֲשׁ, מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל אַחֲרָיו, מְכַחֵישׁ פְּמִלְיָה שֶׁל מַעֲלָה, וּמֵיחֵיו? אוֹתָהּ

אַבְתְּרִיָּה, אַפְחִישׁ פְּמִלְיָא דְלְעִילָא, וּמָאִי אִיהוּ, הַהוּא דְרָף עֲלָאָה דְנַפְקָא

מְלַעֲיֵלָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם
דְּרָף וְגו'. נַחֵשׁ, מָאן דְּאַשְׁתַּדַּל אֲבַתְרִיהּ,
כְּאִילוּ אֲזִיל עַל הַהוּא דְרָף עֲלָאָה לְאַפְחָשָׁא
לִיהּ, בְּגִין דְמַהֲהוּא דְרָף, אַתְּזַנּוּ עֲלֵמִין עֲלָאֵי.
וְאִי תִימָא, דִּן, אֲמַאי אִיהוּ בְּדַרְגָּא דָּא, אֶלָּא
כְּדַכְתִּיב, (בראשית א) וְאַתְּ לַהֵט הַחֶרֶב
הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשִׁמּוֹר אֶת דְּרָף עֵץ הַחַיִּים. הֲכִי
נָמִי הַנּוֹשֵׁף עֲקֵבֵי סוּס וְגו', בְּגִין לְנִטְרָא לִיהּ
לְכָל מְשִׁירֵיין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תְּקוּנָא
דְּכוּרְסֵיָא אִיהוּ. תָּא חֲזִי, פְּרִסְיָא דְשְׁלֵמָה
מְלָפָא, חַד חוּיָא מְרַפְרָף בְּקִטְוֵי שְׂרָבִיטָא
לְעֵילָא מְאַרְיוּתָא.

בְּתוּב, (שופטים יג) וַתַּחֲל רוח ה' לִפְעָמוֹ בְּמַחְנֶה
דִּן וְגו'. תָּא חֲזִי, שְׁמִשׁוֹן נְזִיר עוֹלָם
הָוָה, וּפְרִישׁ עֲלֵמָא אִיהוּ, וְאַתְגַּבַּר בֵּיהּ חֵילָא
תְּקִיפָא, וְהוּא הָוָה חוּיָא בְּהַאי עֲלֵמָא, לְקַבַּל
עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבֵּים וּמְזֻלוֹת, דְּהָא
אַחְסַנַת חוּלְקָא דְבְּרַכְתָּא דִּדָּן אֲבוּהֵי יְרִית,
דְּכַתִּיב, יְהִי דִן נַחֵשׁ עֲלֵי דְרָף וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, נַחֵשׁ יְדִיעָא, שְׁפִיפּוֹן מָאִי
נִיהוּ. אָמַר לִיהּ, רְזָא דְתְּקוּנָא דְחַרְשִׁין,
דְּנַחֵשׁ אִיהוּ שְׁפִיפּוֹן, הֲכִי נָמִי הַהוּא רָשַׁע
דְּבַלְעָם, בְּכֹלָא הָוָה יַדַּע. תָּא חֲזִי פְתִיב, (במדבר
כג) וַיִּלְךְ שָׁפִי, לְזַמְנִין בְּהַאי, וּלְזַמְנִין בְּהַאי.

וְאִי תִימָא דִּן, לָאו דְרַגְיָה בְּהַאי. הֲכִי הוּא
וְדָאִי. אֶלָּא אַתְּמָנָא עַל דְרַגְאָ דָּא (לַהֲהוּא),
לְמַהוּי סְטְרָא בְּתַרְיִיתָא, וּשְׁבַחָא אִיהוּ דִּילִיהּ,
מְמַנָּן דְּמְלָפָא בְּהַאי, וּמְמָנָא עַל הַאי, וַיִּקְרָא
אִיהוּ לְכָל אֵינוֹן מְמַנִּין. וּפְרִסְיָא דְמְלָפָא,
בְּכָל אֵינוֹן מְמַנָּן אַתְתַּקּוּן, בְּכָל הַנִּי מְמַנָּן
תַּחוּתֵיהוּ מִתְפָּרְשָׁן אֹרְחִין וְדַרְגִּין, הֵן לְטַב,
הֵן לְבִישׁ, וְכֹלְהוּ אַתְאַחְדָּן בְּהַנִּי תְּקוּנֵי
דְּפְרִסְיָא. וּבְגִינֵי כֶּף דִּן לְסִטְרָ צְפוּן, בְּנוֹקְבָא

דְּרָף עֲלִיוְנָה שְׁפִיפּוּתָא מְלַמְעָלָה,
כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם
דְּרָף וְגו'. נַחֵשׁ, מִי שְׁמַשְׁתַּדַּל
אַחְרֵיו, כְּאִילוּ הוּלֵךְ עַל אוֹתָהּ
דְּרָף עֲלִיוְנָה לְהַכְחִישׁוּ, מִשּׁוּם
שְׁמַאוֹתָהּ דְרָף נוֹזְנִים הַעוֹלְמוֹת
הַעֲלִיוֹנִים.

וְאִם תֵּאמַר, דִּן לְמָה הוּא בְּדַרְגָּה
הַזֹּאת? אֶלָּא פְּתוּב (בראשית א) וְאַתְּ
לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשִׁמּוֹר
אֶת דְּרָף עֵץ הַחַיִּים. כֶּף גַּם הַנּוֹשֵׁף
עֲקֵבֵי סוּס וְגו', כְּדִי לְשִׁמּוֹר אוֹתוֹ
לְכָל הַמַּחְנוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
תְּקוּן הַכֶּסֶא הוּא. בָּא רָאָה, כֶּסֶא
שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, נַחֵשׁ אַחַד
מְנַעֲנַע בְּקִשְׁרֵי הַשְּׂרָבִיט
שְׁלַמְעֵלָה מִהֲאָרִיוֹת.

בְּתוּב (שופטים א) וַתַּחֲל רוח ה'
לִפְעָמוֹ בְּמַחְנֶה דִּן וְגו'. בָּא רָאָה,
שְׁמִשׁוֹן הִיָּה נְזִיר עוֹלָם, וּפְרוּשׁ
מִן הַעוֹלָם הוּא, וְהַתְּגַבַּר בּוֹ כַח
חֲזַק, וְהוּא הִיָּה נַחֵשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה
כְּנֶגֶד עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
פּוֹכְבֵּים וּמְזֻלוֹת, שְׁהֵרִי יְרִשַׁת
חֵלֶק בְּרַכַת דִּן אֲבֵי יִרְשׁ, שְׁכַתוּב
יְהִי דִן נַחֵשׁ עֲלֵי דְרָף וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, נַחֵשׁ יְדוּעַ,
שְׁפִיפּוֹן מַהוּ? אָמַר לוֹ, סוּד
הַתְּקוּן שֶׁל מְכַשְׁפִּים שְׁנַחֵשׁ הוּא
שְׁפִיפּוֹן, כֶּף גַּם אוֹתוֹ בַּלְעָם
הַרְשָׁע, בְּכָל הִיָּה יְדוּעַ. בָּא רָאָה,
פְּתוּב (במדבר כג) וַיִּלְךְ שָׁפִי,
לִפְעָמִים בְּזָה וּלְפְעָמִים בְּזָה.

וְאִם תֵּאמַר, דִּן אֵין דְרַגְתוֹ בְּזָה -
כֶּף זֶה וְדָאִי, אֶלָּא הַתְּמַנָּה עַל
דְרַגָּה זוֹ [לאותו] לְהִיוֹת צַד אַחְרוֹן,
וּשְׁבַח הוּא שְׁלוֹ, מְמַנִּים שֶׁל
הַמֶּלֶךְ בְּזָה, וּמְמַנָּה עַל זֶה, וְכַבּוּד
הוּא לְכָל אוֹתָם הַמְּמַנִּים. וְכֶסֶא
הַמֶּלֶךְ נִתְקַן בְּכָל אוֹתָם הַמְּמַנִּים,
בְּכָל אוֹתָם הַמְּמַנִּים שְׁתַּחֲתִיבָם
נְפֻדוֹת דְרָכִים וְדַרְגוֹת, הֵן לְטוֹב
וְהֵן לְרַע, וְכֹלָם נֶאֱחָזִים בְּתְּקוּנֵי
הַכֶּסֶא הַלְלוּ. וְלִכְּן דִּן לְצַד צְפוּן,

בְּנֶקֶב תְּהוּם רַבָּה. שְׂבָצַד צְפוּן
כַּמָּה קְבוּצוֹת מַחְבְּלִים הַנְּדַמְנו
לְשֵׁם, וְכֹלֶם שְׂרִים מְמַנִּים לְהַרְע
אֶת הָעוֹלָם.

לָכֵן הַתְּפִלָּה יַעֲקֹב וְאָמַר
לִישׁוּעָתְךָ קוּיָתִי ה', בְּכֹל
הַשְּׂבָטִים לֹא אָמַר לִישׁוּעָתְךָ
אֲלֵא בְּזֶה, מִשּׁוּם שְׂרָאָה לוֹ תִקַּף
חֲזָק שֶׁל הַנַּחֲשׁ, מְרַחֵשׁ דִּין
לְהַתְּגַבֵּר.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזַקְיָה הָיוּ
הוֹלְכִים לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן
בְּקַפּוּטְקִיָּא. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה זֶה
שְׂאֵמְרָנוּ לְעוֹלָם יְסֻדֵּר אָדָם שְׂבָחוּ
שֶׁל רַבּוֹנוֹ וְאַחַר כֵּן יִתְפַּלֵּל
תְּפִלָּתוֹ. מִי שְׁלָבוּ טְרוּד וְרוּצָה
לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְהוּא בְּצָרָה,
וְלֹא יָכוֹל לְסַדֵּר אֶת שְׂבַח רַבּוֹנוֹ
כְּרֵאוּי, מָה הוּא?

אָמַר לוֹ, אַף עַל גַּב שְׂלֵא יָכוֹל
לְכוּן לְבוֹ וְרוּצוֹנוֹ, סְדוּר וְשְׂבַח
שֶׁל רַבּוֹנוֹ לְמָה שְׂיִגְרַע? אֲלֵא
יְסֻדֵּר אֶת שְׂבַח רַבּוֹנוֹ אַף עַל גַּב
שְׂלֵא יָכוֹל לְכוּן, וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ.
זֶהוּ שְׂכָתוֹב תְּפִלָּה לְדוּד שְׁמַעְיָה
ה' צִדְקַת הַקְּשִׁיבָה רַנְתִּי. שְׁמַעְיָה ה'
צִדְקַת - בַּתְּחִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
סְדוּר שֶׁל שְׂבַח רַבּוֹנוֹ. וְאַחַר כֵּן
הַקְּשִׁיבָה רַנְתִּי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי.
מִי שְׂיָכוֹל לְסַדֵּר שְׂבַח רַבּוֹנוֹ וְלֹא
עוֹשֶׂה, עָלָיו כְּתוּב (ישעיה א) גַּם כִּי
תִרְבוּ תְּפִלָּה אֵינִי שֹׁמֵעַ יְדִיכֶם
וְגו'.

כְּתוּב (שמות כט) אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד
תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֻבִים. תְּפִלוֹת כְּנֶגֶד
תְּמִידִין תְּקַנּוּם. בֹּא רֵאָה,
בְּהַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֵמָטָה מִתְּעוֹרֵר
גַּם לְמַעְלָה, וּבְהַתְּעוֹרְרוֹת
שְׁלֵמָעְלָה גַּם כֵּן לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ,
עַד שְׁמַגִּיעָה הַהַתְּעוֹרְרוֹת לְמַקּוֹם
שְׂצִרְיָה הַנֶּר לְהַדְלִק וְנִדְלַק,
וּבְהַתְּעוֹרְרוֹת הָעֶשֶׂן שְׁלֵמָטָה
נִדְלַק נֶר לְמַעְלָה, וּכְשֶׁזֶה נִדְלַק

דְּתֵהוּמָא רַבָּא. דְּסִטְר צְפוּן כַּמָּה חַבִּילִי
טְרִיקוּן אֲזִדְמַנֵּן תַּמָּן, וְכִלְהוּ טַפְסִירָא
דְּקַסְטְרָא לְאַבְאָשָׁא עַלְמָא.

בְּגִינִי כֵּן צָלִי יַעֲקֹב וְאָמַר, לִישׁוּעָתְךָ קוּיָתִי
ה'. בְּכֹל שְׂבָטִים לֹא קָאָמַר לִישׁוּעָתְךָ
אֲלֵא בְּהַאי. בְּגִין דְּחָמָא לִיָּה תְּקַפָּא תְּקִיפָא
דְּחוּיָא, מְרַחֵשׁא דִּינָא לְאַתְּגַבֵּרָא.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזַקְיָה הָיוּ אֲזִלִּי לְמַחְמֵי לְרַבִּי
שְׁמַעוֹן בְּקַפּוּטְקִיָּא, אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה,
הַאי דְּאִמְרִינֵן לְעוֹלָם יְסֻדֵּר בְּרַ נֶשׁ שְׂבָחָא
דְּמַרְיָה, וּלְבַתֵּר יִצְלִי צְלוֹתֶיהָ, הַאי מָאן
דְּלַבִּיָּה טְרִיד, וּבְעֵי לְצַלָּא צְלוֹתֶיהָ, וְאִיהוּ
בְּעָקוּ, וְלֹא יָכִיל לְסַדֵּרָא שְׂבָחָא דְּמַרְיָה כְּדָקָא
יָאוּת, מָאִי הוּא.

אָמַר לִיָּה, אַף עַל גַּב דְּלֹא יָכִיל לְכוּנָא לְבֵא
וְרַעוּתָא, סְדוּרָא וְשְׂבָחָא דְּמַרְיָה אִמְאִי
גַרַע, אֲלֵא יְסֻדֵּר שְׂבָחֶיהָ דְּמַאֲרִיָּה, אַף עַל גַּב
(דף רמד ע"א) דְּלֹא יָכִיל לְכוּנָא, וְיִצְלִי צְלוֹתֶיהָ.
הָדָא הוּא דְּכָתִיב, (תהלים י) תְּפִלָּה לְדוּד שְׁמַעְיָה
ה' צִדְקַת הַקְּשִׁיבָה רַנְתִּי, שְׁמַעְיָה ה' צִדְקַת
בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּאִיהוּ סְדוּרָא דְּשְׂבָחָא
דְּמַרְיָה. וּלְבַתֵּר הַקְּשִׁיבָה רַנְתִּי הַאֲזִינָה
תְּפִלָּתִי. מָאן דִּיכִיל לְסַדֵּרָא שְׂבָחָא דְּמַרְיָה,
וְלֹא עָבִיד, עָלֶיהָ כְּתִיב, (ישעיה ס) גַּם כִּי תִרְבוּ
תְּפִלָּה אֵינִי שׁוֹמֵעַ יְדִיכֶם וְגו'.

כְּתוּב, (שמות כט) אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה
בַּבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין
הָעֲרֻבִים. תְּפִלוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תְּקַנּוּם. תָּא
חֲזִי, בְּאַתְעֲרוּתָא דְּלַתְתָּא, אַתְעַר הַכִּי נָמִי
לְעִילָא. וּבְאַתְעֲרוּתָא דְּלַעִילָא, הַכִּי נָמִי
לְעִילָא מִנִּיהָ, עַד דְּמָטִי אַתְעֲרוּתָא לְאַתֵּר
דְּבַעֲיָא בּוּצִינָא לְאַדְלָקָא וְאַדְלִיק.
וּבְאַתְעֲרוּתָא דְּתַנָּא דְּלַתְתָּא, אַדְלִיק בּוּצִינָא

[מנורות], כל המנורות האחרות דולקות, ומתברכים ממנו כל העולמות. נמצא שהתעוררות הקרבן תקון העולם והברכות של כל העולמות.

הרי כיצד? מתחיל העשן לעלות, אותם דיוקנאות קדושים שממנים על העולם הננים [נתקנים] להתעורר, ומעוררים את הדרגות בתשוקה עליונה, כמו שנאמר (תהלים קד) הכפירים שאגים לטרף וגו'. אלה מעוררים לדרגות עליונות שמעליהן עד שהתעוררות מגיעה, עד שרוצה המלך להתגבר בגבירה.

ובתשוקה שלמטה נובעים מים תחתונים כנגד מים עליונים, שהרי לא נובעים מים עליונים אלא בהתעוררות של תשוקה שלמטה, ואז התשוקה נדבקת, ונובעים מים תחתונים כנגד מים עליונים, והעולמות מתברכים, וכל המנורות דולקות, ועליונים ותחתונים נמצאים בברכות.

בא ראה, כהנים ולוים מתעוררים לחבר שמאל בימין. אמר רבי חזקיה, הפל כף הוא ודאי, אבל כף שמעתי, כהנים ולוים, זה מעורר שמאל, וזה מעורר ימין, משום שהתחברות זכר אל הנקבה אינו אלא בשמאל וימין, כמו שנאמר (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ואז מתחבר הזכר בנקבה, ותשוקה נמצאת, והעולמות מתברכים, ועליונים ותחתונים בשמחה.

ורבן כהנים ולוים מעוררים דבר למטה, לעורר תשוקה וחביבות למעלה, שהפל תלוי בימין ובשמאל. נמצא שהקרבן יסוד העולם, תקון של העולם, שמחה של עליונים ותחתונים. אמר רבי

לעילא, וכד האי אדליק (בוצינין), כלהו בוצינין אחרנין דלקין, ומתברכאן מניה כלהו עלמין. אשתפח, דאתערוותא דקרבנא תקונא דעלמא, וברכאן דעלמין כלהו.

הא כיצד, שארי תננא לסלקא, אינון דיוקנין קדישין דממנן על עלמא אתהנון (ס"א אתתקנו) לאתערא, ומתערין לדרגין בכסופא דלעילא, כמה דאת אמר, (תהלים קד) הכפירים שואגים לטרף וגו'. אלין אתערין לדרגין עלאין דעלייהו, עד דמטי אתערוותא, עד דבעי מלפא לאתחברא במטרוניתא.

ובכסופא דלתתא, נבעין מיין תתאין, לקבלא מיין עלאין, דהא לא נבעין מיין עלאין, אלא באתערוותא דכסופא דלתתא, וכדין תיאובתא אתדבק, ונבעין מיין תתאין לקבל מיין עלאין, ועלמין מתברכאן, ובוצינין כלהו דליקון, ועלאין ותתאין משתפחי בכרכאן.

הא חזי, כהני וליואי. מתערי לאתחברא שמאלא בימינא. אמר רבי חזקיה, כלא הכי הוא ודאי, אבל הכי שמענא, כהני וליואי, דא אתער שמאלא, ודא אתער ימינא, בגין דאתחברותא דדכורא לגבי נוקבא, לאו איהו אלא בשמאלא וימינא. כמה דאת אמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. וכדין אתחבר דכר בנוקבא, ותיאובתא אשתפח, ועלמין מתברכין, ועלאי ותתאי בחידו.

וער דא, כהני וליואי, מתערי מלה לתתא, לאתערא פסופא וחביבותא לעילא, דכלא תליא בימינא ושמאלא. אשתפח דקרבנא יסודא דעלמא, תקונא דעלמא, חידו דעלאין ותתאין. אמר רבי יוסי ודאי

יוסי, ודאי יפה אמרת, וכך הוא, וכך שמעתי הדבר ושכחתי אותו, ואני שמעתי זה, והכל באחד עולה.

עכשו תפלה במקום קרנן, וצריך אדם לסדר שבח רבנו פראוי, ואם לא יסדר, אין תפלתו תפלה. בא ראה, סדור שלם של שבחו של הקדוש ברוך הוא - מי שיודע ליחד את השם הקדוש פראוי, שבזה מתעוררות ונשפעות ברכות לכל העולמות. אמר רבי חזקיה, לא השרה הקדוש ברוך הוא את ישראל בגלות בין העמים אלא כדי שיתברכו שאר העמים בגלגלם, שהרי הם משפיעים ברכות מלמעלה למטה בכל יום.

הלכו. עד שהיו הולכים, ראו נחש אחד שהיה מסתובב [ומצדד] בדרך, וסטו מן הדרך. בא אליהם איש אחד. הרג אותו הנחש. החזירו ראשיהם וראו את אותו איש שמת. אמרו, ודאי אותו נחש עשה את שליחות רבנו. ברוך הרחמן שהצילנו. פתח רבי יוסי ואמר, יהי דן נחש עלי דרך, מתי היה דן נחש? בימי ירבעם, שפתוב (מלכים-א יב) ואת האחד נתן בדין. למה נתן שם עלי דרך, על אותו הדרך? כדי למנע [אותו דרך שעולים] שלא יעלו לירושלים [ולא יעלו שם]. וזה דן היה להם נחש לישראל עלי דרך, עלי דרך ודאי, כמו שנאמר ויועץ המלך וגו'. שפיפון עלי ארץ, שעקץ את ישראל. והכל לא היה אלא עלי דרך ועלי ארץ, למנע מישראל שלא יעלו לירושלים לחגג חגיגהם ולהקריב קרבנות ועולות ולעבד שם.

שפיר קא אמרת, והכי הוא, והכי שמענא מלה, ואנשינא לה, ואנא שמענא הא, וכלא בחד סלקא.

השתא צלותא באתר דקרנא, ובעי בר נש לסדרא שבחא דמריה פדקא יאות, ואי לא יסדר צלותיה, לאו צלותיה צלותא. תא חזי, סדורא שלים דשבחא דקודשא בריך הוא, מאן דיידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, דבהאי מתערין עלאין ותתאין, ונגדי ברכאן לכהו עלמין.

אמר רבי חזקיה, לא אשרי קדשא בריך הוא לישראל בגלותא ביני עממיא, אלא בגין דיתברכון שאר עמין בגיניהון, דהא אינון נגדין ברכאן מלעילא לתתא כל יומא.

אזלו, עד דהוו אזלי, חמו חד חוץ דהנה קמסחר (ואסטר) בארץא. סטו מארץא. אתא בר נש אחרא לגבייהו, קטיל ליה חוץא. אהדרו רישייהו, וחמו ליה, ליהווא בר נש דמית. אמרו, ודאי ההוא נחש, שליחותא דמריה קא עביד. בריך רחמנא דשזביננא. פתח רבי יוסי ואמר, יהי דן נחש עלי דרך. אימתי הוה דן נחש, ביומי דירבעם, דכתיב, (מלכים א יב) ואת האחד נתן בדין אמאי אתייהיב תמן עלי דרך. על ההוא ארץ, דיתמנע (תהוא דרך דסלקון) דלא יסלקון לירושלם (ולא יסלקון תמן). ודא דן, הוה לון נחש לישראל עלי דרך, עלי דרך ודאי, כמה דאת אמר, (מלכים א יב) ויועץ המלך וגו'. שפיפון עלי ארץ. דעקיץ לון לישראל. וכלא לא הוה אלא עלי דרך, ועלי ארץא, לאתמנעא מישראל דלא יסלקון לירושלם, למיחג חגיגהו, ולקרבא קרבנין ועלוון, למפלח תמן.

(דף רמד ע"ב)

בא ראה, בשעה שהגיעו הפרכות ליד משה לברך את כל השבטים, ראה את דן שהיה קשור בנחש, חזר וקשר אותו באריה, זהו שכתוב (דברים ל) ולדן אמר דן גור אריה יזנק מן הפשן. מה הטעם? כפי [שהוא] שיהיה ראשית וסוף, של ארבעה הדגלים קשור ביהודה, שהוא מלך, כמו שנאמר גור אריה יהודה, והוא ראשית הדגלים, וסוף הדגלים הוא דן, שכתוב דן גור אריה וגו', להיות ראשית וסוף קשורים במקום אחד.

לישועתך קוייתי ה'. רבי חייא אמר, כמו שנאמר (שופטים יג) והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים. אמר [רבי אחא], וכי למה קוייתי, והרי הסתלק יעקב מן העולם באותו הזמן מלפני שנים? למה אמר שהוא מחכה לאותה ה'ישועה? [אלא ודאי] אמר לו, ודאי סוד הדבר כפתוב (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, ישראל סתם. אף כן הוא יחל להושיע את ישראל - ישראל סתם. לכן אמר לישועתך קוייתי ה'.

אמר רבי חייא, ודאי כן הוא, ויפה. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים להשתדל בתורה כדי לזכות בה בחיים שלמעלה, כמו שנאמר (דברים ל) כי הוא חייף וארך ימיו לשבת על האדמה וגו'.

גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב. רבי ייסא אמר, מגד נשמע שהרי חילות יצאו לערך קרב, משמע שכתוב גד. בכל מקום גימ"ל דל"ת, חילות ומחנות יוצאים מהם, שהרי גימ"ל נותן ודל"ת לוקח, ומכאן [ומושבתי] כמה חילות וכמה מחנות תלויים בהם.

הא חזי, בשעתא דמטו ברכאן לידיא דמשה, לברכא לכלהו שבטים, חמא לדן דהיה קטיר בחויא, אהדר קטר ליה באריא. הדא הוא דכתיב, (דברים לג) ולדן אמר דן גור אריה יזנק מן הפשן. מאי טעמא, בגין (דאיהו) דיהא שירותא וסופא דארבע דגלין קטיר ביהודה דאיהו מלפא, כמה דאת אמר, גור אריה יהודה, והוא שירותא דדגלין. וסופא דדגלין דן, דכתיב דן גור אריה וגו', למהוי שירותא וסופא קטיר בחד אתר:

לישועתך קוייתי ה', רבי חייא אמר, (בדכתיב) כמה דאת אמר, (שופטים יג) והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים. אמר (ס"א רבי אחא), וכי אמאי קוייתי והא סליק הוה יעקב מעלמא בההוא זמנא מפמה שנין. אמאי אמר דאיהו מחכה לההוא ישועה. (ס"א אלא ודאי) אמר ליה ודאי רזא דמלה, בדכתיב, (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, ישראל סתם. אוף הכא והוא יחל להושיע את ישראל, ישראל סתם. בגיני כך אמר, לישועתך קוייתי ה'.

אמר רבי חייא. ודאי הכי הוא, ושפיר. זכאה חולקהון דצדיקיא, דידעי לאשתדלא באורייתא, למזפי בה לחיין דלעילא. כמה דאת אמר, (דברים ל) כי הוא חייף וארך ימיו לשבת על האדמה וגו'.

גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב. רבי ייסא אמר, מגד אשתמע, דהא חילין יפקון לאגחא קרבא, משמע דכתיב גד, בכל אתר גימ"ל דל"ת, חילין ומשריין נפקי מנייהו. דהא גימ"ל יהיב, ודל"ת לקיט. ומחכא (נ"א ומשכא) כמה חילין וכמה משריין תליין בהו.

בא ראה, אותו נהר ששופע ויוצא מעדן, לא פוסקים מימיו לעולמים, והוא משלים לעננים, ולכן עומדים כמה חילות וכמה מחנות ונזונים מפאן. ועל זה גז, זה מוציא ונותן, וזה לוקט ולוקח, ונזונים הבית וכל אנשי הבית.

אמר רבי יצחק, אלמלא שהיה גז מבני השפחות, השעה עמדה לו להשלים יותר מהכל. זהו שכתוב (בראשית ל) בא גז, קרי, וכתוב בגז חסר אל"ף, שהרי השעה עומדת בשלמות, והסתלקה ממנו. זהו שכתוב (איוב ו) אחי בגדו כמו נחל, משום שאתו נהר ששופע הסתלק באותה שעה, וכתוב בגז חסר אל"ף, ולכן לא זכה בארץ הקדושה והסתלק ממנה.

רבי יהודה אמר, מנין לראובן שהיה כזה? פכתוב פחו פמים אל תותר, שהסתלקו הפמים ולא שפעו, והרי נתבאר כמה פגם, ושניהם לא זכו בארץ הקדושה, וחילות ומחנות להנחיל לישראל את הארץ. בא ראה, מה שנפגם בגז, השתלם באשר. זהו שכתוב מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. עכשו השלים גימ"ל לדל"ת.

רבי אלעזר ורבי אבא נשמוטו במערת לוד, שנכנסו מפני תקף השמש, שהיו הולכים בדרך. אמר רבי אבא, נסובב את המערה הזו בדברי תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, שימני פחותם על לבך כחותם על זרועך וגו', רשפיה רשפי אש שלהבת זה. בפסוק זה התעוררנו, אבל לילה אחד היה, כשהייתי עומד לפני אבא ושמעתי מננו דבר, שאין שלמות

תא חזי, ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן, לא פסקין מימיו לעלמין, והוא אשלים למספני, ועל דא קיימי כמה חילין וכמה משיריין, ואתזנו מהכא. ועל דא גז, דא אפיק ויהיב, ודא לקיט ונקיט, ואתזן ביתא וכל אנשי ביתא.

אמר רבי יצחק, אלמלא דהוי גז מבני שפחות, שעתא קיימא ליה לאשלמא יתיר מפלא. הדא הוא דכתיב, (בראשית ל) בא גז קרי, וכתיב בגז חסר אל"ף, דהא שענתא קיימא בשלימו, ואסתלק מניה. הדא הוא דכתיב, (איוב ו) אחי בגדו כמו נחל, בגין דההוא נהר דנגיד, אסתלק בההיא שענתא, וכתיב בגז חסר אל"ף, ועל דא, לא זכה בארעא קדישא ואסתלק מינה.

רבי יהודה אמר, מנין לראובן דהיה כהאי גוונא, פדכתיב, פחו פמים אל תותר דאסתלקו מיין ולא נגידו, והא אתמר כמה אפגים. ותרוייהו לא זכו בארעא קדישא, וחילין ומשיריין אפיקו לאחסנא להו לישראל ארעא. תא חזי, מה דאתפגים בגז, אשתלים באשר, הדא הוא דכתיב, מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. השתא אשלים גימ"ל לדל"ת.

רבי אלעזר ורבי אבא אשתמיטו במערתא דלוד, דעאלו קמי תקפא דשמשא, דהו אזלי בארחה. אמר רבי אבא נסחר האי מערתא במלי דאורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, (שיר השירים ח) שימני כחותם על לבך פחותם על זרועך וגו', רשפיה רשפי אש שלהבת זה, האי קרא אתערנא ביה.

אבל ליליא חד הוה פד הוינא קאים קמי אבא, ושמענא מניה מלה, דלית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת ישראל בקודשא בריה הוא, אלא

בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. דְּאִינוּן מִתְעַרְרֵי נְבִיעוּ
דְּמִיָּא תַּתְּאֵי, לְקַבְּלֵי עֲלָאֵי. וּבְהֵיא שְׁעַתָּא
שְׁלִימוּ דְרַעוּתָא וְכִסּוּפָא בְּדַבְּקוּ חֲדָא
לְמַעַבְד פִּירִין.

הָא חֲזִי, בְּתַר דְּאִתְדַבְּקוּ דָּא בְּדָא, וְהִיא
קַבִּילַת רַעוּתָא, הִיא אָמַרְת שִׁמְנֵי
כַּחוּתָם עַל לַבְּךָ, אֲמַאי כַּחוּתָם. אֲלֵא אֲרַחֲיָה
דְּחוּתָם, פִּיּוּן דְּאִתְדַבְּק בְּאַתַּר חַד, אֲף עַל גַּב
דְּאִתְעַדֵי מִינִיָּה, הָא אֲשַׁתָּאֵר רְשִׁימוּ בְּהֵיא
אַתַּר, וְלֹא אֲעַדֵי מִנִּיָּה. דְּכָל רְשִׁימוּ, וְכָל
דְּיוֹקְנָא דִּילִיָּה, בִּיָּה אֲשַׁתָּאֵר. כְּף אֲמַרְהַ כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, הָא אִתְדַבְּקָנָא כְּף, אֲף עַל גַּב
דְּאִתְעַדֵי מִינְךָ וְאֲזִיל (דף רמח ע"א) בְּגִלוּתָא.
שִׁמְנֵי כַּחוּתָם עַל לַבְּךָ, בְּגִין דְּיִשְׁתָּאֵר כָּל
דְּיוֹקְנֵי כְּף, כְּהֵאִי חוּתָם דְּיִשְׁתָּאֵר כָּל דְּיוֹקְנֵיָּה,
בְּהֵיא אֲתַר דְּאִתְדַבְּק בִּיָּה.

בִּי עֲזָה כְּמוֹת אֲהַבָּה, תְּקִיפָא הִיא, כְּפָרִישׁוּ
דְּרוּחָא מִן גּוּפָא. דְּתַנְיִנִן, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר
נִשְׁ מְטִי לְאִסְתַּלְקָא מִן עֲלְמָא וְחֲמִי מַה
דְּחֲמִי, רוּחָא אֲזֵלָא בְּכָל שְׁיִיפֵי דְּגּוּפָא וְסָלִיק
גַּלְגְּלוּי, כְּמֵאן דְּאֲזִיל בִּימָא בְּלֹא שְׁיִיטִין,
סָלִיק וְנַחֲתִית וְלֹא מְהַנְיָא לִיָּה, אֲתָא
וְאִישְׁתָּאִיל מִכָּל שְׁיִיפֵי גּוּפָא, וְלִית (להיון)
תְּקִיפּוּ כְּיוּמָא דְּפָרִישׁ רוּחָא מִן גּוּפָא. כְּף
תְּקִיפּוּ דְּרַחֲמֵימוּ דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי קַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, כְּתְּקִיפּוּ דְּמוּתָא, בְּשַׁעֲתָא דְּבַעֵי
רוּחָא לְאִתְפָּרֶשָׁא מִן גּוּפָא.

קָשָׁה כְּשִׂאֹל קִנְאָה, כָּל מָאן דְּרַחֲמִים, וְלֹא
קָשִׁיר עֲמִיָּה קִנְאָה, לָאוּ רַחֲמֵימוּתִיָּה
רַחֲמֵימוּתָא. פִּיּוּן דְּקַנְיָי, הָא רַחֲמֵימוּתָא
אֲשַׁתְּלִים. מִכָּאן אֲוִלִּיפְנָא דְּבַעֵי בַר נִשְׁ
לְקִנְאָה לְאַנְתְּתִיָּה, בְּגִין דְּיִתְקַשֵּׁר עֲמָה
רַחֲמֵימוּתָא שְׁלִים, דְּהָא מִגּוּ כְּף לֹא יְהִיב עֵינױ

וְרַצוֹן וְתִשׁוּבָת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
בְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא אֲלֵא בְּנִשְׁמוֹת
הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים נְבִיעַת
הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים כְּנֶגֶד
הָעֲלִיּוֹנִים, וּבִאֲוֹתָהּ שְׁעָה שְׁלֵמוֹת
הַרְצוֹן וְהַתְּשׁוּבָה בְּדַבְּקוּת אַחַת
לְעֲשׂוֹת פְּרוּת.

בֵּא רְאֵה, אַחַר שְׁנַדְּבָקוּ זֶה בְּזֶה
וְהִיא קַבְּלָה רַצוֹן, הִיא אוֹמַרְת, שִׁמְנֵי
כַּחוּתָם עַל לַבְּךָ. לְמַה
כַּחוּתָם? אֲלֵא דָּרְכוּ שֶׁל חוּתָם,
פִּיּוּן שְׁנַדְּבַק בְּמִקּוּם אֶחָד, אֲף עַל
גַּב שְׁזוּ מִמְּנוּ, הָרִי נִשְׁאָר רִשְׁם
בְּאוּתוֹ מִקּוּם וְלֹא זוּ מִמְּנוּ, שְׁכָל
הַרִשְׁם וְכָל הַדְּמוּת שְׁלוֹ נִשְׁאָר
בוֹ. כְּף אֲמַרְהַ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הָרִי
נְדַבְּקָתִי כְּף, אֲף עַל גַּב שְׁזוּתִי
מִמְּךָ וְהִלְכָתִי לְגִלוּת, שִׁמְנֵי
כַּחוּתָם עַל לַבְּךָ, כְּדִי שִׁישְׁאֵר כָּל
דְּמוּתֵי כְּף כַּחוּתָם הַזֶּה שִׁישְׁאֵר
כָּל דְּמוּתוֹ בְּאוּתוֹ מִקּוּם שְׁנַדְּבַק
בוֹ.

בִּי עֲזָה כְּמוֹת אֲהַבָּה, חֲזָקָה הִיא,
כְּפָרְדַת הַרוּחַ מִהַגּוּף. שְׁשִׁנְנוּ,
בְּשַׁעֲהַ שְׁאֲדָם מִגִּיעַ לְהִסְתַּלַּק מִן
הָעוֹלָם וְרוּאָה מַה שְׁרוּאָה, הַרוּחַ
הוֹלְכֵת בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוּף וְהַגְּלִים
עוֹלִים, כְּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בֵּינָם בְּלִי
מְשׁוּטִים, עוֹלָה וְיוֹרֵד וְלֹא מוֹעִיל
לוֹ. בֵּא וְנִפְרֵד מִכָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף,
וְאִין [לחם] קָשִׁי כְּמוֹ הַיּוֹם
שְׁנַפְרֵדַת הַרוּחַ מִהַגּוּף. כְּף חֲזָק
הָאֲהַבָּה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
לְקַדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא כְּחֲזָק הַמּוֹת
בְּשַׁעֲהַ שְׁרוּצָה הַרוּחַ לְהַפְרֵד
מִהַגּוּף.

קָשָׁה כְּשִׂאֹל קִנְאָה, כָּל מִי
שְׁאוּהֵב וְלֹא קוֹשֵׁר עִמּוֹ קִנְאָה,
אִין אֲהַבְתּוּ אֲהַבָּה. פִּיּוּן שְׁקִנְאָה,
הָרִי הָאֲהַבָּה הַשְׁלֵמָה. מִכָּאן
לְמַדְנוּ שְׁצָרִיךְ אָדָם לְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ
כְּדִי שִׁתְּקַשֵּׁר עִמָּה אֲהַבָּה
שְׁלֵמָה, שֶׁהָרִי מִתּוֹךְ כְּף לֹא יִתֵּן
עֵינוּ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת. מַה זֶה קָשָׁה

כשאלו? אלא מה שאול קשה בעיני הרשעים לרדת אליו, כך קנאה קשה בעיני מי שאוהב ומקנא להפריד מאהבה.

דבר אחר קשה כשאלו קנאה - מה שאול, בשעה שמורידים אליה את הרשעים, מודיעים להם חטאייהם על מה הורידו אותם, וקשה להם, כך מי שמקנא, הוא תובע על חטאו ומחשב [וחושר] כמה מעשים, ואז נקשר בו קשר האהבה.

רשפיה רשפי אש שלהבת זה, מה זה שלהבת זה? זו שלהבת שבוצרת ויוצאת מתוך שופר שהוא מתעורר ושורף, ומיהו? השמאל. זהו שכתוב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי, זה שורף שלהבת של האהבה של כנסת ישראל אל הקדוש ברוך הוא.

ורבן (שם ח) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. שהרי כשבא הימין שהוא מים, מוסיף שרפת האהבה, ולא נכבחה שלהבת השמאל, כמו שנאמר וימינו תחבקני, זהו מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, וכן הכל כגון הזה.

עד שהיו יושבים, שמעו את קולו של רבי שמעון שהיה בא בדרך, הוא ורבי יהודה ורבי יצחק. התקרב למערה, יצאו רבי אלעזר ורבי אבא. אמר רבי שמעון, מפתלי המערה ראיתי ששכינה כאן. ישבו. אמר רבי שמעון, כמה עסקתם? אמר רבי אבא, באהבת כנסת ישראל לקדוש-ברוך-הוא, ורבי אלעזר פרש פסוק זה בכנסת ישראל, שימני כחותם על לבך וגו'. אמר לו, אלעזר, באהבה עלינוה וקשר החביבות הסתפלת.

הוא, ורבי אלעזר פריש האי קרא בכנסת ישראל, שימני כחותם על לבך וגו'. אמר ליה, אלעזר ברחימו עלאה וקשירו דחביבותא אסתפלת.

באינתו אחרא. מהו קשה כשאלו. אלא, מה שאול קשה בעינייהו דחייבין למיחת ביה, כך קנאה קשה בעינייהו דמאן דרחים וקני, לאתפרשא מרחימותא.

דבר אחר, קשה כשאלו קנאה, מה שאול, בשעתא דנחתין לון לחייבא ביה, מודיעין לון חובייהו על מה נחתין ליה, וקשה להו. כך, מאן דקני, הוא תבע על חוביה, וקשיב (נ"א וחסיד) כמה עובדין, וכדין קשורא דרחימותא אתקשר ביה.

רשפיה רשפי אש שלהבת זה. מאן שלהבת זה, דא שלהובא דאתוקדא ונפקא מגו שופר, דאיהו אתער ואוקיד, ומאן איהו, שמאלא. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי. דא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קדשא בריך הוא.

ובגני כך, (שיר השירים ח) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. דהא כד אתי ימינא דאיהו מים, אוסיף יקידו דרחימותא, ולא כבי שלהובא דשמאלא, כמא דאת אמר וימינו תחבקני, האי איהו מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, וכן כלא כהאי גוונא.

עד דהוו יתבי, שמעו קליה דרבי שמעון, דהוה אתי באורחא, הוא ורבי יהודה ורבי יצחק. קריב למערתא, נפקו רבי אלעזר ורבי אבא. אמר רבי שמעון, מפותלי דמערתא חמינא דשכינתא הכא. יתבו. אמר רבי שמעון במאי עסקיתו. אמר רבי אבא, ברחימותא דכנסת ישראל לגבי קדשא בריך

הוא, ורבי אלעזר פריש האי קרא בכנסת ישראל, שימני כחותם על לבך וגו'. אמר ליה, אלעזר ברחימו עלאה וקשירו דחביבותא אסתפלת.

שְׁתַּק רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁעָה. אָמַר, בְּכָל מְקוֹם צְרִיף שְׁתִּיקָה, חוּץ מִשְׁתִּיקָה שֶׁל הַתּוֹרָה. גְּנִיזָה אַחַת יֵשׁ לִי גְּנִיזָה, וְאֵינִי רוֹצֵה שְׁתַּאבֵּד מִכֶּם, וְהִיא דְּבַר עֲלִיּוֹן, וּמִצְאֲתֵי אוֹתוֹ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא הַזֶּקֶן.

בֹּא רְאֵה, בְּכָל מְקוֹם הַזְּכָר רוֹדֵף אַחַר הַנְּקֵבָה וּמַעוֹרֵר אֲלֶיהָ אֶהְבֵּה, וְכֵאן מִצְאֵנוּ שֶׁהִיא מַעוֹרֶרֶת אֶהְבֵּה וְרוֹדֶפֶת אַחֲרָיו, וְרוֹדֵף הָעוֹלָם שְׂאִין שְׂבַח הַנְּקֵבָה לְרוֹדֵף אַחֲרֵי הַזְּכָר, אֲלֹא דְּבַר נִסְתָּר הוּא, וְדְבַר עֲלִיּוֹן מִבֵּית גְּנֵי הַמֶּלֶךְ.

בֹּא רְאֵה, שְׁלֹשׁ נְשָׁמוֹת הֵן, וְהֵן עוֹלוֹת בְּדִרְגוֹת עֲלִיוּנוֹת יְדוּעוֹת, וְעַל שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ - הֵן אַרְבַּע. אַחַת נְשָׁמָה עֲלִיוֹנָה שְׁלֹא נִתְפַּסֶּת וְלֹא מַתְעוֹרֵר בָּהּ הַגּוֹזֵר [הַגּוֹזֵר] שֶׁל הָאוֹצֵר הָעֲלִיּוֹן, כָּל שֶׁפֶן הַתַּחְתּוֹן. וְזוֹ נְשָׁמָה לְכָל הַנְּשָׁמוֹת, וְהִיא נִסְתָּרֶת וְלֹא נִגְלִית לְעוֹלָמִים וְלֹא נוֹדַעַת, וְכֻלָּם בָּהּ תְּלוּיוֹת.

וְזוֹ מַתְעַטֶּפֶת בְּעִטּוּף שֶׁל זֶהר הַפְּרָמֶל [שֶׁל הַבְּדוּלָה] בְּתוֹף הַזֶּהר, וְנוֹטֵף טְפוֹת טְפוֹת מְרַגְלִיּוֹת, וְנִקְשָׂרִים כָּלָם כְּאֶחָד, כְּמוֹ הַקְּשָׂרִים שֶׁל אֵיבָרֵי גוֹף אֶחָד, וְהוּא נִכְנָס לְתוֹכָם וּמְרַאֶה בָּהֶם מַעֲשָׂיו. הוּא וְהֵם אֶחָד הֵם, וְאֵין בָּהֶם הַפְּרָדָה. זוֹ נְשָׁמָה עֲלִיוֹנָה טְמִירָה שֶׁל הַכֹּל.

נְשָׁמָה אַחֲרַת נְקֵבָה נִסְתָּרֶת בְּתוֹף חִילוּתֶיהָ, וְהִיא נְשָׁמָה לָהֶם, וּמִהֶם אַחֲזוּ הַגּוֹף לְהִרְאוֹת בָּהֶם מַעֲשֵׂיהָ לְכָל הָעוֹלָם, כְּמוֹ גּוֹף שֶׁהוּא כָּלִי לְנְשָׁמָה לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַעֲשָׂה, וְאֵלֶּה כְּמוֹ אוֹתָם הַקְּשָׂרִים הַטְּמִירִים שֶׁלְמַעַלָּה. נְשָׁמָה אַחֲרַת הִיא נְשָׁמַת

אֲשֶׁתִּיק רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁעָתָא. אָמַר, בְּכָל אֶתְר בְּעֵינָא שְׁתִּיקוּ, בַּר שְׁתִּיקוּ דְּאוֹרֵייתָא. גְּנִיזָא חֲדָא אִית לִי גְּנִיזָא, וְלֹא בְּעֵינָא דִּיתְאָבִיד מְנִיכּוּ, וְהִיא מְלָה עֲלָאָה, וְאֲשַׁכְחָנָא לָהּ בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְּנוּנָא סְבָא.

הָא חֲזִי, בְּכָל אֶתְר דְּכוּרָא רְדִיף בְּתַר נּוּקְבָא, וְאֲתַעֵר לְגַבְהָ רַחֲמֵימוּתָא, וְהִכָּא אֲשַׁכְחָנָא, דִּהִיא אֲתַעֲרַת רַחֲמֵימוּתָא וְרַדְפָּה אֲבַתְרִיהָ, וְאוֹרְחִיהָ דְּעֲלָמָא, דְּלִית שְׂבַחָא דְּנוּקְבָא, לְמַרְדֵּף בְּתַרֵּיהָ דְּדְכוּרָא. אֲלֹא, מְלָה סְתִימָא הִיא, וּמְלָה עֲלָאָה דְּרַבִּי גְּנִיזָא דְּמִלְפָּא.

הָא חֲזִי, תְּלַת נְשָׁמַתִּין אֵינּוּן, וְאֵינּוּן סְלִקִּין בְּדִרְגִין עֲלָאִין יְדִיעֵן, וְעַל דְּאֵינּוּן תְּלַתָּא אַרְבַּע אֵינּוּן. חַד נְשָׁמַתָּא עֲלָאָה דְּלֹא אֲתַפְּס, וְלֹא אֲתַעֵר בֵּיהּ גְּזַבְרָא (ס"א נ"א) דְּקַרְטִיטָאָה עֲלָאָה, כָּל שֶׁפֶן תַּתָּאָה. וְהִיא נְשָׁמַתָּא לְכָל נְשָׁמַתִּין. וְהוּא סְתִים, וְלֹא אֲתַגְלִיא לְעֲלָמִין, וְלֹא אֲתִידַע, וְכֻלְהוּ בֵּיהּ תְּלִיין.

וְהִיא אֲתַעֲטֵף בְּעִטּוּפָא דְּזִהְרָא דְּכַרְמֵלָא, (נ"א רְבִדְלוּתָא) בְּגוֹ זִהְרֵימוּתָא וְנָטִיף טְפִין טְפִין מְרַגְלָאן וְאֲתַקְשְׂרוּ כְּלֵהוּ כְּחַד, כְּקִשְׂרִין דְּשִׁיפֵי דְּגוּפָא חַד. וְהוּא אֲעִיל בְּגוּוֹיֵיהוּ, וְאֲחֲזִי בְּהוּ עֲבִידְתֵּיהּ. הוּא וְאֵינּוּן חַד הוּא, וְלִית בְּהוּ פְּרִישׁוּ. הִיא נְשָׁמַתָּא עֲלָאָה טְמִירוּ דְּכֻלָּא.

נְשָׁמַתָּא אַחֲרָא, נּוּקְבָא דְּמִטְמָרָא בְּגוֹ חִילָהָא, וְהִיא נְשָׁמַתָּא לָהּ, וּמְנִיחֵיהּ אַחֲדָא (דף רמח ע"ב) גּוּפָא, לְאַחֲזָאָה בְּהוּ עֲבִידְתָּא לְכָל עֲלָמָא. כְּגוּפָא דְּאִיהוּ מְאֲנָא לְנְשָׁמַתָּא, לְמַעַבְד בֵּיהּ עֲבִידְתָּא. וְאֵלִין כְּגוּוֹנָא דְּאֵינּוּן קְשִׁירִין טְמִירִין דְּלַעֲיִלָּא.

נְשָׁמַתָּא אַחֲרָא, הִיא נְשָׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָא לְתַתָּא. נְשָׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָא

הצדיקים למטה. נשמות הצדיקים באות מאותן נשמות עליונות, מנשמת הנקבה ומנשמת הזכר, ולכן נשמות הצדיקים הן עליונות על כל אותם החילות והמחנות שלמעלה.

ואם תאמר, הרי הם עליונים משני צדדים, למה ירדו לעולם הזה ולמה הסתלקו ממנו? למלך שנולד לו בן, שלח אותו לכפר אחד לגדלו, ולגדל אותו עד שיגדל לו, וילמדו אותו דרכי היכל המלך. שמע המלך שהרי בנו גדל והתגדל, מה עשה באהבת בנו? שולח לו את הגבירה אמו בשבילו, ומכניסו להיכלו, ושמת עמו כל היום.

כך הקדוש ברוך הוא הוליד בן מהגבירה, ומיהו? זו נשמה עליונה קדושה. שלח אותה לכפר, לעולם הזה, שתתגדל בו וילמדו אותה דרכי היכל המלך. כיון שיודע המלך שהרי בנו גדל בכפר הזה וזמן הגיע להביאו להיכלו, מה עשה באהבת בנו? שולח את הגבירה בשבילו ומכניס אותו להיכלו. הנשמה לא עולה מן העולם הזה עד שבאה הגבירה בשבילה, ומכניסה אותה להיכל המלך, ויושבת שם לעולמים.

ועם כל זה, דרך העולם שאותם בני הכפר בוכים על פרדת בן המלך מהם. פקח אחד היה שם, אמר להם, על מה אתם בוכים, וכי לא בן המלך הוא, ולא נראה יותר לדור בנייכם אלא בהיכל של אביו? כך משה, שהיה פקח, ראה בני כפר שהיו בוכים, ועל זה אמר (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגדרו.

בא ראה, אלו היו יודעים את זה כל הצדיקים, היו שמחים אותו

אתיון מאינון נשמתין עלאין, מנשמתא דנוקבא, ומנשמתא דדכורא. ובגין כך, נשמתין דצדיקיא עלאין, על כל אינון חילין ומשריין דלעילא.

ואי תימא, הא עלאין אינון מתרין סטריין, אמאי נחתין להאי עלמא, ואמאי אסתלקו מניה. למלפא דאתיליד ליה בר, שדר ליה לחד כפר למרבה ליה, ולגדלא ליה עד דיתרבי (ליה), ויולפון ליה ארחי דהיכלא דמלפא. שמע מלפא דהא בר היה רב ואתרבי. מה עבד ברחימו דבריה, משדר לה למטרוניתא אמיה בגיניה, ואעיל להיכליה, וחדי עמיה כל יומא.

כך קדשא בריך הוא, אוליד בר במטרוניתא, ומאי איהו, נשמתא עלאה קדישא, שדר ליה לכפר, להאי עלמא, דיתרבי ביה, ויולפון ליה ארחי דהיכלא דמלפא. כיון דיודע מלפא דהא בר היה אתרבי בהאי כפר, ועידן הוא למייתי ליה להיכליה. מה עבד ברחימו דבריה, משדר למטרוניתא בגיניה ואעיל ליה להיכליה. נשמתא לא סלקא מהאי עלמא, עד דאתת מטרוניתא בגיניה, ואעילת לה בהיכלא דמלפא, ויתיבת תמן לעלמין.

ועם כל דא, אורחא דעלמא, דאינון בני כפר בכאן על פרישו דבריה דמלפא מנייהו. חד פקח היה תמן, אמר לון, על מה אתון בכאן, וכי לאו בר היה דמלפא איהו, ולא אתחזי למידר יתיר בנייכו, אלא בהיכלא דאבוי. כך משה, דהיה פקח, חמא בני כפר דהיה בכאן. על דא אמר, (דברים יד) בנים אתם ליי אלהיכם לא תתגדרו.

תא חזי, אילו הו' ידעין פלהו צדיקיא

יום שמגיע להם להסתלק מן העולם, וכי לא כבוד עליון הוא שהגבירה באה בשבילם, ולהוביל אותם להיכל המלך שישמח בהם המלך כל יום? שהרי הקדוש ברוך הוא לא משתעשע אלא בנשמות הצדיקים.

בא ראה, התעוררות האהבה של כנסת ישראל לקדוש-ברוך-הוא, נשמות הצדיקים למטה מעוררים אותה, משום שהם באים מצד המלך, מצד הזכר, והתעוררות זו מגיעה לנקבה מצד של הזכר, ומתעוררת אהבה. נמצא שזכר מעורר חביבות ואהבה לנקבה, ואז הנקבה נקשרת באהבה לזכר.

כמו זה תשובת הנקבה לשפף מים תחתונים כנגד מים עליונים אינה אלא בנשמות הצדיקים. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שעליהם קיימים עליונים ותחתונים, ועל זה (משלי ח) וצדיק יסוד עולם, כתוב סתם. וסוד הכל - צדיק, הוא יסוד שלמעלה, והוא יסוד למטה, וכנסת ישראל נכללת מצדיק מלמעלה וממטה. צדיק מצד זה וצדיק מצד זה יורשים אותה. זהו שכתוב (תהלים לו) צדיקים יירשו ארץ, יירשו ארץ ודאי.

בא ראה, צדיק יורש ארץ זו ומוריק עליה ברכות בכל יום, ונותן לה תפנוקים ועדונים בשפע עליון ששופע עליה, והרי בארנו את הדבר.

וסוד הכתוב - (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. ועם כל זה דבר אחר, שכתוב (שיר ו) ראוה בנות ויאשרוה, ועל זה אמרה לאה,

האי הוּוּ חֲדָאן הֵהוּא יוֹמָא דְמִטִּי לִוְן לְאַסְתְּלָקָא מֵהַאי עֲלֵמָא. וְכִי לָאו יִקְרָא עֲלֵאָה הוּא, דְמִטְרוֹנִיתָא אָתַת בְּגִינִיָּהוּ, וְלֵאזְבָּלָא לִוְן לְהִיכְלָא לְמִלְכָא, לְמַחְדִּי בְּהוּ מִלְכָא כָּל יוֹמָא, דְהָא קִדְשָא בְרִיךְ הוּא לֹא אֲשְׁתַּעֲשַׁע אֲלָא בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָיָא.

הא חזי, אתערוותא דרחימו דכנסת ישראל, לגבי קדשא בריך הוא, נשמתהון דצדיקיא לתתא מתערין לה. בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא, מסטרא דדכורא, ואתערוותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא, ואתער רחימותא. אשתפח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא, וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא, לגבי דכורא.

בהאי גוונא, תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין לקבל מיין עלאין, לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקיא. זכאין אינון צדיקיא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, דעלייהו קיימין עלאין ותתאין. ועל דא (משלי ע) וצדיק יסוד עולם כתיב, סתם.

ורזא דכלא, צדיק, איהו יסודא דלעילא, ואיהו יסודא לתתא, וכנסת ישראל אתפלילת מצדיק, מלעילא ומתתא. צדיק מהאי סטרא, וצדיק מהאי סטרא, ירתין לה. הדא הוא דכתיב, (תהלים לו) צדיקים ירשו ארץ. ירשו ארץ ודאי.

הא חזי, צדיק אחסין לה להאי ארץ, ואריק עליה ברכאן בכל יומא, ויהיב לה תפנוקין ועדונין, בנגידו עלאה דנגיד עליה, והא אוקימנא מלה.

ורזא דכתיב (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. ועם כל דא,

מלה אחרא, כמה דכתיב, (שיר השירים ו) ראוה בנות ויאשרוה, ועל דא אמרה

לָאֵה, (בראשית ל) בְּאֲשֶׁרֵי כִי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת וְכָלֵא שְׁפִיר.

וְהָא חֲזִי, מַעֲלָמָא דְאָתִי, אַתְמָשִׁיף וְנָגִיד לְהָאֵי צְדִיק, לְמִיֵּהב תְּפִנוּקִין וְעִדוּנִין לְהָאֵי אַרְץ, דְּאִיְהוּ לְחֵם עוֹנִי, וְאַתְעֲבִיד לְחֵם פְּנַג, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, מֵאֲשֶׁר שְׁמְנָה לְחִמּוֹ וְהוּא יִתֵּן מְעַדְנֵי מְלֶךְ וְדָאֵי, וְהָא אוֹקִימָנָא.

(דף רמו ע"א)

הָא חֲזִי, מֵאֲשֶׁר שְׁמְנָה לְחִמּוֹ. דָּא הוּא אֶתְר דְּכָלֵא מֵאֲשֶׁרִין לִיָּה. וּמֵאֵי אִיְהוּ, עֲלָמָא דְאָתִי. דְּעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי מֵאֲשֶׁרִין לִיָּה, וּמִפְּסָפִין לִיָּה. שְׁמְנָה לְחִמּוֹ, מָאן, עַד כָּאן לֹא פְרִישׁ מָאן הוּא אֶתְר. אֶלֵא, אֵית לְחֵם, וְאֵית לְחֵם, כְּמָה דְאֵית אֵילְנָא, וְאֵית אֵילְנָא. אֵית אֵילְנָא דְחִיִּי, וְאֵית אֵילְנָא דְתַלְיָא בֵּיה מוֹתָא. אֵית לְחֵם דְאֶקְרִי לְחֵם עוֹנִי, וְאֵית לְחֵם דְאֶקְרִי לְחֵם פְּנַג. וּמֵאן אִיְהוּ (לְחֵם). דָּא ו', וְדָא הוּא לְחִמ'וֹ, לְחֵם ו'. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שְׁמוֹת טז) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם, מִן הַשָּׁמַיִם וְדָאֵי.

וְעַל דָּא, מֵאֲשֶׁר שְׁמְנָה לְחִמּוֹ, לְחֵם ו', דְּהָא מֵינִיָּה אֶתְזֵן הָאֵי אֵילְנָא, וְהוּא מְעַטְרָא לִיָּה, כְּדְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לוֹ אִמּוֹ. וְכַד אִיְהוּ נְקִיט, וְדָאֵי הוּא יִתֵּן מְעַדְנֵי מְלֶךְ. וּמֵאן מְלֶךְ. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהָא מְנִיָּה אֶתְזֵנָת, וְהוּא יְהִיב לָהּ עַל יְדָא דְצְדִיק, דְרָגָא קְדִישָׁא אֶת קְיִימָא. וּמֵהֲכָא לְשֶׁאֲר דְרָגִין דְלִתְתָא, וְכִלְהוּ כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא.

בְּסַפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אָמַר הָכִי, מֵאֲשֶׁר שְׁמְנָה לְחִמּוֹ, דָּא לְחֵם שְׁבַת, דְּאִיְהוּ פְּנַג, עַל חַד תְּרִין. כְּדְכְּתִיב, (שְׁמוֹת טז) לְקַטּוּ לְחֵם מִשְׁנֵה. מֵאֵי לְחֵם מִשְׁנֵה.

(בראשית ל) בְּאֲשֶׁרֵי כִי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת, וְהַכֵּל יָפָה.

וְכָא רָאָה, מִן הָעוֹלָם הַבָּא נִמְשָׁף וְשׁוֹפֵעַ לְצְדִיק הַזֶּה לְתַת תְּפִנוּקִים וְעִדוּנִים לְאֶרֶץ הַזֶּה, שְׁהִיא לְחֵם עוֹנִי, וְנִעֲשֶׂה לְחֵם מְעַנְג. זֶהוּ שְׁכַתוּב מֵאֲשֶׁר שְׁמְנָה לְחִמּוֹ וְהוּא יִתֵּן מְעַדְנֵי מְלֶךְ, וְדָאֵי, וְהָרִי בְּאֶרְנוֹ.

כָּא רָאָה, מֵאֲשֶׁר שְׁמְנָה לְחִמּוֹ, זֶהוּ מְקוּם שְׁהַכֵּל מֵאֲשֶׁרִים אוֹתוֹ, וּמִיָּהוּ? הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁהָעִלְיוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים מֵאֲשֶׁרִים אוֹתוֹ וּמִשְׁתּוֹקֵקִים אֵלָיו. שְׁמְנָה לְחִמּוֹ, מִי? עַד כָּאן לֹא פְרִשׁ מִי הוּא הַמְקוּם. אֶלֵא, יֵשׁ לְחֵם וְיֵשׁ לְחֵם, כְּמוֹ שְׁיֵשׁ אֵילָן וְיֵשׁ אֵילָן. יֵשׁ עֵץ הַחַיִּים, וְיֵשׁ עֵץ שְׁתְּלוּי בּוֹ הַמּוֹת. יֵשׁ לְחֵם שְׁנַקְרָא לְחֵם עוֹנִי, וְיֵשׁ לְחֵם שְׁנַקְרָא לְחֵם מְעַנְג. וּמִיְהוּ (לְחֵם)? זֶה ו', וְזֶה הוּא לְחִמ'וֹ, לְחֵם ו', וְעַל זֶה כְּתוּב (שְׁמוֹת טז) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם, מִן הַשָּׁמַיִם וְדָאֵי.

וְעַל זֶה, מֵאֲשֶׁר שְׁמְנָה לְחִמּוֹ, לְחֵם ו', שְׁהָרִי מְמַנּוּ נִזְוֵן הָעֵץ הַזֶּה, וְהוּא מְעַטֵּר אוֹתוֹ, כְּפַתּוּב (שִׁיר א) בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לוֹ אִמּוֹ. וּכְשֶׁהוּא לּוֹקֵחַ, וְדָאֵי הוּא יִתֵּן מְעַדְנֵי מְלֶךְ. וּמִי הַמְלֶךְ? זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי מְמַנּוּ נִזְוֵנִית, וְהוּא נוֹתֵן לָהּ עַל יַד הַצְדִיק דְרָגָה קְדוּשָׁה אוֹת הַכְּפִירִית, וּמִכָּאן לְשֶׁאֲר הַדְּרָגוֹת שְׁלִמְטָה, וְכֻלָּם כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה.

בְּסַפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא הַזֶּקֶן אָמַר כֵּן: מֵאֲשֶׁר שְׁמְנָה לְחִמּוֹ - זֶה לְחֵם שְׁבַת, שֶׁהוּא מְעַנְג, עַל אַחַד שְׁנַיִם, כְּפַתּוּב לְקַטּוּ לְחֵם מִשְׁנֵה. מֵה זֶה לְחֵם מִשְׁנֵה? אֶלֵא שְׁנֵי לְחֵם, לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם וְלְחֵם מִן הָאֶרֶץ. זֶהוּ לְחֵם עֲנַג, וְזֶהוּ לְחֵם עוֹנִי. וּכְשַׁבַּת

אֶלֵא, תְּרִי לְחֵם, לְחֵם מִן

נכלל לחם הפחתון בלחם העליון, ומתברר זה משום זה, והוא לחם משנה.

ועוד היה אומר, לחם משנה של שבת לוקח משבת העליונה ששופעת ומאירה לכל, ומתחבר לחם בלחם, והוא משנה. ובכל מקום סוד של לחם נקבה היא, משום כך שמנה פתוח ולא שמן, וכתוב (בראשית ט) כי אם הלחם אשר הוא אוכל, זו אשתו.

ואם תאמר, (שמואל א-ט) והלחם אזל מפלינו, ולא כתוב אזלה? לשאר המזון קוראים לחם, והדברים ידועים מה הוא שאר המזון ומה הוא לחם ממש. לחם שלמעלה בכל מקום זכר, לחם פחתון בכל מקום נקבה. ואנו מצאנו שלפעמים פתוח זכר ולפעמים נקבה, והכל דבר אחד, זהו כמו זה, והכל יפה.

בא ראה, אשר רשום למעלה ורשום למטה בתקוני כלה, ועל כל שנים עשר השבטים היים עומד עליהם ונתקן בהם. זהו שפתוח (מלכים א-ז) והיים עליהם מלמעלה. וסוד הדבר - נתקן למעלה ונתקן למטה בארץ. נתקן למעלה בתקונים ידועים כמו של העולם העליון, ונתקן למטה בשנים עשר השבטים הללו כמו שלמעלה, ועל כך שכינה למעלה ושכינה למטה בשביל (בתוכם של) ישראל, ובשנים עשר שבטים (ובשני שבטים) אשר פתוחים ונתקנת. אשר בתקוניה עומד כשאר השבטים. ואם לא שגלה משה - לא נודע, שפתוח (דברים לג) וטבל בשמן רגלו, להראות איפה הקשר שלו

השמים, ולחם מן הארץ. דא הוא לחם פנג, ודא הוא לחם דמספנא, ובשבת אתפליל לחם תתאה בלחם עלאה, ואתברך האי בגיני האי, ואיהו לחם משנה.

ותו הוה אמר, לחם משנה דשבת, נקיט משבת עלאה, דאיהו נגיד ואנהיר לכלא, ואתחבר לחם בלחם, ואיהו משנה. ובכל אתר, רזא דלחם, נוקבא היא. בגין כך שמנה כתיב ולא שמן. (בראשית מט) כי אם הלחם אשר הוא אוכל, דא אנתתיה.

ואי תימא (שמואל א ט) והלחם אזל מפלינו, ולא כתיב אזלת. שאר מזונא לחם קרינן ליה, ואשתמודען מליון, מאן הוא שאר מזונא, ומאן הוא לחם ממש. לחם דלעילא, בכל אתר דכר, לחם תתאה, בכל אתר נוקבא ואנן אשפחינא דזמנין פתיב דכר, ולזמנין נוקבא, וכלא חד מלה, האי כהאי, ושפיר פלא.

הא חזי, אשר, רשים לעילא ורשים לתתא, בתקוני פלה. וכלהו תריסר שבטין ימא קאים עלייהו, ואתתקן בהו. הדא הוא דכתיב, (מלכים א ז) והיים עליהם מלמעלה. ורזא דמלה, אתתקן לעילא ואתתקן לתתא בארעא. אתתקן לעילא בתקונין ידיען, פגוונא דעלמא עלאה. ואתתקן לתתא בהני תריסר שבטין פגוונא דלעילא. ועל דא שכינתא לעילא ושכינתא לתתא בגינייהו (פגווייהו) דישראל, ובתריסר שבטין (נ"א ובתריין שבטין) (נ"א ובתריין סבטין) אתפלילת ואתתקנת. אשר בתקוניה קיימא, כשאר שבטין.

ואי לאו דגלי משה, לא אתיידע. דכתיב, (דברים לג) וטובל בשמן רגלו. לאחזאה אן הוא קשרא דיליה באתריה,

דאיהו נגיד ההוא מִשַׁח רְבוֹת מְלַעֲיָלָא. בְּגִינֵי
כֶּף פְּתִיב, בְּרוּךְ מִבְּנִים אֲשֶׁר וְגו'.

רבי שמעון פתח ואמר נפתלי אילה שלוחה
הנותן אמרי שפר. הא אתמר, דעלמא
עלאה עלמא דדכורא איהו, פיון דסלקא
מלה מכנסת ישראל ולעילא, פלא הוא דכר.
מנלן, מעולה, אמאי אתקרי עולה, בגין
דסלקא לעילא מן נוקבא. ובגיני כף, (ויקרא א)
עולה זכר תמים יקריבנו וגו'.

אמאי תמים, וכי פיסקי פיסקי בעינן ליה,
דאמר תמים, מהו תמים. אלא,
פדכתיב, (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים.
אימתי תמים, בשעתא (ס"א באתר) דאתגזר, דהא
דכורא לא הוי, ולא אשתמודע, אלא ביההוא
אתר דאקרי תמים. ומאן איהו, דא את
קיימא, דביה אשתמודע דכורא מן נוקבא.
פדכתיב, (בראשית ו) איש צדיק תמים היה. בגיני
כף זכר תמים, דאשתמודע ביה האי שייפא,
ולא יסרסון ליה.

ואי תימא, הא כתיב, (ויקרא ד) נקבה תמימה.
הכי הוא ודאי, כמה דאקרי צדיק תמים,
כף אקרי צדק תמימה. בגין דכלא, נטלא
מניה, בגיני כף, עולה דסלקא מן נוקבא
לדכורא, ומהאי אתר ולעילא, פלא הוא
דכורא. ומן נוקבא (דף רמו ע"ב) ולתתא, פלא
הוא נוקבא, והא אוקימנא.

ואי תימא, הכי נמי נוקבא דלעילא. אלא,
סיומא דגופא אחזי על פל גופא דאיהו
דכר, רישא דגופא נוקבא, עד דנחית
לסיומא, וכד סיומא אתחזי, הא עביד פלא
דכר. אבל הקא, רישא וסופא נוקבא, דהא
פל תקון גופא נוקבא.

הא חזי, חד רזא עלאה אית במלה דא,

במקומו, שהוא משפיע אותו
שמן משחה מלמעלה. משום כף
פתוב ברוך מבנים אשר וגו'.

רבי שמעון פתח ואמר, נפתלי
אילה שלוחה הנותן אמרי שפר.
הרי נאמר שהעולם העליון הוא
עולם של זכר. פיון שעולה דכר
מכנסת ישראל ומעלה, הכל הוא
זכר. מנין לנו? מעולה. למה
נקראת עולה? משום שעולה
מעל הנקבה, ומשום כף (ויקרא א)
עלה זכר תמים יקריבנו וגו'.

למה תמים? וכי חתיכות
חתיכות צריך אותו שאומר
תמים?! מה זה תמים? אלא
פפתוב, התהלך לפני והיה
תמים. מתי תמים? בשעה [במקום]
שנמול, שהרי הזכר אינו, ולא
נודע אלא רק באותו מקום
שנקרא תמים, ומהו? זו אות
הברית, שבה נודע הזכר מן
הנקבה, פפתוב (שם י) איש צדיק
תמים היה. משום כף זכר תמים,
שנודע בו איבר זה ולא יסרסו
אותו.

ואם תאמר, הרי פתוב (ויקרא ד)
נקבה תמימה? כף הוא ודאי.
כמו שנקרא צדיק תמים, כף
נקרא צדק תמימה, משום שהכל
נטלה ממנו. משום כף עולה,
שעולה מן הנקבה לזכר,
וממקום זה ומעלה הכל הוא
זכר, ומן הנקבה ומטה הכל הוא
נקבה, והרי בארנו.

ואם תאמר, כף גם הנקבה
שלמעלה. אלא סיום הגוף
מראה על פל הגוף שהוא זכר,
ראש הגוף נקבה, עד שיורד
לסיום, וכשהסיום נראה, הרי
עושה הכל זכר. אבל כאן ראש
וסוף נקבה, שהרי פל תקון הגוף
נקבה.

בא ראה, סוד עליון אחד יש
בדבר זה, שהרי ראינו שיעקב

ברוך את יוסף ברוך בתוך אחיו. בין שצוה הקדוש ברוך הוא ארבעה דגלים בשכינה, בשנים עשר שבטים להפתקן בהם, גרע מהם את יוסף, ושם במקומו את אפרים. מה הטעם הסתלק מהם יוסף? אם תאמר משום חטאו - לא כן, שהרי הוא צדיק.

אלא סוד הדבר - יוסף היה רשם של זכר, שכתוב בן פרת יוסף בן פרת עלי עין, וכתוב משם רעה אבן ישראל, משם נזנית אבן ישראל הזאת. אבן - זו כנסת ישראל, ועליה אמר דוד (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. ומשום שיוסף הוא רשם של זכר, נקרא יוסף הצדיק, שהרי הוא ודאי צדיק, משם רעה אבן ישראל.

ומשום שכל תקוני השכינה הן נקבות, הסתלק יוסף משם והתמנה תחתיו אפרים, והוא נקבה לתקוניה. ומשום שהוא כן, התמנה לצד מערב, מקום ששורה הנקבה, ואותו רשם שהוא זכר הסתלק מתקוניה, משום שהוא עולם של נקבה ולא עולם של זכר, וכל תקוניה דורשים נקבות.

ומשום כן, יוסף שהוא צדיק, הסתלק מתקוניה, והתמנה אפרים תחתיו. ועל בן כל שנים עשר השבטים הם תקונים של שכינה, וכלם צריכים כמו שלמעלה, חוץ מדרגת הצדיק שהוא עושה כל האיברים זכר, ולא צריך להכחיש (אותו).

נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר, הינו מה שכתוב (שיר ד) ומדברך נאנה. משום שקול מנהיג את הדבור, ואין קול בלי דבור. ואותו הקול נשלח ממקום עמק שלמעלה, ושלוה מלפניו להנהיג הדבור, שאין קול בלי

דהא חמינן דיצקב בריך ליוסף בגו אחוהי, בין דמני קדשא בריך הוא ארבע דגלים בשכינתא, בתריסר שבטין לאתתקנא בהו, גרע מנייהו ליוסף, ושוי לאפרים באתריה. מאי טעמא אסתלק יוסף מנייהו. אי תימא בגין חובוי, לאו הכי, דהא זכאה איהו.

אלא, רזא דמלה, יוסף רשימא דדכורא הוה, דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. וכתוב משם רעה אבן ישראל, מתמן אתון האי אבן ישראל. אבן, דא כנסת ישראל, ועלה אמר דוד (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. ובגין דיוסף איהו רשימו דדכורא, אקרי יוסף הצדיק, דהא איהו צדיק ודאי, משם רעה אבן ישראל.

ובגין דכל תקוני שכינתא אינון נוקבין, אסתלק יוסף מתמן, ואתמני תחותיה אפרים, ואיהו נוקבא לתקונהא. ובגין דאיהו הכי, אתמני לסטר מערב, אתר דנוקבא שריא, וההוא רשימו דאיהו דכורא, אסתלק מתקונהא, בגין דאיהו עלמא דנוקבא, ולא עלמא דדכורא, וכל תקונהא בעיין נוקבי.

ובגין כן, יוסף דאיהו צדיק, אסתלק מתקונהא, ואתמני אפרים תחותיה. ועל דא, פלהו תריסר שבטין, תקוני שכינתא אינון, וכלהו בעיין פגוונא דלעילא, בר דרגא דצדיק, דאיהו עביד כל שייפין דכר, ולא בעי לאפחשא (נ"א ליה).

נפתלי אילה שלחה הנותן אמרי שפר, הינו דכתיב, (שיר השירים ד) ומדברך נאנה, בגין דקול מדבר ליה לדבור, ולית קול בלא דבור. וההוא קול אשתלח מאתר עמיקא דלעילא, ושליח מקמיה, לאנהגא לדבור, דהא לית קול בלא דבור, ולא דבור

דבור, ולא דבור בלי קול. וזה כלל שצריך את הפרט, ופרט שצריך את הכלל, וזה קול שיוצא מדרום ומנהיג את המערב, יורש לשני צדדים. וזהו שכתוב (דברים לג) וּלְנִפְתָּלִי אָמַר וְגו', ים ודרום ירשה. למעלה זכר, למטה נקבה. משום כן נפתלי אילה שלחה, נקבה למטה. כמו זה זכר למעלה, שכתוב הנתן אמרי שפר. הנתן כתוב, ולא הנותנת.

בא ראה, מחשבה ראשית הכל, ומשום שהיא מחשבה, היא בפנים נסתרת ולא נודעת, כאשר מתפשטת מחשבה זו יותר, באה למקום ששורה הרוח, וכשמגיעה לאותו מקום נקראת בינ"ה, וזה לא נסתר בבתחלה. ואף על גב שהוא נסתר, רוח זו מתפשטת ומוציאה קול כלול מאש מים ורוח, שהם צפון דרום ומזרח. והקול הזה כלל של כל שאר החילות, וקול זה מנהיג את הדבור, וזה נותן דבר מתקן, משום שקול נשלח ממקום הרוח, ובא להנהיג הדבור, להוציא דברים ישרים. וכשתסתכל בדרגות, הוא מחשבה, הוא בינה, הוא קול, הוא דבור, והכל אחד. והיא היא המחשבה, ראשית הכל, ולא היה פרוה, אלא הכל אחד וקשר אחד, שהיא מחשבה ממש שנקשרה באין ולא נפרד לעולמים, וזה הוא (זכריה יד) ה' אחד ושמו אחד. ועל זה הנתן אמרי שפר כתוב, זה הגוף.

סיום הגוף, זה שכתוב בן פרת יוסף בן פרת עלי עין. למה פעמים? אלא בן פרת למעלה, בן פרת למטה. ולמה אינו בן פרת למטה המלכה? משום שבנות צעדה להיות עלי שור, שצריכים בנות לתקוניה ולא בנים, כמו שנאמר (משלי לא) רבות בנות עשו חיל וגו'. רבות בנות עשו

בלא קול. וְדָא כָּלִל דְּצָרִיךְ לְפָרְט, וּפָרְט דְּצָרִיךְ לְכָלִל. וְדָא קוּל נִפְקָא מִדְּרוּם, וּמִדְּבַר לְמַעְרָב, יְרִית לְתַרְיִן סְטָרִין. וְדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים לג) וּלְנִפְתָּלִי אָמַר וְגו', ים ודרום ירשה, לעילא זכר, לתתא נוקבא, בגין כן נפתלי אילה שלוחה נוקבא לתתא. פגוונא דא זכר לעילא, דכתיב הנותן אמרי שפר, הנותן פתיב, ולא הנותנת.

הא חזי, מחשבה ראשיתא דכלא, ובגין דאיהי מחשבה, איהי לגו סתימא ולא אתיידע. כד אתפשט האי מחשבה יתיר, אתיא לאתר דרוחא שריא, וכד מטי לההוא אתר אקרי בינ"ה, והא לאו סתים כדקדמיתא, ואף על גב דאיהו סתים, האי רוחא אתפשט, ואפיק קלא, כליל מאשא ומיא ורוחא, דאינון צפון ודרום ומזרח. והאי קלא, כללא דכל שאר חילין, וקלא דא מדבר לדבור, ודא יהיב מלה בתקוונא, בגין דקול אשתלח מאתר דרוחא, ואתי לדברא מלה, לאפקא מלין תריצין.

וכד תסתכל בדרגין, הוא מחשבה, הוא בינה, הוא קול, הוא דבור, וכלא חד, והיא היא מחשבה, ראשיתא דכלא, ולא הוי פרוה, אלא כלא חד, וקשורא חד, דאיהו מחשבה ממש אתקשר באין, ולא אתפרש לעלמין, ודא הוא (זכריה יד) ה' אחד ושמו אחד. ועל דא, הנותן אמרי שפר פתיב, דא גופא סיומא דגופא דא, דכתיב בן פרת יוסף בן פרת עלי עין, אמאי תרי זמני. אלא בן פרת לעילא. בן פרת לתתא. ואמאי לאו איהו בן פרת לתתא, בתקוני מטרוניתא. בגין

פרת למטה בתקוני המלכה? משום שבנות צעדה להיות עלי שור, שצריכים בנות לתקוניה ולא בנים, כמו שנאמר (משלי לא) רבות בנות עשו חיל וגו'. רבות בנות עשו

דְּבָנוּת צְעָדָה, לְמַהוּי עָלֵי שׁוּר, דְּבַעְיָן בְּנוֹת
לְתַקוּנָהָא וְלֹא בְּנִים. כְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (משלי לא)
רְבוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְגו'. רְבוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ
חֵיל, אֵלִין תְּרִיסַר שְׁבַטִין.

הָא חֲזִי, מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא, לֹא קָבִיל
מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא שְׁלִימָתָא, עַד
דְּאִתְחַבַּר בְּאַבְהֵן, וְכַד אִתְחַבַּר בְּאַבְהֵן,
אִתְבְּנִי בְּנֵינָא שְׁלִימָא מְעֻלְמָא (דף רמז ע"א)
עֲלָאָה, דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְּדְכוּרָא, וְעֲלָמָא
עֲלָאָה אֲקָרִי שְׁבַע שְׁנִין, בְּגִין דְּכֻלְהוּ שְׁבַע
שְׁנִין בִּיה.

וְסִימְנִיד (מלכים א' 1) וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע שְׁנִים, דָּא
עֲלָמָא עֲלָאָה, וְלֹא כְּתִיב בְּשְׁבַע
שְׁנִים, כְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת
יָמִים עָשָׂה ה' אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְלֹא
כְּתִיב בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, בְּאַבְרָהָם.
וְאַבְרָהָם, שְׁבַע יָמִים אֲקָרִי, וּבִיה אִתְבְּנִי
עֲלָמָא עֲלָאָה, (ס"א כְּגוּוּנָא דָּא וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע שְׁנִים) וְאֵלִין
אֲקָרוּן עֲלָמָא דְּדְכוּרָא (ס"א וּבִיה אִתְבְּנִי עֲלָמָא לְתַתָּא).

כְּגוּוּנָא דָּא לְתַתָּא אֵית שְׁבַע שְׁנִין, רְזָא
דְּעֲלָמָא תַתָּאָה, וְרְזָא דָּא, דְּכְתִיב,
(מלכים א' ה) שְׁבַע יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אֲרַבְעָה
עָשָׂר יוֹם. דְּכִיּוֹן דְּאָמֵר שְׁבַע יָמִים וְשִׁבְעַת
יָמִים, לֹא יִדְעָנָא דְּאַרְבִּיסַר אֵינוּן. אֵלָּא,
לְאַחְזָאָה עֲלָמָא עֲלָאָה, וְעֲלָמָא תַתָּאָה.
וְאֵינוּן שְׁבַע יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים. אֵלִין
דְּכוּרִין, וְאֵלִין נוֹקְבִין. אֵלִין נוֹקְבֵי הָאֵי
עֲלָמָא עֲלִיָּהוּ. דְּכְתִיב, (משלי לא) רְבוֹת בְּנוֹת
עָשׂוּ חֵיל, אֵלִין תְּרִיסַר שְׁבַטִין, דְּאֵינוּן עָשׂוּ
חֵיל. כְּדְכְתִיב, (במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֶה
יְהוּדָה וְגו', וְכֵן כְּלָהוּ.

חֵיל, אֵלוּ שְׁנִים עָשָׂר שְׁבַטִים.
בָּא רָאָה, מְלָכוּת קְדוּשָׁה לֹא
מְקַבְּלַת מְלָכוּת קְדוּשָׁה שְׁלָמָה עַד
שְׁמַתְחַבְּרַת בְּאַבוֹת, וּכְשִׁמְתְּחַבְּרַת
בְּאַבוֹת, נִבְנָה בְּנִין שְׁלָם מְהֻעֻלָּם
הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא עוֹלָם הַזְּכָר, וְעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן נִקְרָא שְׁבַע שְׁנִים, כִּי כָּל
שְׁבַע הַשְּׁנִים בּוֹ.

וְסִימְן לְדָבָר - (מלכים א' 1) וַיִּבְנֶהוּ
שְׁבַע שְׁנִים, זֶה עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְלֹא
כְּתוּב בְּשְׁבַע שְׁנִים, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
(שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה'
אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְלֹא כְּתוּב
בְּשֵׁשֶׁת, וְכְתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה
תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם,
בְּאַבְרָהָם. וְאַבְרָהָם נִקְרָא שְׁבַע
יָמִים, וְכוּ נִבְנָה עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן [כְּמוֹ
זֶה וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע שְׁנִים], וְאֵלֶּה נִקְרָאִים
עוֹלָם הַזְּכָר [וְכוּ נִבְנָה עוֹלָם הַשְּׁלֵמָה].

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה יֵשׁ שְׁבַע שְׁנִים, סוּד
הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְסוּד זֶה שְׁכַתוּב
(מלכים א' ח) שְׁבַע יָמִים וְשִׁבְעַת
יָמִים אֲרַבְעָה עָשָׂר יוֹם. שְׁפִיּוֹן
שְׁאָמֵר שְׁבַע יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים,
לֹא יִדְעָנוּ שֶׁהֵם אֲרַבְעָה עָשָׂר?
אֵלָּא לְהִרְאוֹת עוֹלָם עֲלִיּוֹן וְעוֹלָם
תַּחְתּוֹן, וְהֵם שְׁבַע יָמִים וְשִׁבְעַת
יָמִים. אֵלוּ זְכָרִים וְאֵלוּ נְקֻבוֹת. אֵלוּ
הַנְּקֻבוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה עֲלֵיהֶם,
שְׁכַתוּב (משלי לא) רְבוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ
חֵיל, אֵלוּ שְׁנִים עָשָׂר שְׁבַטִים שֶׁהֵם
עָשׂוּ חֵיל, כְּכַתוּב (במדבר ב) כָּל
הַפְּקוּדִים לְמַחְנֶה יְהוּדָה וְגו', וְכֵן
כְּלָם.

וְאֵם תֵּאמַר רְבוֹת, וְהָרִי הֵם שְׁנִים
עָשָׂר וְלֹא יוֹתֵר, חוּץ מֵאוֹתוֹ הַחֵיל
שְׁעָשׂוּ, מַה זֶה רְבוֹת? אֵלָּא כְּמוֹ
שְׁכַתוּב (בראשית יח) זַעֲקַת סָדֵם
וְעַמְרָה כִּי רָבָה, כְּמוֹ גְדֻלָּה. וְכֵן
רְבוֹת גְּדוּלוֹת, עֲלִיוֹנִים וְגְדוּלוֹת
עַל הַכָּל, וְאֵלוּ נִקְרָאִים (תהלים קד)
חַיּוֹת גְּדוּלוֹת. עָשׂוּ חֵיל - אוֹתוֹ חֵיל

וְאֵי תִימָא רְבוֹת, וְהָא תְּרִיסַר אֵינוּן, וְלֹא יִתִּיר, בַּר הָהוּא חֵיל דְּעַבְדּוּ,

מאי רבות. אלא כמה דכתיב, (בראשית יח) זעקת סדום ועמורה כי רבה, כמו גדלה. וכן רבות גדולות, עלאין, ורברבין על פלא. ואלין אקרון חיות גדולות. עשו חיל, ההוא חיל דעבדו דסמיכין עלייהו, אקרון חיות קטנות עם גדולות, לאתחברא כחדא, לאתתקנא בהו מטרוניתא, למחדי בהו עלאין ותתאין. כמה דאת אמר, (תהלים קד) לויתן זה יצרת לשחק בו, בגיני כף רבות בנות עשו חיל. (ס"א ואת עלית על בלנה כמה דאת אמר, (מלכים א ז) עמד על שני עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה וגו' וכתוב והים עליהם מלמעלה הינו ואת עלית על בלנה).

שעשו שסמוכים עליהם נקראים חיות קטנות עם גדולות, להתחבר כאחד, לתקן בהם את המלכה, לשמח בהם עליונים ותחתונים, כמו שנאמר (שם) לויתן זה יצרת לשחק בו. משום כף רבות בנות עשו חיל. [ואת עלית על בלנה, כמו שנאמר (מלכים-א ז) עמד על שני עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה וגו' וכתוב והים עליהם מלמעלה. הינו ואת עלית על בלנה].

ועל דא בנות צעדה עלי שור. בנות צעדה, צועדות מיבעי ליה, אלא ההוא עין דכתיב לעילא, ומאן איהו, עין משפט, ואיהו קאים עלי עין, ואיהו עין, צעדה, ופסעת למיטל בנות לתקונהא, והיינו בנות צעדה, ולא בנים, בנות צעדה, אסתפלת לתקונהא, ולא בנים. ומררהו ורבו, באסתפלותא דרחימו לגביה. פדכתיב, (שיר השירים ו) הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני. ועל דא וישטמוהו בעלי חצים.

ועל זה בנות צעדה עלי שור. בנות צעדה?! צועדות הנה צריף לכתב! אלא אותה העין שכתובה למעלה, ומיהו? עין משפט, והוא עומד עלי עין, והוא עין, צעדה ופוסעת לקחת בנות לתקונה, וזהו בנות צעדה, ולא בנים. בנות צעדה, הסתפלה לתקונה, ולא בנים. ומררהו ורבו - בהסתפלות של אהבה אליו, ככתוב (שיר ו) הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני. ועל זה וישטמוהו בעלי חצים.

ותשב באיתן קשתו דא קשת. מה קשת דא בת זוגו. באיתן - חזק הלבישה עליו, שלא נחלש פחה, שהרי ידעה שיוסף לא יסטה באותה דרגה של אות הברית שלו לימין ולשמאל. ויפזו, מה זה ויפזו? אלא כמו שכתוב (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז רב, וכתוב (איוב כח) ותמורתה פלי פז. התפכדו זרועותיו במרגלית עליונה. מידי אביר יעקב - מאותם שני צדדים שהתחזק בהם יעקב. משם רעה אכן ישראל - משם נזוגית אותה אכן יקרה, כמו שאמרנו. עוד, מאותם שנים עשר צדדים נזוגית אותה אכן יקרה, שהם צפון

ותשב באיתן קשתו דא קשת. מה קשת דא בת זוגו. באיתן - חזק הלבישה עליו, שלא נחלש פחה, שהרי ידעה שיוסף לא יסטה באותה דרגה של אות הברית שלו לימין ולשמאל. ויפזו, מה זה ויפזו? אלא כמו שכתוב (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז רב, וכתוב (איוב כח) ותמורתה פלי פז. התפכדו זרועותיו במרגלית עליונה. מידי אביר יעקב - מאותם שני צדדים שהתחזק בהם יעקב. משם רעה אכן ישראל - משם נזוגית אותה אכן יקרה, כמו שאמרנו. עוד, מאותם שנים עשר צדדים נזוגית אותה אכן יקרה, שהם צפון

ויפזו, מאי ויפזו. אלא כדכתיב, (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז רב. וכתיב, (איוב כח) ותמורתה פלי פז. אתייקרו דרועוי במרגליתא עלאה. מידי אביר יעקב, מאינון תרין סטרין, דאתקיף בהו יעקב. משם רועה אכן ישראל, מתמן אתון ההוא אכן יקרה, פדקאמרן. תו, מאינון תריסר סטרין, אתון ההוא אכן

ותשב באיתן קשתו דא קשת. מה קשת דא בת זוגו. באיתן - חזק הלבישה עליו, שלא נחלש פחה, שהרי ידעה שיוסף לא יסטה באותה דרגה של אות הברית שלו לימין ולשמאל. ויפזו, מה זה ויפזו? אלא כמו שכתוב (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז רב, וכתוב (איוב כח) ותמורתה פלי פז. התפכדו זרועותיו במרגלית עליונה. מידי אביר יעקב - מאותם שני צדדים שהתחזק בהם יעקב. משם רעה אכן ישראל - משם נזוגית אותה אכן יקרה, כמו שאמרנו. עוד, מאותם שנים עשר צדדים נזוגית אותה אכן יקרה, שהם צפון

וְדָרוּם, וְהִיא נִתְּנָה בִּינֵיהֶם
וְהִתְבָּרְכָה מֵהֶם, וְנִזְוָנָה מֵהֶם עַל
[וְרַחֵם] יְדֵי צְדִיק.

בֹּא רֵאָה, לְיוֹסֵף נּוֹסֶפֶה בְּרֻכָּה
אַחֲרַי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מֵאֵל אָבִיךָ
וַיַּעֲזֹרְךָ וְגו'. פְּסוּקֵי זֶה קִשָּׁה. מֵאֵל
אָבִיךָ וַיַּעֲזֹרְךָ, אֵל אָבִיךָ יַעֲזֹרְךָ
צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה מֵאֵל אָבִיךָ
וְאַחֵר כִּף וַיַּעֲזֹרְךָ? וְאֵת שְׂדֵי, וְאֵל
שְׂדֵי צְרִיף לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב
(בְּרֵאשִׁית מ"ג) וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָהֶם
רַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ. וַיְבָרְכֶךָ,
וַיְבָרְכֶךָ צְרִיף לְהִיּוֹת!

אֲרָא הוֹרִישׁוּ מִלְמַעְלָה וּמִטָּה.
הוֹרִישׁוּ מִלְמַעְלָה, מֵאֵל אָבִיךָ,
שֶׁהוּא יִרְשָׁה עַלְיוֹנָה, מְקוֹם
שֶׁנֶּקְרָא שָׁמַיִם. וַיַּעֲזֹרְךָ, כְּדֵי שֶׁלֹּא
יִחְלִיף מְקוֹם זֶה לְמְקוֹם אַחֵר,
וְשִׁפְּיֹעוּ יִהְיֶה מִמְּקוֹם זֶה וְלֹא
מֵאַחֵר.

וְאֵת שְׂדֵי, מַה זֶה וְאֵת שְׂדֵי? אֵלֶּא
זוֹ דְרָגָה אַחֲרַי תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִרִי
שְׁנִינּוּ, בְּכָל מְקוֹם אֵת ה' - זוֹ
הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ (יִשְׁעִיָּהוּ 1) וְאָרָא אֵת
ה', אֵת לְרִבּוּת. וְאֵת - לְהַכְלִיל
יוֹם בְּלִילָה וְלִילָה בְּיוֹם, כְּפְתוּב
וְאֵת שְׂדֵי, שֶׁהִרִי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת
בְּרֻכּוֹת לְבָרְךָ אֵת הַעוֹלָמוֹת.

עוֹד, לְמַה לֹּא אָמַר וְאֵל שְׂדֵי,
שֶׁהִרִי גַם כֵּן מִשְׁמַע כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ, שֶׁפְּתוּב וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן
לָכֶם רַחֲמִים, הַכֹּל מְקוֹם אֶחָד
הוּא, לְמַה הַשְּׂאִיר ל' וְכָתַב ת'?
אֵלֶּא זֶהוּ סוּד, שֶׁכְּשֹׂאוֹתֵם
שְׁבִילִים יוֹצְאִים מִלְמַעְלָה, כְּלָל
שֶׁל הַתּוֹרָה, מוֹרִישׁ אֵת הַשָּׁמַיִם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵת הַשָּׁמַיִם - כְּלָל
שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.
וּמִכַּאֲן יוֹצְאִים לַתּוֹרָה שְׁבַעל פֶּה
שֶׁנֶּקְרָא אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ וְאֵת
הָאֶרֶץ - כְּלָל שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתִיּוֹת. וְהַשָּׁמַיִם כּוֹלְלִים הַכֹּל
כְּאֶחָד, וְאֵז מִתְעַטֶּרֶת הַלְבָנָה
בְּכָל יוֹשְׁבֵי בִשְׁלָמוֹת, וְהַבְּרֻכּוֹת

יְקָרָה, דְּאִינוּן צְפוֹן וְדָרוּם, וְהִיא אֲתִיבְהַבַת
בִּינֵיהֶם, וְאֲתִבְרָכָא מִנֵּיהֶם, וְאֲתִזְנָא מִנְהוֹן עַל
(דְּרֵא) יְדָא דְצְדִיק.

הָא חֲזִי, לְיוֹסֵף אֲתוֹסֵף לִיהַ בְּרֻכָּה אַחֲרָא,
כְּמַה דְּאֵת אָמַר, מֵאֵל אָבִיךָ וַיַּעֲזֹרְךָ וְגו'.
הָאִי קָרָא קִשָּׁא. מֵאֵל אָבִיךָ, אֵל אָבִיךָ יַעֲזֹרְךָ
מִיבְעֵי לִיהַ. מֵאִי מֵאֵל אָבִיךָ וְלִבְתֵּר יַעֲזֹרְךָ.
וְאֵת שְׂדֵי, וְאֵל שְׂדֵי מִיבְעֵי לִיהַ, כְּמַה דְּכָתִיב,
(בְּרֵאשִׁית מ"ג) וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים לִפְנֵי
הָאִישׁ. וַיְבָרְכֶךָ, וַיְבָרְכֶךָ מִבְעֵי לִיהַ.

אֲרָא אַחֲסִין לִיהַ לְעִילָא וְתַתָּא. אַחֲסִין לִיהַ
לְעִילָא, מֵאֵל אָבִיךָ, דְּאִיהוּ אַחֲסִינָא
עַלְאָה, אֲתֵר דְּאֶקְרִי שָׁמַיִם. וַיַּעֲזֹרְךָ, בְּגִין דְּלֹא
יִחְלִיף הָאִי אֲתֵר לְאֲתֵר אַחֲרָא, וְסִיּוּעָא דִּילִיהַ
לִיהַי מֵאַתֵּר דָּא, וְלֹא מֵאַחֲרָא.

וְאֵת שְׂדֵי, מַהוּ וְאֵת שְׂדֵי, אֵלֶּא, אִיהוּ דְרָגָא
אַחֲרָא תַתָּאָה, דְּהָא תַנִּינָן, בְּכָל אֲתֵר אֵת
ה', דָּא שְׁכִינְתָּא, כְּמוֹ (יִשְׁעִיָּהוּ 1) וְאָרָא אֵת ה', אֵת
לְרִבּוּת. וְאֵת לְאֶכְלָלָא יוֹם בְּלִילָה, וְלִילָה
בְּיוֹם, כְּדְכָתִיב וְאֵת שְׂדֵי, דְּהָא מִתְמָן נְפָקִין
בְּרֻכָּאֵן לְבָרְכָא עַלְמִין.

הַנּוּ, אֲמַאי לָא קָאֲמַר וְאֵל שְׂדֵי, דְּהָא הֲכָא
נְמִי מִשְׁמַע כְּדְקָאֲמַרְינָן. דְּכָתִיב, וְאֵל
שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים, כְּלָא אֲתֵר חַד הוּא,
אֲמַאי שְׁבַק ל' וְכָתַב ת'. אֵלֶּא רְזָא אִיהוּ, דְּכַד
אִינוּן שְׁבִילִין נְפָקִין מֵעִילָא, (דְּרֵא רַחֵם ע"ב) כְּלָלָא
דְּאוֹרִייתָא, אַחֲסִין שָׁמַיִם. כְּמַה דְּאֵת אָמַר אֵת
הַשָּׁמַיִם, כְּלָלָא דְעֲשָׂרִין וְתַרְיַן אֲתוּוֹן. וּמִהֲכָא
נְפָקִי לַתּוֹרָה שְׁבַעל פֶּה דְּאֶקְרִי אֶרֶץ,
כְּדְקָאֲמַרְינָן וְאֵת הָאֶרֶץ, כְּלָלָא דְעֲשָׂרִין וְתַרְיַן
אֲתוּוֹן. וְשָׁמַיִם כְּלִיל כְּלָא כְּחַדָּא, וְכַדִּין
מִתְעַטֶּרָא סִיְהָרָא בְּכָלָא, וְיִתְבָּא בְּאֲשְׁלָמוֹתָא,
וְבְרֻכָּאֵן נְגִדִין כְּדִין מִתְמָן, וְעַל דָּא וְאֵת שְׂדֵי.

שופעות אז משם, ועל זה ואז שדי.

ויברכה, כדי שיהיה לו תמיד קיום ויתר, שהרי בכל מקום שיש בו וא"ו, יש לו תוספת וקיום. עד כאן כלל, ואחר כך עשה פרט, שכתוב ברכת שמים וגו'.

ברכת אביך גברו על ברכת הורי. ודאי שברכת אביך גברו, שהרי יעקב הוריש שבח של הכל יותר מהאבות, שהרי הוא היה שלם בכל, והכל נתן ליוסף. מה הטעם? משום שכך ראוי, שהרי צדיק נוטל הכל ויורש הכל כאחד, וכל הברכות שרויות בו. הוא מוריק ברכות מהראש למעלה, וכל איברי הגוף כלם נתקנו להוריק בו ברכות, ואז נעשה נהר שיוצא מעדן.

מה זה מעדן? אלא בכל שעה שכל האיברים יושבים בקשר אחד, והם בעדון של השתוקקות מהראש למעלה ולמטה, וכלם מעדון והשתוקקות שלהם מריקים בו, ונעשה נהר ששופע ויוצא מעדן ודאי. עוד מעדן - מחכמה עליונה שופע הכל להמשך, ועושה נהר, ונמשך עד שמגיע לדרגה הזו, ואז הכל בברכות, והכל אחד.

עד תאות גבעת עולם, [זה עד] תשוקת אותן גבעות עולם, ומי הם? שתי נקבות, אחת למעלה ואחת למטה, שכל אחת נקראת עולם. ותשוקת כל איברי הגוף באותן שתי אמהות. תשוקה לינק מהאם העליונה (בינה), ותשוקה להקשר באם התחתונה, ותשוקת הכל אחד. משום כך כלם [פראוי]. תהיין לראש יוסף וגו', להתברך אותה דרגה של צדיק ולטל הכל פראוי.

ויברכה, בגין דיהא ליה קיום תדיר ויתיר, דהא בכל אתר דאית ביה וא"ו, תוספת אית ליה, וקיומא. עד כאן כלל, ולבתר עביד פרט, דכתיב ברכות שמים וגו'.

ברכות אביך גברו על ברכות הורי. ברכות אביך גברו ודאי, דהא יעקב אחסין שבחא דכלא, ויתיר מאבהן, דהא הוא שלים הוה בכלא. וכלא יחב ליה ליוסף, מאי טעמא. בגין דהכי אתחזי, דהא צדיק כלא נטיל, ואחסין כלא כחדא, וכל ברכאן ביה שריין. הוא אריק ברכאן מרישא לעילא, וכל שייפי גופא כלהו אתתקנו, לארקא ביה ברכאן, וכדין אתעביד נהר דנפיק מעדן.

מאי מעדן, אלא, בכל שעתא דכל שייפין יתבין בקשורא חדא, ואינון בעדוונא דתיאובתא מרישא לעילא ולתתא, וכלהו מעדוונא ותיאובתא דלהון, מריקין ביה, ואתעביד נהר דנגיד ונפיק מעדן ודאי. תו מעדן מחכמה עלאה, נגיד כלא לאתמשכא, ועביד נהרא, ואתמשכא עד דמטי להאי דרגא, וכדין כלא בברכאן, וכלא חד.

עד תאות גבעות עולם, (ס"א האי עד) תיאובתא דאינון גבעות עולם. ומאי נינהו, תרי נוקבי. חד לעילא, וחד לתתא, דכל חד אקרי עולם. ותיאובתא דכל שייפי גופא, באינון תרין אמהן. תיאובתא לינקא מאמא עלאה. תיאובתא לאתקשרא באמא תתאה. ותיאובתא דכלא חד, בגין כך פלהו, (כדקא חזי). תהיין לראש יוסף וגו', לאתברכא ההוא דרגא דצדיק, ולנטלא כלא כדקא חזי.

אֲשֶׁר־י אֹתָם שְׁנֵקְרָאִים צְדִיקִים,
שְׁהַרִי צְדִיק לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִי
שְׁשׁוּמֵר דְּרָגָה זֹו, אֹת הַבְּרִית
הַקְּדוּשָׁה הַזֹּו, אֲשֶׁר־יָהֶם בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. יֵצְאוּ מִן
הַמְּעָרָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל
אֶחָד וְאֶחָד יֹאמֵר דְּבָר, וְנִלְךָ
בְּדֶרֶךְ.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פְּסוּק אַחֲרָיו,
בְּנִימִין זָאב יִטְרֵף וְגו'. בְּנִימִין
זָאב יִטְרֵף, לְמָה זָאב? אֶלָּא
מִשׁוּם שְׁכָף נִרְשָׁם בַּפֶּסָא, שְׁהַרִי
כָּל הַחַיּוֹת, קִטְנוֹת וּגְדוֹלוֹת,
יְשׁוּמוֹת שָׁם, כְּפִתּוּב (תְּהִלִּים ק"ד)
חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, וְהַפֶּסָא
שְׁעָשָׂה שְׁלֵמָה כֶּף נִרְשָׁם, כְּמוֹ
שְׁלֵמַעְלָה.

עוֹד זָאב יִטְרֵף, שְׁהַרִי הַמְּזַבַּח
הַזֶּה בְּחֻלְקוֹ, וּמְזַבַּח הוּא זָאב.
שְׁאֵם תֹּאמַר שְׁבִנְיָמִין הוּא זָאב -
לֹא כֶּף, אֶלָּא הַמְּזַבַּח שְׁהִיהָ
בְּחֻלְקוֹ הוּא זָאב, שְׁהִיהָ אוֹכֵל
בְּשָׂר כָּל יוֹם, וּבְנִימִין הַזֶּה זֵן
אוֹתוֹ. מִשׁוּם שְׁהַרִי הִיהָ בְּחֻלְקוֹ,
כְּבִיכּוֹל הוּא מְפָרְנֵס וְזֵן אֶת הַזָּאב
הַזֶּה. עוֹד זָאב יִטְרֵף - זָאב זֵוֹן,
וּמִיָּהוּ? אֶלָּה בְּעַלִּי יְרִיבוֹת
שְׁעוּמָדִים לְמַעְלָה לְקַטְרָג, וְכֹלָם
נִהְנוּ וְנִתְקַנּוּ מִהַקְּרָבָן, וּמַעוֹרְרִים
הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֵמַעְלָה.

בְּבִקְר יֹאכֵל עַד וְלַעֲרֹב יִחְלַק
שְׁלָל. מַה זֶה בְּבִקְר יִחְלַק עַד?
אֶלָּא בְּבִקְר, שְׁאֲבָרְהֶם מִתְּעוֹרֵר
בְּעוֹלָם וּנְמַצָּאת שְׁעַת רְצוֹן,
הַקְּרָבָן עוֹשֶׂה הַתְּעוֹרְרוֹת וְנִתַּח
רוּחַ וְעוֹלָה עַד ע"ד, אוֹתוֹ מְקוּם
שְׁכִתּוּב (דְּבָרִים ל') וּשְׁכַת עַד ה'
אֶלְהֵיךְ.

עוֹד בְּבִקְר, מַה זֶה בְּבִקְר? זֶה
אַבְרָהָם, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁכִתּוּב
(בְּרֵאשִׁית כ"ב) וַיִּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בְּבִקְר.
בְּזִמָּן שְׁנִמְצָא רְצוֹן, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
לֹא הִיהָ אוֹכֵל קְרָבָן אַחַר, וּמַה
הִיהָ אוֹכֵל? אוֹתוֹ מְקוּם שְׁנֵקְרָא

זְכָאִין אֵינּוֹן דְּאַקְרוּן צְדִיקִים, דְּהָא צְדִיק לֹא
אַקְרִי, אֶלָּא מָאן דְּנָטִיר הָאִי דְּרָגָא,
הָאִי אֶת קְיִימָא קְדִישָׁא. זְכָאִין אֵינּוֹן בְּעֵלְמָא
דִּין, וּבְעֵלְמָא דְּאִתִּי. נִפְקוּ מִן מְעָרְתָא, אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל חַד וְחַד לִימָא מְלָה, וְנִיְהֵף
בְּאַרְחָא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר קָרָא אַבְתְּרִיָּה, בְּנִימִין זָאב
יִטְרֵף וְגו'. בְּנִימִין זָאב יִטְרֵף, זָאב
אַמַּאי. אֶלָּא בְּגִין דְּהִכִּי אַתְרָשִׁים בְּפִרְסִיָּא,
דְּהָא כָּל חַיּוֹן רַבְרַבִּין זְעִירִין רְשִׁימִין תְּמָן.
כְּמָה דְּכִתִּיב, (תְּהִלִּים ק"ד) חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם
גְּדוֹלוֹת. וּפְרִסִיָּא דְּעַבְד שְׁלֵמָה, הִכִּי
אַתְרָשִׁים, כְּגוֹנוֹנָא דְּלַעֲיָלָא.

תּוֹ זָאב יִטְרֵף, דְּהָא מְזַבַּח בְּחוֹלְקִיָּה הוּא.
וּמְזַבַּח אִיהוּ זָאב. דְּאִי תִימָא בְּנִימִין
אִיהוּ זָאב, לָאוּ הִכִּי. אֶלָּא מְזַבַּח דְּהוּא
בְּחוֹלְקִיָּה, הוּא זָאב, דְּהוּא אֹכִיל בְּשָׂרָא כָּל
יוֹמָא וּבְנִימִין הוּא זֵן לִיָּה, בְּגִין דְּהָא
בְּחוֹלְקִיָּה הוּא, כְּבִיכּוֹל אִיהוּ מְפָרְנֵס וְזֵן
לְהָאִי זָאב. תּוֹ זָאב יִטְרֵף, זָאב זֵוֹן. וּמָאן
אִיהוּ, אֵילִין מְאָרִי דְּכָבוּ, דְּאֵינּוֹן קְיִימִי
לַעֲיָלָא לְקַטְרָגָא, וְכֹלְהוּ אַתְהֵנוּ וְאַתְתְּקַנְן
מְקַרְבְּנָא, וּמִתְעָרִי אַתְעָרוּתָא לַעֲיָלָא.

בְּבִקְר יֹאכֵל עַד וְלַעֲרֹב יִחְלַק שְׁלָל. מַאי
בְּבִקְר יֹאכֵל עַד. אֶלָּא בְּצַפְרָא,
דְּאַבְרָהָם אַתְעָר בְּעֵלְמָא, וְשַׁעְתָּא דְּרַעוּא
אַשְׁתַּפַּח, קְרָבְנָא עָבִיד אַתְעָרוּתָא וְנִיְהִיָּא
וּסְלָקָא עַד ע"ד. הֵהוּא אַתְר, דְּכִתִּיב, (דְּבָרִים ל')

וּשְׁכַת עַד ה' אֶלְהֵיךְ.

תּוֹ בְּבִקְר, מַאי בְּבִקְר, דָּא אַבְרָהָם
כְּדָקְאֲמַרְן, דְּכִתִּיב, (בְּרֵאשִׁית כ"ב) וַיִּשְׁכֵּם
אַבְרָהָם בְּבִקְר, בְּזִמָּנָא דְּרַעוּא אַשְׁתַּפַּח,
בְּהֵיָא שַׁעְתָּא לֹא הוּא אֹכִיל קְרָבְנָא אַתְרָא,

ע"ד, והוא כפסא עליון, שהוא עדי
עד, כפכתוב עדי עד וגו'. וזמן
אכילה בבקר של ע"ד הוא,
והע"ד הזה נהנה נהנה [כך גם כן] למעלה [כך
נקרא], שכתוב (ישעיה כו) בטחו בה'
עדי עד. ובבקר, הינו קרפן לה'
ודאי. יאכל עד, ולא אחר.

עו"ה עשן, והתעוררות האהבה
נקשרת, ומתעוררת למעלה
ועומדים זה כנגד זה, ואש [גו'
דולקת ומאירה בהתעוררות הזו
שלמטה, וכהן מתעורר, ולוים
משבחים ומראים שמחה, ואז
מתנסף היין להתקשר במים, והיין
מאיר ומראה שמחה. משום כך,
יין טוב למטה להראות שמחה
ליין אחר שלמעלה, והכל
מתעורר לקשר שמאל בימין.

ורחם שהוא סלת, מלכות
שמעוררת התעוררות, לוקחים
אותה שמאל בימין, ומקשרים
אותה בגוף, ואז שופע שמן
עליון, ולוקטת אותו על יד
הצדיק. ועל זה צריך לעשות
התעוררות של סלת בשמן, ונקשר
הכל כאחד, ואז עדון ונחת של
יחוד אחד, ולוקטים עדון ונחת
של היחוד כל אותם כתרים,
ונקשרים זה בזה, והלבנה מאירה,
ונקשרת בשמש, ויושב הכל
בעדון.

ואז קרפן לה', ולא לאחר, ועל זה
בבקר יאכל עד, ולא לאחר ושו'.
יאכל עד ויתעדן ויתקשר בקשרו
בתחלה. מתי? בבקר, שצריך
להתברך השם הקדוש בתחלה,
ואחר כך יתברכו האחרים.

ועל כך אסור לו לאדם לברך את
חברו בבקר עד שיברך את הקדוש
ברוך הוא, שהוא צריך להתברך

ומאן הנה אכיל, ההוא אתר דאקרי ע"ד,
ואיהו כרסייא עלאה, דאיהו עדי עד,
כדכתיב עדי עד וגו'. וזמן אכילה, בצפרא
דע"ד הוא, והאי עד, (הכי גמי) לעילא (הכי
אתקרי), דכתיב, (ישעיה כו) בטחו בני עדי עד.
ובבקר, היינו קרפן לה', ודאי. יאכל עד,
ולא אחרא.

התנא סליק, ואתערוותא דרחימו קשיר,
ואתער לעילא וקיימא דא לקבל דא,
(דף רמח ע"א) ונורא (ג"א ושריא) דליק, ונאנהיר
בהאי אתערוותא דלתתא. וכהנא אתער,
וליואי משבחן, ואחזיין חידו, וכדין חמרא
אתנסף, לאתקשרא במיא, וחמרא נהיר
ואחזי חידו, בגיני כך, חמרא טב לתתא,
לאחזאה חידו, לחמרא אחרא דלעילא,
וכלא אתער, לאתקשרא שמאלא בימינא.

ורחם דאיהו סלת, מלכותא דאתער
אתערוותא, נקטין לה שמאלא
בימינא, ומקשרי לה בגופא, וכדין נגיד
משחא עלאה, ולקטא ליה על ידא דצדיק.
ועל דא בעי למעבד אתערוותא דסלת
במשחא, ואתקשר פלא כחדא, וכדין עדונא
ונייחין דיחודא חד, ולקטין עדונא ונייחא
דיחודא, פל אינון בתרין, ואתקשר דא בדא,
ואתנהיר סיהרא, ואתקשרא בשמשא, ויתיב
פלא בעדונא.

וכדין קרפן ליי, ולא לאחרא. ועל דא,
בבקר יאכל עד, ולא לאחרא (עד),
יאכל עד, ויתעדן ויתקשר בקשו"ה
בקדמיתא. אימתי, בבקר. דבעי לאתברכא
שמא קדישא בקדמיתא, ולבתר יתברכון
אחרנין.

ועל דא, אסיר ליה לבר נש לברכא לחבריה בצפרא, עד דיברך לקדשא

בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ בְּעֵי לְאַתְּבְּרָא בְּרִישָׁא,
וְהִינְנוּ בְּבִקְרָא יֹאכַל עַד. וְלִבְתַּר יִתְבְּרְכוּן
אַחֲרַנִּין, וְלַעֲרֵב יַחְלֵק שְׁלָל. דְּהָא קִרְבָּנוֹת
דְּהוּהוּ בְּרַמְשָׁא, כִּלְאֵי אֲתַקְרַב לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וְאַתְעֲרוּתָא סְלֵקָא תַּמָּן. וּבְגִין דְּהָא
הוּא אֲתַבְּרָךְ, הוּהוּ מְקַשֵּׁר קִשְׁרִין לְכָל שְׂאֵר
חִילִין עֲלֵאִין, וּמְפַלֵּיג לִוְן בְּרַכָּאן, לְכָל חַד
וְחַד פְּדָקָא חֲזִי וְיֵאוּת לֵיהּ, וּמִתְבַּסְּמִין
עַלְמִין, וְאַתְבְּרָכָאן עֲלֵאִין וְתַתְּאִין.

וְהִינְנוּ סוּד הַפְּתוּב (שיר ה) אֲכַלְתִּי
יַעֲרִי עִם דְּבִשֵׁי וְגו', בְּתַחֲלָה. אַחַר
כִּף חֵלֵק לְכָלֵם, וְאָמַר, אֲכָלוּ רַעִים
שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים. מוֹרִיק בְּרִכּוֹת
לְכָלֵם, וּמְחַלֵּק לְהֵם לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד פְּרָאוּי לוֹ, וְלִכְּוֹן וְלַעֲרֵב יַחְלֵק
שְׁלָל, שְׁהַרִי הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יִתְבְּרָךְ
בְּתַחֲלָה, וְכַעַת מְחַלֵּק בְּרִכּוֹת לְכָל
הַעוֹלָמוֹת. שְׁלָא תֵּאמַר שֶׁהַקְּרָבָן
נִקְרַב לְהֵם וְלֹא לְשׁוּם כַּח אַחֲרֵי,
אֲלֵא הַכֹּל נִקְרַב לְקְדוּשַׁי בְּרוּךְ-
הוּא, וְהוּא מוֹרִיק בְּרִכּוֹת וּמְחַלֵּק
בְּרִכּוֹת לְכָל הַעוֹלָמוֹת, וּמִשׁוּם כִּף
קְרָבָן לֵהּ, וְלֹא לְאַחֲרֵי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּנֵי יְפֵה אַמְרַת.
עוֹד, הַתְעוֹרְרוֹת אַחֲרַת שְׁל
הַקְּרָבָן, (הכל) כְּדֵי לְמַשֵּׁךְ בְּרִכּוֹת
וְלַעֲזוֹר בְּרִכּוֹת, שִׁיתְבְּרְכוּ כֹל
הַעוֹלָמוֹת. בְּתַחֲלָה קְרָבָן לֵהּ, וְלֹא
לְאַחֲרֵי. עַכְשָׁו תִּקְרִיבוּ אֶת
קְרַבְנְכֶם, שִׁיתְקַשְׁרוּ כֹל הַעוֹלָמוֹת
כְּאַחַד, וְיִתְחַבְּרוּ וְיִתְבְּרְכוּ עַלְיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר פְּסוּק אַחֲרֵי,
כֹּל אֱלֹהִים שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עֶשֶׂר
וְגו'. כֹּל אֱלֹהִים שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל!
הִיךְ צְרִיף (כַּתְּבָה) אֱלֹהִים שְׁבִטֵי
יִשְׂרָאֵל, מַה זֶה כֹּל אֱלֹהִים? אֲלֵא
לְחַבְּרָא (לְחַבְּרָא) אוֹתָם לְמַקּוֹם שְׁפַל
הַבְּרִכּוֹת מוֹרִיקִים לְשֵׁם שְׁנַיִם

בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ בְּעֵי לְאַתְּבְּרָא בְּרִישָׁא,
וְהִינְנוּ בְּבִקְרָא יֹאכַל עַד. וְלִבְתַּר יִתְבְּרְכוּן
אַחֲרַנִּין, וְלַעֲרֵב יַחְלֵק שְׁלָל. דְּהָא קִרְבָּנוֹת
דְּהוּהוּ בְּרַמְשָׁא, כִּלְאֵי אֲתַקְרַב לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וְאַתְעֲרוּתָא סְלֵקָא תַּמָּן. וּבְגִין דְּהָא
הוּא אֲתַבְּרָךְ, הוּהוּ מְקַשֵּׁר קִשְׁרִין לְכָל שְׂאֵר
חִילִין עֲלֵאִין, וּמְפַלֵּיג לִוְן בְּרַכָּאן, לְכָל חַד
וְחַד פְּדָקָא חֲזִי וְיֵאוּת לֵיהּ, וּמִתְבַּסְּמִין
עַלְמִין, וְאַתְבְּרָכָאן עֲלֵאִין וְתַתְּאִין.

וְהִינְנוּ רְזָא דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרִי
עִם דְּבִשֵׁי וְגו', בְּקַדְמִיתָא, לְבְתַר
פְּלִיג לְכַלְהוּ, וְאָמַר, אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ
דוּדִים. אָרִיק בְּרַכָּאן לְכַלְהוּ, וּמְפַלֵּיג לִוְן,
לְכָל חַד וְחַד פְּדָקָא חֲזִי לֵיהּ, וְעַל דָּא וְלַעֲרֵב
יַחְלֵק שְׁלָל. דְּהָא שְׁמָא קְדִישָׁא יִתְבְּרָךְ
בְּקַדְמִיתָא, וְהַשְׁתָּא פְּלִיג בְּרַכָּאן לְכַלְהוּ
עַלְמִין. דְּלֵא תִימָא דְקְרַבְנָא מִתְקַרַב לִוְן,
וְלֵא לְשׁוּם חִילָא אַחֲרָא, אֲלֵא כִּלְאֵי מִתְקַרַב
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא אָרִיק בְּרַכָּאן,
וּמְפַלֵּיג בְּרַכָּאן לְכַלְהוּ עַלְמִין, וּבְגִין כִּף
קְרַבָן לֵי, וְלֹא לְאַחֲרָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִי, שְׁפִיר קָא אַמְרַת.
תּוּ אַתְעֲרוּתָא אַחֲרָא דְקְרַבְנָא, כִּלְאֵי
בְּגִין לְאַמְשָׁכָא בְּרַכָּאן, וְלַאֲתַעֲרָא בְּרַכָּאן,
דִּיתְבְּרְכוּן כַּלְהוּ עַלְמִין. בְּקַדְמִיתָא קְרַבָן לֵי,
וְלֵא לְאַחֲרָא, הַשְׁתָּא תִקְרִיבוּ אֶת קְרַבְנְכֶם,
דִּיתְקַשְׁרוּן כַּלְהוּ עַלְמִין כְּחַדָּא, וְיִתְחַבְּרוּ
וְיִתְבְּרְכוּן עֲלֵאִי וְתַתְּאִי.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר קָרָא אַבְתְּרִיָה, כֹּל
אֱלֹהִים שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עֶשֶׂר וְגו',
כֹּל אֱלֹהִים שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל, אֱלֹהִים שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל
מִיבְעֵי לֵיהּ, מֵאִי כֹל אֱלֹהִים. אֲלֵא, לְאַחֲרָא

(כ"א למחמתם) לִוְן, בְּאַתַר דְּכָל בְּרַכָּאן מוֹרִיקִין תַּמָּן. שְׁנַיִם עֶשֶׂר. שְׁנַיִם עֶשֶׂר

עָשָׂר. שְׁנַיִם עָשָׂר וּדְאִי, קְשָׁרִים
שֶׁל תְּקוּנֵי הַגְּבִירָה, וְהִיא
מִתְחַבֵּרַת עִמָּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
שְׁנַיִם עָשָׂר. וְזֹאת אֲשֶׁר דָּבַר לָהֶם
אֲבִיהֶם וַיְבָרְךְ אֹתָם, שֶׁהָיָה
בְּמִקּוּם זֶה הַדְּבוּר שׁוֹרָה.

אֲשֶׁר דָּבַר, פֶּאֶן קְשָׁר אֶחָד
לְהִתְחַבֵּר מִלְמֻטָּה לְמַעְלָה,
וּמִלְמַעְלָה לְמִטָּה. מִלְמֻטָּה בְּשָׁנִים
עָשָׂר הַשְּׁבָטִים הִלְלוּ, וְזֹאת
הִתְחַבְּרָה עִמָּם. אֲשֶׁר דָּבַר, הָרִי
חֲבוּר זָכַר וַיִּנְקְבָה קְשׁוּר לְשָׁנֵי
צְדָדִים, מִלְמֻטָּה וּמִלְמַעְלָה. לְסוֹף
קְשָׁר אֹתָם בְּמִקּוּם שְׁלֹמֶעֱלָה, זָכַר
וַיִּנְקְבָה כְּאֶחָד, זֶהוּ שְׁפָתוֹב אִישׁ
אֲשֶׁר כְּבָרְכָתוֹ וְגו'. מַה זֶה
כְּבָרְכָתוֹ? אֵלָּא כְּבָרְכַת בֵּת זׁוּגוֹ.

אִישׁ אֲשֶׁר כְּבָרְכָתוֹ, שְׁנֵי־הֶם כְּאֶחָד.
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכח) יְבָרְכֶךָ ה'
מִצִּיּוֹן וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם וְגו'.
יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן, שְׁמַנְנוּ יוֹצְאִים
בְּרֻכּוֹת לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן, וְהוּא
כּוֹלֵל כָּל הַבְּרֻכּוֹת וְנוֹתֵן לָהּ.
וְאַחַר כֵּן וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם,
לְהִרְאוֹת שְׁכָל הַבְּרֻכּוֹת בְּאוֹת

מִזְכָּר וַיִּנְקְבָה. כְּמוֹ זֶה (במדבר ו)
יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ. יְבָרְכֶךָ ה' -
מִזְכָּר, וַיִּשְׁמְרֶךָ - מִנְקְבָה. יְבָרְכֶךָ
ה' - מִזְכּוֹר, וַיִּשְׁמְרֶךָ - מִשְׁמוֹר,
וְהַכֵּל דָּבַר אֶחָד, מִשׁוּם
שְׁמִשְׁנֵיהֶם יוֹצְאוֹת בְּרֻכּוֹת
לְעוֹלָמוֹת. וְעַל זֶה, אִישׁ אֲשֶׁר
כְּבָרְכָתוֹ בִּרְךָ אֹתָם.

רְבִי יְהוּדָה פְּתַח קָרָא וְאָמַר, וַיְכַל יַעֲקֹב
לְצוּת אֶת בְּנָיו וְגו'. וַיְכַל יַעֲקֹב
לְצוּת אֶת בְּנָיו, וַיְכַל יַעֲקֹב לְצוּת אֶת
בְּנָיו, לְצוּת? הֲיֵשׁ צָרִיף (לכתב) לְבָרְךָ!
אֵלָּא שְׂצוּהָ אֹתָם אֶל הַשְּׂכִינָה
לְהִתְקַשֵּׁר אֵלֶיהָ. עוֹד, שְׂצוּהָ
אֹתָם עַל עַסְקֵי הַמַּעְרָה, שֶׁהִיא
קְרוּבָה לְגֵן עֵדֶן, שְׁשָׁם קְבוּר אָדָם
הִרְאָשׁוֹן.

בֹּא רְאֵה, אוֹתוֹ מִקּוּם נִקְרָא קְרִית
אַרְבַּע. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁשָׁם

וּדְאִי, קְשָׁרִין דְּתַקּוּנֵי מְטְרוֹנִיתָא, וְאִיהִי
אֲתַחְבֵּרַת בְּהַדְיָיְהוּ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב שְׁנַיִם
עָשָׂר. וְזֹאת אֲשֶׁר דָּבַר לָהֶם אֲבִיהֶם וַיְבָרְךְ
אוֹתָם, דְּהָא כְּאַתְר דָּא, דְּבוּר שְׁרִיא.

אֲשֶׁר דָּבַר, הָכָא קְשָׁרָא חַד, לְאַתְחַבְּרָא
מִתְתָּא לְעֵילָא, וַיַּמְעִילָא לְתַתָּא. מִתְתָּא,
בְּאַלְיִן תְּרִיסַר שְׁבָטִין, וְזֹאת, אֲתַחְבְּרָא
בְּהַדְיָיְהוּ. אֲשֶׁר דָּבַר, הָא חֲבוּרָא דְכַר וְנוֹקְבָא,
קְשׁוּרָא לְתַרִּין סְטְרִין, מִתְתָּא וּמִלְעֵילָא, לְסוֹף
קְשָׁר לֹון בְּאַתְר דְּלְעֵילָא, דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא.
הָדָא הוּא דְכַתִּיב אִישׁ אֲשֶׁר כְּבָרְכָתוֹ וְגו'.
מַאי כְּבָרְכָתוֹ. אֵלָּא כְּבָרְכָתוֹ בֵּת זׁוּגוֹ. אִישׁ
אֲשֶׁר כְּבָרְכָתוֹ תְּרוּוֹיְהוּ כְּחָדָא.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) יְבָרְכֶךָ יי מִצִּיּוֹן וְרָאָה
בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם וְגו', יְבָרְכֶךָ יי מִצִּיּוֹן,
דְּמַנְיָה נְפָקִין בְּרַכָּאן, לְאַשְׁקָאָה לְגִינְתָא.
וְהוּא כָּלִיל כָּל בְּרַכָּאן, וַיְהִיב לָהּ, וַיְלַבְתֵּר
וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם. לְאַחֲזָאָה דְכָל בְּרַכָּאן
אַתְיִין מִדְּכַר וְנוֹקְבָא. פְּגוּוֹנָא דָּא (במדבר ז)
יְבָרְכֶךָ יי וַיִּשְׁמְרֶךָ. יְבָרְכֶךָ יי מִדְּכּוּרָא.
וַיִּשְׁמְרֶךָ מִנוֹקְבָא. יְבָרְכֶךָ יי מִזְכּוֹר. וַיִּשְׁמְרֶךָ
מִשְׁמוֹר. וְכֹלָא חַד מְלָה, בְּגִין דְּמִתְרוּוֹיְהוּ
נְפָקִין בְּרַכָּאן לְעֵלְמִין. וְעַל דָּא, אִישׁ (דף רמח
ע"ב) אֲשֶׁר כְּבָרְכָתוֹ בִּרְךָ אוֹתָם.

רְבִי יְהוּדָה פְּתַח קָרָא וְאָמַר, וַיְכַל יַעֲקֹב
לְצוּת אֶת בְּנָיו וְגו'. וַיְכַל יַעֲקֹב לְצוּת
אֶת בְּנָיו, לְצוּת, לְבָרְךָ מִיַּבְעֵי לֵיָהּ. אֵלָּא
דְּפָקִיד לֹון לְגַבֵּי שְׂכִינְתָא, לְאַתְקַשְׁרָא בְּהַדְיָא.
תּוּ, דְּפָקִיד לֹון עַל עַסְקֵי מְעַרְתָּא, דְּהִיא
קְרִיבָא לְגֵן עֵדֶן, דְּתַמָּן הוּא אָדָם הִרְאָשׁוֹן
קְבוּר.

תָּא חֲזִי, הֵהוּא אַתְר אַקְרִי קְרִית אַרְבַּע. מַאי
טַעְמָא. בְּגִין דְּתַמָּן אֲתַקְבְּרוּ אַרְבַּע

זוגות, אדם וחוה. אברהם ושרה. יצחק ורבקה. יעקב ולאה. (דף רמח ע"ב).

הא קושיא הכא, דתנינן, אבהן אינון רתיכא קדישא, ורתיכא לאו פחות מארבע, ותנינן קדשא ברין הוא אחר למלכא דוד בהדיהו, ואתעבידו רתיכא שלימתא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים וגו'. דוד מלכא אתחבר למהוי רתיכא שלימתא בהדיהו. אי הכי דוד בעיא (נ"א לאתקשרא) לאתקברא בגו אבהן, ויהוי קרית ארבע בהדיה, מאי טעמא לא אתקבר בהדיהו.

ארא, דוד מלכא אתר מתתקן הוה ליה פדקא יאות, ומאן הוא ציון, לאתחברא ליה פחדא. ואדם דאתקבר בגו אבהן, הא אינון אתקברו בהדיה, בגין דאיהו מלך קדמא הוה, ואתעבר מניה מלכו, ואתיהב לדוד מלכא. ומיזמוי דאדם, אתקיים דוד מלכא דאדם אלה שנין אתגזר עלוי, ואתעברו מניה שבעין שנין, יזמוי דוד מלכא, והוא יהיב לון. ואבהן היך יקומון עד דייתי דוד מלכא, אלא זכה לאתריה, פדקא חזי ליה, בגיני כף לא אתקבר לגבי אבהן.

הו, אבהן באתר דדכורא שריין, ודוד באתר דנוקבא, ואבהן נוקבן אתקברו בהדיהו. ודוד אתקבר ואתחבר באתר דדכורא, מלה כדקא חזי ליה.

ויאסוף רגליו אל המטה, בגין דהא איהו באתר דחיין יתיב. פד בעא לאסתלקא מעלמא, נחית רגליו לגבי מטה, ואתפניש ואסתלק מעלמא, הדא הוא דכתיב, ויגוע ויאסף אל עמיו. פתח ואמר, (תהלים פד) נכספה וגם פלטה נפשי לחצרות ה', מלה דא הא אוקמוה חבריאי.

נקברו ארבעה זוגות: אדם וחוה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה.

הרי יש כאן קשיא, ששנינו, האבות הם מרפכה קדושה, ומרפכה לא פחות מארבעה, ושנינו שהקדוש ברוך הוא חבר את דוד המלך עמהם ונעשו מרפכה שלמה, זהו שפתיב (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים וגו', שדוד המלך התחבר להיות מרפכה שלמה עמהם. אם כן, דוד צריך (להתקשר) להקבר בתוך האבות, ויהיה קרית ארבע עמו, אז מה הטעם לא נקבר עמהם? ארא, דוד המלך מקום מתקן היה לו פראוי, ומיהו? ציון, לחבר אותו פאחד. ואדם שנקבר בתוך האבות, הרי הם נקברו עמו, משום שהוא היה מלך ראשון, ונעברה ממנו המלכות ונתנה לדוד המלך, ומימיו של אדם התקיים דוד המלך, שעל אדם נגזרו אלה שנים, והעברו ממנו שבעים שנים, ימיו של דוד המלך, והוא נתן אותם, והאבות איך יקומו עד שיבא דוד המלך? אלא זכה למקומו פראוי לו, משום כף לא נקבר עם האבות. זאת ועוד, האבות שרויים במקום של זכר, ודוד במקום של נקבה, והאבות נקברו עמו הנקבות, ודוד נקבר והתחבר במקום של זכר, דבר פראוי לו. ויאסף רגליו אל המטה, משום שהרי הוא יושב במקום של חיים. כשרצה להסתלק מהעולם, הוריד רגליו אל המטה, והתפנס והסתלק מן העולם. זהו שפתיב ויגוע ויאסף אל עמיו. פתח ואמר, (שם פב) נכספה וגם פלטה נפשי לחצרות ה'. דבר זה הרי בארוהו החברים.

אָבֵר תָּא חֲזִי, אֵית מְדוֹרִין תְּתַאֲיִן, וְאֵית מְדוֹרִין עֲלָאִין. בְּעֲלָאִין לָאוּ (מְדוֹרִין) שְׂרִיִין תְּמֹן, וּמֵאן אֵינּוֹן, אֵינּוֹן בְּתֵי גִוְאֵי, וּבְתֵי בְרָאֵי. אֵינּוֹן אֶקְרוּן חֲצֵרוֹת ה', בְּגִין דְּאֵינּוֹן קִיִּימֵי בְּרַחֲמֵי וְתִיאוּבְתָא לְגַבֵּי נוֹקְבָא. תָּא חֲזִי, כַּד נִשְׁמַתָּא סִלְקָא אֲתַעֲר פְּלֵא לְגַבֵּי נוֹקְבָא, דְּהָא אֵיהִי אֲתַאֲחַדַת בְּתִיאוּבְתָא שְׁלִימַתָּא וְאֲתַקְשְׂרַת בֵּיהּ.

יַעֲקֹב לָא מֵית, בְּגִין כְּףֵי לָא אֲתַמַּר בֵּיהּ מוֹתָא, אֲלֵא וַיִּגְוַע וַיֵּאסֹף אֶל עַמּוּי. חֲמִי מַה כְּתִיב, וַיֵּאסֹף רַגְלָיו אֶל הַמָּטָה, דְּאֲתַפְנִישׁ שְׁמַשָּׁא לְגַבֵּי סִיְהָרָא, שְׁמַשָּׁא לָא מֵית, אֲלֵא אֲתַפְנִישׁ מְעַלְמָא, וְאִזִּיל לְגַבֵּי סִיְהָרָא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּאֲתַפְנִישׁ יַעֲקֹב, אֲתַנְהִיר סִיְהָרָא, וְתִיאוּבְתָא דְּשְׁמַשָּׁא עֲלָאָה אֲתַעֲר לְגַבֵּיהּ, בְּגִין דְּשְׁמַשָּׁא כַּד סָלִיק, אֲתַעֲר שְׁמַשָּׁא אַחְרָא, וְאֲתַדְּבַק דָּא בְּדָא, וְאֲתַנְהִיר סִיְהָרָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁפִיר קָא אַמְרַת, אָבֵל הָא אֲתַמַּר, דְּעֲלָאָה עֲלֵמָא דְּדְכוּרָא, אֲתַקְשֵׁר בְּתַתָּא דְּאֵיהּ עֲלֵמָא דְּנוֹקְבָא, וְתַתָּאָה אֲתַקְשֵׁר בְּעֲלָאָה, וְכֹלָא דָּא כְּגוֹנָא דָּא.

וְהָא אֲתַמַּר תְּרִין עֲלָמִין נִינְהוּ, כְּדִכְתִּיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב דְּתְרִין נוֹקְבֵי נִינְהוּ, חַד מְתַתְּקֵן בְּדְכוּרָא, וְחַד בְּנוֹקְבָא. דָּא שְׁבַע (שְׁבַת), וְדָא בַת שְׁבַע. דָּא אַם, וְדָא אַם, דָּא אֶקְרִי אַם הַבְּנִים, וְדָא אֶקְרִי אַם שְׁלֵמָה. כְּדִכְתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) צְאִינְה וּרְאִינְה כְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה וְגו'. צְאִינְה וּרְאִינְה כְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה וְגו'. בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה וְגו'. בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה, בְּמַלְךְ דְּכָל שְׁלֵמָא דִּילֵיהּ. דָּא אַם שְׁלֵמָה. כְּדִכְתִּיב, (מַלְכִּים א א) בַת שְׁבַע אַם שְׁלֵמָה.

וְכַהוֹב (שְׁמֵה) וְתַרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֵמָה. חֲכַמַת שְׁלֵמָה - זו אַם שְׁלֵמָה, שְׁכַתוֹב (מִשְׁלֵי לֹא) דְּבָרֵי לְמוֹאֵל

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁפִיר קָא אַמְרַת, אָבֵל הָא אֲתַמַּר, דְּעֲלָאָה עֲלֵמָא דְּדְכוּרָא, אֲתַקְשֵׁר בְּתַתָּא דְּאֵיהּ עֲלֵמָא דְּנוֹקְבָא, וְתַתָּאָה אֲתַקְשֵׁר בְּעֲלָאָה, וְכֹלָא דָּא כְּגוֹנָא דָּא.

וְהָא אֲתַמַּר תְּרִין עֲלָמִין נִינְהוּ, כְּדִכְתִּיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב דְּתְרִין נוֹקְבֵי נִינְהוּ, חַד מְתַתְּקֵן בְּדְכוּרָא, וְחַד בְּנוֹקְבָא. דָּא שְׁבַע (שְׁבַת), וְדָא בַת שְׁבַע. דָּא אַם, וְדָא אַם, דָּא אֶקְרִי אַם הַבְּנִים, וְדָא אֶקְרִי אַם שְׁלֵמָה. כְּדִכְתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) צְאִינְה וּרְאִינְה כְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה וְגו'. צְאִינְה וּרְאִינְה כְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה וְגו'. בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה, בְּמַלְךְ דְּכָל שְׁלֵמָא דִּילֵיהּ. דָּא אַם שְׁלֵמָה. כְּדִכְתִּיב, (מַלְכִּים א א) בַת שְׁבַע אַם שְׁלֵמָה.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּאֲתַפְנִישׁ יַעֲקֹב, אֲתַנְהִיר סִיְהָרָא, וְתִיאוּבְתָא דְּשְׁמַשָּׁא עֲלָאָה אֲתַעֲר לְגַבֵּיהּ, בְּגִין דְּשְׁמַשָּׁא כַּד סָלִיק, אֲתַעֲר שְׁמַשָּׁא אַחְרָא, וְאֲתַדְּבַק דָּא בְּדָא, וְאֲתַנְהִיר סִיְהָרָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁפִיר קָא אַמְרַת, אָבֵל הָא אֲתַמַּר, דְּעֲלָאָה עֲלֵמָא דְּדְכוּרָא, אֲתַקְשֵׁר בְּתַתָּא דְּאֵיהּ עֲלֵמָא דְּנוֹקְבָא, וְתַתָּאָה אֲתַקְשֵׁר בְּעֲלָאָה, וְכֹלָא דָּא כְּגוֹנָא דָּא.

וְהָא אֲתַמַּר תְּרִין עֲלָמִין נִינְהוּ, כְּדִכְתִּיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב דְּתְרִין נוֹקְבֵי נִינְהוּ, חַד מְתַתְּקֵן בְּדְכוּרָא, וְחַד בְּנוֹקְבָא. דָּא שְׁבַע (שְׁבַת), וְדָא בַת שְׁבַע. דָּא אַם, וְדָא אַם, דָּא אֶקְרִי אַם הַבְּנִים, וְדָא אֶקְרִי אַם שְׁלֵמָה. כְּדִכְתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) צְאִינְה וּרְאִינְה כְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה וְגו'. צְאִינְה וּרְאִינְה כְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה וְגו'. בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה, בְּמַלְךְ דְּכָל שְׁלֵמָא דִּילֵיהּ. דָּא אַם שְׁלֵמָה. כְּדִכְתִּיב, (מַלְכִּים א א) בַת שְׁבַע אַם שְׁלֵמָה.

וְכַתִּיב, (מַלְכִּים א ה) וְתַרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֵמָה. חֲכַמַת

מֶלֶךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ.
דְּבָרֵי לְמוֹאֵל מֶלֶךְ, פְּסוּקַת זֶה לֹא
נוֹדֵעַ מֵהוּ הַסְּתֵר שְׁלוֹ, אֶלֶּא דְבָרֵי
לְמוֹאֵל מֶלֶךְ - דְּבָרִים שְׁנֵאֲמָרוּ
מִשּׁוֹם אֵל שֶׁהוּא מֶלֶךְ. וּמִיְהוּ?
זֶה (תהלים ז) וְאֵל זֶעַם בְּכָל יוֹם.
וְאֵל שְׂדֵי, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר. לְמוֹאֵל,
כְּמוֹ שְׁנֵאֲמָר (אִיּוֹב מ) לְמוֹ פִּי.
לְמוֹאֵל מֶלֶךְ, שֶׁהִיא בַּת שְׁבַע.
מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ,
כְּשֶׁהִתְגַּלְּהָ עָלָיו בְּגִבְעוֹן בְּחֹלוֹם
הַלֵּילָה.

בֵּא רֵאָה, יַעֲקֹב הַתְּכַנְס לְלִבָּנָה
וְעֹשֶׂה בָּהּ פְּרוֹת לְעוֹלָם, וְאֵין לָךְ
דוֹר בְּעוֹלָם שְׂאִין בּוֹ פְּרִי שֶׁל
יַעֲקֹב, מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי הוּא עוֹרֵר
הַתְּעוֹרוּרוֹת לְמַעְלָה, מִשּׁוֹם
שֶׁכְּתוּב וַיֹּאסֹף רַגְלָיו אֶל הַמָּטָה,
שֶׁהִיא מִטְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וְדָאִי.
אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהָרִי
הַשְּׁתֵּלֵם לְמַעְלָה וְלַמָּטָה, שֶׁכְּתוּב
(יִרְמִיָּה ל) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי
יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְגו' כִּי אֲתָךְ אָנִי. כִּי
אֲתִי אֲתָה לֹא נֵאֲמָר, אֶלֶּא כִּי אֲתָךְ
אָנִי, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח וְאָמַר, וַיִּבְאוּ עַד
גֵּרֹן הָאֶטֶד וְגו', וְכְתוּב וַיִּרָא
יֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת הָאֶבֶל
בְּגֵרֹן הָאֶטֶד וְגו'. בְּפִסְוִקִים הִלְלוּ
יֵשׁ לְהַתְּבוֹנֵן בָּהֶם, מָה אֲכַפֵּת לָנוּ
שֶׁהֵם בָּאוּ עַד גֵּרֹן הָאֶטֶד? וּמָה
הַטַּעַם כִּנּוּ אֲבֹלוֹת זֹו לְמַצְרַיִם,
הָרִי צָרִיף הִיָּה לְכַתֵּב אֶבֶל
יִשְׂרָאֵל, מָה הַטַּעַם לְמַצְרַיִם?
אֲרָא כֶּף אֲמָרוּ, כָּל אוֹתוֹ זְמַן
שֶׁהִיָּה יַעֲקֹב בְּמַצְרַיִם, הַתְּבָרְכָה
הָאָרֶץ בְּגִלְלוֹ, וְנִילוּס הִיָּה יוֹצֵא
וּמִשְׁקָה אֶת הָאָרֶץ. וְעוֹד, שֶׁפֶסֶק
הָרַעֲב בְּגִלְלוֹ יַעֲקֹב, וְעַל כֶּף
הַמַּצְרַיִם עָשׂוּ אֶבֶל, וְהַתְּכַנְּה
עָלֵיהֶם.

פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלֵל
גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.
פְּסוּקַת זֶה בְּאֵרוֹהוּ, אֶבֶל מָה זֶה

שְׁלֹמֹה, דָּא אִם שְׁלֹמֹה. דְּכַתִּיב, (משלי לא) דְּבָרֵי
לְמוֹאֵל מֶלֶךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ. דְּבָרֵי
לְמוֹאֵל מֶלֶךְ, הָאִי קָרָא לָאוּ אֲתִיִּידַע מֵהוּ
סְתִימָא דִּילִיָּה. אֶלֶּא, דְּבָרֵי לְמוֹאֵל מֶלֶךְ,
דְּבָרִים דְּאֲתָמָר בְּגִין אֵל (דף רמט ע"א) דְּאִיְהוּ
מֶלֶךְ, וּמֵאֵן אִיְהוּ. דָּא (תהלים ז) וְאֵל זֶעַם בְּכָל
יוֹם. וְאֵל שְׂדֵי. כְּמָה דְּאֲתָמָר. לְמוֹאֵל כְּמָה
דְּאֲתָ אֲמָר, (אִיּוֹב מ) לְמוֹ פִּי. לְמוֹאֵל מֶלֶךְ, דְּאִיְהוּ
בַּת שְׁבַע. מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ, כִּד אֲתַגְּלִי
עָלוּי בְּגִבְעוֹן, בְּחִלְמָא דְּלִילִיא.

הָא חֲזִי, יַעֲקֹב אֲתַפְּנִישׁ לְגַבִּי סִיְהָרָא, וְעָבִיד
בָּהּ פִּירִין לְעֵלְמָא. וְלִית לָךְ דְּרָא
בְּעֵלְמָא, דְּלֹא אִית בֵּיה אִיבָא דִּיעֲקֹב, בְּגִין
דְּהָא אִיְהוּ אֲתַעֲרוּתָא לְעִילָא, בְּגִין
דְּכַתִּיב, וַיֹּאסֹף רַגְלָיו אֶל הַמָּטָה, דְּאִיְהוּ
מִטְתִּיהָ דִּיעֲקֹב וְדָאִי.

זַכָּאָה חוֹלְקִיָּה דִּיעֲקֹב, דְּהָא אֲשֶׁתֵּלִים לְעִילָא
וְתַתָּא, דְּכַתִּיב, (יִרְמִיָּה ל) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי
יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְגו' כִּי אֲתָךְ אָנִי. כִּי אֲתִי אֲתָה
לֹא אֲתָמָר, אֶלֶּא כִּי אֲתָךְ אָנִי, וְהָא אֲתָמָר.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח וְאָמַר, וַיִּבְאוּ עַד גֵּרֹן הָאֶטֶד
וְגו', וְכַתִּיב, וַיִּרָא יֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי
אֶת הָאֶבֶל בְּגֵרֹן הָאֶטֶד וְגו'. הִנְי קָרָאִי אִית
לְאֲסִתְפְּלָא בְּהוּ, מָאִי אִיכְפַּת לָן דְּאִינוּן אֲתוּ
עַד גֵּרֹן הָאֶטֶד. וּמֵאִי טַעְמָא אֲתַכְּנַת אֲבֹלוֹתָא
דָּא לְמַצְרַיִם, דְּהָא אֶבֶל יִשְׂרָאֵל מִיבְעִי לִיָּה,
מָאִי טַעְמָא לְמַצְרַיִם.

אֲרָא הָכִי אֲמָרוּ, כָּל הַהוּא זְמַנָּא דְּהוּה יַעֲקֹב
בְּמַצְרַיִם, אֲתַתְּבָרַךְ אֲרַעָא בְּגִינִיָּה, וְנִילוּס
הוּה נִפִּיק וְאֲשִׁקִּי אֲרַעָא, וְעוֹד דְּפֶסֶק כְּפִנָּא
בְּגִינִיָּה דִּיעֲקֹב. וְעַל דָּא, מַצְרַאִי עָבְדוּ
אֲבֹלוֹתָא, וְאַתְּכִנִּי עָלֵיָּהוּ.

פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת יי

ימלל? ידבר הנה צריך לכתב!
ואם תאמר שזו דרך הפתוב,
שהרי הפסוקים הם כף - לא,
שכלם באים להראות דבר, אף
כאן בא להראות דבר. מי ימלל
גבורות ה', פכתוב (דברים כג) וקטפת
מלילת. גבורות ה', משום שהם
רבים, שהרי כל גזרת הדין באה
משם, ולכן מי הוא שישלק
ויעביר גזרה אחת מאותן גבורות
שעושה הקדוש ברוך הוא?

עוד, מי ימלל וידבר, הכל אחד.
ידבר, שהרי כמה וכמה גבורות
הן שאין להם חשבון, כמה בעלי
דינים, כמה בעלי מגנים, כמה
שומרי החקים, והדבור לא יכול
לדבר להם.

ובמה ידועות? כלם בהגדה,
שיש בה סוד החכמה, שהרי
בדבור ובאמירה לא יכול לדבר
להם ולדעת אותם, אבל בהגדה
הן ידועות, פכתוב (תהלים קמה) דור
לדור ישבח מעשיך וגבורתיך
נגידו. בסוד זה יודעים, אבל
גבורתיך, שהיא גבורה תחתונה,
ידברו, שכתוב וגבורתיך ידברו.
ישמיע כל תהלתו, שרבים הם
הדינים [הדורות] שנודעים
ומחברים בתהלה, וכמה חילות
וכמה מחנות שמתחברים בה,
פכתוב (איוב כה) ה"ש מספר
לגודדיו, ועל זה מי יכול
להשמיע כל תהלתו?

בא ראה, המצרים כלם היו
חכמים, ומצד הגבורה יצאו,
כמה חילות וכמה מחנות וכמה
דרגות על דרגות, עד שמגיעים
לדרגות התחתונות, והמצרים
היו מכשפים וחכמים בהם,
ויודעים נסתרות העולם,
והסתפלו, שהרי שבזמן שיעקב
קים בעולם, אין עם שישלט על

ישמיע כל תהלתו, האי קרא אוקמוה. אבל
מהו ימלל, ידבר מיבעי ליה. ואי תימא
דארחיה דקרא הכי הוא, דהא קראי אינון
הכי. לא. דכלהו לאחזאה מלה קא אתיין.
אוף הקא, לאחזאה מלה קא אתיא, מי ימלל
(גבורות ה'), פדכתיב, (דברים כג) וקטפת מלילת.
גבורות ה', בגין דסגיאיין אינון, דהא כל
גזרא דדינא, מתמן קא אתיא, ועל דא, מאן
איהו דיסלק ויעבר גזרה חדא, מאינון
גבוראן דעביד קדשא בריך הוא.

הו, מי ימלל, וידבר, כלא חד. ידבר, דהא
כמה וכמה גבוראן אינון, דלית לון
חשבנא, כמה מארי דדינין, כמה מארי
תריסין, כמה גרדיני נמוסין, ומלולא לא
יכיל למללא לון.

ובמה ידיעון, פלהו בהגדה, דאית ביה רזא
דחכמתא, דהא במלולא ובאמירה לא
יכיל למללא לון. למנדע לון, אבל בהגדה
ידיעון, כמה דכתיב, (תהלים קמה) דור לדור ישבח
מעשיך וגבורתיך נגידו, ברזא דא ידעין,
אבל גבורתיך דהיא גבורה תתאה, ידברו,
דכתיב וגבורתיך ידברו.

ישמיע כל תהלתו, דסגיאיין אינון (נ"א דרזין)
דינין, דאשתמודען ומתחברן
בתהלה, וכמה חילין, וכמה משיריין
דמתחברן בה, פדכתיב, (איוב כה) ה"ש מספר
לגודדיו, ועל דא, מאן יכיל לאשתמע כל
תהלתו.

הא חזי, מצראי כלהו חכימין הוו, ומסטרא
דגבורה קא נפקי, כמה חילין וכמה
משיריין, וכמה דרגין על דרגין, עד דמטו
לגבי דרגין תתאין, ומצראי הוו חרשיין
וחכימין בהו, וידעין סתימין דעלמא, ואסתפלו הו, דבזמנא דיעקב

קנים בעלמא, לא אית עמא דשלטא על פנוי, וידעו דהא ישתעבדו בהו בישראל זמנין סגיאין.

ביון דמית יעקב חדו, אסתפלון מה יהא בסופא, עד דמטו לגורן האטד, דאיהו גזרא דדינא שליטא, אט"ד בגימטריא יד, כמה דאת אמר, (שמות יד) וירא ישראל את היד הגדולה וגו', ביון דמטו לאתר דא, חמו גבוראן דנפקי מהאי אטד. אמאי אקרי אטד. אלא, מה אטד נפקי כובין להאי סטרא ולהאי סטרא, הכי נמי י"ד, נפקי מינה אצבעאן, להאי סטרא ולהאי סטרא, וכל אצבעא ואצבעא סליק בכמה גבוראן, בכמה דינין, ובכמה נמוסין, פדין ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד על פן קרא שמה אבל מצרים, ודאי אבל פבד זה למצרים, ולא לאחרא.

רבי שמעון פריש פרושתא. יתבו לגו מערתא. אמר חמינא דיומא דין נפול ביתא במתא, ויעדרון תרי (בי) רומאי מקטרגין. אי אנא במתא לא נפול ביתא. אהדרו לגו מערתא יתבו.

פתח רבי שמעון ואמר, (ישעיה י) צהלי קולך, בת גלים וגו'. (דף רמט ע"ב) צהלי קולך, האי קרא לכנסת ישראל אתמר, בגין דאיהי משבחת ליה לקודשא בריך הוא, בקלא משבחה, ועל דא צהלי קולך. מהכא אוליפנא, פל מאן דבעי לשבחה לקדשא בריך הוא בקלא, בעיא ליה קלא נעימותא, דיערב לאחורנין דשמעין ליה, ואי לאו, לא יקום לארמא קלא.

תא חזי, ליואי דאתין מסטרא דא, דכתיב, ישוב מצבא העבודה וגו'. מאי טעמא, בגין דקליה (ברגיה, וא) נמיה,

בניו, וידעו שהרי ישתעבדו בישראל זמנים רבים.

ביון שיעקב מת, שמחו. הסתפלון מה יהיה בסוף, עד שהגיעו לגרן האטד, שהיא גזרת הדין השולט. אט"ד בגימטריא יד, כמו שנאמר (שמות יד) וירא ישראל את היד הגדולה וגו'. ביון שהגיעו למקום זה, ראו הגבורות שיוצאות מהאטד הזה. ולמה נקרא אטד? אלא מה אטד יוצאים קוצים לצד זה ולצד זה, כף גם י"ד יוצאות ממנה אצבעות לצד זה ולצד זה, וכל אצבע ואצבע עולה בכמה גבורות, בכמה דינים, בכמה הנהגות, אז ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד על פן קרא שמה אבל מצרים. ודאי אבל פבד זה למצרים, ולא לאחר.

רבי שמעון פרוש את הפרשה. יצאו מתוך המערה. אמר, ראיתי שיום זה יפל בית בעיר, ויעדרו שני [בני] רומאים מקטרגים. אם אני בעיר, לא יפל הבית. חזרו לתוך המערה וישבו.

פתח רבי שמעון ואמר, (ישעיה י) צהלי קולך, בת גלים וגו'. צהלי קולך, פסוק זה נאמר לכנסת ישראל, משום שהיא משבחת את הקדוש ברוך הוא בקול משבח, ועל כף צהלי קולך. מכאן למדנו, פל מי שרוצה לשבח את הקדוש ברוך הוא בקול, צריך לו קול נעים שיערב לאחרים ששומעים אותו, ואם לא - לא יקום להרים קול.

בא ראה, לויים שבאו מצד זה, שפתיב (במדבר ח) ומפן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה. מה הטעם? משום שקולו [נדרגתו, ואם] נמוף, ולא יערב לאזנים פשאר חבירו, אז

(במדבר ח) ומפן חמשים שנה, בגין דקליה (ברגיה, וא) נמיה,

מַעֲבִירִים מִצְבָּא הַעֲבוּדָה הַזֶּה
[מהחילום] שֶׁל מַעֲלָה, שְׁעוּמְדִים
לְנַגֵּן לְעֲבוּדָה הַזֶּה וְלִכְפֹּד אֶת
הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרֵאוּי.

הַחִילוֹת שֶׁלמַעֲלָה, חִילוֹת
וּמַחֲנוֹת כְּנֶגֶד הַתַּחֲתוֹנִים, לְשַׁבַּח
אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְלִזְמַר לֵהֶם,
וּמִשׁוּם כֶּף יָשׁוּב מִצְבָּא הַעֲבֹדָה.
וּמִשׁוּם שְׁכֻנַּת יִשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחַת
אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָמַר
הַפְּתוּב צִהְלִי קוֹלְךָ בַת גְּלִים, בַּת
הָאֲבוֹת.

עוֹד בַּת גְּלִים - הַעוֹלָם הַבָּא
נִקְרָא גְּלִים, מִשׁוּם שֶׁהַפֶּל עוֹמֵד
בוֹ, וְנִכְלָל בוֹ תְּלֵי תְּלִים, וְיוֹצֵא
מִמֶּנּוּ לִפְלֵ. עוֹד בַּת גְּלִים -
כְּפֶתוּב (שִׁיר ד) גַּל נְעוּל, וְכָל אוֹתָם
גְּלִים וּמַעֲיָנוֹת, כָּלֶם יוֹצֵאִים
מִהַעוֹלָם הַבָּא, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל
הִיא בַת גְּלִים.

בֹּא רֵאָה, פְּסוּק זֶה קִשָּׁה.
בַּתְּחִלָּה כְּתוּב צִהְלִי קוֹלְךָ, שֶׁהוּא
כְּדִי לִזְמַר וְלִהְרִים קוֹל, וְאַחַר כֶּף
כְּתוּב הַקְּשִׁיבִי. אִם כֶּף, אִזּוֹ לְמָה
צִהְלִי קוֹלְךָ, כִּינּוֹן שְׁכַתוּב
הַקְּשִׁיבִי? אֵלָּא צִהְלִי כְּדִי לְשַׁבַּח
וְלִזְמַר.

בֹּא רֵאָה, אִם יִשְׂרָאֵל מִתְּחִילִים
לְשַׁבַּח וְלִזְמַר לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
אִזּוֹ כְּתוּב הַקְּשִׁיבִי, מָה הַטַּעַם?
בְּשִׁבִיל שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחִים
וּמְזַמְרִים בְּשִׁבִילָה לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְעַל זֶה כְּתוּב צִהְלִי קוֹלְךָ,
וְכְּתוּב הַקְּשִׁיבִי.

רִישָׁה - מִשׁוּם שֶׁבָּאָה מִצַּד
הַגְּבוּרָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (מִשְׁלִי ל)
לִישׁ גְּבוּר בְּבִהְמָה. וְלִישָׁה זֹו
גְּבוּרָה, לְשִׁבֵר פְּחוֹת וְחֻזְקִים.
עֲנִיָּה עֲנֻתוֹת - מִשׁוּם שֶׁהִיא
אֶסְפֵּקְלָרְיָה שְׁלֵא מְאִירָה וְעִלְיָה,
עֲנִיָּה וְדֵאִי, אִין לָהּ לְלִבְנָה אוֹר
מִשָּׁל עֲצָמָה, אֵלָּא רַק מָה שְׁנוֹתָן
לָהּ הַשְּׁמֵשׁ.

עֲנֻתוֹת הוּא שְׁדָה, כְּפֹר אָחֵד,

וְלֹא יַעֲרֹב לְאוֹדְנִין, כְּשֶׁאֵר חֲבֵרוּי, כְּדִין
מַעֲבָרִין לִיָּה מֵהֵאִי צְבָא הַעֲבוּדָה (מִחִילוֹי)
דְּלַעֲיָלָא, דְּקִיָּימִין לְנַגְנָא לְגַבֵּי הָאִי עֲבוּדָה,
וְלִיקְרָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא חֲזִי.

חִילוֹי לַעֲיָלָא, חִילוֹי וּמִשְׁרִיין לְגַבֵּי תַתָּאִי,
לְשַׁבַּחָא שְׁמָא קְדִישָׁא, וְלִזְמַרָא לוֹן.
וּבְגִינֵי כֶף יָשׁוּב מִצְבָּא הַעֲבוּדָה. וּבְגִין דְּכְנֻסַת
יִשְׂרָאֵל קָא מִשְׁבַּחָא לִיָּה לְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
אָמַר קְרָא, צִהְלִי קוֹלְךָ בַת גְּלִים, בַּת אֲבָהוֹן.
תּוֹ, בַּת גְּלִים, עֲלֻמָּא דְאַתִּי אֶקְרִי גְּלִים, בְּגִין
דְּכֻלָּא קִיָּימָא בִּיָּה, וְאַתְּכֻלִּיל בִּיָּה תְּלִי
תְּלִים, וְנִפְקָא מִנִּיָּה לְכֻלָּא. תּוֹ בַת גְּלִים,
כְּדְכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) גַּל נְעוּל, וְכָל אִינוֹן גְּלִים
וּמִבוּעִין, כְּלָהוּ נִפְקִי מִעֲלֻמָּא דְאַתִּי, וּכְנֻסַת
יִשְׂרָאֵל אִיָּה בַת גְּלִים.

תָּא חֲזִי, הָאִי קְרָא קְשִׁיָּא, בְּקְדֻמִּיתָא כְּתִיב
צִהְלִי קוֹלְךָ, דִּהוּא בְּגִין לְזַמְרָא וְלֶאֱרַמָּא
קְלָא, וְלִבְתַר כְּתִיב הַקְּשִׁיבִי. אִי הָכִי אֲמַאי
צִהְלִי קוֹלְךָ, כִּינּוֹן דְּכְתִיב הַקְּשִׁיבִי. אֵלָּא,
צִהְלִי, בְּגִין לְשַׁבַּחָא וְלִזְמַרָא.

תָּא חֲזִי, אִי יִשְׂרָאֵל שְׂרָאן לְשַׁבַּחָא וְלִזְמַרָא
לְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדִין כְּתִיב הַקְּשִׁיבִי,
מַאי טַעֲמָא, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל אִינוֹן מִשְׁבַּחָן
וּמְזַמְרָן בְּגִינָה לְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא
כְּתִיב צִהְלִי קוֹלְךָ, וְכְתִיב הַקְּשִׁיבִי.

רִישָׁה, בְּגִין דְאַתָּא מִסְטָרָא דְגְּבוּרָה, כְּמָה
דְאַתָּ אָמַר, (מִשְׁלִי ל) לִישׁ גְּבוּר בְּבִהְמָה.
וְהֵאִי לִישָׁה, גְּבוּרָה, לְתַבְרָא חִילוֹי וְתוּקִיפִין.
עֲנִיָּה עֲנֻתוֹת, בְּגִין דְאַיָּהִי אֶסְפֵּקְלָרְיָא דְלֹא
נְהָרָא (עֲלִי), עֲנִיָּה וְדֵאִי, לִית לָהּ נְהוּרָא
לְסִיָּהָרָא מִגְּרָמָה, אֵלָּא מָה דִּיהִיב לָהּ שְׁמֵשָׁא.
עֲנֻתוֹת אִיָּהוּ חֻקֵּל, כְּפֹר חֵד, וְשְׁרִיין בִּיָּה
כְּהִנֵּי מִסְכְּנֵי דְאַהֲדָרָן עַל פְּתַחֲחִין

(דלואי), וְלִית מָאן דִּישַׁגַּח בְּהוּ, בְּגִין דְּכָל אֵינוֹן בְּנֵי הַהוּא כִּפְרָא (ס"א קלישיו), קְלִיסִין הוּוּ בְּעֵינֵיהוּ דְעֻמָּא, וּבִיתֵיהוּ רִיקְנֵיין וְתִיר מְפָל עֻמָּא, בַּר מַה דִּזְהִבִין לוֹן, כְּמִסְכְּנֵי (ס"א קלישיו) קְלִיסִין דְעֻמָּא. בְּגִין כֶּף, סִיְהָרָא לִית לָהּ נַהוּרָא מְגַרְמָה, אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְאַתְחַבְר עֻמָּה שְׂמָשָׁא אַתְנַהִיר.

וְשׁוּרִים בּוּ כְּהֵנִים עֲנִיִּים שְׂמַחְזָרִים עַל הַפְּתָחִים וְשַׁל הַלּוּיִם, וְאֵין מִי שֵׁי־שִׁגִיחַ בְּהֵם, מִשׁוּם שְׂכָל אוֹתָם בְּנֵי אוֹתוֹ כִּפְר [קלום], בְּזוּיִים הָיוּ בְּעֵינֵי הָעַם, וּבִיתָם יוֹתֵר רִיק מְפָל הָעַם, פֶּרַט לְמַה שְׂנוֹתְנִים לָהֶם, כְּמוֹ עֲנִיִּים [קלום] בְּזוּיֵי עַם. מִשׁוּם כֶּף לְלִבְנָה אֵין אוֹר מְשַׁל עֲצָמָה, אֶלָּא בְּשַׁעַה שְׂמַתְחַבְר עֻמָּה הַשְּׂמָשׁ הִיא מְאִירָה.

בַּא רְאָה, שְׂכַתוּב (מלכים א-ב) וְלֹאֲבִיתֵר הַכְּהֵן אָמַר הַמְּלָךְ עֲנַתְת לָךְ עַל שְׂדִיךָ כִּי אִישׁ מוֹת אֶתָּה. וְכִי עַל שְׂהַזְמִין אֶת אֲדוּנֵיהוּ נִקְרָא אִישׁ מוֹת? אֶלָּא מִשׁוּם שְׂהִיָּה מִמְּקוֹם עֲנִי, שְׂנַדְבָּקָה בּוּ הַלְּבָנָה, שְׂהִיא עֲנִיָּה עֲנַתוֹת.

וְאִם תֵּאמַר, (שם) וְכִי הַתְּעַנִּית בְּכָל אֲשֶׁר הַתְּעַנָּה אֲבִי, מִשׁוּם כֶּף צְדִיק שְׂלֹא הִרְג אוֹתוֹ? אֶלָּא אֲבִיתֵר, מִשׁוּם שְׂהִיָּה מִמְּקוֹם עֲנִי, זָכָה בּוּ דוֹד עַד שְׂלֹא עָלָה לְמַלְכוּת, כְּשִׁהִיָּה אוֹרְב לוֹ לְשֹׂאוֹל, וְהִיָּה דְרָכּוֹ בְּעֵנִי, [אסיר דוד] כְּמוֹ זֶה אֲבִיתֵר. וְלִזְמַן שְׂשַׁלְט שְׂלֹמֹה, עֲמָדָה הַלְּבָנָה בְּשַׁלְמוֹת, וְהִיָּתָה בְּחִדּוֹה שַׁל עֶשֶׂר, שְׂהַכַּל הִיָּה לוֹ, לֹא זָכָה בְּאֲבִיתֵר.

וְדַא שְׂדָה עֲנַתוֹת סוּד הַדְּבַר הִיָּה, וְיִרְמִיָּה שְׂקִנָּה אוֹתוֹ, הַכַּל הִיָּה בְּשִׁבִיל לְרִשֵׁת סוּד עֲלִיוֹן. בַּא רְאָה, כְּשִׁשׁוּלְטַת הַלְּבָנָה, הִיא נִקְרָאת שְׂדָה תְּפוּחִים. כְּשִׁהִיא בְּעֵנִי, שְׂדָה עֲנַתוֹת. מִשׁוּם כֶּף תְּשַׁבַּח שְׂלֹמֹה עוֹשֶׂה לָהּ עֶשֶׂר וּשְׂלֹמוֹת.

כְּמוֹ שְׂדוּד, כָּל יָמָיו הִשְׁתַּדַּל לְעֲשׂוֹת לָהּ שְׂלֹמוֹת וּלְנַגֵּן מִיַּיִן זָמַר לְזַמֵּר וּלְשַׁבַּח לְמַטָּה, וּכְשִׁדוּד הִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, הַשְּׂאִיר אוֹתָהּ בְּשַׁלְמוֹת, וּשְׂלֹמָה לָקַח אוֹתָהּ בַּעֲשֶׂר, בְּשַׁלְמוֹת, שְׂהִירֵי הַלְּבָנָה יִצְאָה מִהָעֵנִי וְנִכְנְסָה לְעֶשֶׂר, שְׂבַעֲשֶׂר הִזָּה שְׂלֹט עַל

הָא חֲזִי, דְכַתִּיב, (מלכים א ב) וְלֹאֲבִיתֵר הַכְּהֵן אָמַר הַמְּלָךְ עֲנַתְת לָךְ עַל שְׂדִיךָ כִּי אִישׁ מוֹת אֶתָּה. וְכִי עַל דְּזַמִּין לִיָּה אֲדוּנֵיהוּ, אִישׁ מוֹת אֲקָרִי. אֶלָּא, בְּגִין דְּהוּה מְאֹתֵר מְסַפְנָא, דְּאִידְבַּק בֵּיהּ סִיְהָרָא, דְּאִיָּה עֲנִיָּה עֲנַתוֹת. וְאִי תִימָא, (מלכים א ב) וְכִי הַתְּעַנִּית בְּכָל אֲשֶׁר הַתְּעַנָּה אֲבִי, בְּגִינֵי כֶּף זַפְאָה דְלֹא קְטִיל לִיָּה. אֶלָּא אֲבִיתֵר, בְּגִין דְּהוּה מְאֹתֵר מְסַפְנָא, זָכָה בֵּיהּ דוֹד, עַד לֹא סְלִיק לְמַלְכוּ, כַּד הוּה מְכַמָּאן לִיָּה שְׂאוֹל, וְהוּי אֲרַחוּי כְּמִסְפְּנָא, (לְבַתֵּר) אֲבִיתֵר כְּגוֹוֹנָא דָא, וְלִזְמַנָּא דְשַׁלְט שְׂלֹמֹה, סִיְהָרָא קְיִימָא בְּאֲשַׁלְמוֹתָא, וְהוּה בְּחִדּוֹתָא דְעֵתִירוֹ, דְּכָלָא הוּה לִיָּה, לֹא זָכָה בֵּיהּ אֲבִיתֵר.

וְדַא שְׂדָה עֲנַתוֹת, רְזָא דְמַלְהַ הוּה, וְיִרְמִיָּה דְקָנִי לִיָּה, כְּלָא הוּה, בְּגִין לְאַחְסָנָא רְזָא עֲלָאָה. תָּא חֲזִי, כַּד שְׂלֻטָא סִיְהָרָא, שְׂדָה תְּפוּחִים אֲקָרִי, כַּד אִיָּהוּ בְּמִסְכְּנֵוּ, שְׂדָה עֲנַתוֹת. בְּגִינֵי כֶּף, תּוֹשְׁבַחְתָּא דְלַתְתָּא, עָבִיד לִיָּה עֲתִירוֹ, וּשְׂלִימוֹתָא.

בְּמַה דְדוֹד, כָּל יוֹמוֹי אֲשַׁתְּדַּל לְמַעַבְד שְׂלִימוֹ לָהּ, וּלְנַגֵּנָא זָמַרִי, לְזַמְרָא וּלְשַׁבַּחָא לְתַתָּא. וְכַד דוֹד אֲסַתְּלִיק מִעֲלָמָא, שְׂבִיק לָהּ בְּשַׁלְמוֹ, וּשְׂלֹמָה נָטַל לָהּ בְּעוֹתֵרָא, בְּשַׁלְמוֹתָא, דְּהָא סִיְהָרָא נְפָקָא מְמִסְכְּנֵוּ, לָקַח אוֹתָהּ בַּעֲשֶׂר, בְּשַׁלְמוֹת, שְׂהִירֵי הַלְּבָנָה יִצְאָה מִהָעֵנִי וְנִכְנְסָה לְעֶשֶׂר, שְׂבַעֲשֶׂר הִזָּה שְׂלֹט עַל

וְעָאלַת לְעוֹתָרָא, דְּבַהֲךָ עוֹתָרָא, שְׁלֹט עַל כָּל מַלְכֵי אַרְעָא.

כָּל מַלְכֵי הָאָרֶץ.
וְעָלָ זְהוּ, (שם י) אִין כְּסָף [לא] נְחָשֵׁב בִּימֵי שְׁלֹמָה. אֲלֵא הַכֹּל זָהֵב, שֶׁהַתְּרֻבָּה הַזֶּהֱבָ, וּבָאוּתוֹ הַזְּמַן כְּתוּב (איוב כח) וְעִפְרַת זָהֵב לוֹ, שֶׁהָרִי עֶפְרַת שְׁלֹמֶעֱלָה הָיָה מְסַתְּפֵל בּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, וּבִהַסְתַּפְלוֹת שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְתַקְפּוֹ, הָעֶפְרַת נַעֲשֶׂה וּמִתְרַבֶּה הַזָּהֵב.

וְעָלָ דָּא (מלכים א' ו) אִין כְּסָף לֹא נְחָשֵׁב בִּימֵי שְׁלֹמָה. אֲלֵא כֹּלָא דְּהַב, דְּאִתְרַבֵּי דְּהַב, וּבְהָהוּא זְמַנָּא כְּתִיב, (איוב כח) וְעִפְרַת זָהֵב לוֹ, דְּהָא עֶפְרַת דְּלַעֲיָלָא, הָוָה מְסַתְּפֵל בֵּיהּ שְׁמַשָּׁא, וּבָאִסְתַּפְלוֹתָא דְּשְׁמַשָּׁא וְתוֹקְפֵיהּ, עֶפְרַת עֶבֶיד וְאַסְגֵי דְּהַב.

בֹּא רָאָה, מִן הַהָרִים שְׂכַח הַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר שָׁם, עֶפְרַת הָאָרֶץ שְׂבִין הַהָרִים כְּלָם עוֹשִׂים זָהֵב, וְאֶלְמָלָא חֵיוֹת רַעוֹת שְׂרָבוֹת שָׁם, לֹא הָיוּ אֲנָשִׁים עֲנִיִּים, מִשּׁוּם שֶׁתַּקְּףָהּ הַשֶּׁמֶשׁ מְרַבֶּה אֶת הַזָּהֵב. מִשּׁוּם כֶּף בִּימֵי שְׁלֹמָה אִין כְּסָף נְחָשֵׁב לְמֵאוּמָה, שֶׁהָרִי תַקְּףָהּ הַשֶּׁמֶשׁ מְסַתְּפֵל בְּעֶפְרַת וּמְרַבֶּה אֶת הַזָּהֵב. וְעוֹד, שְׁאוֹתוֹ עֶפְרַת הוּא צַד הַדִּין. כְּשֶׁמְסַתְּפֵל בּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, נוֹטֵל תַּקְּףָהּ וּמִתְרַבֶּה זָהֵב. פִּיּוֹן שֶׁהַסְתַּפֵּל שְׁלֹמָה בָּהּ, שְׂבַח וְהַכְרִיז וְאָמַר, (קהלת א) הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפְרַת וְגו'.

הָא חֲזִי, מִטּוֹרֵי דְּנִהֲרִי, דְּתוֹקְפָא דְּשְׁמַשָּׁא תַמָּן, עֶפְרַת (דף ו' ע"א) דְּאַרְעָא בִּינֵי טּוֹרֵי, כְּלָהוּ עֶבְדֵי דְּהַב, וְאֶלְמָלָא חֵיוֹן בִּישִׁין דְּרַבִּיאוֹ תַמָּן, בְּנֵי נִשְׂא לֹא הָווּ מְסַפְגֵי, בְּגִין דְּתוֹקְפָא דְּשְׁמַשָּׁא אִסְגֵי דְּהַב.

וְעָלָ זֶה שְׁלֹמָה לֹא הִצְטַרֵף לְנִגְן כְּמוֹ דָּוִד, אֲלֵא שִׁירָה שְׁהִיא אַהֲבָה שֶׁל עֶשֶׂר, שְׁהִיא אוֹר וְאַהֲבָה שְׁפָל הַתְּשַׁבְּחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הָיוּ בָּהּ, הַשְּׂבַח שֶׁל הַגְּבִירָה כְּשִׁיּוֹשֶׁבֶת בַּכֶּסֶף כְּנִגְדֵי הַמֶּלֶךְ הוּא אָמַר.

בְּגִין כֶּף, בִּיּוֹמוֹי דְּשְׁלֹמָה, אִין כְּסָף נְחָשֵׁב לְמֵאוּמָה, דְּהָא תַקִּיפָא דְּשְׁמַשָּׁא אִסְתַּפֵּל בְּעֶפְרַת, וְאַסְגֵי לִיהּ דְּהַב. וְעוֹד דְּהָהוּא עֶפְרַת, סְטָרָא דְּדִינָא אִיהוּ. כִּד אִסְתַּפֵּל בֵּיהּ שְׁמַשָּׁא, נָטַל תַּקְּפָא וְאַתְרַבֵּי דְּהַבָּא. פִּיּוֹן דְּאִסְתַּפֵּל שְׁלֹמָה בָּהּ, שְׂבַח וְאַכְרִיז וְאָמַר, (קהלת א) הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפְרַת וְגו'. וְעָלָ דָּא שְׁלֹמָה לֹא אִצְטַרֵף לְנִגְנָא כְּדוֹד, אֲלֵא שִׁירָתָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי דְּעוֹתָרָא, דְּהוּא נִהֲרִי וְרַחֲמֵי דְּכָל תְּשַׁבְּחָן דְּעֵלְמָא בֵּיהּ הָווּ, תּוֹשַׁבְּחָתָא דְּמִטְרוֹנִיתָא כִּד יִתְבָּא בְּכַרְסֵיָא לְקַבְלֵיהּ דְּמֶלְכָא קְאָמַר.

כְּתוּב (מלכים א' י) וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת הַכְּסָף בִּירוּשָׁלַם כְּאֲבָנִים, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הָיָה זָהֵב, וְהָעֶפְרַת נִקְשֵׁר בְּשִׂמְלָה בְּצַד הָאֲהֲבָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שיר ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי, וְהַשֶּׁמֶשׁ נִדְּבַק עִמָּה וְלֹא זָז מִמֶּנָּה.

כְּתִיב, (מלכים א' י) וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת הַכְּסָף בִּירוּשָׁלַם כְּאֲבָנִים, בְּגִין דְּכֹלָא הָוָה דְּהַב, וְעֶפְרַת אִתְקַשֵּׁר בְּשִׂמְלָא, בְּסְטָרָא דְּרַחֲמֵי. כְּמָה דְּאִתָּא אָמַר, (שיר השירים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי, וְשְׁמַשָּׁא אִתְדַבֵּק בְּהֶדְהָ, וְלֹא אִתְעִידֵי מִינָהּ.

שְׂרַמָּה טְעָה בְּזָה, שֶׁהָרִי רָאָה שֶׁהַלְבָּנָה קָרְבָה לְשֶׁמֶשׁ, וְהִזְמִין מְחַבְּקָתָהּ, וְהַשְּׂמָאל תַחַת הָרָאשׁ. פִּיּוֹן שֶׁהַתְּקַרְבּוֹ זֶה לְזוֹ, אָמַר, הָרִי

שְׂרַמָּה טְעָה בְּהָא, דְּהָא חֲמָא דְּאִתְקַרֵּיב סִיְהָרָא בְּשְׁמַשָּׁא, וַיִּמְיָנָא מְחַבְּקָא, וְשְׂמָאלָא תַחַת רִישָׁא, פִּיּוֹן

התקרבו פֶּאָחַד, יְמִין מַה פֶּאָן עוֹשֶׂה, שְׁהָרִי זְמִין אֵינָה אֶלָּא פְּדִי לְקָרֵב? פִּינּוֹן שְׁקָרְבוּ זֶה בְּזוֹה, לְמַה צְרִיף? מִיָּד אֵין פֶּסֶף [לא] נְחָשֵׁב בִּימֵי שְׁלָמָה.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתָּה דְּחִית אֶת הַיְמִין - חֲיִיף, אַתָּה תְּצַטְרֵף לְחֶסֶד בְּנֵי אָדָם וְלֹא תִמְצָא. מִיָּד סֵטָה הַשְּׂמֵשׁ מִכְּנַגְדַּת הַלְּבָנָה, וְהַלְּבָנָה הַתְּחִילָה לְהַחֲשֹׁף, וְהָיָה שְׁלָמָה מְחֻזָּר עַל הַפְּתָחִים וְאוֹמֵר (קַהֲלַת א) אֲנִי קַהֲלַת, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁדָּחָה אֶת הַיְמִין וְלֹא הִחְשִׁיב אוֹתוֹ, זֶהוּ שְׁכַתוּב (מַלְכִים-א י) אֵין פֶּסֶף [לא] נְחָשֵׁב בִּימֵי שְׁלָמָה לְמֵאוּמָה.

וְרַבֵּן כָּל הַמְּרָבָה תְּשַׁבְּחוּת לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מְרָבָה שְׁלוֹם לְמַעְלָה, מִשּׁוּם כֶּף (יִשְׁעִיָּה י) הַקְּשִׁיבִי לִישָׁה. כְּתוּב (אִיּוֹב ד) לִישׁ אֲבָד מִבְּלֵי טָרֶף וְגו'. לִישׁ - הֵינּוּ לִישָׁה, כְּפָתוּב חֶק חֶקָה. אֲבָד - כְּפָתוּב (יִשְׁעִיָּה כו) וְכָאוּ הָאֲבָדִים. מִבְּלֵי טָרֶף - מִשּׁוּם שְׁהִיא בְּקִשָּׁה [סְבָחָה] עֲלֶיהָ לְתַת, כְּפָתוּב (מִשְׁלֵי לא) וַתִּקַּם בְּעוֹד לִילָה וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ.

וּבְנֵי לְבִיא יִתְפָּרְדוּ - מִשּׁוּם שְׁכָל הַחֲזִילִים, כְּשֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לָהֶם טָרֶף, כָּלָם מִתְּחַבְּרִים כְּפֶאֱחַד וְיוֹנְקִים כְּפֶאֱחַד. וְכִשְׁהִיא יוֹשֶׁבֶת מִבְּלֵי טָרֶף, שֶׁהַגְּלוּת גּוֹרֵם, וְדַאי בְּנֵי לְבִיא יִתְפָּרְדוּ, כָּלָם נִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים וְדִרְכִים פְּדִי לְמַצָּא לְעִשׂוֹת דִּין. וְלִכְּן כְּשֶׁהַקְּרָבֵן נַעֲשֶׂה, הַכֹּל מִתְקַנָּים וּמִתְקַרְבִים כְּפֶאֱחַד, כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ. עַכְשָׁו שְׁקָרְבֵן לֹא נַעֲשֶׂה, וְדַאי שְׁבַנֵי לְבִיא יִתְפָּרְדוּ, וּמִשּׁוּם כֶּף אֵין לָנוּ יוֹם שְׁלֵא נִמְצָא בּוֹ דִין, שְׁהָרִי לֹא מִתְעוֹרְרִים עֲלִיוֹנִים וַתְּחַתּוֹנִים בְּשְׁלָמוֹת עֲלִיוֹנָה כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ.

בְּשְׁלִימוֹ עֲלָאָה כְּדַקְאֶמְרֵן.

דְּאִתְקַרְבּוּ דָא בְּדָא, אָמַר, הָא אִתְקַרְבּוּ כְּפֶחַדָא, יְמִינָא מַה הָכָא. דְּהָא יְמִינָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּגִין לְקָרְבָא, פִּינּוֹן דְּאִתְקַרְבּוּ דָא בְּדָא לְמֵאֵי אֲצַטְרִיף, מִיָּד אֵין פֶּסֶף לֹא נְחָשֵׁב בִּימֵי שְׁלָמָה.

אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַנְתָּ דְּחִית יְמִינָא, חֲיִיף, אַנְתָּ תְּצַטְרֵף לְחֶסֶד בְּנֵי נְשָׂא, וְלֹא תְשַׁכַּח. מִיָּד סֵטָא שְׂמֵשׁא מְלַקְבֵל סִיְהָרָא, וְסִיְהָרָא שְׂרִיא לְאִתְחַשְׁכָּא, וְהָיָה שְׁלָמָה מְהֻדָּר עַל פְּתָחִין, וְאָמַר, (קַהֲלַת א) אֲנִי קַהֲלַת, וְלֹא הָיָה מָאן דִּיעֲבִיד עִמִּיהָ חֶסֶד, מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּדָחָה יְמִינָא, וְלֹא חֲשִׁיב לִיה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (מַלְכִים א י) אֵין פֶּסֶף לֹא נְחָשֵׁב בִּימֵי שְׁלָמָה לְמֵאוּמָה.

וְעַל דָּא, כָּל דְּאִסְגֵי תְשַׁבְּחוּן לְגַבֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִסְגֵי שְׁלָמָא לְעִילָא, בְּגִינֵי כֶף הַקְּשִׁיבִי לִישָׁה. כְּתוּב (אִיּוֹב ו) לִישׁ אֲבָד מִבְּלֵי טָרֶף וְגו', לִישׁ הֵינּוּ לִישָׁה, כְּדַכְּתִיב, חֶק חֶקָה. אֲבָד, כְּדַכְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה כו) וְכָאוּ הָאֲבָדִים. מִבְּלֵי טָרֶף, בְּגִין, דְּאִיהִי תְבַעָה (ב"א עִילָה) עֲלֶיהָ לְמִיְהִב, כְּדַכְּתִיב, (מִשְׁלֵי לא) וַתִּקַּם בְּעוֹד לִילָה וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ.

וּבְנֵי לְבִיא יִתְפָּרְדוּ. בְּגִין דְּכִלְהוּ חֲיִילִין, כִּד אִיהִי יְהִיבַת לְהוֹן טָרֶף, כִּלְהוּ מִתְחַבְּרֵן כְּפֶחַד, וְיִנְקִין כְּפֶחַד. וְכִד אִיהִי יִתְבָּא מִבְּלֵי טָרֶף, דְּגָרַם גְּלוּתָא, וְדַאי בְּנֵי לְבִיא יִתְפָּרְדוּ, מִתְפָּרְשֵׁן כִּלְהוּ לְכַמָּה סְטָרִין וְאַרְחִין, בְּגִין לְאִשְׁפַּחָא לְמַעְבַּד דִּינָא. וְעַל דָּא, בְּזַמְנָא דְקָרְבָנָא אִתְעֲבִיד, כִּלְא מִתְתַקְנָן, וּמִתְקַרְבִין כְּפֶחַדָא כְּדַקְאֶמְרֵן. הַשְּׁתָא דְקָרְבָנָא לֹא אִתְעֲבִיד, וְדַאי בְּנֵי לְבִיא יִתְפָּרְדוּ, וּבְגִינֵי כֶף, לִית לָן יוֹם דְּלֹא אִשְׁתַּפַּח בֵּיה דִּינָא, דְּהָא לֹא מִתְעַרִין עֲלָאִין וַתְּתַאֲרִין בְּשְׁלִימוֹ עֲלָאָה כְּדַקְאֶמְרֵן.

בא ראה, עכשו תפלת האדם מעוררת שלמות למעלה ולמטה, ובברכה שמברך את הקדוש ברוך הוא מתברכים עליונים ותחתונים, ולכן בתפלה של ישראל מתברכים העולמות. מי שמברך את הקדוש ברוך הוא - מתברך. מי שלא מברך את הקדוש ברוך הוא - לא מתברך. זהו שפתיוב (שמואל א-ב) פי מכבדי אכבד ובני יקלו.

רב המנונא הזקן לא נתן כוס של ברכה לאדם אחר לברך, ושריה לטל אלא הוא הקדים ונטל אותו [במין ובשמאל] בשפתי ידיו ומברך. והרי אמרנו שצריך לטל אותו במין [ולא בשמאל] ובשמאל, ואף על גב שכלם התעוררו בו - יפה הוא.

אבר כוס של ברכה כף צריך כוס, שפתיוב (תהלים קטז) כוס ישועות אשא, שהרי בכוס זו שופעות הברכות מאותן ישועות שלמעלה, והוא נוטל אותם וכוונס אותם אליו, ושם נשמר [להם] זין העליון ומתפנס באותו כוס, וצריכים לברך אותו במין [ובשמאל] ולא בשמאל, והיין שהוא כנוס בכוס הזאת, שיתברכו באחד, וצריכים לברך את השלחן שלא יהיה ריק מלחם ויין, הפל [אחד] כאחד.

בא ראה, פנסת ישראל נקראת כוס של ברכה, וכיון שהיא כוס של ברכה, צריך ימין ושמאל [וצריך] לטל אותה, ואותה כוס נתנת בין ימין לשמאל, וצריכה להתמלא זין בשביל זין התורה שיוצא מן העולם הבא.

ובא ראה, כוס של ברכה, [פאן] בזה התגלו דברים עליונים פאן שאנו במערה, אומר פאן נתגלה סוד המרפכה הקדושה, כוס של ברכה צריך לקבלה במין

הא חזי, השתא צלותא דבר נש, אתער שלימו לעילא ותתא, ובברכתא דבריה לקדשא בריך הוא, מתברכין עלאין ותתאין. ועל דא בצלותא דישראל מתברכאן עלמין. מאן דמברך ליה לקדשא בריך הוא, יתברך. מאן דלא בריך לקדשא בריך הוא, לא יתברך. הדא הוא דכתיב, (שמואל א ב) פי מכבדי אכבד ובני יקלו.

רב המנונא סבא, פסא דברכתא לא יהיב ליה לבר נש אחרא לברכא, (דבעי לאתנמלא) אלא איהו אקדים ונטיל ליה (בימינא ובשמאלא) בתרי ידוי ומברך. והא אמרן, דבעי לנטלא ליה בימינא (ס"א ולא בשמאלא) ובשמאלא, ואף על גב דכלא אתערו ביה, שפיר הוא.

אבר פסא דברכה הכי אצטריך כוס, דכתיב, (תהלים קטז) כוס ישועות אשא, דהא בהאי כוס, אתנגידו ברקאן מאינון ישועות דלעילא, והוא נטיל לון, וכניש לון לגביה, ותמן אתנטיר (לון) חמרא עלאה ואתפניש בההוא כוס. ובעינן לברכא ליה בימינא, (ס"א ובשמאלא) ולא בשמאלא, וחמרא דאיהו בהאי כוס פניש, דיתברכון פחדא, ובעינן לברכא פתורא, דלא תהא ריקניא מנהמא וחמרא, פלא (חד) פחדא.

הא חזי, פנסת ישראל, כוס של ברכה אקרי, וכיון דאיהו כוס של ברכה, בעינן ימינא ושמאלא (ובעי) לנטלא ליה, וההוא כוס אתייהיב בין ימינא (דף ת ע"ב) ושמאלא, ובעי דאתמלייא חמרא, בגין חמרא דאורייתא, דאיהו נפיק מעלמא דאתי. והא חזי, כוס של ברכה, (הכא) בהאי אתגליין מלין עלאין, הכא דאנן במערתא, אימא הכא אתגלייא רזא דרתיכא

קדישא. כוס של ברכה בעי לקבלא ליה בימינא ושמאלא, דא צפון ודרום, וכוס של ברכה דיהא נטיל ברכה מנייהו.

ובשמאל, זה צפון ודרום, וכוס של ברכה שיהיה נוטל ברכה מהם.

מי זו כוס של ברכה? זו (שיר א) מטתו שלשלמה, שצריך שתנתן בין צפון ודרום, וצריך להניחה בימין, והגוף שיתתקן עמהם, וישגיח באותה כוס של ברכה לברך אותה בארבע ברכות, משום שכתוב (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה וגו'. נמצא בכוס של ברכה סוד האמונה, צפון ודרום ומזרח ומערב, הרי מרפכה קדושה פראוי לו.

ושלחן בלחם, כדי שיתברך אותו לחם שלמטה ויתברך לחם עני, ויהיה לחם ענג, והרי בארנו. וימצא שכנסת ישראל מתברכת בארבעת צדדי העולם, למעלה ולמטה, למעלה לחם של ברכה. וכוס של ברכה, לתבר דוד המלך באבות, ויתברך למטה, שיתברך (והשלחן בלחם משום שיתברך מכל הצדדים, מלמעלה ומלמטה למעלה בסוד כוס של ברכה, שיתברך דוד המלך באבות ויתברך למטה שיתברך לחם עני ויהיה לחם ענג, והרי בארנו ויתברך) שלחנו של האדם, שימצא בו מזון תמיד.

קמו כלם ונשקו ידו. אמרו, ברופ הרחמן שנכנסנו לכאן ושמענו דברים אלו. יצאו מן המערה והלכו. כשנכנסו לעיר, ראו קבוצת אנשים שמתו, שנפל עליהם בית. ישבו, וראו שסופדים לאותם שמתו עם אותם הרומאים.

פתח רבי שמעון ואמר, ויבאו עד גרן האטד, מה זה גרן האטד? אלא כאן רמזו שלטון מצרים שיעבר. גרן האטד - זה ממנה השלטון של מצרים שיעבר מלפני שלטון ישראל, שהרי ראו (גרו), כמו שנאמר (מלכים-א כב) מלכשים בגדים בגרן.

מאן כוס של ברכה, דא מטתו שלשלמה, דבעינן דאתיהיב בין צפון לדרום, ובעי לאנחא לה בימינא, וגופא דיתתקן בהדייהו, וישגח ביה בההוא כוס, לברכא ליה בארבע ברכאן, בגין דכתיב, (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה וגו'. אשתפח בכוס של ברכה, רזא דמהימנותא, צפון ודרום ומזרח ומערב, הא רתיכא קדישא כדקא חזי ליה.

ופתורא בנהמא, בגין דיתברכא ההוא לחם דלתתא, ויתברך לחם עוני, ויהא לחם פנג, והא אוקימנא. וישתפח דכנסת ישראל מתברכא בארבע סטרי עלמא, לעילא ותתא לעילא (בההוא נהמא של ברכה). וכוס של ברכה, לאתחברא דוד מלכא באבקהו, ויתברך לתתא, דיתברך (נ"א ופתורא בנהמא בגין דיתברך מכל סטרין מעילא ומתתא לעילא ברזא רכוס של ברכה לאתחברא דוד מלכא באבקהו ויתברך לתתא דיתברך לחם עוני ויהא לחם פנג והא אוקימיה ויתברך) פתורא דבר נש, לאשתפחא ביה מזונא תדיר. קמו פלהו ונשקו ידוי, אמרו בריה רחמנא דאעילנא הכא, ושמענא מלין אלין. נפקו מן מערתא ואזלו, פד עאלו במקתא, חמו עיטרא דבני נשא דמיתו, דנפל ביתא עלייהו, יתבו וחמו דקא ספדי לאינון דמיתו, עם אינון רומאי.

פתח רבי שמעון ואמר ויבאו עד גרן האטד, מאן גרן האטד. אלא, הכא אתרמיזו שלטנותא דמצראי דאתעדי. גרן האטד, דא ממנא שולטנא דמצראי, דאתעדי מקמי שולטנותא דישראל, דהא חמו (גיר).

ועל זה ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד וגו'.

ע"פ פן קרא שמה אבל מצרים עד היום הזה, שנדאי היה ממצרים. אף פאן לא של יהודים הם אלה בוכים, אף על גב שמתו בו יהודים, ואלה יהודים, שאלמלא היו יהודים לא מתו, וכיון שמתו, הקדוש ברוך הוא מכפר על עוונותיהם.

אמר רבי שמעון, בא ראה, שיעקב, אף על גב שיצאה נשמתו במצרים, לא יצאה ברשות אחרת, מה הטעם? כמו שנתבאר, מיום שנברא העולם לא היתה מטה שלמה כמו מטתו של יעקב. בשעה שהיה עולה מן העולם, נשמתו מיד נקשרה למקומה, והרי בארנו.

בא ראה, פשהיה יעקב נכנס למערה, נמצאו במערה כל הריחות של גן עדן, והמערה העלתה אור, ונר אחד דולק. וכשנכנסו האבות ליעקב למצרים להמצא עמו, עלה אור הנר. כיון שנכנס יעקב למערה, חזר הנר למקומו, ואז השתלמה המערה מפל מה שצריך.

ועד ימי העולם לא קבלה המערה איש אחר ולא תקבל, ונשמות שזוכות עוברות לפנייהם בבית המערה, כדי שיתעוררו ויראו את הזרע שהשאירו בעולם, וישמחו לפני הקדוש ברוך הוא. אמר רבי אבא, חניטה של יעקב מה היא? אמר לו, לך שאל את הרופא.

בא ראה, פתוב ויצו יוסף את עבדיו את הרפאים לחנט את אביו ויחנטו הרפאים את ישראל. התעלה על דעתך שחניטה זו היתה כמו של שאר בני אדם? אם

פמא דאת אמר, (מלכים א כב) מלובשים בגדים בגרן. ועל דא ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד וגו'.

ע"פ פן קרא שמה אבל מצרים עד היום הזה, דודאי ממצרים הוה, אוף הכא לאו דיודאי ניהו אלין בכיין, אף על גב דמיתו ביה יודאי, ואלין יודאי, אלמלא הוו יודאי, לא מיתו, וכיון דמיתו, קדשא בריך הוא מכפר חובביהו.

אמר רבי שמעון תא חזי, דיעקב אף על גב דנפקת נשמתיה במצרים, לאו ברשותא אחרא נפקת. מאי טעמא, פמה דאתמר, דלא הוה מיומא דאתברי עלמא ערסא שלימתא כההוא ערסא דיעקב. בשעתא דהוה סליק מעלמא נשמתיה, מיד אתקשר באתריה, והא אוקימנא.

תא חזי, פד הוה עאל יעקב במערתא, פל ריחין דגנתא דעדן אשתפח במערתא, ומערתא סלקא נהורא, ושרגא חד דליק. וכד עאלו אבהן לגבי דיעקב למצרים, לאשתפחא עמיה, אסתלק נהורא דשרגא. כיון דעאל יעקב במערתא, הדרא שרגא לאתריה, פדין אשתלים מערתא מפל מה דאצטריך.

ועד יומי עלמא, לא קבילת מערתא בר נש אחרא, ולא תקבל. ונשמתין דזכאן אעברן מקמייהו בבי מערתא, בגין דיתערוז, וחקיין זרעא דשבקו בעלמא, ויחדו קמי קדשא בריך הוא. אמר רבי אבא, חניטא דיעקב מאי איהו, אמר ליה, זיל שאיל לאסיא.

תא חזי, פתיב ויצו יוסף את עבדיו את הרפאים לחנוט את אביו ויחנטו הרפאים את ישראל, סלקא דעתך פשאר בני נשא הוה

תאמר שבשכיל הדרך הוא שעשו,
הרי פתוב וימת יוסף בן וגו'
ויישם בארון במצרים, הרי לא
הלכו עמו בדרך, שהרי שם נקבר,
וכתוב ויחנטו אתו?

אלא הם דרכי המלכים, פדי
להעמיד את גופם חונטים אותם
בשמן משחה, עליון על כל
השמים, מערב בבשמים,
ושואבים אותו לגוף יום אחר יום
באותו שמן טוב ארבעים יום,
שכתוב וימלאו לו ארבעים יום פי
בן ימלאו ימי החנטים. אחר שזה
השלם, עומד הגוף שלם זמן רב.
משום שכל אותה ארץ פנען וארץ
מצרים מכלות ומרקיבות את
הגוף בזמן קצר מכל שאר
הארצות, ובשכיל לקים את הגוף
עושים את זה, ועושים חניטה זו
מבפנים ומבחוץ. מתוך ששמים
אותו שמן על הטבור, הוא נשאב
לפנים מן הטבור, ונשאב למעיו,
ומעמיד את הגוף מבפנים
ומבחוץ זמן רב.

ויעקב כך היה בקיום הגוף, וכך
צריך, שגוף האבות הוא, והיה
בקיום בגוף ונפש. כמו זה ליוסף
שהוא דגמת הגוף, והוא בקיום
של גוף ונפש. בקיום הגוף,
שכתוב ויחנטו אתו. ובקיום
הנפש, שכתוב ויישם בארון
במצרים.

ושנינו, לשם מה שני יודים?
אלא יוסף שמר את הברית למטה,
ושמרו אותה הברית שלמעלה.
כשהסתלק מהעולם, הושם בשני
ארונות, [מקום] בארון למטה
ובארון למעלה. ארון שלמעלה
מהו? אלא, כמו שנאמר (יהושע א)
הנה ארון הברית אדון כל הארץ,
שארון שלמעלה נקרא ארון

הנה ארון הברית (יהושע ו)

חניטא דא. אי תימא בגין אורחא הוא
דעבדו, הא כתיב וימת יוסף בן וגו' ויישם
בארון במצרים, הא לא אזלו עמיה בארחה,
דהא תמן אתקבר, וכתיב ויחנטו אותו.

אלא, ארחה דמלכין אינון, בגין לקיימא
גופייהו, חנטי לון במשה רבות,
עלאה על כל משחין, מעורב בבוסמין,
ושאיב ליה בגופא יומא בתר יומא בההוא
משחא טבא, ארבעין יומין. דכתיב, וימלאו
לו ארבעים יום פי בן ימלאו ימי החנטים.
בתר דאשתלים דא, קיימא גופא שלים
זמנין סגיאין.

בגין דכל ההוא ארעא דכנען, וארעא
דמצרים, מכלה גופא ומרקב ליה (ד)
תנא ע"א) לזמן זעיר מפל שאר ארעא, ובגין
לקיימא גופא עבדי דא, ועבדי חניטא דא
מגו ומברא. מגו דשוין ההוא משחא על
טבורא, והוא עאל בטבורא לגו ואשתאיב
במעוי, וקאים ליה לגופא מגו ומברא
לזמנין סגיאין.

ויעקב הכי הוה בקיומא דגופא, והכי
אצטרין. דגופא דאבהן איהו, והוה
בקיומא בגופא ונפשא. פגוונא דא ליוסף,
דאיהו דוגמא דגופא, ובקיומא דגופא
ונפשא הוא. בקיומא דגופא, דכתיב ויחנטו
אותו, בקיומא דנפשא, דכתיב ויישם בארון
במצרים.

ותנינן תרי יודין אמאי. אלא, יוסף נטר
ליה ברית לתתא, ונטיר ליה ברית
דלעילא, אסתלק מעלמא, אתשוי בתרי
ארוני, (אחר) בארון לתתא ובארון לעילא.

ארון דלעילא מאן איהו. אלא, פמה דאת אמר, (יהושע ו)

הַבְּרִית, שְׁהָרִי לֹא יוֹרֵשׁ אוֹתוֹ
אֶלֶּא מִי שֶׁשָּׁמַר בְּרִית, וּמִשּׁוֹם
שִׁיּוֹסֵף שָׁמַר אֶת הַבְּרִית, הוֹשֵׁם
בְּשָׁנֵי אַרְוֹנוֹת.

וַיִּישָׂם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם, כֶּף זֶה
וַדָּאִי. וְהַפְּסוּק מוֹכִיחַ סוּד אַחֵר,
שֶׁאֵף עַל גַּב שִׁיּוֹצָאָה נִשְׁמָתוֹ
בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, נִקְשָׁר בְּשָׂכִינָה.
זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וַיִּישָׂם בְּאֲרוֹן,
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה
צְדִיק, שֶׁכָּל צְדִיק יוֹרֵשׁ אֶרֶץ
הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וְעַמּוּךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ
אֶרֶץ נִצֵּר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי
לְהַתְּפָאֵר. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

סְלִיק סֵפֶר בְּרֵאשִׁית

אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, דְּאֲרוֹן דְּלַעֲיֵלָא אֲרוֹן הַבְּרִית
אֶקְרִי, דְּהָא לָא יָרִית לִיָּה אֶלָּא מָאן דְּנִטַּר
בְּרִית, וּבְגִין דִּיּוֹסֵף נִטַּר לִיָּה לְבְרִית, אֲתִשּׁוּי
בְּתַרֵּי אַרְוֵנִי.

וַיִּישָׂם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם, הָכִי הוּא וַדָּאִי. וְקָרָא
אוֹכַח רְזָא אַחֲרָא, דְּאֵף עַל גַּב דְּנִפְקַת
נִשְׁמָתָיָה בְּרִשׁוֹ אַחֲרָא, אֲתִקְשָׁר בְּשָׂכִינָתָא.
הָדָא הוּא דְכָתִיב, וַיִּישָׂם בְּאֲרוֹן, לְעֵילָא
וּלְתַתָּא, בְּגִין דְּהוּא צְדִיק. דְּכָל צְדִיק יָרִית
אַרְעָא קְדִישָׁא עֲלֵאָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ס)
וְעַמּוּךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נִצֵּר
מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי לְהַתְּפָאֵר. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן:

סְלִיק סֵפֶר בְּרֵאשִׁית

השלמה מההשמטות (בין סימן מד - מה כולו מראה מקומות תמצאהו בסוף הספר)

תוספתא אמר ליה רבי אלעאי השייך לרף נ"ב ע"ב שורה ל"ב דרבי שמעון הוה יתיב תמצא בחלק השלישי דף קס"ב ע"ב

והאדם ידע וכו' וכי לא אשתמודע עד מאמר ותוסף ללדת השייך לרף נ"ד ע"א קודם מאמר והאדם ידע וכו' תמצא בתקונים תקון ס"ט מרף קי"ד ע"א עד קי"ז ע"ב.

מן ותוסף ללדת עם המאמרים הנמשכים אחריו עד מאמר ותוסף וכו' תא חזי הכל איהו הלב בתקון הנוכר לעיל מרף ק"ג ע"א עד קי"ד ע"ב.

מן ותוסף וכו' תא חזי הכל הנוכר לעיל עם מאמרים אחרים עד זה ספר תולדות אדם שם מרף קי"ז ע"א עד קי"ח ע"ב. מן זה ספר הנוכר לעיל עד תיבות בשערא בנוונין דשערא וכו' סוף תקון ע' בהגהה דף קל"ו ע"ב (עד כאן מההשמטות)

הדרן לסיום ספר בראשית מספר הזוהר

הדרן עלך ספר בראשית מספר הזוהר. והדרך עלן. דעתן עלך ספר בראשית מספר הזוהר. ודעתך עלן. לא נתנשי מנד ספר בראשית מספר הזוהר. ולא תתנשי מנן. לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: (ב"ב)

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל. ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו, וצאצאי עמך בית ישראל. כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה. מאויבי תחכמי מצותך, כי לעולם היא לי. יהי לבי תמים בחקך למען לא אבוש. לעולם לא אשכח פקודיך כי גם חיינני. ברוך אתה יי למדני חקך. אמן אמן אמן סלה ועד. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים, הם רצים לבאר שחת, ואנו רצים לחיי העולם הבא, שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בשם שעורתי לסיים ספר בראשית. כד תעזרני להתחיל ספרים אחרים ולסייםם. ללמד וללמד מתוך הרחבה. לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים (והנביאים) ותלמידי חכמים הנזכרים בספר תקוני הזוהר, יעמד לי ולזרעי ולזרע זרעי, שלא תמוש התורה הקדושה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי מעתה ועד עולם. ויקים בנו מקרא שכתוב, בהתהלכך תנחה אתך בשכבך תשמר עלך, והקיצות היא תשיחך. כי בי ירבו ימך ויוסיפו לך שנות חיים. אךך ימים בימינה, עושר וכבוד בשמאלה. יי עז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום.

יתגדל ויתקדש שמה רבא. (א"א) בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא. ולא חתוא מתנא. ולאסקא יתהון לחיי עלמא, ולמבני קרתא דירושלם. ולשכללא הכליה בגוה. ולמעקר פולחנא נוכראה מארעה. ולא תבא פולחנא דשמאי לאתריה. וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה. ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה. (א"א) בחייכון וביומיוון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב. ואמרו אמן: (א"א) יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. (א"א) לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא. ואמרו אמן: (א"א) לעלא מן כל ברכתא. שירתא. תשבחתא ונחמתא. דאמירן בעלמא ואמרו אמן. (א"א) על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי ויהון תלמידיהון. דעסקין באורייתא קדשתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא לנא ולכון ולהון חנא וחסדא ורחמי. מן קדם מארי שמאי וארעא ואמרו אמן. (א"א) יהא שלמא רבא מן שמאי. חיים ושבע וישועה ונחמה ושיובא ורפואה וגאלה וסליחה וכפרה ורוח והצללה. לנו ולכל עמו ישראל ואמרו אמן. (א"א) עושה שלום במרומו. הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו. ועל כל עמו ישראל ואמרו אמן. (א"א)

טז) זהר הוא חלק מהתקון על חטאת נעורים

לשוב באמת על חטאת נעורים... להיות נעור כל ליל ששי וללמד באותו לילה תנ"ך. משנה. גמרא. זהר. ראשית חכמה. תקונים. עין יעקב. שלחן ערוך ארח חיים. שלחן ערוך יורה דעה. ולקרות קריאת שמע של האר"י זכרוננו לברכה בכל לילה הנדפס בשערי ציון ...

(הנהגות צדיקים - הדרכות מרבי מרדכי מטשערנאביל)

לקבע עתים לתורה, דהינו ללמד בכל יום תנ"ך משניות שהוא תקון לנשמה וזהר ושלחן ערוך ועין יעקב קדם השנה וקריאת שמע של האר"י זכרוננו לברכה (כמבאר בשערי ציון) ולילך במקוה לטבל ט' פעמים בכדי לקבל עליו קדשה וטהרה מן המקוה העליונה והבן.

(הנהגות צדיקים - הדרכות מרבי מרדכי מטשערנאביל)

ואחר התפלה יקבע עתים לתורה, דהינו תנ"ך משניות שהוא תקון לנשמה. ואחר כך למוד שלחן ערוך ארח חיים ושלחן ערוך יורה דעה, וזהר. וגם לומר בכל יום תהלים שהוא נעים זמירות ישראל. וזמירות היא מלשון לומר ערצים, שבזה מזמר ומכרית כל הקלפות והדינים והמסכים שנעשו מחמת עוונות בני אדם. ובכל עת ורגע ידמה בעיניו כאלו הקדוש ברוך הוא תופס אותו שלא ישוב אחר תאוותיו השפלות והזרות, כמאמר החכם "תפסו בבגדי" ויפל עליו אימה גדולה ויראה.

(הנהגות צדיקים - הדרכות מרבי מרדכי מטשערנאביל)

— לימוד היומי - א טבת —

קבלנו על עצמנו בלי נדר שלא לביטל שעורין כסדרן בתורת השם, דהינו תורה נביאים כתובים, **זהר או שאר קבלה**, משניות, גמרא, מדרש, מוסר, זה בכל יום על דבר כבוד שמו, והשם יתברך יעזרנו להוסיף אמצ' גם שלחן ערוך, כאשר יתבאר לקמן, ושאר פוסקים.

(הנהגות צדיקים - הנהגות ואזהרות מרבי צבי אלימלך מדינאב)

סח) ללמוד בכל יום זהר ושערי אורה.

(הנהגות צדיקים - הנהגות פְּרָטִיּוֹת מְרַבֵּי יוֹסֵף זִינְדֵל מִסְלָנְט על פי הגר"א)

ללמוד משניות וזהר הקדוש וגמרא.

(הנהגות צדיקים - סדר עבודת היום מרבי נחמן מטולקשין)

סט) בי"ת ראשי תבות: י'רבה ת'למודו ב'זהר.

(הנהגות צדיקים - תקונים ואזהרות מרבי אליהו מני)

ע) ספר התקונים הוא תקון גדול לנפש

ללמד כל אחד מחברתנו בהתמדה ספר התקונים, כי הוא

תקון גדול לנפש.

(אגרות שומרי אמונים אגרת ה')

עא) ללמוד תקוני זהר בכל יום

ואני מצוה לכל אחד מהאברכים לומר איזה דפים תקוני זהר בכל יום, המסגל מאד לנפש, ולא להתרשל מזה חלילה, כי אין לשער גדל ועצם הטובה הנצמח מזה וימתקו הדינים.

(שם אגרת ט"ו)

עב) לומר בכל יום כמה דפים תקוני זהר וימתקו הדינים.

ותראה לומר בכל יום אם אפשר קדם התפלה יותר טוב כמה דפים תקוני זהר, וימתקו הדינים בעזרת השם.

(שם כ"ז)

- פָּרָק ג' -
**בו יבאָר גִּדְל מַעֲלַת לְמוּד סֵפֶר
 הַזֵּהר וְהַתְּקוּנִים וְסִגְלָתוֹ בְּזֶה וּבְבֵא**

**(א) מי שלא למד רזין האורייתא לא זכה לפנימיות הקדוש
 ברוך הוא**

מי שלא למד חכמת הקבלה של סודות ורזין דאורייתא, לא זכה
 לפנימיות הקדוש ברוך הוא ותברך ויתעלה כו'.

(ספר ברית מנוחה דף ב':)

**אם ימצא אחד בעיר ושנים ממשפחה הלומד סתרי תורה,
 האיש הזה הוא בעקר בדעת השלם בלי חסרון.**

(ספר קנה הגדול דף מ"א עמוד ג')

(ב) אור ששית הימים גנוז בזהר

...על דרך ששמעתי, פעם אחד שאלו להבעל שם טוב זכרונו
 לברכה לחיי העולם הבא אחת מהדברים, ואזי פתח ספר הזהר
 שהיה מנח על השלחן והסתפל בו ואמר להם כל המאריך, ואחר כך
 נמצא האמת אתו שפנו בדבריו. ושאלו פיו הקדוש, וכי בשביל
 שפתח את ספר הזהר והסתכלות מעט בזהר יתכן לדעת ולראות
 מרחוק? ואז השיב: הלא מצינו אור שבא בו הקדוש ברוך הוא את
 עולמו היה מאיר מראש העולם ועד סופו, וגם האדם יכול לראות
 מראש העולם ועד סופו עם אור הבהיר ומאיר לארץ ולדרים עליה,
 וכיון שראה הקדוש ברוך הוא שאין העולם כדאי להשתמש עם זה
 האור, גנוז לצדיקים, ואיה אפוא המקום המכיל את האור והיכן

גָּנוּז, גָּנַז אֶת הָאֹר בַּתּוֹרָה, שְׂתוֹרָה אוֹצְרוּ הַטּוֹב שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁאָדָם לּוֹמֵד תּוֹרָה לְשִׁמָּה מְסַתְּפֵל בָּהּ בְּעֵין שְׂכָלוֹ, הַמְּאֹר הַגָּנוּז מְאִיר לוֹ נְתִיב לְהַשְׁפִּיל וְלִרְאוֹת מְרֹאשׁ הָעוֹלָם, כִּאֲשֶׁר מֵאֵז קֶדֶם שֶׁנִּגְנַז הָאֹר.

(אור המאיר (זיטאמיר) פֿרשׂת פֿקוּדֵי, דָּף כ"ח טור ג')

ג) הָאֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ מְעַרְיָךְ אֶת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב כְּבָר – סְמָכָא בַּתּוֹרַת הַסּוּד

בְּשֵׁנַת תַּק"ב נִדְפְּסוּ בְּווִינִיציָא חֲמִשִּׁים עִם פְּרוּשׁ "אֹר הַחַיִּים" מֵאֵת הָרַב הַקְּדוּשׁ מוֹרִינוּ הָרַב רַבֵּי חַיִּים בֶּן עֶטֶר זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה מִירוּשָׁלַיִם, וְהִגִּיעוּ הַחֲמִשִּׁים לְיַד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה וְשִׂמְחָה בָּהֶם מְאֹד, כִּי בְּפְרוּשׁ אֹר הַחַיִּים מְצָא הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַתְּלַהּבוֹת נַעֲלִית לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אֵז שֶׁלַח הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אֶת גִּיסוֹ הָרַב הַקְּדוּשׁ רַבֵּי גֶרְשׁוֹן קִיטּוֹוֶער זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁיָּבֹא אֶל יְשִׁיבוֹת מוֹרִינוּ הָרַב רַבֵּי חַיִּים בֶּן עֶטֶר זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, וּמְרֹאשׁ הַגִּיד לוֹ שֶׁלְהָרַב בַּעַל אֹר הַחַיִּים יֵשׁ שְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת, אַחַת לְלַמּוּדֵי גְמְרָא פְּרוּשׁ תּוֹסְפוֹת בְּנִגְלָה, וְאַחַת לְלַמּוּדֵי אֲצִילוֹת תּוֹרוֹת הַקְּבָלָה, וְהִזְהִיר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אֶת גִּיסוֹ הָרַב הַקְּדוּשׁ כִּי יִשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת בִּישִׁיבוֹת הַנְּסֻתָר, וְלֹא יִגִּיד כֻּלָּל לַבַּעַל אֹר הַחַיִּים מִי הוּא, עַד אֲשֶׁר יִרְגִישׁ בּוֹ הָרַב עֲצָמוֹ.

— לימוד היומי - ג טבת —

כִּאֲשֶׁר בָּא הָרַב גֶּרְשׁוֹן קִיטּוֹוֶער זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה שְׁמָה, הֵלֵךְ לַבַּעַל אֹר הַחַיִּים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּנְיַחְהוּ לְשִׁמְעַ לְקַח מִפִּי הַקְּדוּשׁ, וְנָתַן לוֹ רְשׁוֹת לְכַנֵּס לְבֵית מִדְרָשׁוֹ, וְלַמּוּד שְׁבוּעַ אֶחָד בִּישִׁיבוֹתוֹ הַנְּגַלִּית, אַחַר כֵּן נִכְנַס לְבֵית הָרַב אֹר הַחַיִּים וּבִקֵּשׁ אוֹתוֹ כִּי יִרְשֶׁהוּ לְלַמּוּד אֲצִלוֹ בִּישִׁיבָה הַנְּסֻתָרָה. וַיִּשְׁאַלְהוּ הָרַב, מִי גָלָה לְךָ שֵׁיִשׁ לִי יְשִׁיבָה נְסֻתָרָה, וַיַּעַן לוֹ שֶׁגִּיסוֹ וְרַבּוֹ הָרַב יִשְׂרָאֵל בַּעַל שֵׁם הַגִּיד לוֹ, וַיֹּאמֶר לוֹ הָרַב אֹר הַחַיִּים כִּי לֹא יִדְעָהוּ, וְאַף עַל פִּי כֵן כִּאֲשֶׁר הִבִּיט עָלָיו מְרֹאשׁוֹ וְעַד רָגְלוֹ, הִפִּיר בּוֹ כִּי רָאוּי הוּא לְלַמּוּד קְבָלָה, וְנָתַן לוֹ רְשׁוֹת גַּם לָזֶה. וּכְאֲשֶׁר לָמַד שְׁמָה שְׁלֹשָׁה יָמִים צָוָה הָרַב אֹר הַחַיִּים לְשׁוֹמֵר הַפֶּתַח לְבַל יִתְּנָהוּ עוֹד לְבּוֹא פְּנִימָה, וְהֵלֵךְ מוֹרִינוּ הָרַב גֶּרְשׁוֹן לְבֵית הָרַב

לדעת סבת הדבר, ויהי אך ראהו הרב, אמר לו, חמתתי עליך, מדוע לא אמרת על גיסך בעל שם טוב, רק אמרת גיסך הוא הרב ישראל בעל שם, את הרב ישראל בעל שם לא אדעהו, אבל את מורינו הרב רבי ישראל בעל שם טוב אכיר על פי ראיה דקה מעולמות העליונים, ולהישיבה לא הניחו עוד לבוא, כי אמר שאין לו צרך ברב אחר, אם יש לו רב כבעל שם טוב.

(דורש טוב (טשורטקוב) אחרון של פסח תש"א, עמוד קצ"ד טור א')

ד) למווד הזהר תקוין האדם בזה ובבא

בהיכלא תננינא יש שם חיה קדושה יופיא"ל [גימטריה קבל"ה, הרב משה זכותא] שמיה, ואיהי קיימא בכל רזי דחכמתא, לכל אינון מפתחאן דחכמתא קיימין ביה. [והוא היה רבו של משה רבינו עליו השלום, כידוע].

האי חיותא, קיימא למתבע אגרא מעם קודשא בריך הוא, למיהב לכל אינון דרדפי בתר כל מאריהון דחכמה, ואפילו מכל בר נש, ואולפי חכמתא למנדע למאריהון, והוא אגרא דיהיב לבני נשא דרדפי בתר חכמה למנדע למאריהון.

דכד נפק בר נש מהאי עלמא, האי חיותא נפקא על ד' שרפים מעלפין, וטאסת קמיה, ולא שביק כל אינון גרדיני נימוסין די בסטרא אחרא, למקרב בהדיה, [ואף על פי שיהיה חיב, יצילהו שלא יצטערוהו כעת, ונקה לא ינקה חס ושלום, שאין משוא פנים למעלה ויטהרוהו מסיגי מעשיו, אור החמה בשם הרמ"ק זכרוננו לחיי העולם הבא]. וכמה אינון שליחן דשלם, סחרגיה. ואלין שרפים כד נטלין ואתחזין, אתכפין אינון שרפים נחשים, דנפקן מההוא נחש דגרים מותא לכל עלמא.

האי חיותא קדישא קיימא כד נשמתא סלקא ומטאת לגביה, כדין שאל לה ברזא דחכמתא דמאריה, וכפום ההיא חכמתא דרדיף אבתרה ואדבק בה, הכי יהבי ליה אגריה. ואי יכיל לאדבקה ולא אדבק, דחי ליה לבר, ולא עיילה, וקיימא תחות ההוא היכלא בכסיפו, וכד נטלי גרדיהו, אלין שרפים דתחותה, כדין כלהו בטשי

בגדפיייהו, ואוקדון לה ואתוקדת ולא אתוקדת, וקיימא ולא קיימא, והכי אתדנת בכל יומא, נהירת ולא נהירת.

— לימוד היומי - ד טבת —

ואף על גב דעובדין טבין אית לה, בגין (בראשית ק"ב) דלית אגרא בההוא עלמא, כאינון דמשתדלי בחכמתא, לאסתכלא ביקרא דמאריהון, ולית שיעורא לאגרא, דאינון דינעי חכמתא, לאסתכלא ביקרא דמאריהון. זכאה חולקיהון בעלמא דין, ובעלמא דאתי, דכתבי, (משלי ג) אשרי אדם מצא חכמה [כי סתם חכמה הוא סודות התורה, אור החמה, בשם הרמ"ק זכרונו לחיי העולם הבא] ואדם יפיק תבונה.

(זהר חלק ב' רמז:)

זכאין כל אינון דמשתדלי באורייתא, למנדע בחכמתא דמאריהון, ואינון דינעי ומסתכלין ברזין עילאין. בגין דכד בר נש נפיק מהאי עלמא, בהא אסתלקו מניה כל דינין דעלמא. ולא עוד, אלא דפתחין ליה תליסר תרעי דרזי דאפרסמונא דכנא, דחכמתא עילאה תלליא בהו.

ולא עוד, אלא דקודשא בריך הוא חקוק ליה בההוא פורפירא, דכל דיוקנין גליפין תמן. **וקודשא בריך הוא אשתעשעא ביה בגן עדן, ואחסין תרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי.**

חכמתא דאצטריך ליה לבר נש. חד, למנדע לאסתכלא ברזא דמאריה. וחד, למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודע מאן איהו [כמו שכתוב בזהר חלק א' (דף ע"ח).] שהקדוש ברוך הוא אמר לאברהם אבינו עליו השלום, לך לך למנדע לך, ואתקנא גרמיה, ופרוש באור החמה שם (בשם הרב א"ג זכרונו לברכה): כלומר, לידע שרש נשמתך מאיזו מקום נחצבת, ובזה תתקן גרמך, שאם לא ידע זה אינו יכול ליתקן, עד כאן לשונו], ואיך אתברי, ומאן אתי. ולאן יהך. ותיקונא דגופא, היאך אתתקן. והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכולא.

וחד, למנדע ולאסתפלא ברזין דנשמתיה. מאי היא האי נפש דביה, ומאן אתיא, ועל מה אתי בהאי גופא טפה סרוחה, דהיום כאן ומחר בקבר. וחד לאסתפלא בהאי עלמא, ולמנדע עלמא דאיהו ביה, ועל מה יתתקן. ולבתר, ברזין עילאין דעלמא דלעילא, לאשתמודעא למאריה. **וכל דא יסתפל בר נש מגו רזין דאורייתא.**

תא חזי, כל מאן דאזיל ליהוא עלמא בלא ידיעה, אפילו אית ביה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מפל תרעי דההוא עלמא. פוק חמי מאי כתיב הכא, הגידה לי, אימא לי רזין דחכמתא עילאה, איך אנת רעי ואנהיגת בההוא עלמא עילאה. אולין לי רזין דחכמתא, דלא ידענא, ולא אוליפנא עד הכא. בגין דלא אהוי בכיסופא, בגו אינון דרגין עילאין, דאנא עאל בינייהו, דהא עד הכא לא אסתפלנא בהו.

תא חזי, מאי כתיב, (שיר השירים א) אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתפלת בחכמתא, עד דלא תיעול הכא, ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך, לית אנת כדי למיעל הכא בלא ידיעה, צאי לך בעקבי הצאן, והוי ידעת גו אינון עקבי הצאן, אלין אינון דבני נשא דדשין לו בעקב, וידעין רזין עילאין דמאריהון, ובהו תנדע לאסתפלא ולמנדע כו'.

(זהר חדש שיר השירים בדבור המתחיל שלמה אהיה כעטיה)

לימוד היומי - ה טבת

בהקדמת התקונים (י"ד:): **הלכה איהי קבלה. הטעם למה הקבלה נקרא הלכה, על פי היא לבדה הולכת עם האדם לבית עולמו.** וזה רמוז במה שכתב אל תקרא הליכות אלא הלכות, ולמה לא נכתב הלכות עולם לו, ללמדך דדוקא הקבלה הנקראת הלכות הם הולכים עם האדם לבית עולמו, ובכל מקום שהולך ביתו עמו לצותא ולכבוד ולתפארת, כי המלאך הנברא מלמוד

הקבלה לעולם אינו נפרד מהאדם נוסף על מתן שכרו, אבל למוד הפשוט שכרו אתו ופגעלתו לפניו.

(כסא מלך להקדמת התקוני זהר דף י"ד:)

ה) על ידי למוד תורת הח"ן בחיות דקדושה נברא אור שיכולים לראות שרפי מעלה

איתא מרבינו הבעל שם טוב זכר צדיק וקדוש לברכה, שהראה לרבי רבי בער ענין בקבלה, ואמר הרבי רבי בער הפשט וכוונן האמת, ואמר לו הבעל שם טוב זכר צדיק וקדוש לברכה, אם פי הפשט הוא אמת, אכן אין שום חיות בהדברים, וכשאמר לו הפשט בחיות קדושה נתמלא החדר מלאכים, שמצד שהיה בחיות פי השם נעשה מכל דבור מלאך.

(פרי צדיק פרשת ויגש דף ק"ה טור ב')

ועין ספר דברי ישראל (מודיץ) כללי אורייתא (דף י"ב טור ד'), וזה לשון קדשו: מפרסם המעשה מן הבעל שם טוב הקדוש עם הרבי רבי בער, מהמאמר מספר עץ חיים, שהיה בו כמה שמות מלאכים, ומיד שאמר הבעל שם טוב זכר צדיק וקדוש לברכה המאמר, נתמלא כל הבית אורה, וראו בחוש ממש את המלאכים הנזכרים.

ו) עמקות בסוד מאפשר פקידת עקרונות ורפוי חולים

על ידי עיון עמק בסודות התורה יכולים לפקד עקרונות ולרפאות חולאת חזק.

(ספר המדות אות סוד, מבעל לקוטי מוהר"ן זכרוננו לחיי העולם הבא)

ז) האר"י זכרוננו לברכה זכה להשגותיו על ידי יגיעתו הגדולה בזהר הקדוש

בענין השגתו אמר לי [האר"י זכרוננו לברכה], כי בתחלת ימי השגתו היה טורח לפעמים שבוע אחד על מאמר אחד מן הזהר כדי להבין אותו, ולא היו אומרים לו פרושו, דאם כן נמצא

שלא הייתה התורה ההיא שלו, וצריך שהיא יחדש בשכלו מעצמו בתורה מה שקבלה נפשו בחלקה בהר סיני כנודע, ולכן כאשר היה טורח אז היו אומרים לו: בענין פלוני ובמאמר פלוני עינת ועמדת על האמת, אבל עדין צריך קצת עמק יותר, ולפעמים היו אומרים לו: טעית בענין פלוני בכלו או במקצתו, והיה חוזר ומעין עד שהיה עומד על האמת.

(הרב חיים ויטאל בשער רוח הקדש דף ד:)

לימוד היומי - ו' טבת

אמר לי מורי זכרונו לברכה פשאלתי לו איך זכה לכל החכמה הזאת, והשיב לי, שטרח במאד מאד בחכמה הזאת, ואמרתי לו כי גם הרמ"ק זכרונו לברכה וגם אני חיים טרחתי במאד מאד בחכמה הזאת. ואמר לי, שהאמת הוא שטרחנו מאד מאד יותר משאר אנשי דורנו, אבל לא עשינו כמוהו, כי כמה לילות היה נשאר בלתי שנה על מאמר אחד של ספר הזהר, ולפעמים ששה לילות של ימי החל שבשבוע היה מתבודד ויושב על עיון מאמר אחד בזהר בלבד, ולא היה ישן כל הלילות ההם רב פעמים.

(הרב חיים ויטאל בשער רוח הקדש י"א:)

וכן אמר מורי זכרונו לברכה להרב אברהם הלוי עצה טובה לענין השגה, שילמד בזהר דרך בקיאות בלבד בלי שיעמיק בעיון מ' או נ' עלים בכל יום, ושיקרא בספר הזהר פעמים רבים.

(הרב חיים ויטאל בשער רוח הקדש דף י"א:)

(ח) ה"מגיד" הבטיח להבית יוסף שבשילמד תורת הסוד ופתחו לו שערי אורה

(אמר המגיד למרן הבית יוסף): אם תקבע עתים בחכמת הקבלה, אפתח לך בה דתדביק רזין סתימין דלא ידע יתהון בר נש.

(מגיד מישרים פרשת בא)

הזהירני מאד לכתב הנאמר לי וללמד וללמד פעמים ושלש בשבוע בחכמת הקבלה, ושיפתחו לי בה פתחים גדולים. עוד הזהירני פעמים אחרים ללמד בחכמת הקבלה לפחות פעם אחת בשבוע ב' שעות או יותר, ויפתחו לי בה פתחים גדולים.

(שם פרשת עקב)

ט) באשמרת הבקר ילמד ספר הזהר.

(הנהגות צדיקים - הנהגות ודרך האדם מרבי שלמה ברוך מבודפסט)

י) סגלה לפרנסה - לומר זהר בכל יום

(מדרש פנחס ובארות המים)

יא) שני דפים זהר

תאמר כמה דפים ממסכת ברכות בלי רש"י ותוספות ושני דפים זהר, ואחר כך אם יש לך פנאי, לומר תפלת השבת או אם תרגיש חיות בנפשך לומר קונטרס התבוננות בקצור או האריכות, לכל הפחות פעם אחת בשבוע.

(הנהגות צדיקים - סדר התנהגות מרבי אהרן ראטה)

לימוד היומי - ז טבת

יב) ללמד זהר בכל ערב שבת קדש

יגמור הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום בערב שבת מיד לאחר חצות בכונה רצויה, ויראה להשים אל לבו לקיים המצוות שקורא. ואחר כך הפטרה ומזמור השם מלך, ומאמר אחד מזהר, ומשנה וציאות השבת, ורחץ פניו ורגליו לכבוד שבת, ויקבל שבת בשמחה.

(הנהגות צדיקים - דרך חיים לאחד מגדולי גאוני קדמאי)

יג) שבת מסגל ללמודי קבלה

כתבו המקבלים, ששבת מסגל ללמודי קבלה, ולכן בסעדה שניה סעדת דעתיקא יש מקום להשיג סודות התורה שהוא